TARİHE SAYGI
YEREL KORUMA ÖDÜLLERİ
2003-2007

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

TARİHE SAYGI
YEREL KORUMA ÖDÜLLERİ
2003-2007

İ Z M İ R B Ü Y Ü K Ş E H İ R B E L E D İ Y E S İ

İzmir Büyükşehir Belediyesi
0(232) 293 12 00
www.izmir.bel.tr

◆

Hazırlayan
İzmir Büyükşehir Belediyesi
İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı
Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü

◆

Kitap editörü
Mustafa Özturanlı

◆

Yayına hazırlayanlar
Ayşegül Güngören
Kıvılcım Keskiner
Fügen Selvitopu

◆

Fotoğraflar
Mehmet Yasa
&
İzmir Büyükşehir Belediyesi
Fotoğraf Arşivi

◆

Grafik tasarım ve uygulama
Servet Kuru

Bu kitap, Eylül 2015 tarihinde Anadolu Basım Yayın Matbaacılık tesislerinde 2000 adet basılmıştır.

ISBN: 978-975-18-0182-1

İnsan şöyle bir gözlerini kapayıp, üç, dört bin yıl öncesini düşleyince, hayal gözünün önüne kurak bir ilkbahar günü geliyor. İzmir Koyunda köy hayatı yaşayan, Halkapınar taraflarındaki sulak yerlerde cılız ürünler yetiştiren ve deniz kıyısında çipura (çipuranın eski adı Hirosofrida idi, bu ad altın kaşlı balık anlamına gelirdi) avlayan seyrek bir otokton (yerli) halkı görmekteyiz. İşte o gün, birdenbire Nif Çayı çevresinde (bugünkü Belkahve'de), yerden toz bulutlarının kalkmakta olduğunu görüyoruz. Tozları kaldıran rüzgâr değil, fakat dörtnala sürülen iri cüsseli savaş küheylanlarının, yerleri gökler gibi gürleten binlerce nallarıdır. Tozları hızla bugünkü Hacılarkırı'na ve oradan da Pınarbaşı'na doğru uçmaktadır.

Kavaklıdere taraflarında göveren buğdaylara sevinçle ya da gövermeyen ürünlere yaslı gözlerle bakan yerli halk, rüzgârsız havada toz bulutunu görüp de gök gürültüsünü duyunca, tanrıların herhangi bir nedenle öfkelenmiş olabileceğini sanarak, gözleri korku ile yuvalarından uğramış bir durumda yerlere kapanıyorlar. Toz bulutu yaklaşınca, yeleleri alev alev uçan savaş atlarının üzerinde, sert adaleli (kaslı) kadın savaşçıları ayırdetmeye başlıyorlar. Hepsinin başlarında, küleye benzeyen serpuşlar vardı. Ellerindeki iki yüzlü baltaları havada, ölüm felfeleği gibi fırıldatarak döndürüyorlardı. Fakat, yerlere kapanmış olan insanların başlarını yarmaya tenezzül etmediler. Atlarını durdurdular. İşte o zaman, yerlere kapanmış olan insanlar, korkak ve çekingen, ayağa kalkarak, gidip Amazonların ayaklarını öptüler. Amazonlar ise, bu insanlara pek aldırış etmiyorlardı. Çünkü, önlerinde Akdeniz, maviliğinin bütün şanıyla yayılıyordu.

Birbirlerine:

- Ne güzel yer! İşte, buralarda yurt kuralım! demişlerdir.

Ve, tarihçilerin varsayımları eğer doğruysa, İzmir kenti de böylece başlamıştır...

'Halikarnas Balıkçısı' Cevat Şakir Kabaağaçlı
(1886-1973)

[Sonsuzluk Sessiz Büyür, Bilgi Yayınevi, Ankara, 1996]

Aziz KOCAOĞLU
İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı

Değerli Kültür Dostları,

Tarihi 8500 yıl ötesine uzanan İzmir, kültürel anlamda bir "rönesans" yaşadığı 19. yüzyıla kadar büyük bir kentsel değişim yaşamamıştır. Geçen yüzyılda ekonomik ve siyasal çıkarlar İzmir'in önemli göçler almasına neden olmuştur. Bu yüzden çok dilli çok kültürlü bir kent haline gelen İzmir, kozmopolit bir mimari kimlik kazanmıştır. Cumhuriyetle beraber yeni rejimin hedefleri doğrultusunda şekillenen İzmir, 1950'lerden itibaren kesin, şiddetli ve kalıcı bir sosyo-ekonomik değişimle "kentleşme" sürecine girmiştir. Hızla betonlaşmış, tarihi dokusu ve kimliği de hızla tahrip edilmiştir.

İzmir'in 8500 yıllık geçmişinden bugüne kalan ne varsa onlara sahip çıkmak, kentlisiyle buluşturmak, böylece kent kültürünü geliştirmek hedefimizdir. Bu hedef için kültürel farklılıkları yadsımadan, kentsel bütünleşmeye hizmet eden bir 'İzmirlilik' söylemi ile yola çıkılmıştır. İzmir Büyükşehir Belediyesi tarihi ve kültürel mirasın korunması, ortaya çıkartılması, işlev kazandırılması ve "insanlığın ortak mirası"nın gelecek kuşaklara aktarılmasını evrensel bir sorumluluk olarak gören bir yerel yönetim anlayışıyla, pek çok projeye imza atmıştır.

Kemeraltı Anafartalar Caddesi Cephe Düzenleme Projesi, Kadifekale – Tiyatro ve Çevresi Koruma, Geliştirme ve Yaşatma Projesi, Agora Kazıları, Havagazı Fabrikası, Ayavoukla Kilisesi, havra ve sinagogların yenilenmesi gibi pek çok projeyle kentin tarihine sahip çıkılmaktadır. Ayrıca 5366 sayılı yasa ile İzmir'in neredeyse tüm geleneksel kent merkezini içine alan Kemeraltı Yenileme Bölgesi'nin, Bakanlar Kurulu kararı ile yenileme alanı olarak ilan edilmesiyle İzmir'in tarihsel yapısını koruyarak yaşatmak amacıyla başlatılan çalışmaların, programlanıp denetlenmesi süreci başlatılmıştır ve sürdürülmektedir.

Amacı, kentteki kültürel-mekansal mirasa hak ettiği saygının gösterilmesi ve bu konudaki doğru çalışmaların özendirilerek ödüllendirilmesi ve tanıtılması olan "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri", İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'de ilk defa başlattığı ve beş yıldır sürdürdüğü, örnek bir çalışmadır. Tüm çabalarımızın ortak paydasında, geçmişe olan saygının bizi geleceğe güvenle taşıyacağı düşüncesi vardır. İzmir layık olduğu kent kimliğini bu girişimlerle yakalayacaktır. Bu amaca hizmet eden her çaba, İzmir için zaten bir ödüldür.

Ödülleri bugüne ulaştıran herkesin katkılarıyla hazırladığımız bu yayın, Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nin beş yıllık birikiminin bir özetini kapsıyor. Sahip çıktıkça güzelleşen kentimiz adına, ödül komitesinde yer alan üniversite, koruma kurulları ve meslek odalarına, onların temsilcilerine, her yıl seçici kurulda gönülden emek veren hocalarımıza şükranlarımı sunuyorum. Geçmişiyle barışık bir kentin yaratılmasında katkı koyan tüm ödül sahiplerine, organizasyonun sürekliliğini sağlayan çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Saygı ve sevgilerimle.

Serpil YASA

İzmir I No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü

2003'den Bugüne "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri"ni Anımsayış…

İzmir'in binlerce yıllık tarihi mirası, bugün büyük ölçüde modern kent yerleşmesinin altında yer alıyor. Pek çok uygarlık birikiminin korunması ve yaşatılması, gündelik yaşam ile sürdürülebilmesi çetrefilli pek çok sorunu beraberinde getiriyor. Nasıl bir tarihi mirasın üzerinde yaşıyor olduğumuzu, onunla bütünleşmiş kültürün devamlılığının bizi biz yaptığını anlatacak, farkında olmamızı sağlayacak organizasyonlara gereksinimimiz var. Çünkü en önemli eksiklerimizden biri de tarihi ve kültürel değerlerimizin farkında olmamamız. Bu yüzden tarihi ve kültürel mirasın yaşatılması ve geleceğe aktarımı için teşvik, etkili ve gerekli bir yöntem.

Büyükşehir Belediyemizin, tarihi mirasa sahip çıkanları özendiren, öne çıkaran misyonu ile geliştirdiği "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri"nin ödül komitesinde yer almak benim için tarihe ve onun değerlerine karşı bir görevdi… Okuduğumuz, çalıştığımız alanda "işte başardık" diyebilmek için bir araya gelmiştik. Yaşadığımız kentin tarihi ve kültürel mirasına sahip çıkabilecek ilkeli, kurallı bir duruşu olan zarif bir takdirin topluma kazandıracaklarını hepimiz biliyorduk. İzmir Büyükşehir Belediyesi; bilim insanlarını, meslek odalarını, koruma kurullarını ve halkı bir araya getirerek Türkiye için bir ilki gerçekleştiriyordu. Doğru çalışmaların desteklenmesi için kategorilerin doğru koruma örneklerini net olarak ortaya koyan şartname hazırlığı titiz bir biçimde ele alındı. Hem yapı ölçeğinde hem de kentin kültürel kimliğine katkı koyan çalışmalara yer verilerek ürün yelpazesi geniş tutuldu. Daha sonraki yıllarda yeni kategoriler aynı özenle kentteki gelişimler gözlemlenerek güncelleştirildi.

Altı yılı geride bıraktık. Ne mutlu bu güne. Ödüller, insandan esere ve oradan tüm insanlara uzanan köprü olma işlevini sürdürüyor. Gelenekselleşiyor. Her geçen yıl daha da tanınması ve yaygınlaşması adına sarf edilen çabanın karşılığını bulacağına inanıyorum.

Bugün 2003 yılını anımsarken; aynı amaç için el ele verip yol aldığımız kültür insanlarının, tarih severlerin ve meslektaşlarımızın ve başta İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere tüm çalışanlarının da aynı tebessümü taşıdığından eminim. Geçmişiyle barışık, saygın bir İzmir kenti için çalışan, emek veren herkese teşekkür ediyorum.

Ali Zafer ÇAKMAKCI

İzmir II No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü

Beraber Yürüdük Biz Bu Yollarda...

Doğduğumuzda çevremiz, sokağımız, mahallemiz, köyümüz, kasabamız, şehrimiz bizim için vardı ve hazırdı. Bizler bu ortamda büyüdük, çevremizle birlikte kimlik kazandık. Arkadaşlık, komşuluk, hemşerilik bu kimliğimizin bir parçası oldu. Bu kimlik gönlümüzde ve zihnimizde şehrimizin geçmişiyle, geçmişte yaşadığımız çevreyle şekil aldı.

Aynı mahallede yetişmiş insanlar sohbete başladıklarında, bir insanı ya da yeri tarif ederken herkesin tanıyabileceği, herkesin kafasında yer etmiş kişiler ya da mahallerle yola çıkarlar. Geçmişten kalabilmiş olan küçücük kırıntılar bile insanların anlaşmalarında ortak bir yapı taşı oluşturup bir problemi çözmenin mutluluğunu ve ortak bir kültürün sıcaklığını hemen hissettirirler.

İşte bu geçmişten kalan kırıntılar, şehrin kimliğini oluşturan enerji noktaları oldu; tarihe saygı kendini hissettirmeye başladı ve ödüle layık eserleri, kişileri gün yüzüne çıkardı.

Bu ödüller yaşamımızda hep vardı. Ancak bu ödülleri kendi kendimize verir, sadece yakın çevremizle paylaşırdık. Bu paylaşımı topluma mal ettiği ve birbirimizi, çevremizi daha iyi anlamamızı sağladığı için İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ve Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü'ne en içten teşekkürlerimi sunarım.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda 5226 sayılı kanunla yapılan düzenlemeler sonucunda kültür ve tabiat varlıklarımızın korunması hususunda valiliklere, belediyelere ve kişilere yetkiler verilmiş, karşılıksız ya da düşük faizli krediler, vergi, harç ve Katma Değer Vergisi istisnaları sağlanmıştır. Son yıllarda bu katkılar sayesinde de koruma faaliyetlerinde bir hızlanma görülmüştür.

Büyükşehir Belediyemizce düzenlenen Tarihe Saygı/Yerel Koruma Ödülleri'nin devamlılığı ve il çapında yaygınlaştırılması, daha büyük katılımların sağlanması, en büyük dileğimizdir.

Hasan TOPAL
Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı

Kenti, Değerleriyle Barıştırarak Geleceğe Taşımak…

Günümüzde bütün dünyada ülkelerin yanı sıra kentler de büyük bir yarış içindedirler. Birçok kent bu yarışta bir adım öne çıkabilmek için yenilikçi ve öncü yapılarla gündeme gelirken, mimarlığın toplum üzerindeki etkisinden yararlanmaya çalışmakta; Bilbao, Sydney vb. gibi. Birçok kent ise kendi özgün değerleri ve kültürünü yansıtmaya çalışmakta ortama; Prag, Sn. Petersburg (Leningrad), Barcelona vb. gibi.

İzmir kenti sahip olduğu binlerce yıllık uygarlık geçmişinin izleri ve zengin kültür mirası ile dünya kentleri arasında ayrıcalıklı bir konumdadır. Önemli olan bu mirasa ve kültürel zenginliklere "Tarih bilinci, gelecek bilincidir." anlayışı içinde saygılı olarak, çağdaş uygulamalarla kentsel gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlayabilmektir.

Bu bağlamda İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce altıncısı düzenlenmekte olan ve gelenekselleşme sürecinde bulunan Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri programı çok önemli bir işlevi yerine getirmektedir. İzmir'de koruma bilincinin oluşması ve koruma kültürünün gelişmesinde, ödül programının kesintisiz olarak gerçekleştirilmesinin büyük rolü ve katkısı olacaktır.

Mimarlık ve kültür mirası özgün yapıları ve başarılı koruma uygulamalarını kentin gündemine taşıyarak bir anlamda günlük yaşamla yeniden barıştıran ödül programı, özendirici, gelişmeye açık, kalıcı etkiler yaratacaktır. Mimar, mal sahibi, usta, müteahhit, kurum ve kuruluşlar ödüllendirilerek, anlayışın yaygınlaşması amaçlanmakta.

Koruma ve gelişmenin birbiriyle çelişmediğini, kültür mirasının yaşatarak korunmasının kentsel gelişmeye engel oluşturmadığını, kentin sahip olduğu değerlerin, kenti geleceğe taşıyan en önemli araçlar olduğunu ve yerine asla bir başka değer konulamayacağını, evrensel uygulamaların ve Avrupa Kentsel Şartı'nın da bu değerleri önemsediğini topluma anlatmanın bir ifadesidir ödül programı aynı zamanda.

Değerlendirme aşamasında, akademik kurumlar, meslek odaları, uygulama içinde yer alan uzmanlarla paylaşılarak güçlenen program, bu özelliği ile ülkemizde öncü bir uygulama olarak, gelecekte de bu kimliğini koruyarak sürekliliğini sağlayacaktır. Bu süreklilik belediyenin kararlılığına bağlı olacaktır.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri programının kurgulanması ve ilk kez hayata geçirilmesi aşamalarında yer alan aktörlerden biri olarak da, İzmir kenti ve mimarlık ortamı için bu uygulamayı çok önemli buluyorum. İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni ve süreçte emek veren, katkıda bulunan değerli uzmanları kutluyor, başarılarının sürekli olmasını diliyorum.

Önce denizle başladı
Bu şehrin serüveni.
Sıcak bir liman oldu
Yaşama kaçanlara.
Ardından Smyrna yükseldi
Bağbozumu ateşlerinden.
Artık korkular değil
Başak taneleri yüklendi enginlere.

A. Tuncay KARAÇORLU

Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Eski Başkanı

Doğal ve Kültürel Çevre İçin Verilen Emeklerin Bir Meyvesi; 'Yerel Koruma Ödülleri'

Bilinebilen 7 bin yıllık tarihinin, biriktirdikleri ile bir uygarlıklar okuludur kentimiz. Bu uygarlık birikimlerinin günümüze ulaşanlarının, bugünkü ve gelecek kuşaklara ulaştırılması, öncelikli, önemli ve özenli bir emeği gerektirir. Bu emeğin kazanımlarında ise İzmir'in zorlu dönemlerinde, doğadan ve kültürden yana yapılan her çabanın önemli bir etkisi vardır. İzmir'de yaşayanların ve konuklarının, bu güzel coğrafyanın, doğal, kentsel ve mimari değerlerini görebilmesi yolunda bir emektir bu. Bergama'dan Foça'ya ve Karaburun'a, Gediz Havzası'ndan İnciraltı'na, Kültür Park'tan Kemeraltı'na ve Konak Meydanı'ndan Kordon'a uzanan bu emeğin meyvelerinden birisi ise "Yerel Koruma Ödülleri"dir.

Büyükşehir Belediyesi, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü'nün çağrısı ile bir araya gelen bilim çevrelerinden, koruma kurullarından ve meslek odalarından temsilciler ise bu anlamlı ödüllerin şartnamesini hazırlamıştır. Daha şartnamenin hazırlıkları sırasında, meyvelerini vermeye başlayan bu anlamlı ödüller, korumayı tek bir yapı ölçeğinde görmeyen, korumanın öncelikle somut ve soyut alanları kapladığını ve koruma eyleminin çok farklı alanları içerdiğini temel alan bir duruşla şartnameye derinliğini vermiştir.

Bulunduğu tarihi yapıyı koruma duyarlılığı gösteren kentliye verilen "Kentli İzmirli Ödülü", tarihsel bir dokuyu veya yapıyı onararak gerçekleştiren duyarlılığa verilen "Basit Onarım Ödülleri" ve "Esaslı Onarım Ödülleri", tarihsel bir dokunun veya yapının onarımı gerçekleştirilirken üretime emekleriyle katılan usta veya usta ekiplerine verilen "Emek Ödülü", tarihsel çevrenin ve kültürel varlıkların korunmasına yönelik bilincin oluşmasında araştırma, yazı, makale, kitap, belgesel gibi eserleriyle duyarlılık gösterenlere verilen "Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalı'nda Katkı Ödülü" bu duruşun şartnameye yansıyan örnekleridir.

Bugün, kentimizin ve yakın çevresindeki yerleşimlerinin sokaklarında gördüğümüz, ödül almış eserleri anlamlandıran ödül belgelerinin çok boyutlu etkileri de, bu yolda verilen emeklerin bir başka meyvesidir. Bu çok boyutlu etkileri ise, o eseri görenlerde oluşmaya başlayan koruma bilincinde, o eserin korunması için girişimde bulunan kentlilerin artan koruma kararlılığında, o eserin koruma üretimine emekleriyle katkıda bulunan emek insanlarında oluşan kıvançta, o eserin koruma eyleminde yer alan şehircinin, mimarın, mühendisin ve ilgili tüm meslek insanlarının çalışma koşullarına kattığı çok yönlü zenginlikte görmek mümkündür.

Kentimizin ve yakın çevresindeki yerleşimlerin kültürel değerlerinin korunması kararlılığının ve eyleminin ortak belgeleri olan "Yerel Koruma Ödülleri", gelecek kuşakların kuşağımızı kutlamasına olanak verecek bir belgedir de aynı zamanda...

> *"Avrupa'da İzmir kadar Avrupalı çok az kent vardır. Terbiyeli, konuksever, okumuş, sanatçı, her dilde konuşan, her çeşit serbest meslekten, her çeşit değişik giysiden, dinden, törelerden oluşan kalabalık bir toplum İzmir'i uluslararası bir yerleşme merkezi haline getirmiştir. Burada, kökene, kültüre dayanan ayrılıklara, rekabetin doğurduğu bozukluklara rastlanmaz. İyonya'nın tatlı havasının, kişilikleri bile etkilediği söylenebilir. Orada her şey, tıpkı körfezi ve güzel sahilleri kadar davet edici ve çekicidir…"*
>
> ***Alphonso de Lamartine (1790-1869)***
>
> *[19. Yüzyılda İzmir'de Yaşam, Rauf Beyru, Literatür Yayınları, İstanbul, Temmuz 2000]*

Fügen SELVİTOPU
İzmir Büyükşehir Belediyesi
İmar ve Şehircilik Daire Başkanı

Kıvılcım KESKİNER
İzmir Büyükşehir Belediyesi
Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü

Projenin ilk uygulanmaya başlamasından bugüne dek emeği geçen bürokratlar olarak kentin tarihsel mirasını, kültürünü doğru biçimde koruyan; insanları ve kurumları onurlandıran "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri" artık gelenekselleşmiş durumda. Üstelik Türkiye'de bir ilki de başlatan bu proje nasıl doğdu? Amacı neydi ve nasıl bir işleyişe sahip?

Kıvılcım Keskiner: Proje, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü kurulduktan sonra ilk olarak 2003 yılında başladı. Ödüllerin, sadece Büyükşehir Belediyesi'nin değil, İzmir'in malı olması için çok ciddi bir çaba harcandı. Önce bir ödül komitesi oluşturulmasına karar verildi. Kentte tarihi çevreleri koruma ve yaşatma konusunda hangi kurum söz sahibiyse bu komitede olmalı düşüncesiyle ilgili kurumlarla iletişime geçildi. Onlardan birer temsilci belirlemeleri rica edildi. Bu isimler büyük bir özveriyle neredeyse bir yıl boyunca haftada bir toplanıp yarışmanın şartnamesini hazırladılar. Amaçları, bu şartnamede yer alacak kriterleri çok açık bir şekilde tanımlayıp, doğru koruma örneklerini ayırt edip, ödülle teşvik etmekti. Bu yarışma akademik kriterleri olan bir meslek yarışması değildi; ve bir yerel yönetimin korumaya yönelik eylemlerin seçkin olanlarını teşvik etmek amacıyla yaptığı bir ödüller sistemiydi. Beş yıl boyunca şartname, aynı komite tarafından sürekli revize edildi, eksiklikleri giderildi, önerilere uygun ilaveler gerçekleştirildi. 2002 yılında bu projeyi oluşturan tüm komite üyelerinin sarf etmiş oldukları emeklerin, bu projenin gelenekselleşmesinde, uzun soluklu olmasında büyük bir etken olduğunu belirtmek isterim.

Yarışmanın işleyişine gelince; her yıl mart-nisan aylarında yarışmayı, hem basın hem internet hem de afişler vasıtasıyla duyuruyoruz. Maalesef hala kendimiz de, aday tespit çalışmalarına çıkıyoruz. Bireysel ve kurumsal başvuru çekingenliklerini bir anlamda bertaraf ediyoruz; bu yarışmanın amacının, yarışmaktan çok kentte gerçekleşen koruma çalışmalarının toplumla paylaşılması olduğunu anlatıyoruz. Yarışma için ilan ettiğimiz süre bittiğinde ödül komitesine adayları sunuyoruz. Ödül komitesi bir ön eleme yapıyor, sakıncalı görülen adayları yarışma dışı bırakıyoruz. Kalan adaylar için bilgi paftaları hazırlıyor, bunları seçici kurulun bir araya geldiği toplantıda, ekli tüm belgeleriyle birlikte sunuyoruz. Eğer aday bir yapısal uygulama ise ödül kategorilerinden "katkı" dalına aday olsa bile seçici kurul üyelerini mutlaka yerine götürüp uygulamayı görmelerini sağlıyoruz. Sonra da değerlendirme aşaması geliyor tabii ki..

Sonuçları basın, internet yoluyla duyuruyoruz. Ancak ödül alanların neden bu ödüle layık görüldüklerini seçici kurul başkanı ödül töreninde açıklıyor. Her yıl ödül töreni günü tüm adayları sergiliyoruz. Tüm adayları sergilemekteki amacımız, İzmir'in tarihi mirasına katkı koyan herkesi kentliyle buluşturmak ve tanınmasını sağlamak biraz da.

Aslında bu ödüller, bir amaca daha hizmet ediyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi kentte korumaya dönük çalışan kurumlarla alanında uzman akademik çevreyi bir araya getiriyor. Kendi alanlarında çalışan pek çok insanın aynı düzlemde yer almaları, ortak görüşlerin ya da karşıtlıkların ele alındığı dinamik bir etkileşim alanı yaratıyor olmalı…

Kıvılcım Keskiner: Kesinlikle. Bu birliktelik yarışmanın bir diğer artısı ve oluşum haline gelmesinin de temel nedeni diyebiliriz. Özellikle seçici kurul üyelerimiz bu platformda belki de ilk kez bir arada çalışma şansına sahip oluyorlar. Farklı bilim dallarında uzman hocaların koruma kurulları ve ilgili meslek odası temsilcilerinin aynı amaç için bir arada hareket etmesinin kent için artı bir değer oluşturduğuna inanıyorum.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kültürel ve tarihsel mirasıyla barışık bir İzmir kentinin yaratılması yönünde çizmiş olduğu vizyon nedir?

Fügen Selvitopu: Doğu ile Batı arasında köprü niteliği taşıyan stratejik konumu, demokratik yapısı ve binlerce yıllık geçmişi ile öne çıkan kentimizde; koruma-kullanma dengesini oluşturarak, doğal, tarihi ve kültürel mirasa sahip çıkan projelerle tarihsel zenginliği yaşatarak koruyan bir vizyon oluşturmak en önemli hedefimizdir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, kendi sınırları içerisinde tarihsel ve kültürel mirası korumak, çağdaş kent yaşamına dahil etmek için son yıllarda sayısız projeyi yaşama geçirdi. Bu projeleri öğrenebilir miyiz?

Fügen Selvitopu: Bu soruyu, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü'nün kuruluşu ile yanıtlamaya başlayabiliriz. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü; 2002 yılında, İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki tarihsel, kültürel ve doğal mirasın ortaya çıkartılması, yaşatılması, işlevlendirilmesi, canlandırılması ve geleceğe taşınması yönünde çalışmalar yürütmek amacıyla kurulmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ilgili birimleri, ilçe belediyeleri, ilgili kamu kurum veya kuruluşları ve konusunda uzman kişilerin katılımlarıyla gerçekleştirilen toplantıları, ortak yürütülen çalışmaları organize ve koordine eder. Koruma planlaması, kentsel tasarım ve çevre düzenleme projeleri ile doku ölçeğinde; rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleriyle yapı ölçeğindeki çalışmaları gerçekleştirir. Bu projelerin yaşama geçirilmesi koşullarını yerine getirir. Ayrıca, halkın koruma konusundaki duyarlılığını artırmaya yönelik bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yapar, uygulamaların yaşatılması için modeller geliştirir. Bu birim bünyesinde bugüne dek gerçekleştirilen projelere değinecek olursak, koruma amaçlı planlardan tamamlanmış olan başlıcaları; Kemeraltı ve Çevresi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı, Agora ve Çevresi Koruma Geliştirme ve Yaşatma Projesi ve Kadifekale Tiyatro ve Çevresi Koruma Amaçlı İmar Planı'dır. Pasaport İskelesi Yenileme Projesi, Gümrük Muhafaza Başmüdürlük Binası Restorasyon Projesi de yine müdürlük bünyesinde ha-

zırlanmıştır. 1448-1449 Sokaklar Bakımlı Cepheler Projesi, ki bu proje ve Agora projesi Tarihi Kentler Birliği 2003 yılı Başarı Ödülü'ne değer bulunmuştur. İzmir'de gerçekleştirilen bu buluşmanın organizasyonu da aynı birimimiz bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Bunların dışında Mithatpaşa Caddesi Yedi Evler Bakımlı Cepheler Projesi, Okullarda Kent Tarihi Seminerleri de başlıcalarıdır. Gündemimizdeki en önemli projeler ise, Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nı eski parlak günlerine kavuşturmayı amaçlayan Kemeraltı Anafartalar Caddesi Cephe Düzenleme Projesi, etaplar halinde yaşama geçirilmeye başlanmıştır. Kadifekale Tiyatro ve Çevresi Koruma Geliştirme ve Yaşatma Projesi koruma amaçlı imar planı tamamlanmış, tiyatro alanında kamulaştırma yapılmasına yönelik çalışmalara da başlanmıştır. Agora'da kamulaştırma çalışmaları son aşamasına gelmiş olup, Agora kazıevi ve çevresi sokak cepheleri düzenleme projeleri tamamlanmıştır. Yine Ayavoukla Kilisesi, Doğanlar Kilisesi ve Pınarbaşı Hamamı Projeleri tamamlanarak, uygulama aşamasına gelmiştir. 2003 yılından beri Türkiye'de ilk olma özelliğine sahip, artık gelenekselleştiğini söyleyebildiğimiz Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri müdürlüğümüz bünyesinde yürütülmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentin planlanmasında ya da tarihsel dokunun düzenlenmesinde yarışmalar, ödüller düzenliyor. Mimar kimliğinizle ve yerel yönetim deneyimlerinizle ödül yönteminin kente nasıl katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?

Kıvılcım Keskiner: Mimari yarışmalar mimarın kendini sınayabildiği, eşitler arasında birinci olmak adına savaş verdiği, "her şeye rağmen mimarlık" yapılan ülkemizde mimarca davranabilme özgürlüğünü yaşayabildiği en özel platformlardır. Diğer yarışmalardan çok da önemli bir farkı var bizim yarışmalarımızın: Kent özelinde düşünüldüğünde; mimarlıkta yarışmak, toplumsal yararları da beraberinde getiriyor. En iyi proje, önce soyut bir ürün iken; bir yandan, uygulandığında kullanılıp, bugünün insanına fayda sağlıyor; diğer yandan, gelecek kuşaklara da dönemi ifade eden bir kültürel miras olarak hizmet ediyor.

Fügen Selvitopu: Kentin düzenlenmesinde konuyla ilgili herkesin katılımını sağladığı bir platform oluşturması, yönetimde çokseslliği, ortak akıl gibi kavramları somut olarak yaşamayı sağlıyor. Organize edilmiş yarışmalar, farklı bakış açılarını yansıtması ve yeni çözüm önerileri getirmesi nedeniyle kentin yapılanması yönünde zenginlik kazandırıyor. Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri ise kentin tarihi ve kültürel mirasına sahip çıkan herkesi bir araya getiren bir platform oluşturmasıyla ayrı bir önem taşıyor.

Kentimizdeki tarihsel ve kültürel miras yatırımlarını kapsayan yeni hedef projeler var mı? Daha neler yapılabilir sizce?

Fügen Selvitopu: Bu konudaki en önemli gelişim, geçtiğimiz yıl ele alınan ve 2007 Ekimi'nde Bakanlar Kurulu tarafından onaylanan 5366 sayılı yasa kapsamında kentin en yoğun tarihi mirasını içinde barındıran Kemeraltı ve çevresini kapsayan bölgenin yenileme alanı ilan edilmesi ve bu bölgeye ait eylem planının hem İzmir Büyükşehir Belediyesi hem de Konak Belediyesi tarafından onaylanması, en büyük adım olarak kabul edilebilir. Bu planda yer alan tüm çalışmalar, etaplar halinde İzmir Büyükşehir Belediyesi ve Konak Belediyesi tarafından gerçekleştirilecektir. Bu çalışmalar ile Kemeraltı ve Çevresi Yenileme Alanı'nın tarihi ve kültürel mirasını korumak, geliştirmek, bölgeyi sosyal, ekonomik, fiziksel ve mekansal yönden canlandırarak yaşatmak, çöküntü alanı olmaktan kurtararak ekonomik merkez olma özelliğini yeniden kazandırmak ve kültürel kimliğini sürdürebilmesini sağlamak amaçlanmaktadır.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nin gelişmesi ve yaygınlaştırılması adına yeni kategoriler ya da atılımlar düşünülüyor mu? Bu konudaki öngörülerinizi alabilir miyiz son olarak?

Kıvılcım Keskiner: Ödül Komitesi olarak beş yılda iki kategori ekledik: Arkeolojik Sit Alanlarındaki Ören Yerlerinde Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Sergilenmesine Yönelik Başarılı Mekanların Oluşturulması Ödülü ve Kentsel Sit Alanlarında Yer Alan Yeni Yapılar İçin Başarılı Uygulama Ödülü. Bu kategorileri başvurular belirliyor. Şartnamede olmayan bir başvuru geldiğinde hemen tartışmaya başlıyoruz, bunun da zamanı geldi demek diye... Sonuçta, ödül komitesinin ortak kararı esastır ancak, ben kendi adıma Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nin gelenekselleşmiş özelliklerini zedelemeyen, onun yolunu açacak, güncel çözümleri içeren yeni kategorilerin eklenebileceğini ve her yeni kategorinin, koruma alanında var olan yeni bir eylem alanının müjdecisi olarak kabul edilebileceğini düşünüyorum.

Fügen Selvitopu: Kentimizin geçmişiyle barışık düzenlemelere sahip olması tarihe saygının en doğru ifadesidir. Bu oluşumun tanıtım ayağının daha güçlendirilmesi gereğine inanıyorum. Zaten bu nedenle de yayın hazırlığına başladık. Amacımız, kentimize, kendi tarihini yaşatan çalışmaları anlatmak ve tabii ki Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri oluşumunun diğer kurumlara örnek olmasını sağlamak.

Bu anlamda yaşama geçirdiğimiz ve geçirmek üzere yola çıktığımız projelerin gelişerek ve çeşitlenerek artacağı ve en önemlisi kentimizin kültürel kimliğini koruyarak yaşatacak projelerle hak ettiği noktaya ulaşmasının daha hızlı bir ivmeyle gerçekleşeceğine inanıyorum.

Teşekkürler.

İzmir Büyükşehir Belediyesi
Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Şartnamesi

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri, binlerce yıllık kültür geleneğinin biriktiği bir coğrafya üzerinde, bu uygarlıklara ait çeşitlenmiş ve farklılaşmış kültürel-mekansal mirasa hak ettiği saygının gösterilerek korunması; koruma bilincinin ve örneklerinin teşvik edilmesi; yerel koruma modellerinin geliştirilmesi; yöntem, ölçüt ve değerlerin özgünleştirilmesi; yerel inisiyatifin harekete geçirilmesi; tarihi çevreye ilişkin koruma bilinci taşıyan çaba ve eylemlerin özendirilmesi gerekliliğinden hareketle İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan, tarihi mirasa sahip çıkılması konusunda yerel yönetimlerin üslendiği sorumluluğun bilincini taşıyarak, ülkesel ölçekte yerel yönetimlere öncülük edilmesi ve ödül yoluyla takdir etme misyonunun kurumsallaştırılmasının hedeflendiği bir girişimdir.

1. Amaç
İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki;

- Yapı ve çevrelerin tanıtılması,
- Bu yapı ve çevrelerin tarihsel-kültürel-sosyal kimlikleri ile bir bilgi kaynağı olarak görülmesi,
- Malzeme, teknik, cephe özellikleri, plan şeması, ek yapı, bahçe-yapı ilişkisi, peyzaj öğeleri, yakın çevresiyle etkileşimi, vb. özgün mekânsal niteliklerinin korunması,
- Tarihsel (arkeolojik, kentsel, mimari ve sanatsal) mirasın belgelenmesi, arşivlenmesi, incelenmesi ve yaşamını sürdürmesi ve kültürel sentezin geleceğe aktarılması,
- Bu yapı ve çevrelerin geleceğe aktarılması amacıyla onarımı, sağlıklaştırılması, iyileştirilmesi, yeniden işlevlendirilmesini sağlayanların belirlenmesi, tanıtılması ve özendirilmesi,
- Tarihsel mirası koruma faaliyetlerinin kamuoyunun gündemine taşınması ve kamuoyunun bu konuda doğru bilgilendirilmesinin sağlanması,
- Bilimsel ve mesleki kuruluşlarla yerel yönetimlerin, toplumsal örgütlerin ve kuruluşların birlikte çalışma ortamlarının hazırlanması,
- Toplumsalkentsel ve yerel bir bilinç oluşturulması, amacıyla Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri verilir.

2. Kapsam
Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri, her yıl, Eylül ayı içerisinde açılan fotoğraf sergisi ile birlikte düzenlenir ve bu serginin açılış günü verilir. Jüri ödüle değer eser bulamazsa ilgili dalda ödül vermeyebilir.

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri, aşağıdaki kategori ve dallarda verilir:

A. Kentli İzmirli Ödülü
İzmir'deki 1950 sonrası apartmanlaşma süreci içinde, eski evini yıkmayarak koruyup, yaşatan ve kullanmayı sürdüren aileler arasında, evini olabildiğince en özgün şekliyle korumayı başardığı jüri tarafından belirlenen yaşlı aile bireyine verilir.
Bu ödül için öncelikle "ödüle aday" olmak ya da aday göstermek gerekir, jüri her yıl için en çok 3 eve ödül verebilir. Jüri, ödül alan evlerdeki olası bakım, onarım gereksinmelerine İzmirli kültür ve sanat dostu sponsorlardan destek çağrısı yapabilir. Ödüle ait özel plaketler, ilgili evlerin girişine törenle asılır.
Jüri bu ödülle ilgili değerlendirmesinde, eski evin korunmasındaki mimari ve teknik başarısının öte-sinde, söz konusu evi "yıkmama" yönündeki istem ve bilince öncelik verir. Bu açıdan, yapım "tescil" edildiği tarihten sonraki değil, önceki dönemine ait koruma süreci daha önem kazanmaktadır. Özellikle bulunduğu semtteki diğer eski evlerin yıkılıp, apartmana dönüştürüldüğü bir kentsel çevre içindeki bunun dışında kalabilen tavrın kutlanması; buna bağlı olarak da aynı tavrın mimari korumayla desteklenerek sergilenen bilinçli bir kültürel duyarlılığa teşekkür edilmesi, bu ödülün genel hedefidir.

B. Tek Yapı ve Tarihi Doku Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri
Bu ödüller bitmiş bir yapısından dolayı mimara, düzenlenmiş bir tarihi doku adına şehir plancısına, ilgili uzmanlardan oluşan ekibe veya bir kuruma verilen ödüllerdir. Ödüllerin verilmesi için ortada bir eser olması gerekir. Bu kapsamda yapının sahibi, yüklenici ve tasarımcısına ödül verilir, İzmir Büyükşehir Belediyesi kendi uygulamalarıyla ödüle aday olamaz. Aday olacak yapıların mutlaka inşaat ruhsatı, koruma kurulu kararı ve oda vizesi bulunmalıdır. Tek yapı ve tarihi doku ölçeğinde başarılı koruma uygulamaları ödülleri üç dalda verilir:

B.1. Basit Onarım Ödülleri
Yapıların; ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş, vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi, bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi; Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararları kapsamında tariflenen "basit onarım" uygulamalarıdır. Bu ödül, tek yapı ve tarihi doku ölçeğinde basit onarım kapsamında ele alınmış uygulamalara verilir.

B.2. Esaslı Onarım Ödülleri
Yapıların özgün mekân-cephe kurgusu, yapım tekniği, malzeme, süsleme eleman ve detayları, parsel öğeleri (müştemilat, havuz, kuyu, duvar, döşeme kaplaması, ağaç, çardak, vb.) ile korunarak onarılmaları esastır. İşlev değişikliği nedeniyle uygulanan dönüşümün de yapı-parsel ilişkisi ile yapının iç-dış mekan organizasyonunun korunması ve/veya okunmasını olanaklı kılması gerekir. Bu doğrultuda Kültür Bakanlığı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararlarında tariflenen ve strüktürel onarımı içeren sağlamlaştırma (konsolidasyon), temizleme (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon) müdahaleleri ile yapının altyapı ve konfor koşullarını yükseltmeyi hedefleyen sağlıklaştırma eylemlerinden bir ya da birkaçının uygulanmış olması beklenir. Ödül alt kategorileri şunlardır:
- Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım
- Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım

B.3. Emek Ödülü
Bu ödül bitmiş bir yapıda veya düzenlenmiş bir tarihi dokuda gerçekleştirilen üretime emekleriyle katkıda bulunan usta ve/veya usta ekiplerine verilir.

C. Arkeolojik Sit Alanlarındaki Ören Yerlerinde Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Sergilenmesine Yönelik Başarılı Mekanların Oluşturulması Ödülü
Bu ödül, ilgili kazı ekibine, uygulamanın proje müellifine, sponsoruna verilir. I. ve II. Derece arkeolojik sit alanlarındaki ören yerlerinde açığa çıkarılan taşınır kültür varlıklarının alana yönelik işlevsel ve mekansal bağlarının kurulabilmesine olanak sağlamak üzere mahallinde korunması ve değerlendirilmesine yönelik bilimsel faaliyetler kapsamında; muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, teşhir-tanzim ve tanıtımlarına yönelik Kültür Bakanlığı'nca ihtiyaç duyulan kapalı ve açık sergi mekanları ile ziyaretçilere yönelik açık otopark, WC gibi düzenlemelerin bilimsel araştırma ve kazısı tamamlanmış olup yeraltı katmanların da korunması gibi Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararları kapsamında tariflenen uygulamalardır.

Ören yerinin yakın çevresinin işlevsel bütünlüğü içinde etkin bir şekilde korunması ve yaşatılmasına yönelik alan kullanım ve düzenleme kararlarını, buna bağlı olarak düzenlenecek kapalı ve açık mekanların işlev, yerleşme, yapılaşma, estetik ve peyzaj düzenleme koşulları ile kapasitelerinin sergiye konu eserler sergi mekanlarının mahal listeleri ile alana yönelik araştırma, kazı, restorasyon ve çevre düzenleme proje raporları çerçevesinde bu dalda ödül verilmektedir.

D. Kentsel Sit Alanlarında Yer Alan Yeni Yapılar İçin Başarılı Uygulama Ödülü
Bu ödül, mimara, düzenlenmiş bir tarihi doku adına şehir plancısına, ilgili uzmanlardan oluşan ekibe, yapı sahibine, müteahhide verilir.
Koruma amaçlı imar planı onaylanmış kentsel sit alanlarında, koruma kurulunca onaylı yapılaşma izni alan ve inşaatı biten, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararları kapsamında tariflenen uygulamalardır.

E. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü
Bu ödül, araştırma, yazı, makale, kitap, film, vb. bir ürün ile tarihsel çevre ve kültür varlıklarını koruma konusunu gündeme getiren, kamuoyunda bir tartışma zemini yaratan, ufuk açan kişi ve kuruluşları teşvik etmek için verilen duyarlılık ödülüdür. Bu dalda birden fazla ödül verilebilir.

3. Ödül Komitesi
Ödül Komitesi seçici kurul oluşumu ile organizasyondan sorumludur. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı, İzmir Büyükşehir Belediyesi İmar İşleri Daire Başkanı, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü, Üniversitelerin Restorasyon Ana Bilim Dalı Temsilcileri, Şehir Planlama Bölümü, İzmir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları Temsilcileri, Mimarlar Odası ve Şehir Plancıları Odası Temsilcileri, ödül komitesini oluşturacaklardır. Ödül Komitesi, basın ve yayın yoluyla o yılki ödül programını duyurmaktan sorumludur.

4. Seçici Kurul Oluşumu
Danışman üyeler ve asıl üyelerden oluşur.
İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı, Başkan Danışmanları, İmar İşleri Daire Başkanı, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü, TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı, TMMOB Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı. İzmir 1 ve 2 No' lu Kültür ve Tabiat Varlıkları Kurulu Müdürleri, Seçici Kurul'un danışman üyeleridir. Görüşmelere katılır, oy kullanamazlar.
Asil üyeler yedi kişidir. Koruma konusunda başarılı çalışmalar yapmış bir mimar, bir şehir plancısı, bir restorasyon uzmanı; koruma konusunda akademik çalışmaları olan bir mimar, bir şehir plancısı, bir arkeolog, bir sanat tarihçisi asil üyeleri oluşturur. Seçici Kurul ihtiyaç duyduğu hallerde ayrıca danışman veya danışmanlara başvurabilir. Ödüllendirme kararı, asil üyeler tarafından alınır ve oy çokluğu ile belirlenir. İzmir'deki mimar ve şehir plancılarının ödüle aday olabilme olanağı kısıtlamamak için kent dışından seçici kurulu üyesi çağrılabilir.

5. Seçici Kurulun Çalışması
Seçici Kurul, Ödül Komitesi'nce ön incelemeleri yapılan aday konuları, önceden belirlenecek günlerde toplanarak ve kesintisiz çalışarak karara bağlar. Kurul, ilk gün Ödül Komitesi ile birlikte çalışır, Ödül Komitesi adaylar konusunda Seçici Kurul'u bilgilendirir. Seçici Kurul toplantının ilk gündem maddesi olarak başkan seçer ve oturumları başkan yönetir. Kurul, asıl üyelerin tam sayısı ile toplanır. Eksik olduğunda yedek üye sırasıyla ve yetki ile katılır. Tam sayı yine sağlanamadığında, karar oturumu için yeterli katılım sayısı beş'tir. Aksi halde toplantı ertelenir.

6. Başvuru ve Sekreterya
Ödül Komitesi'nin basın ve yayın yoluyla verdiği ilana yapılacak şahsi başvurular raportörlere yapılacaktır. Raportörler başvuruda bulunanlara ödül yönetmeliğini ve aday başvuru formunu vereceklerdir. Ödül Komitesi'nin basın ve yayın yoluyla verdiği ilana yapılacak şahsi başvurular Raportörler veya e-posta yoluyla yapılabilir. Ödül Komitesi, Raportörlük ve Seçici Kurul çalışmaları Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü'nün sekreterya hizmetleriyle gerçekleşecektir. Kişiler başkaları adına da başvurup aday gösterebilirler.

7. Raportörlük
Ödül Komitesi tarafından üç kişi olarak atanacaklardır. Raportörler resmi kuruluşlar, dernekler, meslek örgütleri, basın, ilçe belediyeler ve muhtarlarla ilişki kurar, aday adayı formlarını gönderir, bireysel başvuruları toplar. Bu yönetmelik ve usullerine uymayan başvuruları Ödül Komitesi'ne bir raporla sunar. Aday yapıları bir değerlendirme formatı hazırlayarak Ödül Komitesi'ne iletir. Raportörlük, Seçici Kurul çalışmalarında istenen bilgileri toplar, araştırmaları yapar. Ödül törenini organize eder, sergiyi düzenler. Katalog, broşür ve kitapçık gibi görsel malzemenin hazırlanması da raportörlerin sorumluluğundadır.

8. Sonuçların Duyurulması
Seçici Kurul tarafından açıklanan ödüller, sergi yeri ve günü basın yolu ile kamuoyuna duyurulur. Ödül alan eserlerin tanıtım katalogu hazırlanır. O yılki ödül kapsamında tanıtım/değerlendirme toplantıları düzenlenir.

ÖDÜLLER

2003

“Başka özelliklerinin yanında, bana öyle geliyor ki bu kent, diğer şehirlere örnek olsun diye yapılmıştır. Onunla gurur duymak için ne ünlü bir ozan veya bu kentin sakini olmaya ne de onu övmek için yapmacık nedenlere ihtiyaç yoktur.

O kendi içinden üremiştir ve alışılanın aksine; ona aşık olan herkes kulağıyla değil gözüyle onu sever. Çünkü o, deniz kıyısı boyunca bir güzel çiçek gibi yayılır; İzmir yavaş yavaş ve birçok aşama geçirerek kurulup gelişen bir kent olmayıp, topraktan bütünüyle ve mükemmellik içinde çıkan bir şehirdir.”

Aelius Aristide
[Söylevler, XVII=Behr]

Meral AKURGAL

Prof. Dr.
D.E.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından kültür ve tarihi çevrenin korunmasına yönelik çalışmaların ödüllendirilmesi 2003 yılında "Tarihe Saygı / Yerel Koruma" adı ile kurumsallaştırılmıştır.

Böylelikle, İzmir Büyükşehir Belediyesi, tarihsel mirası koruma bilinci ve çabası taşıyan bireysel ve kurumsal çabaları ödüllendirmiştir. 2003 yılından başlamak üzere, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kültürel çeşitliliğimize dayanarak oluşturduğu kentimizin "Tarihe Saygı Yerel Koruma" yarışması gelenekselleşerek günümüze kadar ulaşmıştır. Böylece tarihi mirasımızın korunması ve bu mirasın belgelenerek gelecek kuşaklara aktarılması yönünde önemli adımlar atılmıştır. İzmir'in çağdaş belediyesi ve insanlarının desteğinin yanında değerli bilim insanlarımızın ve konusunda uzman jüri üyelerimizin katkıları ile gerçekleştirilen bu yarışma, kültürel mirasımızın birer parçası olan tarihi kentsel dokunun çağdaş ve bilimsel yöntemler ile korunmasını sağlamakta ve kent kültürünü yaşayan bir hale getirmektedir.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Yarışması, arkeolojik sit alanlarındaki ören yerlerinde kültür ve tabiat varlıklarının korunması ve sergilenmesine yönelik başarılı mekanların oluşturulması; kentsel sit alanlarında yer alan yeni yapılar için başarılı uygulama; tarihsel çevre ve kültür varlıklarını koruma dalında katkı ödülleri ile kentin doğal ve arkeolojik sit alanlarına sahip çıkılmasının yanında, kentsel bilincin de oluşmasına katkı sunmaktadır. Burada önemli olan İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin, kültür ve tabiat varlıklarını, korunması gereken mirasımızın birer parçası olarak görmesi ve diğer yerel yönetimlere de bu tutumu ile örnek olmasıdır.

Kültürler, insanlar ile birlikte doğar ve onlarla birlikte gelişir. Bu nedenle binlerce yılda oluşan kültürel mirasın yaşamsal bir değeri vardır. Onu insanlardan uzak tutmak, sadece yeraltı ve yerüstü yapı unsurları olarak ele almak, kültürel mirası yok saymaktır. Bunun yanında kültürel varlıklarımız ile birlikte insanı ve doğal çevreyi de bir bütün olarak ele almamız gerekmektedir. Kültürel çeşitliliğimize sahip çıkmak ve bu çeşitliliği kent kimliği ile birleştirmek, arkeolojinin olduğu kadar, kent yönetimlerinin de başta gelen hizmetini oluşturmaktadır.

Kültürel ve mekansal mirasın öneminin kavranması, kültürel tahribatı önlemenin yanında, bireylere evrensel değerlerin gösterilmesine de olanak tanımaktadır. Tarih bilincinin elde edilmesi ve koruma bilincinin gelişmesi de, yerel yönetimlerin, insanı ve kültürü içine alacak düzenlemeleri bir kurum olarak yapmasını büyük ölçüde gerektirmektedir. Böylece evrensel, ulusal ve yerel değerler korunmakta; dünya mirasının bir ögesi olan mimari unsurların yeniden kazandırılması da çağdaş kent ve kentleşme ölçütlerini belirlemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kentimizin kültürel dokusu ve kimliğine sahip çıkarak kentin kültürel-mekansal mirasına hak ettiği saygıyı göstermesi, duyarlı bir yaklaşımla kültürel varlıklarımız için gösterilen çabaları ödüllendirmesi, İzmir'e verdiği değerin en anlamlı ölçütüdür.

“Ah bu özlediğim sığınak!
Damağımda hoş tadı,
Dört yanda süt ve taze kaymak;
İlkbahar sergilerken marifetlerini,
Verimli bağlar,
Kadifemsi üzümler sunar sonbahar,
Tıpkı yaz gibi;
Ve dört mevsimin üçü
Sağlık verir bilin,
Çocuklar Buca’ya dikkat edin!”

Gustave Cirilli
Türkçesi: Zeynep Özkal

2003

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Ahmet PİRİŞTİNA – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL – *İ.B.B İmar İşleri Daire Başkanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Eti AKYÜZ LEVİ – *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Emel GÖKSU – *Prof. Dr., D.E.Ü Öğretim Üyesi*
Ülker BAYKAN SEYMEN – *Doç. Dr., İ.Y.T.E Öğretim Üyesi*
Emel KAYIN – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tuncay KARAÇORLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

DANIŞMAN SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Ahmet PİRİŞTİNA – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Murat KATOĞLU – *Dr., İ.B.B. Başkan Danışmanı*
Oktay EKİNCİ – *Mimar, İ.B.B. Başkan Danışmanı*
Hasan TOPAL – *İ.B.B İmar İşleri Daire Başkanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tuncay KARAÇORLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Seçici Kurul Başkanı
Numan TUNA – *Prof. Dr., O.D.T.Ü Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi*

Üyeler
Meral AKURGAL – *Prof. Dr., D.E.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi, (Arkeolog)*
Gürhan TÜMER – *Prof. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı Başkanı, (Mimar)*
Emre MADRAN – *Doç. Dr., O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Ülker BAYKAN SEYMEN – *Doç. Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*
Şakir ÇAKMAK – *Yrd. Doç. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Türk İslam Sanatı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Sanat Tarihçisi)*
Ersin PÖĞÜN – *Y. Mim.*

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Hikmet GÖKMEN – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Funda ALTIÇEKİÇ AYSEL – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehircilik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*
Dürrin SÜER KILIÇ - *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyeliği'nden emekli*

Numan Tuna **açıklıyor...**

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Seçici Kurulu'nun Değerlendirme Çalışmaları Üzerine

Tarihi Kentler Birliği İzmir Buluşması'na gelen değerli katılımcılar, sayın konuklar;

"Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Seçici Kurul"u adına sizleri saygı ile selamlıyorum. Seçici kurul tarafından yapılan değerlendirme hakkında sayın İzmir halkını ve Tarihi Kentler Birliği İzmir Buluşması'na gelen değerli katılımcıları bilgilendirmeyi onurlu bir görev olarak yapmaktan mutluluk duymaktayım.

Zengin bir kültür birikimi ve doğal çevre verileri ile çeşitlenmiş kültürel mirasın gündelik yaşam ile sürdürülebilir birlikteliği İzmir'de koruma bilincinin de gelişmesinin koşullarını yaratmıştır. İzmir'de var olan zengin kültürel mirasın öne çıkarılması, koruma bilincinin geliştirilmesi, yerel inisiyatiflerin harekete geçirilmesi, bu yönde girişimlerin, çabaların özendirilmesi amacıyla yerel yönetimlerin kültürel mirasa sahip çıkılması misyonuna öncülük yaparak İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan "Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri" girişiminin bu yıldan itibaren kurumsallaştırılması hedeflenmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin bu öncü girişimini "Tarihi Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Seçici Kurulu" adına kutluyor, girişimin devamını ve yaygınlaştırılmasını diliyorum.

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri'nin 3 dalda verilmesi düşünülmüştür: Bunlar; Kentli İzmirli Ödülü, Tek Yapı ve Tarihi Doku Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri, Tarihsel Çevre ve Kültürel Varlıklarını Koruma Konusunda Katkı Ödülleri'dir.

Bunlardan ikinci grup olan Tek Yapı Ölçeğinde Başarılı Koruma Uygulamaları Ödülleri üç alt kategoride verilmiştir: Basit Onarım Ödülleri, Esaslı Onarım Ödülleri, Emek ve Beceri Ödülleri.

Ödüller için başvuruları değerlendiren Seçici Kurulumuz, Kentli İzmirli Ödülü için 1960'lar sonrası kentleşme baskısına karşı koyarak tarihi evini koruyan, yaşatan ve kullanmayı sürdüren aileler arasında farklı kentsel rant baskısına maruz kaldıkları düşünülerek, üç alt kategoride konutlar arasında seçim yapılmasını uygun görmüştür. Değerlendirmede yapının korunması kadar, konut içi özgün kullanımın sürdürülmesi, İzmirli kimliğinin korunmuş olması dikkate alınmıştır.

İkinci grup ödüllerde, ilk alt kategori olan tarihi doku ölçeğinde uygulama için değerlendirmeye başvuran tek aday, sözkonusu meydan düzenlemesinde, gerek meydanı çevreleyen yapıların cephe düzenlemeleri gerekse uygulama sürecindeki katılımı teşvik eden modele dayalı olması başarılı görülerek ödüle layık görülmüştür.

İkinci kategorinin alt grubunda tek yapı ölçeği ödülleri için yapılan değerlendirmelerde, ilk alt kategori olan basit onarım ödüllerinde yapının çevresiyle beraber koruma ilkelerine ve tarihe saygılı tutum göz önüne alınmıştır. Ayrıca, Kurulumuz, gösterişsiz korumacılığı da teşvik ederek mütevazi onarımları da ödüllendirmiştir.

Esaslı onarım alt kategorisinde, restorasyonun özenli ve özgün detaylara uygun yapılıp yapılmadığı ve iç mekanda özgünlüğün sürdürülmesi yönünde ölçütler değerlendirmede esas alınmıştır.

Emek ödüllerinde ise, bitmiş bir yapıda gerçekleştirilen üretime emek ve beceriyle katkıda bulunan usta veya yapım ekipleri arasından değerlendirme yapılarak, özgün detayların korunduğu, özenli işçiliği bulunan uygulamalar Kurulumuzca ödüllendirilmiştir.

En son olarak, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Korumaya Katkı Ödülü için Kurulumuz, başvuran adayların farklı kategoriler içinde değerlendirilmesini uygun bularak; kişisel adaylık / kurumsal adaylık; profesyonel veya amatör katkılar ve eserlerin niteliğine uygun görsel, işitsel, yazılı ürün gibi kategoriler altında değerlendirme yapmıştır. Değerlendirmede, başvuruların "İzmirlilik Bilinci"nin vurgulandığı, kamuoyunda yaptıkları olumlu etkilerin yüksek düzeyi dikkate alınmıştır.

Önümüzdeki yıllarda ödül için başvuruların artması ve bu girişimin kurumlaşmasını Seçici Kurulumuz adına diliyorum.

Saygılarımla,

Mayıs 2003, İzmir

GÜZİDE BAKEK EVİ

40 Sok. No: 42 Güzelyalı
Sahibi: *Güzide Bakek*

Başvuru öyküsü:
1937'den beri bu evde oturuyorum. Yapı Rum eviymiş. Bizden önce Fransızlar oturuyordu. Binanın yaşı 100'ü aşkın. Eski sayfiye eviymiş burası. Bir katlı, dört odalı bir ev. Arkada bahçesi var. Bahçede havuz var. Banyo tadilat gördü. Bodrum var. Su aldığı için (yol yükseldiği için) bodrum ve bahçe yükseltildi. Dış kapı kepenkli ve ferforjeli. Pencerede demir kepenkler var. Elektrik, kanalizasyon, su tesisatı değişti.

SEVİL BALCIOĞLU EVİ

Mithatpaşa Cad. No: 896 Göztepe
Sahibi: *Sevil Balcıoğlu*

Başvuru öyküsü:
Bina yaklaşık 100 yıllık Rum evi.
Taş bina. Sayfiye evi olarak kullanılıyordu.
Konut 3 katlı. En alt katta 1, orta katta (giriş katında) 3 ve üst katta 4 oda bulunuyor. Arkada bahçe ve havuzu var.
Binada yalnızca giriş kapısının mermerleri orijinaline uygun olarak yenilenmiş.
Pencerelerin kepenkleri ve parmaklıkları demirden.

AYŞE MAYDA EVİ

126 Sok. No: 5 Köprü
Sahibi: *Ayşe Mayda*

Başvuru öyküsü:
Sadrazam Kamil Paşa sürgün olarak İzmir'e gönderildiğinde, üç köşk yaptırıyor. 1900 başlarında inşaat bitiyor. Mayda, Kamil Paşa'nın oturduğu evin sahibi. 1923 yılında ev Mayda ailesine geçiyor ve evi İtalyan Mektebi'ne kiralıyorlar. Ev, on beş yıl İtalyan Mektebi olarak kullanılıyor. Daha sonra Kültür Lisesi ve Devrim Lisesi'ne kiralanıyor. Ev, İzmir'in simgesiSaat Kulesi'nin de mimarı olan Raymond Charles Perret tarafından tasarlanmıştır. Ayşe hanım 1950 yılında eve geçiyor; günümüze kadar eski haline sadık kalınarak sürekli bakım yapılıyor.

Ayşe Mayda İle SÖYLEŞİ

Tarihi çevrenin ve tarihsel yapıların korunması bilinci, Türkiye'de yeni gelişen bir olgu. Elbette sivil toplum örgütlerinin gelinen noktaya katkıları büyük. İzmir'de pek çok sivil toplum örgütünün öncülüğünü başlatmış bir isim Ayşe Mayda. Türkiye'nin ilk ortodontisti. Köklü bir İzmirli, üstelik sağlık ve eğitim yaşamına katkılarıyla tanıdığımız bir isim. 1901 yılında Raymond Charles Pere tarafından tasarımlanan evinin öyküsünü Ayşe Mayda'ya sorduğumuzda, ilkin Pere'nin eseri şadırvanı anımsıyor.

Sarı Kışla'nın içinde 25 musluklu bir şadırvan vardı. Çok zarif, çok güzel bir şadırvandı. O kadar üzüldüm ki, pırlanta gibi bir şeydi o. Sarı Kışla'yı yıkarken o güzel şeyi de yok ettiler. Halbuki o orada kalsaydı. Saate uygun bir şadırvandı o. Sarı Kışla'nın içinde deniz tarafında, Saat Kulesi'nden denize daha yakın bir mesafede yer alıyordu. Sarı Kışla'nın denize bakan tarafında bir balkon çıkıntısı vardı. Ön tarafında yer alıyordu. Raymond Pere o şadırvanı yaptı; Fransız Hastanesi'ni yaptı. Kordon'u dolduran Fransız için de bir ev yaptı Kordon'da. Kızına Buca'da bir ev yapmış. Sonra da bizim evi yapmış. Daha pek çok eseri var İzmir'de. Yaptıran ise, yani evin banisi, o zamanların en meşhur sadrazamlarından Kıbrıslı Kamil Paşa. Padişahla biraz arası açılmış, İzmir'e sürgün olarak gönderilmiş, *"Paşa, burası çok sıcak, yapamazsınız."* demişler. *"Biraz et alın, parçalara ayırın, İzmir'in muhtelif yerlerine koyun. En geç nerede bozulursa oraya ev yaptırın."* demiş. İzmir'in Köprü'sü, doğrudan doğruya imbata karşı olduğu için en serin yerdir. Bu yüzden ev buraya inşa edilmiştir. Memleketin meşhur ileri gelenlerinin evleri hep Köprü'dedir. Asansör'ü yaptıran Nesimi Levi'nin keza valilik konağı buradadır. Sadrazam Kamil Paşa üç tane ev yaptırmış buraya. Bu evi oğlu Sait Paşa için yaptırmış, gelin gelecekmiş Mısır'dan. Sait Paşa da, dönemin bugünkü anlamda Genel Kurmay Başkanı. Diğeri, daha önce biliyorsunuz Kuran Kursu olarak kullanılan o ev. O da çok güzeldir. Kendisi orada oturmuş, sonra bu eve geçmiş. Diğeri, üstte, damadı Faik Paşa için yaptırmış olduğu evdir. Yalnızca bu evi Pere'ye yaptırmış. Pere burayı Art Nouve tarzında, tam da bu tarzın moda olduğu bir zamanda tasarlamıştır. Haremliği selamlığı olan bir evdir. Hanımları koku rahatsız etmesin diye mutfak bölümü ayrı planlanmış, bir pasajla ana binaya bağlanıyormuş eskiden.

Ayşe Mayda sahibi olduğu konağın geçmişine dair her türlü dokümanı, fotoğrafı derleyerek bir albüm hazırlamış. İlk aldığı günden bugüne dek havuzuna, ağaç ve çiçeklerine kadar değişiklik yapmadan korumuş. İtalyan Lisesi olarak kullanıldığı zamana ait bir fotoğrafı gösteriyor. Evin bugünkü haliyle tek farkı, bahçesindeki ağaçların büyümüş olması.

Biz evi aldığımız zaman Ticaret Mektebi'ydi. Ticaret'ten sonra İtalyanlara okul için verdik. Sirler oturdu. Yanılmıyorsam on üç yıl. O sırada Atatürk bir kanun çıkardı. Yabancı okullara Türk talebeler gidemez, diye. O zaman kendileri çıktılar buradan, Kordon'da yalnızca ecnebi çocuklar için, İtalyan çocuklar için açılan okula gittiler. Biz burasını o zaman Kültür Lisesi'ne verdik. Kültür Lisesi üç beş sene oturdu. Arkasından Devrim Lisesi'ne verdik. Devrim Lisesi on beş sene oturdu. Ancak o dönemde ev çok harap oldu. Bu harabiyet karşısında çaresiz kaldık. Ev, benim ve kardeşimin üzerineydi. Ben de artık diş hekimi olarak İzmir'deydim. Bana gerekli olduğunu öne sürerek, okuldan geri aldık evi, daha fazla zarar görmesini engellemek için. 1950 yılında yaşamaya başladık bu evde; o zamandan bugüne dek harika bir yaşam sürdük.

Ayşe Mayda özellikle vitrayların gördüğü zarara çok üzülüyor. Geriye kalanları olduğu gibi muhafaza etmeye çalışıyor. Bakımı konusunda oldukça hassas davranıyor. Vitrayların zarar görmüş bölümlerini yaptırmayı düşünmüş ancak hem eski olanların ayırt edilebilmesi hem de yeni işçiliğin aynı tarzı ve tekniği yakalayamayacağını düşündüğü için olduğu gibi kalmasını yeğlemiş.
Ayşe Hanım'a koruma konusundaki bu hassasiyetinin nedenini sorduğumuzda, bugün gülerek anlattığı, annesiyle aralarındaki tatlı çekişmeyi anımsıyor.

Ben eskiye çok bağlıyım kalben. O kadar bağlıyım ki, ayrılamıyorum onlardan. Hepsini seviyorum. En küçük bir şeyimi bile atmak istemiyorum. Ben İstanbul Üniversitesi'ndeyken, kübik eşyalar yeni modaydı, annem onlardan almış, bizim eşyaların bir kısmını yok etmiş. Sokaktan eskiciler geçerdi. *"Eski rubalar satın alıyoruz."* derlerdi. Onlar alışmışlar bizden eski eşyalar satın almaya. Annem tenbihlermiş *"Uğrayın"* diye. Bir gün karşılaştık onlarla, bana seslendiler. *"Ayşe Hanım sizden bir mangal almıştım. Pirinç bir mangal, etrafı mobilyalıydı. Onu İstanbul'da bir müzeye verdim."* demişti.. Bir de şarkı söyleyen bir saatimiz vardı. Onu da annem vermiş eskicilere. Hala üzülürüm.

Mekan, alışkanlıklarımızın, gelenek ve göreneklerimizin, toplumsal yaşamımızın tanıklarıdır. Sivil mimari olarak gruplandırdığımız evlerimizden aile tarihlerini ve kültürlerini simgeleyen en önemli anıtlardan biri Ayşe Mayda Evi. Bu evin, sizin için anlamını paylaşmak ister misiniz?

1950 yılından bugüne dek çok sefasını sürdük evimizin. Harika bir ömür sürdüm, gönlümce yaşadım bu evde. Büyük gruplar halinde toplandığımız çok oldu. Meclisler düzenlerdim. Hala kentin valilerini, ileri gelenlerini ağırlarım bu evde. Hem çalıştım hem de çok güzel dostluklar kurdum. Kurduğum dostluklar sosyal yaşamımı çok zenginleştirdi. Tiyatrocu dostlarımla birlikte oyunları izlerdik. İzmir Devlet Tiyatrosu'nun perdelerini onlarla birlikte almıştık.

Amerikan Koleji'nden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesi Ortodonti Bölümü'ne kayıt oluyor. Hocaları, Almanya'dan gelen profesörler. Mezun olup memlekete döndüğünde henüz ortodontistin ne anlama geldiği bilinmiyor. Mesleğini tanıtmak için zorlu bir mücadele veriyor. Bir tabela yaptırmaya karar veriyor. Adının altına 'Ortodontist' demeye cesaret edemiyor. Hocasına danışıyor. "Sadece ismini yaz." diyor, "Öyle meşhur olacaksın ki…" Ama o yine de tabelanın altına 'diş hekimi' sözcüklerini eklemeden edemiyor.

Diş hekimliğinde öğrenciyken, mum kalıplardan yaptığı figürleri görenler, güzel sanatlardan geldiğini düşünmüş. Gelmediğini söylese de, uzun zaman inanmamışlar.

Bu ev kentin kültür sanat merkezi gibi pek çok kültür sanat insanına İzmir'in misafirperverliği ile hizmet etmiş. Yolu İzmir'den geçen pek çok sanatçıya dair anılarla yüklü. Cevat Şakirler, Avni Dilligiller, Münir Nurettinler, Safiye Aylalar konuk olmuş Ayşe Mayda'nın evine.

Aramızda zaman zaman uçurumların olduğu geçmişimizin mekanlarda yaşaması ortak belleğe sahip insanlar için mutlaka ayrı bir değere sahiptir. Ancak İzmirli gençler için bu değerlerin anlamı farklı olacaktır. Bunu iyi hisseden biri olarak İzmir'in geçmişi ile bugününü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yaşam koşulları bugünden daha zordu. Bir telefon etmek yarım günümüzü alırdı. Şimdi hayat çok kolaylaştı. Kalorifer yoktu eskiden. Herkesin sobası vardı. Daha önce de mangalı vardı. Ama o zaman çok daha mutluydu insanlar. Çünkü komşuluk vardı. Mahallede herkesi tanırdık. Bir ev alındığı zaman çok mutlu olunurdu. Hoş geldin'e gidilir; çaylar, kahveler hatta yemekler ikram edilirdi. İlişkilerimiz çok yakındı. Herkes birbirine amca, teyze, abla diye hitap ederdi. Göç başlamamıştı henüz. Birbirimize *"Sabah şerifleri hayrolsun."* demeden güne başlamazdık. Önceleri at arabaları vardı, sonra atlı tramvaylarla sürdü ulaşım. Ardından elektirikli tramvaylar geldi. Vatmanlar bile tanırdı hepimizi. İneceğimiz yeri sormazlardı bile. Birbirimize o kadar yakındık. Huzur vardı. Şimdi korkuyoruz. Korkmakta da haklıyız. Pek çok değerimizi yitirdik. El sanatlarımız gitti. El dokuma halı kilimin yerine makinaları geldi. Makinalaştık yani. Anadolu insanı o kadar zevklidir ki aslında. O tekniği, o güzellikleri yitirdik. Ben eski evlerin yıkılmasına tanık olduğumda ağlayacak gibi olurum. Neden yıkılır o evler. Onun bir tarihi vardır. O geliyor benim gözümün önüne. Orada yaşayan insanlar geliyor. Ne kadar kibar, asil insanlar o evlerde yaşardı. Ne güzel toplantılar, meclisler yapılırdı o evlerde. Evlerin yıkılması, bahçelerin de yok olmasına neden oldu. Mis gibi kokardı o bahçeler. Her mevsim başka güzellikteydi. Henüz çikolata yokken macun ikram edilirdi misafirlere. Evlerin yıkılması, yerine birbirinin aynı apartmanların yapılması İzmir'in sosyal yaşamını ve alışkanlıklarını da yok etti.

İzmir'in değerelerinin 1950'lerden başlayarak birer birer yıkılmasında, o günün mimarlarının çok hatalı olduğu görüşünde Mayda. Daha fazla kat - dükkan yaratmak için böyle bir yıkımı kabullenemiyor.

Herkes evinde toplantılar yapardı. Sosyal hayat evlerde sürerdi. İnsanlar birbirine daha yakındı. Gazinolara gitmek yoktu daha. Kimileri evlerde piyano çalardı. Kardeşim piyano çalardı. Ayhan Aydan bizde olurdu. Aryalar söylerdi. Ben keman çalardım. Hatta annem müzikle uğraşmamızı isterdi.

Sizce bu uçurumların kapanması, kent belleğinin gençlere aktarılması, İzmirlilik bilincinin yaşayabilmesi için neler yapılabilir? Gençlere neler önerirsiniz?

Gençlerin tüm değerlere sahip çıkmasını istiyorum. Elimizde bulunanların kıymetini bilelim. Çünkü onlar birbirini takip eden bütün eski dönemlerin şahitleridir.

Badem ezmesi ile sunduğu çay ikramından sonra evi dolaşıyoruz; Mayda'nın eskiye gösterdiği özeni yansıtan ve İzmir'e gelen pek çok sanat insanın bıraktığı izlerle dolu bir müzeyi dolaşır gibi. Tavan süslemelerinde, merdiven tırabzanlarında, kapıların oymalarında yer alan Art Nouve tarzı tüm görkemiyle karşımızda. Her birinin özelliklerini tanıttığı mobilyalar, evin mimari kimliği ile harikulade bir uyum içinde...

Ayşe Mayda, Ayşegül Güngören, Mayda evinde...

MARİO GİOVANNİ SPONZA EVİ

113 Sok. No: 4 Buca
Sahibi: *Mario G. Sponza*
Müellif: *Bordo Mimarlık / Emre Ulukan*
Yapımcı: *T&T Tasarım ve Taahhüt San Tic. Ltd. Şti / M. Sami Ersan*

Başvuru öyküsü:
19. yy.'ın son çeyreğinde İzmir'de yaşayan Rumlar tarafından inşa edildiği tahmin edilen ev, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Miralay Osman Bey (Köktürk) ailesine verilmiştir. Sponza, evi, 27 Kasım 1996 tarihinde Osman Bey'in kızı Nezahat Köktürk'ten satın almıştır. Temmuz 1997'de Mimarlar Odası'na onaylattırılan proje ile 5 Ağustos 1997 tarihinde İzmir 1 No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na başvurularak, 5 Mart 1998 tarihinde alınan onay ile onarım gerçekleştirilmiştir.

[Ayrıntılı bilgi için bkz. Feyyaz Erpi, Buca'da Konut Mimarisi (1838-1934), ODTÜ Yay., 1987]

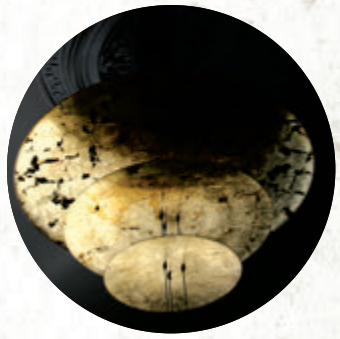

UŞAKİZADE LATİFE HANIM KÖŞKÜ

141 Sok. Köprü
Müellif: *KA.BA Eski Eserler Koruma ve Değerlendirme - Mimarlık Ltd. / Cengiz Kabaoğlu*
Yapımcı: *Tatış Holding A.Ş.*

Başvuru öyküsü:
Uşakizade köşkü, Latife Hanım'ın büyükbabası Sadık Bey tarafından 1880'lerde yaptırılmıştır. Köşk, Gazi Mustafa Kemal'i 14 Eylül 1922'den 22 Şubat 1924'e kadar 5 gelişte 91 gün ağırlamıştır.
Zemin kat ve 2 normal kata sahiptir. Restorasyon sırasında ana kapının karşısındaki kaya tünelle açılarak arkadaki sanat merkezine ulaşım sağlanmıştır.
İzmir Türk Lisesi tarafından 1951 yılında Latife Uşşaki'den eğitim amaçlı kiralanan köşk, 1991 yılına kadar okul binası olarak kullanılmıştır.
1979 yılında köşkün mülkiyeti İTK'ya geçmiştir. Yıllara bağlı yıpranma sonucunda restorasyonuna karar verilmiş; İzmir 1 No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 8 Ocak 1998 tarih ve 7004 sayılı kararıyla restorasyona başlanmış ve 15 haziran 2001 tarihinde bitirilmiştir.

Fotoğraflar: İTK Latife Hanım Köşkü Arşivi

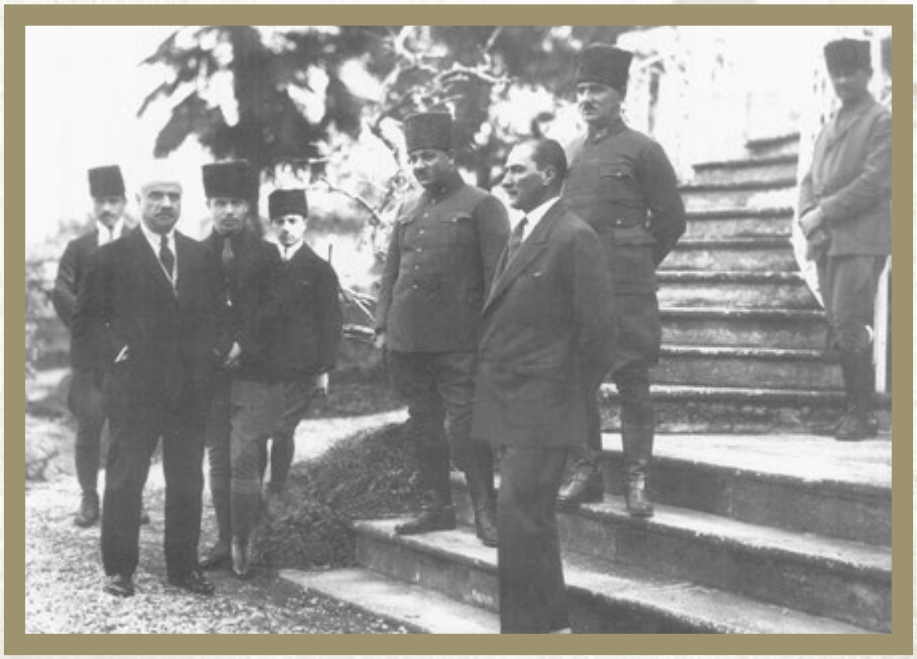

Mustafa Kemal, Uşakizade Muammer Bey ile köşkün merdivenlerinde...

Uşakizade Latife Hanım Köşkü

19. yy.'ın çağdaşlaşma döneminde bir Türk aile tarafından yaptırılan konut örneğidir. Mustafa Kemal'in yaşamına ait anıları barındırdığı için kent tarihinde özel bir öneme sahiptir.

Latife Hanım'ın dedesi Sadık Bey, Karşıyaka İstasyonu'na bitişik bir yazlık köşk yaptırır. Bu köşk, Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın annesi Zübeyde Hanım'ın son günlerini yaşadığı ve vefat ettiği köşktür. Latife Hanım'ın adını taşır. Sadık Bey, 1860 yılında Uşakizade ailesinin şanına uygun yazlık bir köşk daha yaptırmak ister. Yapının nereye yapılacağı, geleneksel bir yöntemle belirlenir. Değişik semtlere, aynı anda taze etler asılır. Etin en son bozulduğu yer, yeni konutun yerini belirler; en elverişli yer en serin yerdir çünkü İzmir'de. Bugün Göztepe semtinde bulunan Uşakizade Köşkü'nün yapım öyküsü böyle başlar. Mithatpaşa Caddesi'nden yüz yirmi basamakla çıkılan köşk, "Beyaz Köşk", "Mor Salkımlı Köşk", "Uşakizade Köşkü" adlarıyla anılır olur.

Eğimli bir arazi üzerine inşa edilir. Zeminle birlikte üç katlıdır. Birinci kata iki yandan yükselip ana kapı önünde birleşen merdivenlerle çıkılır, merdivenlerin ön kapı ile arasında yarattığı derinlik, ön cephe boyunca uzanan bir terasın oluşmasına neden olmuştur. Ön cephesinde, adının da bu adla anılmasına neden olan mor salkımlar varlığını hala sürdürür.

Köşkün en serin yeri olan birinci katı, yazın en çok kullanılan bölümüdür. Bu katta dört oda yer alır. Yemek odası, aynı zamanda salon olarak kullanılır. Geniş bir bahçe içerisinde yer alan köşkün alt kat taşıyıcı duvarları, moloztaş örgülüdür; üst iki katta ise tuğla veya taş dolgulu ahşap taşıyıcılar kullanılmış, üzerlerine kıtıklı bağdadi sıva uygulanmıştır.

Girişte soldaki oda, köşkün baş odasıdır ve Mustafa Kemal'e çalışma odası olarak tahsis edilmiştir. Sağdaki oda köşkün diğer bir konuk odasıdır. Tahta merdivenlerle çıkılan üst katta ise altı odadan, köşelerde yer alan dört odası yatak odası olarak kullanılmıştır. Merdivenlerden çıkınca soldaki ilk oda, Mustafa Kemal'in yatak odasıdır. Diğer iki oda ailenin akşam saatlerinde oturma odası niteliğinde kullandıkları odalardır.

Bahattin Tatiş tarafından 1950 yılında kurulan İzmir Özel Türk Koleji, 1951yılında Latife Hanım'ın müsadesiyle bu köşke taşınır. Bahattin Tatiş bu taleple ilgili Latife Hanım'la Ayazpaşa'daki köşkünde bir araya gelir. Bahattin Bey görüşmeyi anılarında şöyle aktarıyor: "Latife Hanım, köşkü bir eğitim yuvası olarak kiralamak istediğimi öğrenince, 'Uygundur. Böylelikle Atatürk'ün ruhu şad olacaktır.' dedi.

1991 yılına dek okul olarak kullanılan köşkün, bu tarihten sonra müze haline getirilmesine karar verilir. Restorasyon projesi hazırlanır. Aslına uygun eşyalarla düzenlenerek, 15 Haziran 2001'de Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'in katılımıyla gerçekleştirilen törenle ziyarete açılır.

[Uşakizade Köşkü ve Gazi Mustafa Kemal Paşa, Cumhuriyetimizin Kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Paşa ve Eşi Latife Hanım'ın İzmir'deki 91 gün süren yaşantısını konu alan bir tarih araştırması" adlı, Kasım 2007 'de, İzmir Özel Türk Koleji 58. yıl etkinlikleri kapsamında yayımlanan kitaptan derlenmiştir.]

Ali Paşa Şadırvanı gravürü, Eugene Flandin, l'oirent, Paris, 1852.

ESASLI ONARIM

ALİ PAŞA ŞADIRVANI VE MEYDAN DÜZENLEMESİ

Kemeraltı

Müellif: *Konak Belediyesi Ar-Ge Müdürlüğü*

Şadırvan; meydanın ortasında, sekizgen planlı ve sekiz adet mermer sütun üstünde kurşun kaplı bir kubbeye sahiptir. 19. yy. ortalarına tarihlenmektedir. Tarihi Kemeraltı çarşı dokusunun bir kesitini sunan şadırvan, Konak Belediyesi tarafından restore edilmiş ve çevre düzenlemesi gerçekleştirilmiştir.

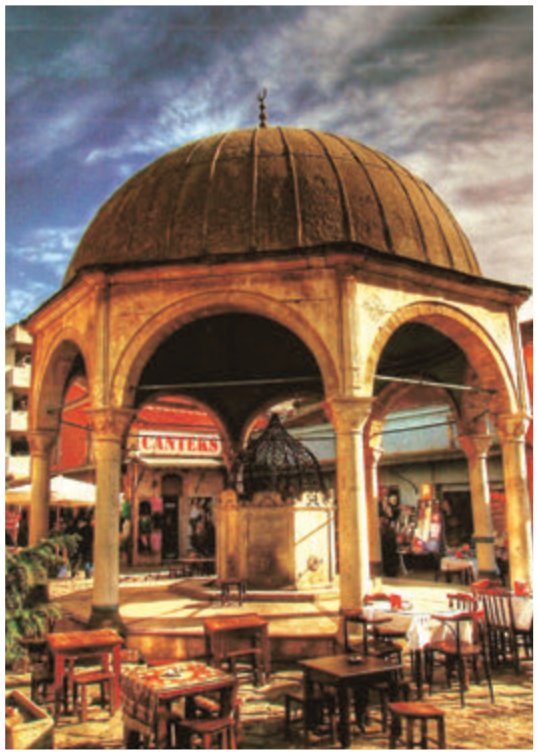

Fotoğraf: Necdet Düzen

2003

Ali Paşa Şadırvanı

Ali Paşa Şadırvanı, adını verdiği meydanın ortasında yer alır. Sekizgen planlı ve sekiz adet mermer sütun tarafından yuvarlak kemerle geçiş sağlanan, üzeri kurşun kaplı bir kubbeye sahiptir. Kubbenin altında yer alan çeşme bölümü yine sekizgen mermerden aynalı, her birinin üze-rinde birer musluk bulunduğu halde ve çeşmeden dış çeperlere doğru alçalan eğimli bir podyum üzerinde yer alır. Bu bölümün üzerinde ferforje patinesinden bir kapak yer almaktadır.

Sütun başlıklarında, dış cephede sütun başlıklarının kemer başlangıcından kubbeye dek yer yer korunmuş mermer kaplamaların olduğu ve çeşmelerin aynalıkları üzerindeki sade süslemeleri dikkat çekmektedir. Sütun başlıklarından kubbe saçağına dek köşelerde dikdörtgen yivli plasterler bulunmaktadır. Sütun başlıkları, akantus yaprakları ve köşelerde volüt desenlerinin ön yüzlere doğru birer perde gibi aşağıya eğimli rölyeflerinin üzerinde, her bir yüzünde farklı türde çiçek desenleri yine rölyef halinde işlenmiştir.

Dış cephede, sütun başlıklarından kubbe saçağına dek mermer kaplamalı yüzey üzerinde yine çiçek, ay ve güneş motifleri alçak rölyeflerle hareketlendirilmiştir. Aynı ay ve güneş motifleri, musluk aynalıklarının üst bölümlerinde kıvrık yapraklar arasında bir musluk aynalığında güneş, diğer musluk aynalığında ay desenleri olan bir düzende tekrarlanmaktadır.

Büyüklüğü ve bulunduğu meydana hakimiyeti açısından İzmir'de özelliklerini koruyarak ayakta kalabilmiş tek örnektir. 20. yy. başlarında atlı araba yapımcılarının ve servislerinin buluşma noktası imiş. Bu özelliği, Eugene Flandin'in bir gravüründe canlandırılmıştır.

Kubbenin hemen altındaki bölümde yer alan ve yapının çevresini dolaşan kitabesi oldukça aşınmış olduğu için okunamamıştır. İzmir ayanından Çeşmeli Ahmet Reşit Efendi tarafından yaptırılmış olduğu Hakkı Gültekin'den alınan bilgiden hareketle söylenebilmektedir. Ancak İzmir tarihindeki birçok Ali Paşa'nın varlığı ve bunlardan hangisinin şadırvanın banisi olduğu, ne zaman yapılmış olduğunun aydınlanmasına yardımcı olmamıştır. Şadırvanın tamir kitabesinde, II. Abdülhamit tarafından Temmuz 1894 tarihinde onarıldığı bilinmektedir. Bu bilgilerle 1894 yılı öncesinde yapıldığı söylenebilmektedir.

Şadırvan ve bulunduğu meydan, Konak Belediyesi tarafından 2002-2003 yılları arasında restore edilmiştir.

[Kaynak: Yapı incelemesi ve Hakan Kazım Taşkıran, "Kemeraltı'nın İzmir'i – Tarih, Kültür ve Gezi Rehberi", Tepekule Kitaplığı Yayınları, İzmir, Mayıs 2008, s. 241-242.]

HÜSEYİN AVNİ KABADAYI EVİ

1443 Sok. No: 60-62 Alsancak
Sahibi: *Hüseyin Avni Kabadayı*
Müellif: *Pakben Mimarlık Restorasyon Ltd. Şti.*
Tamer Pakben – Nilgün Dilek Pakben

HAMİT ADIBELLİ EVİ

Uğur Mumcu Cad. No: 25 Buca
Sahibi: *Hamit Adıbelli*
İnşa tarihi: *1876*

Başvuru öyküsü:
Bina, zemin + bodrum kattan oluşmaktadır. Kat yüksekliği, zemin katta 4 metre, bodrum katta 2 metredir. Onarım sürecinde evin özgün toprak sıvası, pencere pervazları vb. özellikleri korunmuştur. Cephede üçgen alınlığa sahip yapı, ikiz planlı olarak inşaa edilmiştir.

[Ayrıntılı bilgi için bkz. Feyyaz Erpi, Buca'da Konut Mimarisi (1838-1934) ODTÜ Yay., 1987, s. 111-118, katalog No. 89]

BASİT ONARIM 2003

BÜLENT ZEREN SAĞLIK MERKEZİ

1738 Sok. No: 10 Karşıyaka
Sahibi: *Bülent Zeren*
Müellif: *Ergun Demirbek*
İnşa tarihi: *1927*

Başvuru öyküsü:
Guido D'isidoro ailesi tarafından yaptırılmıştır. 1955 yılında tadilat görmüştür. Bahçesinde yel değirmeniyle enerji üretip aydınlatmada kullanan ilk örneklerden olmasıyla ilgi çekmektedir. 2001 yılında Dr. Bülent Zeren tarafından Susan Disidoro'dan devir alınıp Ekim 2001'de tadilata başlanmıştır. 4 Mart 2002 tarihinden bu yana sağlık merkezi olarak hizmet vermektedir.

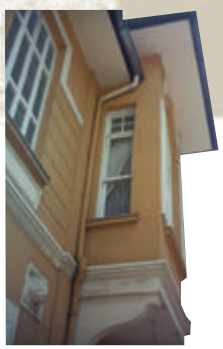

Bülent Zeren İle SÖYLEŞİ

1927 yılında İtalyan uyruklu Guido Disidora tarafından yaptırılan evi devir aldınız. Restore ettirerek bir sağlık merkezi olarak yeniden işlevlendirdiniz. Belki de zamana yenik düşecek tarihsel bir yapıya yeniden yaşam sağladınız. Bu girişiminizin nedenlerini sorarak söyleşimize başlasak?

Kimbilir, belki de mesleğimden kaynaklanan bir eğilimin sonucu olabilir. Birçoğu sporcu olan hastalarımın iskelet sistemini, kas, kemik, bağ ve kıkırdak gibi değişik dokularını tamir etmek, bir kırığı toparlamak, eskisi gibi dimdik ayakta durabilmeyi sağlamak gibi mesleki sorumluluğum var. Tıpkı tarihi bir binanın restorasyonu gibi. Yaşlanan, yıkılmaya doğru giden bu binaya da aynı şekilde yaklaştım. Mesleki sorumluluğum gibi, tarihsel bir sorumluluğumun da olduğunu düşündüm. Bu temel düşünceler şimdi böylesi tarihi bir binanın ayakta kalabilmesini sağladıysa bunun verdiği mutluluğu tarif etmek olanaksız. Bu tür bireysel çabaların tarihsel varlıkların korunmasında katkıları olabilir. Ancak aslında devletin tarihsel ve kültürel varlıklarımızı gerçekten koruma ve yaşatma yolunda daha etkili, daha kararlı ve gerçekten yol gösterici olması asıl katkıyı sağlayacaktır. Bu konuda belediyelerimize de önemli görevler düşüyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve özellikle de Karşıyaka Belediyesi yaptığı çalışmalarla konuya bakışını gözler önüne sermektedir. Son olarak Latife Hanım Köşkü ile büyük bir onurun da sahibi olmuştur.

Ne tür sağlık hizmetleri veriyorsunuz burada?

Burada, ortopedi ve spor travmatolojisi konusunda sağlık hizmeti veriyoruz. Sadece tedavi edici değil, rehabilite edici, koruyucu, önleyici çalışmalara ağırlık veriyor, bilimsel araştırmalar yapıyoruz. Merkezimizde kapsamlı bir arşivimiz, bir de kütüphanemiz var. Bu arada bilimsel araştırma ve çalışma grubuna da sahibiz. Bu tarihsel ortam içinde son 5 yılda 5 uluslararası bilimsel araştırmaya imza attık ki, bunlar dünyanın önde gelen tıp dergilerinde yayınlanarak literatüre girdi. Bahçede oluşturduğumuz çim alan ve çevresindeki koşu parkurunda, tıbbi tedavi ya da ameliyat yaptığımız sporcuların durumlarını fizyoterapistlerimizle birlikte izliyor, spora dönüş testleri uygulayarak kararlar veriyoruz. Aynı zamanda bazı sorunların teşhisi için de bu alandan yararlanıyoruz. Bu tür bir çalışma yönteminin spor hekimliği yönünden çok yararlı olduğunu düşünüyo-

rum. Bahçemizdeki bu fonksiyonel alandan yerli ve yabancı birçok yıldız da gelip geçti; hem de bu tarihi mekanda anı fotoğrafları çektirerek, anı defterimize anılarını yazarak.

Sunduğunuz sağlık hizmetlerinden yararlanan insanlar üzerinde, bu yapının nasıl bir etki bıraktığıyla ilgili gözlemleriniz oldu mu?

Merkezimiz aslında binası ve bahçesiyle bir bütün oluşturuyor. Binamızın 2003 yılında aldığı Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülü dışında, bahçemiz de iki kez Karşıyaka'nın en güzel bahçesi seçilerek ödül aldı. Bahçemiz rölyef ve heykelleri ile tarihi binamızla adeta bütünleşiyor. Bu bahçede eskiden bir tenis kortu olduğu ve ayrıca elektrik enerjisi üretmek amacıyla bir de yel değirmeni kullanıldığı geçmişle ilgili önemli bilgiler arasında. Şu anda ise yemyeşil ağaçlar, değişik bitki ve çiçekler, kedi, köpek, sincap, keklik ve kaplumbağaları ile doğal bir park görünümünde. Biz hem bu tarihi binayı hem yeşili hem hayvanları, kısacası doğayı koruyarak güzel bir ortamın yaratılmasını, insanın tarih ve doğayla dostluğunu vurgulamayı hedefledik. Bu hedefe ulaşmamızda katkısı olan herkese bir kez daha teşekkür etmek isterim. Böylesi bir ortam tüm hastalarımızı da olumlu yönde etkiliyor, morallerini yükseltiyor, yaşama daha çok bağlıyor, tedavi ve iyileşme üzerinde katkıda bulunuyor. Birçok hastamız; *"İnsanın böyle bir ortamda bulunmak için sık sık hastalanası geliyor."* diyor. Bazıları da müzeyi andıran binamızı gezmek amacıyla izin istiyor. Tüm bunlar çabalarımızın ne kadar doğru yönde olduğunu gösteriyor ve beni mutlu ediyor. Bazen, bu tür binaların yıkılıp yerine beton yığınlarının dikildiğini düşünüyorum da, inanın isyan ediyorum, çok kötü duygulara kapılıyorum. Sanıyorum sonuna kadar da haklıyım.

Tarihsel ve kültürel değerlerin, toplum sağlığına katkıları ve önemiyle ilgili düşüncelerinizi paylaşır mısınız bizimle?

Tarihsel ve kültürel değerlerini korumayan ya da koruyamayan bir ülkenin, geleceğini kurup koruyabilmesi olanaksızdır, desem, bu soruya yanlış yanıt vermiş olmam sanırım. Her tarihsel ve kültürel varlığın korunması, toprağa atılmış bir tohum gibidir; tarihi ve geleceğimizi yeşertir.

Kültürel ve tarihsel mirasıyla barışık bir kentin yaratılması için neler yapılmalı sizce?

Bu, toplumun kültür ve eğitim düzeyi ile yakından ilişkili. Konu ilköğretimden aile içi eğitime kadar uzanan bir boyutta ele alınarak, sorgulayarak çözümlenebilir. Bu bir devlet politikasıdır. Devlet yol gösterici, koordine edici, yapıcı ve kolaylaştırıcı olmak zorundadır. Unutulmamalıdır ki, tarihsel ve kültürel varlıklarımız asla sadece yasalarla korunamaz. Gerçek bir koruma severek, sahip çıkarak, sorumluluk duyarak yapılandırılır.

2003 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe SaygıYerel Koruma Ödülleri'nden Özgün İşlevin Değiştiği Esaslı Onarım Ödülü'yle onurlandırıldınız. Bu ödülün size katkılarından söz ederek söyleşimizi tamamlasak…

Bu ödülün hem bana hem de topluma önemli katkıları olmuş, olumlu bir örnek oluşturulmuştur, diye düşünüyorum. Yukarıda da belirttiğim gibi hastalarımın *"İnsanın bu binaya gelebilmesi için sık sık hastalanası geliyor."* ya da *"Bu bina yıkılıp gidecekti, iyi ki ele alıp restore ettiniz, çok iyi oldu."* gibi sözleri toprağa atılan tohumun artık yeşerdiğini gösteriyor bence. Mutlu olmak için yetmez mi?

APDULLAH SAYINER EVİ

404 Sok. No: 21 Varyant
Sahibi: *Abdullah Sayıner*
Müellif: *Macit Ölçer*

Başvuru öyküsü:
1900'lü yılların başında inşa edildiği tahmin edilen yapı, 1957'den 1999 yılına dek Leman - Orhan Sayıner tarafından konut olarak kullanılmıştır. Aralık 2002 - Şubat 2003 tarihleri arasında Mimar Macit Ölçer'in gözetiminde onarımı yapılmıştır.
Eski dokusuna uygun olarak dış cephe sıva ve boyası yenilenmiş, çatı onarılmış, pencerelere eskisine uygun kepenkler takılmış, ön cephenin doğu tarafındaki terasının zemin ve duvarlarının onarımı ve sıva izolasyonu yapılmıştır.

MARİO G. SPONZA EVİ TERASI

TAŞ UYGULAMASI

113 Sok. No: 4 Buca

Usta: *Can İzar*

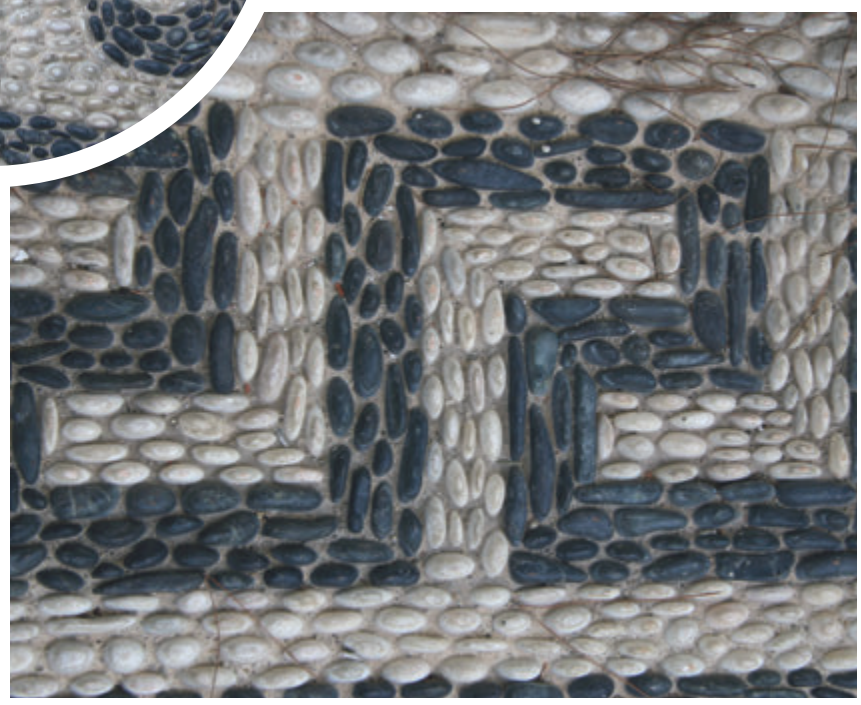

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI İZMİR ŞUBESİ

TAVAN RESİMLERİ

1462 Sok. No: 33 Alsancak

Desinatör: *T. Rıdvan İşler (Arkeolog - Restoratör)*

Yapı, planı ve cephe düzenlemesiyle, Levanten konut mimarisi özelliklerini yansıtmaktadır. İki katlı inşa edilmiş yapının giriş katındaki üç mekana ait tavan resimleri konservasyonu ve restorasyonu ile Emek Ödülü'ne değer görülen süslemeleri içeren tavan; içeriğinde ince saman olan sönmüş kireç harcı ile sıvanarak oluşturulmuş ve bu sıvanın üzeri boyanmıştır. Tavan zemininin ilk katı, koyu renkle boyandıktan sonra üstü transparan boya ile ince olarak rastgele fırça izleri görülecek biçimde boyanmıştır. Her tavanda teknik aynı ancak renkler farklılık gösterir. Korniş, tavan, tavan göbeği her odada özgün olarak desenlenmiştir. Tavan zemininin boyanması işleminden sonra desenler kurşun kalemle çizildikten sonra yağlı boya ile renklendirilmiştir. Desenlerin konuları; meyveli natürmort, yanardağ ve deniz manzaralarından oluşmaktadır. Rozetler içine yerleştirilen yağlıboya re-simler, sıvaya çivilerle tutturularak yaprak filiz profilli alem ile bezenmiş, meander deseni kullanılmış iç içe ve köşelerde buluşmayan paralel ve renkli çizgiler kullanılmıştır. Duvarlara yakın bölümlerde kasetler oluşturulmuş; köşe ve aralarda yine çerçeveler içinde yaprak motifleri gölgeli olarak yerleştirilmiştir. Tavan göbeklerinin etrafı, yaprak dal ve filiz desenleri ile donatılmıştır.

[Ayrıntılı bilgi için bkz. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi Bülteni; Mayıs-Haziran 2003, Sayı 44, T. Rıdvan İşler, Teknik Rapor, s. 8-9]

EMEK ÖDÜLÜ 2003

ADİL AKÇAMLI

• ***BİR ZAMANLAR BAYRAKLI***
Bayraklı Matbaacılık, İzmir, 1997

• ***UYGARLIĞIN ANITI BAYRAKLI***
Bayraklı Matbaacılık, İzmir, Mayıs 2000

Başvuru öyküsü:
Bayraklı'nın tarihini incelemek; yer, kişi ve kurumlar çapında tanıtmak amacıyla uzun araştırmalar sonucu hazırlanmış, Bayraklı'da oturan yaşlı kişilerin gözlemlerini de aktaran kitaplar.

"Körfezin kuzeydoğusunda yer almış, 19. yy. başlarından günümüze dek kâh Bornova'nın kâh Karşıyaka'nın mahallesi olmuş. Tarihi, coğrafi, kültürel zenginliklerinden ötürü dünyanın ilgi odağı İzmir'in güzel semtlerinden biridir Bayraklı.
Yerleşim birimlerinin yapısallaşmaya başladığı 19. yy. başlarında, Rumlar tek katlı evlerden çift katlı yapımına başlayınca altı yığma, üstü ahşap, karkas ve çıkmalı yapılar meydana geldi. İtalyanlar Batı kültürünü yansıtan, …dar cepheli, bitişik ön cepheleri süslemeli binaları tercih ettiler.
Bayraklı'da iklim açık alanların kullanılmasına uygun olduğundan Türkler ön, arka ve yanlarında bahçe alanı bıraktılar. Türk evlerinde tuvalet ve banyo ana binadan ayrı yapılmıştı. Buca, Bornova'da görülen geniş bahçeler içindeki İngiliz mimarisinin özelliklerini taşıyan köşklerden Bayraklı'da da vardır. Hiçbir masraftan kaçınmayarak, kullanılan malzeme ve ustalar yurtdışından getirilmiştir.
Yahya Hayati Paşa, Osmanlı devletinin ihtişamını göstermek için köşkün girişinde yerlere kırmızı - beyaz taşlardan "bayrak" meydana getirmiş, saçaklarda çinkodan ay yıldız yaptırmıştır. Aynı zamanda Rum Pitoka'nın muhteşem bir köşk yaptırdığını (Eczacıbaşı Köşkü) görüyoruz."

[Uygarlığın Anıtı Bayraklı, s. 30-31]

EMEL KAYIN

• İZMİR OTELLER TARİHİ
İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını, Kent Kitaplığı Dizisi 4, İzmir, Ekim 2000

Başvuru öyküsü:
Yapıt, ülkemizde bilimsel ortamda fazla irdelenmemiş bir konu olan "yolculuk ve konaklama yapıları tarihi"ne eğilmenin ötesinde; konaklama yapılarının "otel" kurumunun gelişmesiyle açıklanabilecek modernleşme sürecini, genelde Batı dünyası ve Osmanlı İmparatorluğu, özelde de İzmir ölçeğinde araştırarak, kentin bu kapsamda Osmanlı İmparatorluğu'nda üstlendiği öncü konumunu ortaya koymayı denemektedir. Çalışma dolayısıyla, çağdaş otellerin öncüleri olan ve günümüzde çok büyük bir bölümü ortadan kalkmış bulunan tarihi otellere ilişkin belge ve bilgilerin toplanması; İzmir'in tarihsel kimliğinin önemli bir parçası olan bu yapıların kentsel bellekteki yerlerini almaları amaçlanmıştır.

"İnsanoğlu çok eski dönemlerden beri, çeşitli nedenlerle ve farklı biçimlerde yolculuk etmektedir. Ticari, dini, askeri amaçlar, sağlık kazanma, dinlenme, yeni yerler görme vb. ihtiyaçlar ve giderek gelişen turizm olgusu çağlar boyunca yolculukların başta gelen nedenlerini oluşturmuştur. Yolcu ve yolculuk olgusu konaklama ihtiyacını doğurmuş, bu temel ihtiyaç da konaklama yapılarının tesis edilmesini gerektirmiştir. Bu yapılar çok uzun bir tarih sürecinde var olmaları ve insanoğlunun yolculuk gibi temel bir eyleminde önemli bir rol üstlenmelerinin yanı sıra, ait oldukları kültürlerin ve dönemlerinin koşullarının bir göstergesini teşkil etmeleri dolayısıyla da incelenmeye değerdirler.

Konaklama yapılarının tarihi, yalnızca yolcukların tarihi ile birlikte değil, bu yapıların içinde yer aldıkları bölgelerin sosyal, ekonomik, kentsel vb. tarihleri ile birlikte gelişmiştir. Söz konusu alanlardaki değişimler, konaklama yapılarını da etkilemiş ve onların da değişimine yol açmıştır. Çeşitli bölgelerden gelen, değişik din, ırk ve ulusların mensuplarını bir arada barındıran konaklama yapıları, farklı kültürlerin etkilerinin de kolaylıkla yansıyabildiği bir yapı grubunu teşkil etmektedir."

[Oteller Tarihi, s. 1-2]

İZMİR LİFE DERGİSİ

Yayıncı: *Hakkı Kesirli*

Seçkiler

- *Adını Bile Unuttu - Karantina (Eylül 2001, sayı 1, semt)*
- *İzmir'in Hayali Kemeraltı Projesi (Ekim 2001, kapak konusu)*
- *Musevilere Davet - Sinagoglar (Ekim 2001, sayı 2, gündem)*
- *Anadolu Apartmanı (Aralık 2001, sayı 4, gündem)*
- *Koruma Bilinci Yükseliyor (Şubat 2002, sayı 6, kapak konusu)*
- *Temaşalık (Ağustos 2002, sayı 12, semt)*
- *Punta'nın Kalbi - Punta (Ekim 2002, sayı 14, semt)*
- *Yok mu Beni Kurtaran? - Kardiçalı Han (Aralık 2002, sayı 16, gündem)*
- *Güzel İzmir'in Oteli Han Olmuş - Güzel İzmir Hanı (Ocak 2003, sayı 17, gündem)*
- *Oteller Sokağı (Nisan 2003, sayı 20, kapak konusu)*

Başvuru öyküsü:

"Sokak sokak yaşıyoruz İzmir'i" sloganıyla Eylül 2001 tarihinde yayın hayatına başlayan İzmir Life, kentin tarihsel mirasının korunması ve bu konuda yapılan faaliyetlerin kamuoyu gündemine getirilmesinde sorumluluk bilinci taşımaktadır.

"Alışveriş yaptığımız Kemeraltı'nda, sokağımızda ya da adres aradığımızda karşımıza çıkan iki katlı, cumbalı, ahşap işlemeli evlerin içinde yaşanan mekanlar olarak hayatınıza girdiğini düşündünüz mü hiç? Verginizi ödemek için sırada beklerken, tavan süslemelerine dalıp, zamanın nasıl geçtiğini bilemediğiniz bir devlet kurumunda olmak istemez misiniz? Ya da yıllardır boş duran karşıdaki evin cumbasından sarkan bir çiçek dalı yeni bir güne başlarken sizi gülümsetmez mi?

İzmir, tarihi birikimi ve kültürel mirasıyla, tüm bu duyguları size yaşatacak binalara da ev sahipliği yapıyor. Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı'ya yakınlaştığı, ürünlerine göre sanayisini geliştirdiği, demiryollarını döşediği yıllardan, Cumhuriyet'in kurulmasına kadar geçen süreye tanıklık eden bu evlerden bir kısmı şanslı. Mübadele döneminde sahiplerinin gözyaşlarıyla veda ettiği evlerin bazıları yeni hayatlarla sürdürüyorlar yaşamlarını. Geriye kalanlarsa metruk bir halde mahalle sakinlerinin 'Ne zaman yıkılacak?' sözleriyle kederleniyor. Çevre için tehlike oluşturanlara ise yerel yönetimler uyarı levhaları dikiyor: 'Bu binaya 2863 sayılı yasa ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ilke kararına göre inşai ve fiziki müdahalede bulunmak yasaktır. Ayrıca can güvenliği açısından binaya yaklaşılmaması rica olunur.'

Belediyelerin elinden ancak bu kadarı geliyor. Çünkü ne belediyenin elinde yeterli kaynak ne de binalara sahip çıkacak yeterli sayıda girişimci var. Mülk sahipleri de faturanın ağır olmasından dolayı, miras yoluyla bölünmüş hisseleri toparlamakta ya da restorasyona başlamakta güçlük çekiyor. Oysa, hayatın içine çekilenler, kullanılarak yaşatılıyor. Alsancak'taki Levanten evleri bar, kafe olarak hizmet verdiklerinde soluk alıyor ya da sivil toplum örgütlerine adres olduklarında..."

[Koruma Bilinci Yükseliyor, İzmir Life Dergisi, Şubat 2002, sayı 6, s. 31]

TEPEKULE KİTAPLIĞI
YAYIN ve ETKİNLİKLERİ

871 Sok. No: 19-P Kızlarağası Hanı, Hisarönü
Kurucuları : *Huda Taşkıran - Hakan K. Taşkıran*
Kuruluş tarihi: *1996*

Başvuru öyküsü:
Kitabevi, 1996 yılından bugüne tarih dalında çalışmaktadır. Özellikle İzmir tarihi üzerine görsel materyal, yayın ve dergi çalışmaları üretmektedir. Tepekule kitaplığı arşivinde günümüze kadar toplanmış binlerce kartpostal, gravür, plan ve harita diaları bulunmaktadır.
Avrupa'nın farklı ülkelerinde yayınlanmış İzmir, Ege, Balkan tarihi ve Türkiye üzerine bugün artık baskısı olmayan kitap, kartpostal, gravür, harita vb. konusunda bir seri müzayede düzenlendi. 24 Mart 2000 tarihinde Tepekule Tarih - Yerel Tarih Araştırmaları Dergisi yayımlandı.

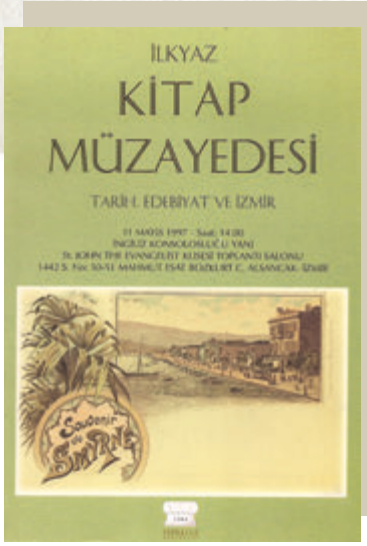

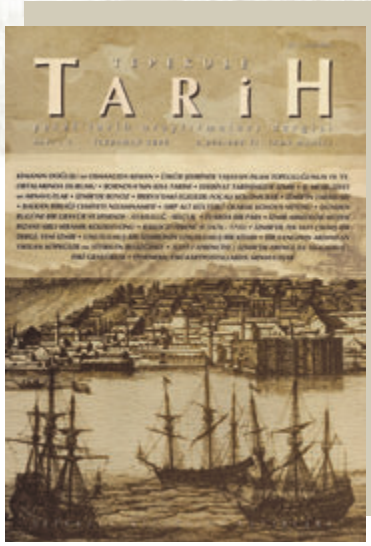

KATKI ÖDÜLÜ 2003

- ***Tepekule Kitaplığı I. Kitap Müzayedesi -*** *Mimari, Şehir ve Sanat, 10 Kasım 1996*
- ***İlkyaz Kitap Müzayedesi -*** *Tarih, Edebiyat ve İzmir, 11 Mayıs 1997*
- ***Tepekule Kitaplığı II. Kitap Müzayedesi*** *- Mimari, Şehir ve Sanat, 16 Kasım 1997*
- ***İlkyaz Kitap Müzayedesi*** *- 24 Mayıs 1998*
- ***İzmir 1726 (Seyahatname)*** *- Angelico Maria Müller, Çev: Ayla Sevim Uhri, Ekim 1998*
- ***Bornova Albümü*** *- Prinobaris'den Bornova'ya Bir İzmir Banliyösünün Görsel Tarihi, Hasan Arıcan, Haziran 1999, İzmir*
- ***Tepekule Tarih*** *- Yerel Tarih Araştırmaları Dergisi, İlkbahar 2000, sayı 1*
- ***Tepekule Tarih*** *- Yerel Tarih Araştırmaları Dergisi, Yaz 2000, sayı 2*
- ***Bornova Köşkleri*** *- Gezginler ve Anılar, Hasan Arıcan, 2003, İzmir*

MUSTAFA OĞUZ

Haber Başlığı: *Çınara Bakıcı Bulundu, Milliyet Gazetesi, 27.11.2002*
Haber Başlığı: *Tarihi Kilise Talan Edildi, Hürriyet Ege Gazetesi, Temmuz 2003*
Haber Başlığı: *Yarım Asırlık Çınar Kurtuluyor*

"Çınara Bakıcı Bulundu"
"Basmane Altınpark'taki tarihi ulu çınar ağacının bakımı için adres bulundu. Bugüne kadar bakımı hiç yapılmayan, gövdesi ve kökleri betonlar arasında sıkışan, dalları kuruyan çınar ağacının içler acısını gören çevreci Orhan Beşikçioğlu, Reha Tuksavul ve Berna Hurlu, 2.5 yıl önce harekete geçti. Ancak ağacın tescilli olması yüzünden kimse dokunamadı. Üç çevreci Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu ve Belediye'ye defalarca dilekçe verdi. Kurul, ağacın bakımının Konak Belediyesi tarafından yapılmasına karar verdi."

[Milliyet Gazetesi, 27.11.2002]

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri töreni, 2003.

ORHAN BEŞİKÇİ

Kent Gözlemcisi, Akşam Gazetesi, Köşe Yazıları

Başvuru öyküsü:
Cumhuriyetimizi kuranlarca kente armağan edilen ilk İzmir müze binasının, diğer bilinen adıyla Aya Vukla Kilisesi'nin restore edilip kent kültürüne kazandırılması; aynı bina için Cumhuriyet Devrimleri Müzesi, Ege Mimarlık Müzesi, İzmir Resim - Gravürleri Müzesi önerileri. Konuyla ilgili araştırma ve yazıları;
Kentsel sit alanlarında, tescilli olduğu gerekçesiyle bakım ve budamaları yapılamayan anıt ağaçlar için koruma kuruluna başvurması; Basmane Altınpark'ta bulunan 500 yaşındaki ulu çınar ağacının bakım ve budamasının yapılıp yaşamsal sorunun giderilmesi konusunda araştırma ve yazıları;
Kentin arka sokaklarında kaderine terk edilmiş tarihi çeşmeler, mescit ve hazirelik gibi kültürel değerlerimizi korumak amacıyla yaptığı araştırma ve yazıları;
Tarihi eserlerimizin insanlar tarafından tanınması için tanıtıcı tabelalar asılması konusunda İl Kültür Müdürlüğü'ne getirdiği öneriler ve konuyla ilgili araştırma ve yazıları;
Basmane Gar binası, Klasik Osmanlı eseri Kıllıoğlu Hamamı'nın durumu hakkında yaptığı araştırma ve yazıları;
Tarihi Dönertaş Sebili'nin pirinç korkuluğunun çalınışını kente duyurmasıyla ilgili yazıları;
Anafartalar Caddesi üzerinde bulunan tarihi yapıların kurtuluşu için öneri ve yazıları;
Heykeltıraş Prof. Şadi Çalık tarafından, Kültürpark'ın yapımında çalışan atların anısına yapılmış, şu an Hayvanat Bahçesi'nde bulunan at heykelinin ilk dikildiği yere konulmasını gerektiren konularda yaptığı araştırma ve yazıları;
İtfaiye binasında bulunan "Zonaro" tablosunun korumaya alınması ve kayıp itfaiye haritalarıyla ilgili araştırma ve yazıları;
Eski İzmir evinde duvar levhaları, Eski İzmir evinde objeler, Eski İzmir evinde çeyiz sandığı, unutulmuş meze ve yemekler konusunda araştırma ve yazıları ile…

ÖDÜLLER

2004

“Gerçekten İzmir’de, şu benim sevgili İzmir’imde miydim?.. Uzun uzun ilişecek bir yer aradım. Öyle tıklım tıkız doluydu ki bir süre ayakta kaldım. Sonunda bir ara hesaplarını ödemekte olan bir aileden boşalmak üzere olan bir masanın yanında bekledim ve burası boşalınca hemen yerleştim. Talih bana yardım etmişti; denize en yakın olan bir noktaya oturmuş oluyordum.

Ah! Bu deniz!.. Günün her saatinde başka tablolar gösteren, özellikle akşam üzeri, gecenin ilk karartıları daha yayılmadan önce, batmak üzere olan güneşin kızıl parıltıları suların çalkantıları üzerinde oynaşırken, birer birer silinip yerlerini gölgelere terkederken, ben bu denizin karşısında ne hayallere dalmış, gençliğimin nasıl düşlemeleri içinde yüzerek ömrümün gelecek yılları için ne zengin emellerle uyuşmuştum.”

Halit Ziya Uşaklıgil
(1866-1945)

[Izmir Hikâyeleri, Gerilere Doğru, İnkılâp Kitabevi, Istanbul, 1991]

Emel GÖKSU

Prof. Dr.
D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Plan. Böl. Başkanı, Bölge Planlama A.B.D. Başkanı

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri, kentsel ve kültürel koruma alanında tek yapı ve doku ölçeğinde onarım-sağlıklaştırma uygulamalarının teşvik edilmesi, kente ilişkin akademik, bilimsel bilgi birikimi olanaklarının artırılması, kültürel faaliyetler yoluyla kentlinin bilinç düzeyinin yükseltilmesi, kente ve çevreye değer veren, motive edici ve yaratıcı düşüncelerin harekete geçirilmesine yönelik, İzmir'deki yerel eylemlerin bir parçası olarak öncü başkan Ahmet Piriştina'nın Belediye Başkanlığı döneminde başlatıldı. İzmir'de tarihsel yapılarını özenle koruyanların ayrıcalığını vurgulamak ve onarım çalışmalarını yürüten (uzman-usta) meslek erbabını ödüllendirmek amacıyla İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihsel Çevre Müdürlüğü tarafından 2002 yılında Ödül Komitesi toplantıya çağırıldı.

Konusunda uzman üniversite öğretim üyelerinden ve meslek odalarının temsilcilerinden oluşan Ödül Komitesi, yarışma içeriğini tartışarak başladığı toplantılarında, giderek "koruma" konusundaki düşüncelerini rafineleştirdikleri, tartışmalar neticesinde olgunlaşmasını ve özgünleşmesini sağladıkları bir zemin oluşturdular. Bir yandan ödülün kapsam, içerik, isim, misyon ve süre gibi eylemsel süreci tariflenirken, öte yandan da ödül nedeniyle başlatılan tartışmalar sayesinde koruma konusunda farklı disiplin ve ortamlardan gelen uzmanlar arasında bir ortak söylem oluşmasına da vesile oldu. Komite üyelerinin mesleklerinin niteliğinden kaynaklanan teorik ve eylemsel farklılıklara sahip olmalarına karşın temel olarak herkesin üzerinde uzlaştığı en temel husus "İzmir'in öncü ve özgün rolü"nün ortaya konmasıydı.

Bu mesele, bir yandan Türkiye'de 1950'lerden bu yana imar yağmalarının nesnesi haline gelen tarihsel çevrenin korunmasına ilişkin toplumsal bilincin oluşturulması, öte yandan bu zamana kadar (ister kişisel-özgün nedenlerle olsun, ister koruma mevzuatının getirdiği kısıtlamaların zorlamasıyla olsun) varlığını sürdüren tarihsel nitelikli yapı sahiplerinin, yapılarını koruyor olmalarından ötürü uğradıkları mağduriyeti sosyal anlamda telafi etmek ve son olarak da özel ve ayrıcalıklı bir özen gerektiren koruma-restorasyon uygulamalarının öznesi olan meslek çevrelerinin bu çabalarını, toplumsal ortak alana taşımak gerekliliği düşüncesinde somutlandı.

Her ne kadar başlangıçta, ekonomik beklentilerin yanında böylesi bir sosyal hedefin çok nahif kalacağı konusunda endişe duyuldu ise de, ilerleyen süreç, çaba ve emek gösterildiğinde, kararlı ve ilkeli davranıldığında, istenen hedefe ulaşmanın hiç de olanaksız olmadığını gösterdi. Her ne kadar belirtilen bu hususu ölçmek hiç kolay olmasa da, 2003 yılından bu yana İzmir kent gündeminde yer bulan Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri'nin, 2006 yılından bu yana Kültür Bakanlığı tarafından isim, içerik ve kapsamı (hatta harfi harfine yönergesinin dahi) aynı tutulmak kaydıyla ölçeğinin yerelden ulusal sınırlara büyütülmüş olması, başarısının da göstergesi olarak okunabilir.

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri ismini, tarihe, yaşanmış geçmişe, emeğe, kentin ve kentlinin anılarına duyulan saygıdan aldı, zenginliği içerikte arayanlara adandı. Bugün artık dünyada yeni, konforlu, estetize ve steril kentsel mekanlara duyulan hayranlığın sınırlarına dayandığı bir dönem yaşanıyor. Kendini kente yabancı hisseden, bir yere / mekana ait olamayan kentlinin beğenisinin yön değiştirdiğini, vahşice büyüyen kentlere, kentlinin artık ciddi biçimde tepki gösterdiğini görüyoruz. Vandalca gelişen kentlere karşılık, yok olan mekansal ve sosyal değerleri ikame edecek bir alternatifi üretemeyen insanoğlu, yeniden sokağı, insani ilişkileri, doğayı keşfetmeye yöneliyor.

Bu ödül, kendi deneyimlerini yeniden öğrenmek, saf bilgiye yeniden ulaşmak için geçmişe yapılan yolculuklardan biridir. Aynı zamanda kentlinin elinde kalan mirasın kutsandığı ve kutlandığı bir fırsattır. Tarihe saygının ve koruma bilincinin geliştirilmesine katkısı, koruma kriterlerine ilişkin ortak mutabakatların oluşturulmasını sağlaması ve uygulamaları motive ederek, özeni artırması nedeniyle bizzat kendisi de saygıyı hak ediyor.

Başak İPEKOĞLU
Prof. Dr.
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mimarlık Fakültesi Dekanı

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri

Tarihi ve kültürel mirasın korunması ve yaşayan alanlar olarak değerlendirilmesi, gelişmiş ülkelerin önemle üzerinde durdukları konuların başında gelmektedir. Kentlerin geçmişle bağlarını sürdürerek gelişmesi tarih boyunca örneklerini gördüğümüz bilinçli bir eylemdir. Kültürel mirası koruma, sağlıklaştırma, restorasyon ve yaşatma için yapılan çalışmaların, mevcut sosyal ve ekonomik koşullar çerçevesinde ele alınarak çözümler üretilmesi bu alanda ilerlemeler getirir. Günümüzün küreselleşen dünyasında yerleşmelerimizdeki kültür varlıklarının korunması konusundaki girişimler, kültürel kimliğin kabulüne ve tanınmasına ortam oluşturacaktır.

Ülkemizde bu konuda gösterilen çabaların gelişmeye ihtiyaç duyduğunu biliyoruz. Kentlerimizin tarihi ve yerel mimari mirası, büyük kent oluşturma sürecinde tahribat sonucu koruma sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Sahip olduğumuz zengin mirası giderek yıpranmaya terketmek yerine, ona daha iyi bir değer kazandırmak toplumsal sorumluluğumuzdur. Bu anlayış ve gereklilik çerçevesinde, İzmir Büyükşehir Belediyesi, kültür varlıklarının korunması konusunda yaptığı kapsamlı çalışmalara yeni boyutlar kazandırmaktadır.

Belediyemiz, yerel yönetim sorumluluğuyla koruma bilincinin geliştirilmesi, başarılı koruma uygulamalarının teşvik edilmesi ve özendirilmesi için 2003 yılında "Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri" etkinliğini başlatmıştır. Kamuoyunun ilgisini çekerek başarılı koruma uygulamalarını teşvik etmeyi hedefleyen bu girişim, kurumsallaşma yolunda ilerlemektedir. Koruma alanında çalışanların ödüllendirilmesi; toplumsal bilincin oluşması ve gelişmesini sağlayacak, koruma uygulamalarında niteliğin yükselmesine katkıda bulunacak son derece önemli bir girişimdir. Ödül programı kapsamında değişik kategorilerdeki çalışmaların değerlendirilmesi, korumanın değişik yönlerinin tanınmasına olanak vermektedir. Bu önemli etkinlik aynı zamanda kentlinin korumaya katılımı, korumayı benimsemesi ve bu konuda bilinçlenmesi yolunda harcanan bir çaba olarak da düşünülmelidir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, konu ile ilgili kurumları, bilim ve meslek insanlarını paydaşları olarak kabul ederek bu girişimde onlara sorumluluklar vermiştir. Bu yaklaşımla ödüllendirilecek çalışmaların, yasalar çerçevesinde ve bilimsel açıdan ele alınmasını sağlamıştır. Ödül komitesi ve seçici kurul üyelikleri ile yapılan görev paylaşımı aynı zamanda koruma ile ilgili kurum ve kişiler arasında bir iletişim ve işbirliği ortamı da oluşturmuştur. Büyükşehir Belediyesi İmar İşleri Daire Başkanı, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü, Başkan Danışmanları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları temsilcileri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Ege Üniversitesi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nden ilgili bilim insanları, Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası temsilcileri ve serbest çalışan meslek insanları arasında yapılan görev dağılımı ile etkinliğe ilgili kurum ve kişilerin katılımı da organize edilmiştir. Her yıl tekrarlanarak sürdürülen bu ödül programında oluşturulan kurumlararası işbirliği ilgililer arasında iletişim sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda korumanın; yöneticilerin, ilgili bilim insanlarının, restorasyon mimarlarının, şehir ve bölge plancılarının, mimarların, sanat tarihçilerinin, arkeologların hep beraber sorumluluğa katılması gereken bir eylem olduğuna dikkat çekilmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki tarihi ve kültürel mirasın tanıtılması, bu değerlere ait özgün niteliklerin korunması sorumluluğu içinde korumaya çeşitli ölçeklerde katkıda bulunan kişi ve kurumların ödüllendirilmesi, aynı zamanda kent için emek verenlerin tanınmasına da olanak sağlamaktadır. Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Yarışması'nın önemi ve anlamı, metropol alan sınırlarının genişlemesiyle giderek artmıştır.

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Yarışması, doğru ve gerçekçi koruma fikrinin gelişmesi için gerekli sosyal ortamın oluşmasına, kentin geçmişle bağlarını sürdürmesine son derece olumlu katkılar getirecektir.

İzmirimizin, geçmişini geleceğe taşımak için el ele vererek gururla gerçekleştirdiğimiz bu çalışmalar yardımıyla daha da güzelleşmesi dileklerimle…

Akın ERSOY

Yard. Doç. Dr.
D.E.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi

İnsan atalarından kalan bazı hatıraları saklar, korur, özen gösterir, gerektiğinde dostlarına, ailesinin diğer üyelerine, çocuk ve torunlarına onları gururla, sevgiyle, bazen kıskançlıkla gösterir. Bunu bir aidiyet duygusu ile açıklamak mümkündür. Her bir hatıra kendimizin, ailemizin, evimizin, köy veya kentimizin hafızasının bir parçası durumundadır.

Arkeolojik buluntulardan sivil mimarlık örneklerine kadar çeşitli büyüklük ve nitelikteki kültür varlıkları, geçmişin hatıraları, kişisel ve toplumsal hafızanın bir parçasıdırlar. İnsanlığın geldiği noktanın aşamalarını, kendinden önceki yaşamın birikimlerini taşır.

Kültür varlıklarının korunması ile kişisel hatıraların saklanması benzer duygulardır. Kültür mirasının korunmasına uluslararası hukuk açısından da bakılabilir. Kültür mirası, politik tez ve antitezlerin üretilmesinde etkin olabilmektedir. Biri diğerinin topraklarında kendinin olduğunu savladığı mirasın peşinde o topraklara sahip çıkma tezi üretebilmektedir. Ülkeler kendi topraklarıyla sınırlı kalmayıp, sınır ötesi mirasın korunmasına çaba göstermektedirler. Toplumun, toprağın kendi toprağı olduğunun belgesi sadece hukuki bir konu değil aynı zamanda kültürel bir konudur. Bu nedenle toplum seçici olmadan yaşadığı toprağın mirasına sahip çıkmalıdır.

Toprak, tarihi ve kültürel değerleriyle kimlik kazanır. Ardıllarımızın kimlik sorunu yaşamamaları için tarihi ve kültürel mirasımızın gelecek kuşaklara aktarılması ülke mirasına sahip çıkılması ile olacaktır.

“Roma İmparatorluğu döneminde kenti görmüş veya kentte kısa bir müddet de olsa yaşamış, yazıları günümüze kadar ulaşmış yazar ve düşünürlerin hemen hemen tümü kentten ‘Güzel Smyrna’ olarak söz ederler. Kent ilk kez İ.Ö. 100 yılında Sidonlu Antipatros’un bir şiirinde ‘Güzel Smyrna’ olarak anılır. Kuşkusuz bu deyimin mucidi kendisi değildir ve kentin ve coğrafyanın güzelliğinin farkına çok önceleri varılmış olmalıdır. Strabon, İ.Ö. 6 dolaylarında ‘ve şimdi o, bütün kentlerin en güzel olanıdır’ veya ‘şimdiki kentlerin en güzelidir’ demektedir. Hatta kentten uzakta ölmüş biri dahi mezar taşına ‘Doğduğu yer: Güzel Smyrna’ yazdırmıştır. Böylece günümüzde de yerli veya yabancılar tarafından benimsenen ‘Güzel İzmir’ deyiminin kökeninin Antikçağ’a uzandığını görüyoruz.”

[İzmir’in Smyrna’sı – Paleolitik Çağ’dan Türk Fethine Kadar, Ersin Doğer, İletişim Yayınları, 2006, İstanbul]

2004

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL – *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Oktay EKİNCİ – *İ.B.B. Başkan Danışmanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
ETİ AKYÜZ LEVİ - *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Sarp TUNÇOKU – *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Nurcan UYDAŞ – *Yrd. Doç. Dr., İzmir 2 No'lu Kül.ve Tab. Var. Kor. Kur. Üyesi*
Lale DOĞER - *Yrd. Doç. Dr., İzmir 1 No'lu Kül.ve Tab. Var. Kor. Kur. Üyesi*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tuncay KARAÇORLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

DANIŞMAN SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL - *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Oktay EKİNCİ – *İ.B.B. Başkan Danışmanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tuncay KARAÇORLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Seçici Kurul Başkanı
Emel GÖKSU – *Prof. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı; Bölge Planlama Ana Bilim Dalı Başkanı, (Şehir Plancısı)*

Üyeler
İnci KUYULU ERSOY – *Prof. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Batı Sanatı ve Çağdaş Sanat Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Sanat Tarihçisi)*
Başak İPEKOĞLU – *Prof. Dr., İ.Y.T.E Mimarlık Fakültesi, Mimari Restorasyon Bölümü Başkanı, (Mimar)*
R. Eser GÜLTEKİN – *Doç. Dr., D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi, Temel Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Akın ERSOY – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi, (Arkeolog)*
Salih Zeki PEKİN – *Mimar*
Sena Erkan YAMAÇ – *Şehir Plancısı*

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Yasemin SAYAR – *Yard. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Hayat ÜNVERDİ – *Yard. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehircilik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*

Emel Göksu **açıklıyor...**

Zenginliği içerikte arayanlara adanan "Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri" bu yıl yine sahiplerini buldu.

Dünyada yeni, konforlu, estetize ve steril kentsel mekanlara duyulan hayranlık artık sınırlara dayandı. Kente kendini yabancı hisseden, bir mekana ait olamayan kentli beğenisi, hızlı ve sonsuz tüketimden nasibini alarak, bir manevra yaptı ve yönünü değiştirdi. Yani vahşice büyüyen kentlere, kentli artık ciddi biçimde tepki duyuyor, çığlık atıyor bir bakıma. Çağdaş çözüm adı altında vandalca gelişen kentlere, vandalca bir tepkiyle cevap vererek kent dışına, kıra yönelmeye başladı.

Şair - mimar Ali Cengizkan şöyle diyor: ***"Önce toprak bozuldu, aklımızdaki toprak / Yetiştirdiği üzümü, zeytini, reçellik çileği / Has bamyayı bıraktı, / Yolverdi yapay güne ve insana. /..... / Yanan duvarlar, hacimler, yükseklikler / Harpuştalar, küpeşteler, tırabzanlar / Kanallar, çörtenler, derz ve mahfiller / Sahneyi terkedince alçaklık kaldı"***

Bütün bunların yerine koyacak yeni bir zarafeti, beceri ve yetenekleri ile yeniden üretmedi insanoğlu aynı doğallıkla ve içtenlikle. Kendi deneyimlerini yeniden öğrenmek, saf bilgiye yeniden ulaşmak için geçmişe yapılan yolculuklardan biri de bu ödül. Bu ödülü aynı zamanda kentlinin elinde kalan mirasın kutsandığı ve elbette kutlandığı bir fırsat olarak görüyoruz. Ödülü, tarihe saygının ve koruma bilincinin geliştirilmesine katkısı, koruma kriterlerine ilişkin ortak mutabakatların oluşturulmasını sağlaması ve uygulamaları motive ederek, özeni artırması nedeniyle önemsiyoruz.

Ödül Seçici Kurulu; başvuruları, her yapıya ilişkin özgül koşulları dikkate alarak değerlendirdi. Özellikle esaslı onarım ve katkı dalındaki başvuru sayısının göreli olarak diğer kategorilerden daha fazla olduğunu özellikle vurgulamak gerekir. Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Şartnamesi'ne göre belirlenen ödül kategorileri ve başvuru sayıları şu biçimde:

A. Kentli İzmirli Ödülü	*4 Başvuru oldu*
B. Tek Yapı ve Tarihi Doku Ölçeğinde Başarılı Koruma Ödülleri	
B.1 Basit Onarım Ödülü	*3 Başvuru oldu*
B.2 Esaslı Onarım Ödülü	*8 Başvuru oldu*
B.3 Emek Ödülü	*Başvuru olmadı*
C. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalı'nda Katkı Ödülü	*9 Başvuru oldu*

Jürinin değerlendirme sonuçları ve ödül kazananlara ilişkin değerlendirmesi şu şekilde özetlenebilir:

KENTLİ İZMİRLİ ÖDÜLÜ

ALTAN ÖZKUNT EVİ
Değerlendirme: Yapı sahiplerinin evlerine sevgiyle bakıp bütünleşmiş olması; yapının içi ve dışı ile olduğu kadar bahçesiyle bir bütün olarak korunması; yapı içinde geleneksel yaşam biçiminin korunmasına özen gösterilmesi; mutfak gibi özgün servis mekanlarının donanımlarıyla birlikte korunmuş olması; aileye ait mobilya ve eşyalara da aynı saygının gösterilmiş olması nedenleriyle (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 6 OLUMLU oy alarak) OYÇOKLUĞU ile ödüle değer bulunmuştur.

SEZGİN UÇAL EVİ
Değerlendirme: Yapı sahiplerinin evlerine sevgiyle bakıp bütünleşmiş olması; yapının içi ve dışı ile olduğu kadar bahçesiyle bir bütün olarak korunması; yapı içinde geleneksel yaşam biçiminin korunmasına özen gösterilmesi; çağdaş gereksinimlerine yönelik düzenleme ve müdahalelerde yapının özgünlüğüne saygılı gösterilmiş olması nedenleriyle (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 6 OLUMLU oy alarak) OYÇOKLUĞU ile ödüle değer bulunmuştur.

TEK YAPI VE TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI KORUMA ÖDÜLLERİ - BASİT ONARIM ÖDÜLÜ

ARZU DOĞANDEMİR EVİ
Değerlendirme: Renk, malzeme, doku ve teknik olarak basit onarım kapsamında tariflenen onarım içeriğine uygun olması nedeniyle (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 7 OLUMLU OY ve Yedek Seçici Kurul üyelerinden 1 OLUMLU OY ve Danışman Seçici Kurul üyelerinden 2 UYGUN GÖRÜŞ alarak TEK YAPI VE TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI KORUMA ÖDÜLLERİ BASİT ONARIM dalında) OYBİRLİĞİ ile ödüle değer bulunmuştur.

TEK YAPI VE TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI KORUMA ÖDÜLLERİ - ESASLI ONARIM ÖDÜLÜ

SELAMİ TOPÇU EVİ
Müellif: Semra Emek, Yapımcı: Semra Emek
Değerlendirme: Yıkılmak üzere olan bir yapının onarılarak, kent belleğine katkıda bulunulması; onarım uygulamasında plan şemasının okunabilirliğine özen gösterilmesi; içinde bulunduğu dokuya cephe, renk, malzeme, doku ve teknik zenginlik katmış olması nedenleri ile (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 7 OLUMLU oy ve Yedek Seçici Kurul üyelerinden 1 OLUMLU oy ve Danışman Seçici Kurul üyelerinden 2 UYGUN GÖRÜŞ alarak TEK YAPI VE TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI

KORUMA ÖDÜLLERİ - ESASLI ONARIM dalında OYBİRLİĞİ ile ödüle değer bulunmuştur.

İZMİR ÖZEL TÜRK ALSANCAK ÇOCUK EVİ
Müellif: Tamer Pakben, Yüklenici: Tamer Pakben
Değerlendirme: Yeni işlevi, özgün plan şemasına saygıyla tasarlamış olması; özgün yapı-parsel ilişkisini, doluluk-boşluk dengesini, dönem ekleri olarak nitelenebilecek ek yapı-müştemilatı, iç mekan bezemelerini ve özgün çamaşırhaneyi koruması ve uyumlu kullanıma dönüştürmesi; tarihi bilginin okunabilirliğine özen göstermesi; onarımda kullanılan renk, malzeme, doku ve tekniklerin seçiminde, korumanın bilimsel normlarına uyulmuş olması nedenleri ile (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 6 OLUMLU oy, Yedek Seçici Kurul üyelerinden 1 OLUMLU oy ve Danışman Seçici Kurul üyelerinden 2 UYGUN GÖRÜŞ alarak TEK YAPI VE TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI KORUMA ÖDÜLLERİ - ESASLI ONARIM dalında) OYÇOKLUĞU ile ödüle değer bulunmuştur.

İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
Müellif: Ayşe Kutvan, Yapımcı: Alçe İnşaat
Değerlendirme: Günlük yaşam pratiği içinde kentli için önemli bir geçiş noktasında bulunmasından hareketle gerek bulunduğu konuma, onarım yoluyla zenginlik katması gerekse kolektif belleğe ve tarihsel bilgiye verilen önemi bilince çıkarması; özgün plan şemasının ve bezemelerin korunarak işlevlendirilmesi; onarımda seçilen renk, malzeme, doku ve teknik olarak korumanın bilimsel normlarına uyulmuş olması; yapının geçirdiği onarımların açıklandığı panolar yoluyla kentlinin bilgilendirilmesine önem verilmiş olması nedenleri ile (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 7 OLUMLU oy, Yedek Seçici Kurul üyelerinden 1 OLUMLU oy ve Danışman Seçici Kurul üyelerinden 2 UYGUN GÖRÜŞ alarak TEK YAPI VE TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI KORUMA ÖDÜLLERİ - ESASLI ONARIM dalında) OYBİRLİĞİ ile ödüle değer bulunmuştur.

TARİHSEL ÇEVRE VE KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA DALINDA KATKI ÖDÜLÜ

MİKO MEVSİMLİK EGE KÜLTÜRÜ DERGİSİ - 1., 2. ve 3. sayıları ile…
Değerlendirme: İzmir ve Ege kültürünün ve koruma bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunması, bu konuda çaba gösteren akademik ve amatör çevreleri motive etmesi ve bu çabayı gönüllülük ilkesi çerçevesinde geliştirmesi nedenleri ile (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 7 OLUMLU OY, Yedek Seçici Kurul üyelerinden 1 OLUMLU OY ve Danışman Seçici Kurul üyelerinden 2 UYGUN GÖRÜŞ alarak TARİHSEL ÇEVRE VE KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA DALINDA KATKI ÖDÜLÜ dalında) OYBİRLİĞİ ile ödüle değer bulunmuştur.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri töreni, 2004.

SÖKTAŞ TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.
Eski İzmir - Bayraklı Kazısı Sponsoru
Değerlendirme: Eski İzmir-Bayraklı kazısına sponsorluk yaparak, İzmir kentinin antik geçmişinin ortaya çıkarılmasına katkı sağlaması; fiziksel-mekansal bulguların elde edilmesine ve kültürel birikime akademik ve pratik düzeyde destek vermesi ve bu çabayı gönüllülük ilkesi çerçevesinde geliştirmesi nedenleri ile (Asıl Seçici Kurul üyelerinden 7 OLUMLU oy, Yedek Seçici Kurul üyelerinden 1 OLUMLU oy ve Danışman Seçici Kurul üyelerinden 2 UYGUN GÖRÜŞ alarak TARİHSEL ÇEVRE VE KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA DALINDA KATKI ÖDÜLÜ dalında) OYBİRLİĞİ ile ödüle değer bulunmuştur.

Ödül Seçici Kurulu olarak: kültüre, tarihe ve bu kente aşık tüm kent yaşayanlarının sözcülüğünü üstlenmek istiyoruz ve bu ödülü uygulamaya koyan eski başkanımız sayın Ahmet Piriştina'ya sevgi ve minnetimizi, bu ödüle süreklilik kazandıran yeni başkanımız sayın Aziz Kocaoğlu'na şükranlarımızı, her iki başkanımıza da değerlendirmeler süresince jürinin tarafsızlığına, bilime ve etiğe verdikleri öncelik nedeniyle teşekkürlerimizi ve Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü çalışanlarına da organizasyon konusundaki emek ve duyarlılıkları için tebriklerimizi iletmek istiyoruz.

ALTAN ÖZKUNT EVİ

Zübeyde Hanım Cad. No: 77 Karşıyaka

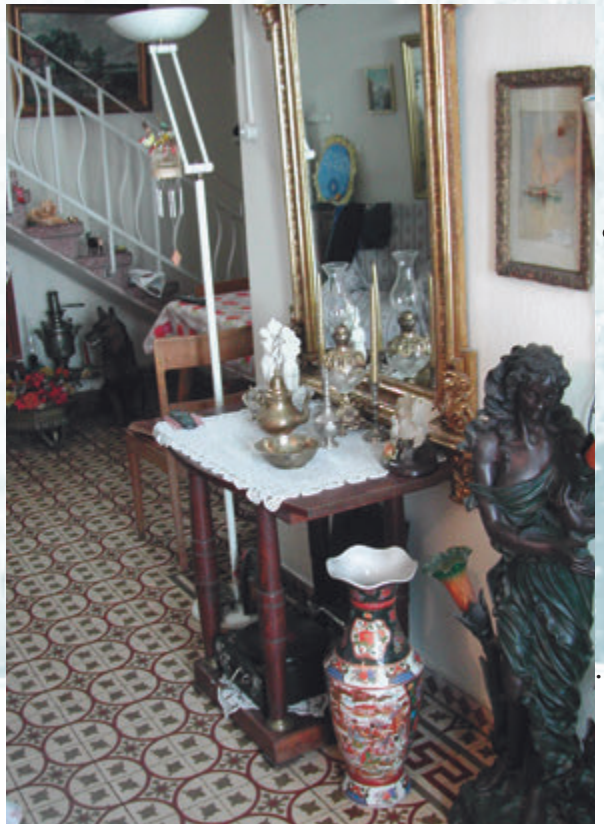

SEZGİN UÇAL EVİ

113 Sok No: 20 Buca
Müellif ve yapımcı: *Koray Heper (Mimar)*

Başvuru öyküsü:
Bina, 1881 yılında yapılmıştır. Ailem mübadelede bu eve gelmiştir. 69 yıldır bu evde yaşıyorum. Son onarım ve restorasyon 1992 yılında yapıldı. 2003 yılında ise boya badanası gerçekleştirildi.

KENTLİ İZMİRLİ 2004

ARZU DOĞANDEMİR EVİ

Karantina Mah. 133. Sok. No: 6 Köprü
Müellif ve yapımcı: *S. Semra Emek*

BASİT ONARIM 2004

SELAMİ TOPÇU TUNCAY TOPÇU EVİ

Karantina Mah. 133. Sok-141 Sok. köşesi No: 26-13
Tasarımcı ve yüklenici: *S. Semra Emek*

İZMİR ÖZEL TÜRK ALSANCAK
ÇOCUK EVİ - ANAOKULU

Atatürk Cad. No: 450 Alsancak
Sahibi: *Oğuz Tatış*
Müellif ve yüklenici: *Tamer Pakben*

Başvuru öyküsü:
Tarihi Alsancak Garı'nın karşısında, 120 yıl önce inşa edilmiş olan bina, İngiliz Cassano ailesine aittir. İki katlı olup oldukça geniş bir alan içinde yer almaktadır. Demir tüccarı olan Cassano ailesinin demir deposu olarak kullandığı depo, şimdi kış bahçesi ve oyun atölyesi olarak çocuklara hizmet vermektedir. Bina alt kat, ara kat, ikinci kat ve bahçe olmak üzere 507 m^2 alan içindedir.

ESASLI ONARIM 2004

T.C. İZMİR VALİLİĞİ İL KÜLTÜR TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ BİNASI

1344 Sok. No: 2 Pasaport
Müellif: *Ayşe Kutvan*
Yüklenici: *Alçe İnşaat*

ESASLI ONA

Bugün, İl Kültür Turizm Müdürlüğü olarak kullanılan bina, 1900'lerin başında Yunan Ulusal Bankası, Cumhuriyet sonrasında ise Paket Postanesi olarak hizmet veriyordu.

ESASLI ONARIM 2004

İzmir İl Kültür Turizm Müdürlüğü Binası

1891-1919 yılları arasında İzmir Ticaret Borsası olarak kullanılmış, işgal günlerinde Yunan Milli Bankası, 1922 yılından sonra İzmir Merkez Postanesi olarak uzun yıllar hizmet verdikten sonra 1998 yılında başlatılan restorasyon çalışmaları sonucunda İzmir İl Kültür Turizm Müdürlüğü binasına dönüştürülmüştür.

Yapı iki katlıdır. Enlemesine dikdörtgen bir plana sahiptir. Dış cephelerdeki süslemeler kapı ve pencere açıklıklarındaki simetrik bir düzenlemeyi konturlar/vurgular ve dövme demir parmaklık elemanları, giriş kapısı üzerinde yer alan etkileyici dövme demir kapı saçağı ve kapı, pencere açıklıklarının sövelerini çevreleyen yüksek rölyeflerle Art Nouveau tarzını temsil eder. Dizi boşlukları, konsolların taşıdığı silmeler ve plasterlerle kütlesel yapı hareketlendirilmiştir.

İç mekanda zemin kat, dokuz adet yivli döküm çelik iyon başlıklı sütunlarla bir orta sahın ve gerisinde onu çevreleyen yan sahınlar oluşturulmuştur. Birinci katta, orta mekan farklı gabari kullanımı ve tepe pencereleri ile vurgulanarak, dış çeper boyunca dizilmiş mekanlarla çevrelenmiştir. Zemin katta yoğun alçı bezemeli tavan kasetleri, ana merdiven tırabzanları, birinci kat orta mekanı çevreleyen tepe pencere dizisi, alçıbezemeli tavan göbeği ve silmeleri iç mekanı zenginleştiren ve yine Art Nouveau tarzını temsil eden öğelerdir.

Yapının dış cephesinde simetrik düzeni vurgulayan kuleler, Yunan Milli Bankası olarak kullanıldığı dönemde manastır tipinde çatılı iken, restorasyon uygulamalarından sonra düz çatılı olarak yenilenmiştir.

Kaynak: İzmir Mimarlık Rehberi 2005, Editör: Deniz Güner, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayını, Hümeyra Akkurt, s. 65

ARIM 2004

Abdülaziz EDİZ İle SÖYLEŞİ

İzmir İl Kültür Turizm Müdürü Vekili

1891-1919 yılları arasında İzmir Ticaret Borsası, işgal döneminde Yunan Ulusal Bankası ve Yunan Posta Bürosu Şubesi olarak kullanılan, Cumhuriyet sonrasında ise İzmir Merkez Postanesi ve Paket Postanesi olarak bilinen bina, günümüzde İzmir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne ev sahipliği yapıyor. Yapının, müdürlük hizmetine verilme sürecini dinleyebilir miyiz sizden?

Paket postanesi olarak kullanılan ve oldukça harap konumdaki bina, 1996 yılının Mart ayında dönemin Turizm Bakanı Sn. Işılay Saygın'ın girişimleriyle Alsancak Tren İstasyonu karşısında bulunan 7 katlı hizmet binamızın Ulaştırma Bakanlığı ile yapılan protokol sonucunda takas usulüyle Müdürlüğümüze kazandırılmış ve iki yıllık bir restorasyon işlemi sonucunda, 1998 yılının Temmuz ayında İl Turizm Müdürlüğü olarak hizmete girmiştir.

İkinci derece sit kapsamında olan binanın restorasyonu Bakanlığımıza mensup teknik elemanlar tarafından özveriyle gerçekleştirilmiş ve onarım çalışmaları sırasında taban döşemelerinden tavan süslemelerine kadar her şeyin aslına uygun yenilenmesine dikkat edilmiştir. Binanın fiziki yapısının aslına uygun onarılmasının yanı sıra hizmet binasında kullanılacak büro malzemeleri de özenle seçilmiş, binanın tarihi dokusuna uygun olacak ahşap ve hafif mobilyalar tercih edilmiştir.

Yapının mimari özellikleriyle işlevi birbirine çok yakışıyor. Dönemini temsil eden mimari anlayış hakkında bilgilendirebilir misiniz bizi?

1891'den 1919'a kadar borsa olarak, 1921 yılında Yunan Milli Bankası olarak kullanılan ve işgal sonrasında ise Merkez Postanesi olarak kullanılan iki katlı yapı 1890-1910 yılları arasında bütün Avrupa'yı etkisi altına alan ve *"romantik süsleme akımı"* olarak anılan *"Art Nouveau"* stilinin yansımalarını taşımaktadır. Tavanların alt kısmı çiçek ve yaprak motifleriyle süslü olup bu desenleri dört bir yanda görmek mümkündür.

Birinci katın sahalarını, 9 adet İon başlıklı ve yivli gövdeli sütun ayırmaktadır. Giriş katının tavanları dikkat çekici alçı süslemelerle bezenmiştir. Binanın alt katındaki pencerelerindeki dövme demir parmaklıklar ile giriş kapısındaki kapı saçağı Art Nouveau stilinin tipik örneklerindendir.

İkinci kata, ahşap bir merdivenle çıkılmakta olup, korkuluklarında hoş yaprak motifleri göze çarpmaktadır. Ulaşılan camekânlı giriş kapısında ise geometrik formlar mevcuttur. Binanın 2. katının tavanlarında yine alçıdan süslemeler ve pencerelerdeki dövme demir parmaklıklar göze çarpmaktadır.

Yapının, kullanıcıları ve ziyaretçileri üzerindeki etkileri ile ilgili gözlemleriniz oldu mu?

Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne çok yakışan binaya ilk defa giren yerli ve yabancı turistler binayı bir sanat eseri olarak incelemekte, tarihi geçmişini öğrenmek istemektedir. Paket postanesi olarak kullanıldığı dönemlerde binayı bir şekilde ziyaret etmiş ya da içinde çalışmış kimseler binanın restorasyonundan dolayı memnuniyetlerini ifade etmekte ve binanın Kültür ve Turizm Müdürlüğü olarak kullanılmasının binanın karakteri ile tam örtüştüğünü belirtmektedir.

İzmir'in dünya ölçeğinde varlık gösterebilmesi için kültürel değerleri adına neler yapması gerekir sizce?

13 Eylül 1922 sabahı tarihinin en büyük felaketlerinden birini yaşayan İzmir'de, Basmane semtinde başlayan yangın 2.600.000 m2'lik bir alanda 20.000'den fazla ev ve işyerini tahrip eder ve neticesinde de İzmir'in özellikle Levanten kültürüne ait sivil mimari örneklerinin büyük bir bölümü bu yangın sonucunda yerle bir olur. Kentin kimliğine örnek olabilecek kültürel mirasımıza ait sivil mimari örneklerinden ayakta kalabilenler ise tarihi yapıların onarımının masraflı olması, kentlilik bilincinin yeterince gelişememesi, zamanın ve doğa koşullarının yıpratıcılığı nedeniyle zaman içinde birer birer yok olmaktadır.
Tarihi ve kültürel mirasın korunması, çağdaş ülkelerin ve toplumların öncelikli görevleri arasındadır. Ancak bu çabalar, sadece bir mirasın gelecek kuşaklara aktarılması açısından değil, yurttaşlık ve kentlilik bilincinin gelişmesi açısından da büyük önem taşımaktadır. Bunun için, kentimizde mevcut tarihsel, kültürel, doğal ve kentsel değerlerin korunması ve yaşatılması amacıyla 'kamu yönetimi-yerel yönetimler-özel sektör-sivil toplum örgütleri' arasında güçlü, yaygın, üretken ve kalıcı birlikteliğin inşa edilmesi ve ortak çözümlere ulaşmaları gerekmektedir. Bunun yanı sıra, tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına yönelik kaynakların ve olanakların dağınık değil, topluca ve bir öncelikler planlaması kapsamında değerlendirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Son olarak, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nin size ve kente katkılarıyla ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri, ilimizde mevcut tarihi ve kültürel değerlerimizin korunup sahip çıkılarak, bu mirasın gelecek nesillere aktarılması, tarihi mirasın onarılması, iyileştirilmesi ve yeniden bir işlev kazandırılması, insanımızda yurttaşlık ve kentlilik bilinci oluşturması ve kentte çekim noktaları yaratarak turizmimizin gelişmesine yardımcı olması açısından çok olumlu katkılar sağladığı düşüncesindeyiz.

MİKO
MEVSİMLİK EGE KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Yayıncı: *Cenap Türksavaş*
Yayın Koordinatörü: *Elçin Demirtaş Türksavaş*
1., 2. ve 3. sayıları ile…

Başvuru öyküsü:
Miko Mevsimlik Ege Kültürü Dergisi, Ege kültürüne sahip çıkmak, yaşatmak, yaygınlaştırmak ve yeni kuşaklara aktarmak için yayın hayatına başlamıştır. Dergide öğretim üyeleri, gazeteci, sanatçı ve yazarların katılımı ile Ege kültürü her yönüyle ele alınmaktadır. Kültürün yayılması ve gelişmesi amacıyla dergi İzmirli bir öğrenciye üniversite öğrenimi için burs vermektedir.

"Doğu ülkelerini ziyaret etme imkanını hiç yakalayamamış ya da bizim ılıman iklimimizden daha sıcak havaları görmemiş olanlar, gün ortasında güneş ışıklarının manzara üzerinde oluşturduğu muhteşem görüntüyü tahayyül edemezler. Burada yaşayanlar da nadiren böyle parlak bir manzarayla karşılaşır. Mayıs ayının başlarında, en sıcak günlerden birinde İzmir'e vardık. Bu ilginç yere yaklaştıkça yavaş yavaş açılan manzarayı görebilmek için birçok kişinin çok şeyi riske edebileceğine inanıyorum. Gök, deniz ve kara hep birlikte bu ışık selinde adeta banyo yapıyorlardı. Bulutsuz bir güneş, bu güzel Asya kıyısını ve önümüzde uzanan pitoresk şehri aydınlatıp süslüyordu. Tek karanlık yer, sahilin yanı başındaki tepede bulunan Müslüman mezarlığındaki servi ağaçları korusuydu.

İzmir'den daha ilginç olabilecek çok az doğu kenti vardır. Şehri bu kadar önemli kılan faktörlerden biri, Asya'nın yedi kilisesinden birinin burada bulunmasıdır. Şehir, merkezi konumu ve ticari nüfuzundan dolayı her ülke ve her dinden insanların dinlenme yeridir. Çok farklı yerlerden yolcuların dinlenme yeri olmasından dolayı, bu kadar çeşitli dinin mükemmel bir uyum içinde yaşadığı başka bir yer olduğuna inanmıyorum."

[Bir İngiliz Leydinin Kaleminden: İzmir'de 24 Saat, "Four-and-Twenty Hours of Smyrna, Littel's Living Age, no: 116, 1 August 1846, Yazıyı kaleme alan İngiliz hanımın ismi verilmemiştir.", Çev: Ercan Uyanık, Miko Mevsimlik Ege Kültürü Dergisi, Sonbahar 2003, sayı 1, s. 45]

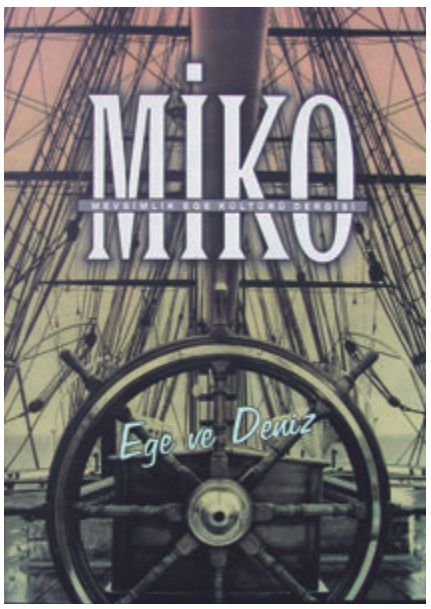

Elçin DEMİRTAŞ TÜRKSAVAŞ ile SÖYLEŞİ

Miko Mevsimlik Ege Kültürü Dergisi Yayın Koordinatörü

Başlangıçta bir buluşmaydı… Sonra kayda alındı. Kapsam alanı Ege'yi aşarak ülke dışında da tanınır duruma geldi. Miko Mevsimlik Ege Kültür Dergisi, İzmir için kültürel bir marka olma özelliğine sahip. Nasıl başladı bu serüven; ve amacı neydi?

Avrupa'da kültürler cafe'lerden yayılır. Birçok kültürel yayın organı, dergi ve gazetenin kökeni cafe'lerdir. Cafe'lerin yayınladığı dergi ve gazeteler bugünkü yayınları oluşturmuştur. Ancak, Türkiye'de böyle bir anlayış yok, bizde sadece kahve kültürü var. Yayılan da arabesk kültür, popüler kültür ya da siz adına ne derseniz deyin. Oysa Egemizin binlerce yıllık geçmişi ve beraberinde getirdiği zengin bir kültürü var. Güncel konular arasında bir türlü yer edinemeyen kültürümüzü, biz ele alalım, insanlara hatırlatalım dedik. Hatırlatalım ki, bölgemizin geleceği ile ilgili kararlar alınırken, geçmişindeki temeller dikkate alınsın, kültürümüzü yaşatacak projelere yer verilsin ve kültürümüze özgü bir gelecek inşa edilsin. Amaç buydu. Ve biz yola çıkarken, bir Avrupa kenti yapısında olan İzmir'deki bir cafe'de, diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bir dergi çıkararak, bunu sağlayabileceğimize inandık. Bizimle birlikte bu düşünceyi paylaşan akademisyen, gazeteci ve edebiyatçılarla yola çıktık. Bu İzmir'de, Ege'yi sevenlerin buluştuğu bir dergi oldu. Ege'yi sevmek ortak paydamızdı.

Bu dergi sadece İzmir'de ve Ege Bölgesi'nde değil İstanbul ve Ankara'da da dağıtıldı. Ayrıca ülkemizin çesitli bölgelerinden mektuplar ve e-postalar aldık. Dergimizi edinmek istiyorlardı. Bu çok sevindirici bir durumdu. Diğer bölgelerin de bu tür yayınlar çıkararak bölgelerinin kültürlerini tanıtmaları gerektiğini çesitli ortamlarda dile getirdik. Tanıtım açısından büyük önem taşıyor. Dergimiz yurtdışında büyük ilgi görüyor. Türkiye bir kültürler mozaiği ve bunu iyi değerlendirmeliyiz. Tanıtım faaliyetlerinde bu tür yayınlar büyük önem taşıyor.

Derginin sayfalarını Ege kültürüyle yoğurma çabası elbette öncelikli bir kaygı. Ama güncel olandan da uzak değil hiçbir zaman. Bu çizgiyi yakalarken neleri gözetiyorsunuz?

Ege kültürünün hangi özelligini ele alırsanız alın, günümüze mutlaka değiniyorsunuz. Tabii bu olumlu ya da olumsuz olabiliyor. Çünkü değerlerimizin birçoğunu yitirmiş bulunuyoruz. Bunlardan sözederken, günümüzdeki durumu da ortaya konmuş ve saptamalar yapılmış oluyor. Ancak bu tespitler yapılırken, diğer yandan neler yapılabileceğine ilişkin düşünce ve önerilerin de dergide yer alması, günümüz insanlarına ışık tutuyor. Önemli olan bu fikirleri değerlendirmek.

Her mevsim ayrı bir konu ele alınıyor dergi sayfalarında. Yazarlar da, eteklerinde ne varsa döküyorlar. Mevsimlik konulara birlikte mi karar veriyorsunuz; bu anlamdaki işleyişi nasıl derginin?

Çoğunlukla konuyu biz belirliyoruz. Beş sayının konusu önceden belirlenmiş oluyor. Bunu yayın kurulumuza sunuyoruz. Genellikle hemfikir olunuyor.

Alçakgönüllülükle "karınca kararınca bir armağan" olarak tanımladığınız derginin gelirini çok anlamlı değerlendiriyorsunuz. Bu konudan bahseder misiniz biraz?

Dergimiz satılmıyor, ücretsiz dağıtılıyor. Ancak ilan veren olursa bu tamamen, Egeli bir ögrencinin eğitimi için aktarılıyor. İlan alınmadığı durumlarda bunu biz finanse ediyoruz. Sonuç olarak, dergi ile beraber, güzel sanatlar alanında okuyan bir Egeli ögrencimiz yetişiyor. Ege kültürünü geleceğe taşımak adına.

Tarih boyunca pek çok dönüşümün yaşandığı, değişik kültürlerin harmanladığı bu kentte, tarihsel ve kültürel değer kırıntılarına can verme yükümlülüğü taşıyan Miko Mevsimlik Ege Kültür Dergisi'nin yeni hedefleri neler? Daha doğrusu, yeni dertleri var mı?

Şu anda bir katalog hazırlığı içindeyiz. Ancak bunun ayrıntılarını şimdiden vermiyorum. Önümüzdeki aylarda çalışmamız bitecek ve sizlerle buluşacak.

Sanatta, bilimde ve yaşamın her alanında bizi onurlandıran İzmir'in insanlarına; yolu İzmir'den geçmiş dostlarına söz hakkı tanıyan derginizin, Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri için hazırlanan bu yayına ne gibi mesajları olabilir?

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri, zaten başlı başına büyük önem taşıyor. Ödüller, bu yönde çaba harcayan, emek sarfeden insanlar için büyük bir gurur kaynağı, yapmayanları ise teşvik edici. Diğer yandan herkesin dikkatini çekerek, konunun önemi anlatılmış oluyor. Bu anlamda, bu ödüller Ege'ye verilen değeri ortaya koyuyor. Ege de bunu hak ediyor. Keşke bu ödüller dağıtılırken, aday sayıları daha da artsa, jüri ödülleri belirlemekte zorlansa. Hazırladığınız yayın, tüm bu çalışmaların unutulmamasını sağlayacak önemli bir belge. Biz toplum olarak unutkan bir toplumuz, bazı güzelliklerin zaman zaman hatırlatılması gerekiyor. Miko Ege Kültürü Dergisi olarak bu çalışmanızdan ötürü sizleri tebrik ediyoruz.

SÖKTAŞ TEKSTİL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

1998-2003 yılları arasında Smyrna (Eski İzmir - Bayraklı) kazı ve restorasyon çalışmaları sponsorluğu ile…

Başvuru öyküsü:
Dünya kültür mirasını korumak ve geleceğe aktarabilmek amacıyla Bayraklı'da 1998-2003 yıllarını kapsayan dönemde antik kente kimlik kazandırma çalışmalarının sponsoru olunmuştur. Çalışmalar sonucunda, antik kentin önemli yapıları ayağa kaldırılmış, koruma ve restorasyonları gerçekleştirilmiş, kentin öncelik taşıyan bölümleri gün ışığına çıkartılmıştır.
Bu çalışmaların, yöre halkının eski eser bilincinin geliştirilmesine de büyük katkısı olmuştur.

Sponsorluk kapsamında yapılan işler;
Höyüğün güney ve doğu eteklerinde sur kazısı; güneyde 75 m., doğuda 180 m. uzunluktaki sur kazılmış, doğu bölümünde kent girişi ortaya çıkarılmıştır.

Athena Tapınağı; *Subgeometrik döneme ait podyumda hazırlanan bir stylobat üzerinde sütun merkezleri arası 231 cm. uzunlukta 6x10 sütunlu bir peripteros olarak belirlendikten sonra Aiol düzendeki tüf taşı sütunlardan alınan kalıplarla 7 adet orijinal ölçülerdeki mulaj, tapınaktaki olası yerlerine, 8.5 m. yükseklikte dikilmiştir.*

Antik Çeşme; *1948-1951 yılları arasındaki kazılarda ortaya çıkarılan, yıllardır su içinde yatan antik çeşmenin korunması ve restorasyonu için penetrasyon deneyleri gerçekleştirilmiş, yapının etrafındaki alanın kazısı büyük ölçüde tamamlanmıştır. Çeşmenin sudan kurtarılması konusunda kesin bir çözüme ancak 2001 yılında ulaşılmış; 2002 ve 2003 yılında çeşmenin eksik taşları, civar ocaklardan getirilen andezit taşlar işlenerek en üst seviyesine kadar yerlerine yerleştirilmiştir.*

Taş plaka döşeli yol; *Çifte Megaron'un batısından başlayarak Athena Caddesi'nde son bulan İ.Ö. 7. yüzyılın ikinci yarısına ait yolun mevcut plaka taşlarından alınan kalıplarla kopyaları dökülüp, yol bütünüyle restore edilmiştir.*

Toplantı Megaronu; *İ. Ö. 630 tarihlerine ait olan toplantı megaronu duvarları, doğu duvarındaki 4 adet insütü taş bloktan yola çıkılarak, orijinal temeller üzerine, iki taş sıra seviyesinde yükseltilmiştir.*

Avlulu Evler; *Athena Caddesi'nin kuzeyinde yer alan İ. Ö. 4 yy. katındaki ortası avlulu, çok odalı ev kompleksinde, 1 ve 2 no.lu ev topluluğunun avluları, var olan döşeme kalıntıları örnek alınarak yapılan kopyaları ile tamamlanmıştır.*

ÖDÜLLER

2005

"Papa-Nikolas hızlı adımlarla eczaneyi geçti, Frenk mahallesine doğru yürüdü. Frenk kilisesi Sacré-Coeur'ün kapısı önünde duran Per Jung'u başıyla selamladı. Sonra, Aya Fotini'nin yüksek çan kulesinin altından geçerek Metropolis'in basamaklarını çıktı. İçinde üçyüz bin canın yaşadığı şehrin her yanından duyulan Aya Fo-tini'nin saat kulesindeki kampana onikiyi vuruyordu. Bu saatte Frenk Mahallesi çiçek açmaya başlardı. Sokaklarda ve mağazalarda kadınlar. Bu mağazalarda canın ne çekerse, vardı: Yıldızlarıyla gökyüzü, Ülker, Ay, Venüs, her şey! Bankalarda çalışanlar da paydos ederlerdi… Beyefendiler de yazıhanelerinden çıkarlardı. Sağa sola selâmlar dağıtırdın. Pazar günü sabahları saat onbir ile oniki otuz arasında rıhtımda olduğu gibi.*
'Kalimera.'
'İyi sabahlar, hanfendi.'
'İyi sabahlar, hocânım.'
'Bonjur, madam.'
'Bonjur, matmazel.'
'Hallou, Cim.'

Hanımlar, devrin modasına uygun olarak manto, dizlerin altına kadar inen tayyör, düğmeli potin ya da şeffaf muslin ve terlik. Baylar, kışın bombe, ceket (buna irondel derlerdi), beli ince palto. Yazın, hasır şapka, beyaz ketenden takım elbise ve beyaz pabuç. Kışın bastonsuz edemezlerdi.
'Kalimera sas.'
'Bonjur, madam.'
'Bonjur, matmazel.'
Ama, bu Frenk mahallesinden yalnız gösteriş budalaları ile kendini beğenmişler değil, bütün millet geçmek zorundaydı. Mahalle ve çarşılar arasındaki atardamardı burası. Esnafın, mağazaların, işyerlerinin, küçük yazıhanelerin üçte ikisi buradaydı. Kıpır kıpır ama işlerin biraz ağır yürüdüğü, karmakarışık, dudaklarında gevezelik eksik olmayan keyifli, açık yürekli insanların dünyasıydı burası…"

** Katolik papazı.*

Kozmas Politis (1888-1974)
[Yitik Kentin Kırk Yılı, Türkçesi: Osman Bleda, Belge Yayınları, Istanbul, 1992]

Eti AKYÜZ LEVİ

Prof. Dr.
D. E. Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Restorasyon A.B.D. Başkanı

Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri

Tarihsel süreçte çeşitli uygarlıklara beşiklik yapmış Ege, pekçok doğal, arkeolojik, kentsel koruma alanı içerir. İzmir kenti, kültürel miras açısından bu denli zengin bir bölgenin merkezinde yer almaktadır. Ancak, son araştırmalarla 8000-10000 yıla dayandırılan kentimizin, bu zengin geçmişini yansıtacak eserlerin birçoğunun ne yazık ki çeşitli olumsuzluklar nedeniyle günümüze ulaşamamış olduğu bilinmektedir. Yangın, deprem gibi afetler yanı sıra, Osmanlı Dönemi'nde gerçekleştirilen yol yapım ve genişletme çalışmaları, imar faaliyetleri kapsamında antik eserlerin yapı malzemesi olarak görülüp yıpratılması sözkonusu değerlerin kısmen veya tümüyle yok olmasına neden olmuştur. Bu durum da, var olan tarihi yapıların en iyi şekilde korunarak geleceğe aktarılmasını kaçınılmaz kılmaktadır.

Tarihi değerlerin yaşatılarak geleceğe aktarımı, eğitim ve teşvik ile kolaylaşır. Ülkemizde tarihi çevre koruma konusuna bakış ve bunun disiplinli bir duruma gelmesi, gelişmiş Avrupa ülkelerine göre çok daha geç olmuş ise de, tarihsel süreçte toplum bilincinin yükselmesi, çevre ve dolayısıyla tarihi çevre duyarlılığını da artırmıştır. Son yıllarda Avrupa Birliği uyum programı çerçevesinde gerçekleşen çalışma ve girişimler de, çevreye özellikli bir önem verilmesine neden olmuştur. Çevreyi konu alan pek çok uluslararası proje gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda tarihi ve kültürel değerlere, bunların yaşatılarak korunması ve geleceğe aktarılmasına bakış da giderek olumlu bir değişim göstermiştir.

Çevre ve tarihi çevreye verilen önemin global ölçekte büyümesi, her kesimde etkisini göstermiştir. Çevreyle ilgili örgütlerin sayı ve etkinliklerini artırması da, gerek yapılanlar gerekse örnek olma bağlamında konunun gündemde tutulması ile koruma bilincini yükseltmektedir. Örneğin, Tarihi Kentler Birliği gibi kuruluşlar, yerel yönetimlerin beldenin kimliğini oluşturan değerlerinin korunup yaşatılması bağlamında daha fazla çaba göstermesinde etkili olmaktadır.

19. yüzyılda ortaya çıkan ve eksiklikleri görüldükçe diğeri çıkarılan Asarı Atika Nizamnameleri'nden günümüze yürürlüğe giren yasalar, 1710, 2863, 3386 ve 5226 koruma mevzuatında önemli adımlar atıldığını göstermektedir. Özellikle 2004 yılında çıkan 5226 sayılı yasa ve onu pekiştiren ilke kararları, yönetmelikler ülkemizde bugüne dek göz ardı edilmiş olan konunun ekonomik boyutu yanı sıra, alan yönetimine vurgu yaparak çözüm üretmişlerdir. Yine son yıllarda belediyelerin bünyelerinde kurulan Tarihi Çevre Müdürlükleri, valilik veya belediyeler kapsamında oluşturulan uygulama denetim birimleri KUDEB'ler, Belediyeler Yasası'nda tarihi çevreye bakış, konuya ilişkin bilinçlenmenin yansımalarıdır. İzmir Büyükşehir Belediyesi de, bu gelişmeler paralelinde önemli girişim ve uygulamalara imza atmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri, bu konuda ülkemizde ilk oluşturması açısından ayrıcalıklı bir önem yansıtmaktadır. Sözkonusu girişim, konuya dikkat çekme yanı sıra, halkın tarihi çevre koruma bilinç ve duyarlılığını geliştirme, yerel yönetimlerin başarılı uygulamalarını teşvik ederek ödüllendirme, medya yoluyla geniş halk kitlelerine ulaşma, konuyu gündemde tutma, tarihi yapı ve çevrelere yönelik sevgi oluşturma açısından anlamlıdır. Yarışmaya ayrı bir önem katan konu ise, her yaş ve kesimden çok geniş halk kitlelerine ulaşmasıdır. İlköğretim düzeyindeki çocuklardan, halka, araştırmacılara, restorasyon uzmanlarına, özel bürolara, belediyelere dek büyük bir yelpazeye seslenen bu girişim, korumanın belki de en önemli yanı, eğitimi, farklı düzeylere hissettirmeden verme bağlamında da özellikli bir yer tutmaktadır.

Ödüllerin 2003 - 2007 süreci incelendiğinde, yaygınlaşarak süreklilik yansıttığı, başvuruların değişkenlik göstermesine karşın, başlangıçta 18 olan ödül sayısının beş yıllık dönemde 22'ye yükseldiği, kategorilerin de genişletildiği algılanmaktadır. Bu veriler, yarışmanın kalıcılık kazandığının, benimsendiğinin, güçlendiğinin göstergesidir.

Yarışma:
Tek yapı ve doku ölçeğindeki başarılı koruma uygulamalarını teşvik etmek,

Bir kitap gibi okunacak bilgi kaynağı olan tarihi yapı ve çevreler ile korunmaları konusunda halkı bilinçlendirmek, sözkonusu değerleri sevdirmek,

Arşiv oluşturmak,
5226 sayılı yasa ve Belediyeler Kanunu ile belediyelerin asli görevleri arasında belirtilen tarihi yapı ve dokuların korunmaları konusunda, çevre belediyelerce yapılacak başarılı uygulamalara ivme kazandırmak,

Kişilerin tarihsel değerlere bakarken, geçmişin bilgisini okuyabilmesini sağlamak,

Tarihi yapıya olan "köhne, yıkık, kurtulunması gereken" şeklindeki olumsuz bakışı, "değerli, saygı duyulacak, korunması gereken" tarzında olumluya dönüştürmeye yardımcı olmak, gibi pek çok konuda yarar sağlamaktadır.

Geleceğe dönük olarak, yarışmanın katkılarını fazlalaştırma bağlamında kategorileri artırmak, yarışma sınırlarını (alansal) genişletmek, duyuru ve tanıtımı yaygınlaştırmak yararlı olacaktır.

Ahmet EYÜCE

Prof. Dr.
Bahçeşehir Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi

Yapı Koruma Ödülleri

İnsan eylemleri için zaman ve mekan gerekiyor. Bu iki öğe olmadan eylemler gerçekleşemiyor. Başka deyişle yaşam olmuyor. Doğa, mekan gereksinmeleri için sayısız olanaklar sağlasa da yapı üretmenin kaçınılmazlığı tartışma götürmüyor. Eylemlerin yer alacağı mekanlar yapıların içinde ve dışında, önünde, yanında peşi sıra yapılarla belirleniyor. Yapılar aracılığı ile elde edilebiliyor. Yapılar ve mekanlar yaşamın gereklilikleri içinde gerçekleşen olaylara sahne oluyor, olanak sağlıyor ve tanıklık ediyorlar. Bu özellikleri ile de sıkça kullandığımız bir sözcükle ifade edilen 'yer' olma özelliği kazanıyorlar. Yapılar zaman içinde yaşlanıyorlar ama yerler yaşlanmıyor, anıların ve tarihin belleği olarak yaşamlarını sürdürebiliyorlar.

Tarihi yapıların yok edilmesi sadece yapının elden çıkarılması ile kalmıyor, söz konusu yerlerin ve yerlerin taşıdığı toplumsal belleğin de yok edilmesi anlamına geliyor. Giderek artan çevre sorunları karşısında geçtiğimiz yüzyıl ortaya atılan 'toprak ahlakı' kavramını ve bunun getirisi olarak toprağın canından söz edildiği bugünlerde pekala 'yer'in canından ve yok edildiğinde 'yerin canı'nın ne kadar yanacağından söz etmek hiç de anlamsız olmaz. Belleği güçlü olanlara, geçmişi iyi anımsayanlara, benim çocukluk yıllarımda "hafızası kuvvetli insan" derlerdi. Bu insanların anlattıkları merak ve şaşkınlıkla, uydurup abartmadıkları kanısı yaygınlaşınca da hayranlıkla dinlenirdi. Zaman zaman benim için de belleğimin gücünden sözedildiğinde, belli etmekten çekinmediğim bir kıvanç duyarım. Geçmişin ve geçmiş olayların her anlamda belgesi olan tarihi yapıları ve kent mekanlarını ortadan kaldırıp, İzmir kentine toplumsal belleği ile kıvanç duyma onurunu çok görmeye kimsenin hakkı olmamalıdır.

Yeni yapı üretmek için eskilerini yıkmak tek ve kaçınılmaz yol değildir. Mimari tasarım gelişmelerinin hep canlı ve ön planda olduğu Hollanda kentlerinin en büyük serveti koruyabildikleri tarihi dokuları ve yapılarıdır. Amsterdam kenti sokaklarında bazen ard arda gelen beş hatta altı yüzyılı birlikte yaşama olanağı vardır. Diğer Avrupa ülkeleri de çok farklı değildir. Almanya'da 'Alt Stadt' kavramı kentin korunmuş tarihi çekirdeğini belirtmek için kullanılmaktadır. Savaş Varşova'yı yok etmede başarılı olamamış, Prag tarihi yapılarını korumak için Alman ordularına direnmemiştir.

Yapı koruma ödülleri tarihi yapıların elden çıkarılmasının önlenmesi çabalarının ötesinde anlamlar içermektedir. Bu nedenle ve bu ödül bağlamında tarihsel / kültürel bellek, çevresel / görsel bellek, toplumsal bellek (collective memory), kültürel devamlılık ve sürdürülebilirlik kavramlarının sıkça gündeme taşınmasında gelecek kuşaklar açısından sonsuz yararlar bulunmaktadır. Toplumsal bellek zaman içinde oluşur ve belleği olmayan kentler, yapılar topluluğundan başka bir şey değildir. Bunun yanısıra, tarihi yapılar ve çevrelerde zamanın egemen akım ve biçimlenme özellikleri yer ve yöre sınırlarını aşacak biçimde uygulama olanakları bulmuş olabilir. Örneğin 19. yüzyıl bu tür uygulamalara olanak tanımış ve Batılı akımlar kentlerimizde gerçekleşmiş olabilir. Yine de "Koruma Ödülleri" yöre ve yöresellik kavramlarının yapı ve yerleşmeye dönüşmüş örneklerinin gelecek nesillere aktarılmasında yardımcı olacaktır.

Bütün ödüller anlamlıdır. Koruma ödülleri de toplumsal yararları açısından olduğu kadar koruma geleneklerinin oluşması açısından da anlamlıdır. Üstelik yapıların bizzat mal sahipleri tarafından korunmasının özendirilmesi daha da anlamladır.

Ödülü düşünüp etkinliği yaşama geçirenlere ve devamını sağlayanlara saygılarımı sunarım.

"Oteller Sokağı'na isterseniz caminin karşısındaki yoldan girebilirdiniz, isterseniz Basmane'den hemen sonra o küçük rampayı tırmanarak ya da arkadaki büyük caddeden sağa sapıp Tilkilik Ortaokulu'nu geçerek.

Sağınız solunuz ilk bakışta otel oldukları kuşkulu, birkaç katlı geçmiş zaman İzmir evleriydi. Kapısına iki (en fazla) üç basamaklı bir merdivenle çıkılan, ağır ve demirden kapısının hanımelli tokmağı ne gece ne gündüz asla çalınmayan, cumbalı ancak oturulduğunda insana rahatlık veren balkonlu bu evler otelliklerinden çok önceleri birer "ev"diler, hatırlıyorum.

Yöre sakinleri çok yakınlarındaki Tilkilik Ortaokulu'ndan, öğrencilerin dinmeyen gürültüsünden, her an yürek kalkınlığı veren ders ve teneffüs zillerinin bir türlü susmak bilmemesinden yakınırlardı.
Ama ellerinden hiçbir şey gelmezdi.
Sabahın erken saatlerinde sütçüden güğüm güğüm taze sütlerini,
öğleye yakın da eşekli zerzevatçılardan Kale'nin baklasından, Kemer patlıcanından, Güzelyalı'nın göbekli marulundan ya da filanca yerin bamyasından, domatından alırken kapıdan kapıya konuşurlardı."

Tarık Dursun K.

[İzmir Life Dergisi, Oteller (Gerçekte Şenlikler) Sokağı, Nisan 2003, Sayı 20, İzmir]

2005

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL – *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Fügen SELVİTOPU – *İ.B.B. İmar İşleri Daire Başkanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Emel GÖKSU – *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Eti AKYÜZ LEVİ - *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Başak İPEKOĞLU – *Doç. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Ülker BAYKAN SEYMEN - *Doç. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Emel KAYIN - *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Serpil YASA – *İzmir I No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Ali Zafer ÇAKMAKÇI – *İzmir II No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tolga ÇİLİNGİROĞLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

DANIŞMAN SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL - *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Fügen SELVİTOPU – *İ.B.B. İmar İşleri Daire Başkanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tolga ÇİLİNGİROĞLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Serpil YASA – *İzmir I No'lu Kültür ve Tabiat Var. Koruma Kur. Müdürü*
Ali Zafer ÇAKMAKÇI – *İzmir II No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Seçici Kurul Başkanı
Eti AKYÜZ LEVİ - *Prof Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Ana Bilim Dalı Başkanı, (Mimar, Restorasyon Uzmanı)*

Üyeler
Ahmet EYÜCE - *Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dekanı, (Mimar)*
Cumhur TANRIVER - *Doç. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölüm Başkanı*
Erkal SERİM - *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*
Sarp TUNÇOKU - *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Mimari Restorasyon Bölümü, (Restoratör - Mimar)*
Lale DOĞER - *Yrd. Doç. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Bizans Sanatları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, (Sanat Tarihçisi)*
Şeniz ÇIKIŞ - *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi, (Mimar)*

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Neslihan GÜZEL - *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Yapı Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Şebnem DÜNDAR - *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehircilik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*

Eti Akyüz Levi **açıklıyor...**

Sayın Valim, Sayın Belediye Başkanlarım, Sayın Misafirler,

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Tarihe Saygı Yerel Koruma Yarışması 2005'in ödül törenine hoşgeldiniz.

Tarihsel süreçte çeşitli uygarlıklara beşiklik yapmış Ege, pekçok doğal, arkeolojik, kentsel koruma alanı içerir. İzmir kenti, kültürel miras açısından bu denli zengin bir bölgenin merkezinde yer almaktadır. Ancak, son araştırmalarla 7000 yıla dayandırılan kentimizin, bu zengin geçmişini yansıtacak eserlerin birçoğunun ne yazık ki çeşitli olumsuzluklar nedeniyle bugüne ulaşamamış olduğu bilinmektedir. Bu durum da, var olan tarihi yapıların en iyi şekilde korunarak geleceğe aktarılmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Tarihi yapılar, evrensel mirasımızın ögeleri, kentlerin, bölgelerin, giderek ülkelerin kimlikleridir. Anılarımızdırlar. Geçmişi bir kitap gibi okuyup, o dönemi anlamamıza olanak yaratırlar. Tarihi canlı tutarak sürekliliğini sağlarlar. Geçmişle gelecek arasında köprü oluştururlar. Bu açıdan korunmaları can alıcı önemdedir.

Türkiye'de koruma olgusuna baktığımızda, bazı sorunlar göze çarpmaktadır. Bunlar; halkın koruma bilinç ve duyarlılığının yetersizliği; korumanın gelişmeye engel gibi görülmesi; tarihi çevrelere çok katlı yapılaşma izninin verilmesiyle arsa rantının aşırı yükselmesi; tarihi eser sahibinin koruma konusunda izleyeceği yolu bilmemesi; ekonomik olanaklarının kısıtlılığı, çok hisseli mülkiyetin varlığı; korumaya ilişkin kurumların teknik kadrolarındaki eksikliklerin bazı süreçleri uzatması; en önemlisi ülkenin net bir "koruma politikası" olmayıp, bunun siyasal etkilere göre şekillenmesidir.

Sözkonusu sorunların çözümü bir anda gerçekleştirilebilecek gibi görülmemekle birlikte, önemli adımlar süreç içinde başarı sağlanmasını kolaylaştıracaktır. Bu bağlamda kamuoyu bilinci konusunda, medyaya büyük görev düşmektedir. Ayrıca, ilköğretimden başlayarak korumaya ilişkin bilinç kazandırıcı dersler veya konular ile bu eksiklik bir ölçüde giderilebilir. Başarılı uygulama örnekleri de, korumaya ilgiyi arttıracaktır. Tarihi çevrenin ve yapıların korunmasında yerel yönetimlerin rolü, azımsanmayacak denli büyüktür. Yöneticiler, korumacı tavır sergilediklerinde, beldelerdeki değerlerin yaşatılarak geleceğe aktarılabildiği, aksi takdirde ise, bunun olanaklı olmadığı görülmektedir. Günümüzde yerel yöneticiler, daha bilinçli, daha duyarlıdırlar. Yöneticilerin bu değerleri daha fazla sahiplenmesi, halkın bilincinin artmasına çalışması, beldelerinin geleceğine yeni ufuklar açmaktadır. Yerleşimlerindeki tarihi yapılar ortadan kalkarsa, oranın herhangi bir yerden farkı olmayacağını bilmektedir.

Tarihi eserlerimizin yaşatılarak geleceğe aktarımı konusunda İzmir Büyükşehir Belediyesi üstüne düşeni en iyi şekilde yerine getirmektedir. Başarılı koruma çalışmaları yaygın bir şekilde sürdürülmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentimizin kendisine çok şey borçlu olduğu saygıyla andığımız önceki Başkanımız merhum Piriştina'nın çalışma döneminde Murat Köşkü, Alsancak 1448-1449 sokaklar, Mithat Paşa Caddesi Yedi Evler, Tarihi Okul Yapıları gibi pekçok restorasyon ve sağlıklaştırma çalışmasıyla tarihi yapıların korunması kadar, başarılı örneklerin görülüp halka tarihi çevre duyarlılığı ve korumaya sıcak bir bakış sağlanmasına katkıda bulunmuştur. Bu konuda devam eden çalışmalarla birlikte, yerel yöneticilerin örnek oluşturma vasfını en güzel şekilde, Aziz Başkanımız da, tarihi bir evi onarıp kullanarak sürdürmektedir.

Korumanın en zor ve sorunlu yanının sosyal ve ekonomik yönü olduğu düşünüldüğünde, sözkonusu değişikliklerin belki de en anlamlısı ve uygulamada korumanın başarısını arttıracağı düşünüleni, Emlak Vergisi Ka-nunu'ndaki yeni düzenlemeyle, emlak vergisinin %10'u oranında "Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Katkı Payı" getirilmesi ve belediyelerin bu payları, İl Özel İdaresi özel hesabında toplayıp, kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanmasıdır. 5226 sayılı yasa da, belediyelerin bu konuları daha fazla sahiplenmesi yolunu açmakta, hatta korumayı onların asli görevlerinden biri olarak tanımlamaktadır. Bu konuda en büyük açmaz kabul edilen ekonomik kaynak konusunun çözümüne yönelik önemli bir adımdır. Yerel yönetimlerin tarihi çevreyi sahiplenmesi, ülkemizde Temmuz 2004'deki kanun ile ortaya konulmuş ise de, evrensel bağlamda bu 30 yıl öncesine uzanmaktadır. Şöyle ki; koruma konusunda uluslararası öneri niteliğindeki tüzüklerde buna değinilmektedir. "Geçmişimiz için Gelecek" sloganını taşıyan 1975 Avrupa Mimari Miras Yılı kapsamındaki Amsterdam Bildirgesi'nde; Mimarlık ürünlerinin korunmasının, kent ve ülke planlamasının ana hedefi olduğu; yerel yönetimlerin bu mirasın korunmasında özel sorumluluk taşıdıkları; 1976'da gerçekleştirilen "Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rolleri" konulu Nairobi Toplantısı'nda da, tarihi alanların evrensel miras olduğu, korunmasına toplum yanısıra devletin de eğilmesi gerektiği, ulusal, bölgesel, yerel otoritelerin bu görev ve yetki dağılımında toplum yararları açısından sorumlu oldukları belirtilmektedir.

5216 sayılı Belediyeler Kanunu kapsamında, belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında, 7. maddede; "Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak, bu amaçla bakım ve onarımını yapmak, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa etmek" ibaresi yer almaktadır. Koruma konusunda her şeyin tarihi eser sahibinden ya da devletten beklenmesi doğru değildir. Herkesin konuya sahip çıkması ve üstüne düşen sorumluluğu yerine getirmesi gerekmektedir. Tarihi eser sahibi kendisini, köhne bir evde oturmaya mahkum gibi değil; insanlığın ortak mirası niteliğindeki tarihi bir yapıya sahip ol-

duğu için "ayrıcalıklı" hissetmelidir. Bu yüzden eserin korunması bağlamında ekonomik açıdan da desteklenmelidir. Ülkemizde koruma sorunları ve yerel yönetimlerin bu konudaki rolüne kısaca değindikten sonra, bu yılki yarışmanın değerlendirmesini yaparsak;

2005 yılı Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri beş kategori içermektedir: Kentli İzmirli, Basit Onarım, Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım, Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım, Katkı Ödülü.

Bu yılki yarışmaya 24.6.2005 tarihine dek başvurular yapılmış, Ödül Komitesi ilgili kategorilere uymayan, esaslı onarım için Kurul onayı almayan veya ruhsat aşamasını tamamlamamış aday adaylarının yarışma dışında kalmasına karar vermiştir. Bu yılki jüri çalışması, yarışma Büyükşehir Belediye sınırlarını kapsadığından, daha geniş bir alanda gerçekleşmiştir. Yerinde yapılan incelemeler sonucunda her yapı, yarıştığı dalla ilgili olarak çeşitli kriterlerle değerlendirilmiştir. Bu yıl eğitim ile ilgili çalışmaların da, başvurular arasında yer alması jüriyi çok memnun etmiştir.

Kentli İzmirli Ödülü, eski evini yıkmayıp, olabildiğince özgün şekliyle koruyan ve kullanan adaylara, bilinçli kültürel duyarlılığa teşekkür bağlamında verilmektedir. Jürimiz bu dalda Yeni Foça'dan A. Rıza Cakubey Evi, Refika Çetin Evi ve Urla'dan Besim Uyal Evi'ni ödüle layık görmüştür.

Basit Onarım ödülleri, yapıların bozulan ve eksilen mimari ögelerinin özgün biçimlerine uygun olarak, aynı malzeme ile yenilendiği, KTVKYK kapsamında basit onarım olarak tanımlanan uygulamalara verilmektedir. Bu dalda tarihsel dokuların korunmasını özendirme amacıyla Oteller Sokağı ile özgün biçime uygun olarak bakımı yapılan ve verilen işlevle Urla Evi kimliği yaşatılarak korunan Özel Misafirhane ödüllendirilmiştir.

Özgün işlevin korunduğu ve değiştirildiği olmak üzere iki dalda verilen Esaslı Onarım Ödülleri'nde yapıların özgün mekan-cephe kurgusu, yapım tekniği, malzeme, süsleme öge ve ayrıntıları, parsel ögelerinin korunması esastır. KTVKYK'nca ilke kararlarında belirtilen, sağlamlaştırma, temizleme, bütünleme ile sağlıklaştırma çalişmalarından biri veya birkaçının uygulanması beklenir.

Bu yılki yarışmamızda Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım Ödülleri, yapının aslına uygun onarımının gerçekleştirildiği, Foça'dan Gordon Walker Evi ve Erol Satır Evi'ne verilmiştir.

Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım dalında, tarihi yapının plan, cephe ve mekan kurgusunun korunarak, özgün işlevine yakın bir toplumsal işlevle değerlendirildiği Manolya Yaşlılar Evi ile özgün durumu plan, mekan, bahçe kurgusu korunarak çok başarılı şekilde onarılan Selçuk'taki Carpouza Cafe ödüllendirilmiştir.

Katkı dalında, İzmir kentinin tarihi değerlerinin tanıtılması, halka koruma ve tarih bilincinin kazandırılması, yaygınlaştırılması konusunda süreklilik yansıtan çabalarından dolayı İzmir İzmir Dergisi ve İzmir Life Dergisi,

Karşıyaka'daki bir evin onarılıp "özel müze" işleviyle yaşatılması, yapının korunması yanısıra kent tarihine ilişkin bilgi ve belgelerin sergilenmesi, okuyucuya açılması bağlamındaki örnek çabadan dolayı Karşıyaka Evi - Erol Ergir Müzesi,

Eğitim kapsamında Alsancak örneğinde tarihsel dokunun mekansal okumasını farklı bağlamlarda ele almadaki başarılı çalışmalarıyla D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Kentsel Metni Okuma Projesi öğrenci çalışması,

İlköğretim düzeyinden çocuklara kent ve tarihi doku bilinci ve çevre duyarlılığı kazandırmaya yönelik Piri Reis İlköğretim Okulu Agora Projesi öğrenci çalışması, ödüle layık görülmüştür.

Ayrıca, Prof. Dr. Güven Bakır'ın denetiminde gerçekleştirilen Zeytinyağı İşliği rekonstrüksiyonuna da, "Katkı Dalında Özel Ödül" verilmesi uygun görülmüştür.

Ödül alan tüm çalışmaların ilgililerini ve duyarlı koruma çabalarının yaygınlaştırılmasına katkısı için İzmir Büyükşehir Belediyesi'ni kutlar, saygılar sunarım.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri töreni, 2005.

REFİKA ÇETİN EVİ

Atatürk Mah. İzmir Cad. No: 1 Yenifoça

Başvuru öyküsü:

Yenifoça 55 pafta, 2895 parselde bulunan yapının önünde avlusu vardır. Yaklaşık 50 m² olup, ilk yapıldığından bu yana dublex (2x50 m²) olarak kullanılmış olduğu görülmektedir. 1950 yılından bu yana bu evde oturmaktayım. Basit onarımlarla kullanmaya çalışıyorum.

BESİM UYAL EVİ

Yeni Mah. Uzun Sok. No: 10 Urla

OTELLER SOKAĞI

Basmane

Müellif: *Konak Belediyesi Ar-Ge Müdürlüğü*

Muhittin SELVİTOPU İle SÖYLEŞİ

Konak Belediyesi Başkan Yardımcısı

Dünyadaki pek çok kent, tarihi birikimlerini yansıtan özellikleriyle kimliğini oluşturmuş durumda. İzmir ise, antik dönemlerden yakın tarihe dek başarılı çalışmalara imza atmış olmasına karşın bir kimlik sorunu yaşıyor hala. Kentimizin en zengin tarihsel ve kültürel mirasını barındıran Konak'a hizmet veren bir yönetici olarak, İzmir'in kültürel kimliğini değerlendirmenizi istesek...

Tarihçi Heredot'un *"En yüce gök kubbenin altında ve dünyanın en güzel ikliminde"* kurulduğunu belirttiği İzmir, 8000 yıllık geçmişiyle antik dönemden günümüze birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış ve bu uygarlıkların izlerini taşıyagelmiştir.

Zengin bir geçmişe sahip olan kentin pek çok noktasında, barındırdığı tarihsel zenginliğin izlerini görmek mümkün olmakla birlikte, ilçe sınırlarımız içinde yer alan Kemeraltı bölgesi, barındırdığı kültürel mirasla İzmir tarihinin bir özetini sunmaktadır. Kentin ilk kurulduğu bölgeler olan Yeşilova ve Bayraklı (Tepekule) höyüğünden sonra, son kez kurulduğu (Kemeraltı bölgesindeki) Kadifekale, tarih öncesinin (antik dönemin) mirasını sunarken, yaşanan deprem sonucu yeniden onarıldığı belirtilen Agora, Altınyol ve bir kısmı halen görülebilen sur duvarları ile aynı döneme ait olan ve gün yüzüne çıkmayı bekleyen Tiyatro ve Stadyum, Roma dönemini anlatmaktadır. Yine, bölgede çok sayıda yer alan çeşme ve hamamlar da, Osmanlı dönemi mimari ve kültürel yapısına ilişkin referanslar vermektedir.

İzmir, tarih boyu farklı kültürel grupların iç içe ve bir arada yaşadığı kentlerimizden biri olmuştur. XI yy.'da Türklerin İzmir'i almasıyla kentte başlayan kültürel çeşitlilik, kentin ticari kimliğine bağlı olarak sonraki zaman dilimlerinde de devam etmiş ve kendini mimari yapılarda göstermiştir. İlçemizin en önemli tarihsel birikiminin yer aldığı Kemeraltı bölgesinde bulunan camiler, havralar, kiliseler kentin çok kültürlülüğünün somut örnekleridir. Kültürel çeşitlilik ve kültürlerin iç içeliği, ilçemizin bu bölgesinde yer alan çok sayıdaki hamam ve çeşmeler ile sivil mimari örneği yapılarda (Rum evi-Rum ve Levanten konutları gibi) da kendini göstermektedir. Kentin sosyo-ekonomik yapısını anlatan bir diğer somut veri de (geçmişten günümüze bir liman ve ticaret kenti olması özelliğine bağlı olarak) geçmişteki ticari hayatın parçası olan ve günümüze ulaşan "Han" yapılarıdır.

Çağdaş yerel yönetimler, yaşamlarını sürdüren insanların altyapı gereksinimlerini, yetki alanları içinde karşılarken, yaşamaktan mutluluk duyulacak bir çevreye sahip olunması yönünde de düzenlemeler yapıyor günümüzde. Bu bağlamda; Konak Belediyesi'nin kentleşme politikası içinde, tarihsel ve kültürel mirasa olan yatırımlarının yerini öğrenebilir miyiz?

İlçe sınırlarımız içinde; kentsel, arkeolojik, doğal, kentsel+arkeolojik olmak üzere farklı özelliklerde yaklaşık 554ha. sit alanı yer almaktadır. Farklı özellikteki sit alanlarının bir arada bulunduğu Kemeraltı bölgesi, bu sit alanları içinde tarihi ve kültürel değerlerin en yoğun olduğu ve en geniş alana sahip sit alanını oluşturmaktadır. Böylesine zengin kültürel ve doğal birikimi bir arada barındıran Belediyemiz, korumanın kamusal önceliğinin bilinciyle, tarihi, doğal ve kültürel çevresini koruyarak kentsel kimliğini oluşturmayı, bu değerlerin değişen değerlerle bütünleşerek gelecek kuşaklara aktarılmasını ve bu alanların yaşayan çevreler haline gelmesini hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda Belediyemizce, planlı gelişimin sağlanabilmesi amacıyla öncelikle sit alanlarına yönelik koruma amaçlı imar planı hazırlanmakta / hazırlatılmakta ve bu planlarla eşgüdümlü olarak hem tek yapı ölçeğinde restorasyon proje ve uygulamaları hem de kültürel varlıkların yoğun olduğu bölgelerde sokak-cephe düzenleme proje ve uygulamaları yürütülmektedir.

Yapılan proje uygulamalarında koruma bilincinin oluşturulması amacıyla uygulamaya kullanıcıların katılımı ilkesi benimsenmiş; yine sosyal yapının iyileştirilmesine ve tescilli yapıların kentliler tarafından kullanılarak yaşamasını sağlamaya yönelik fonksiyonlar geliştirilmiştir. Bu kapsamda, uygulaması tamamlanan Basmane Semt Merkezi hayata geçirilen projelerden biridir. Yine, açıkladığımız hedef doğrultusunda Belediyemizce uygulaması tamamlanan projeler sırasıyla; Ali Paşa Şadırvanı ve Meydanı düzenlemesi; Oteller Sokağı cephe ve sokak düzenlemesi; Ahmet Piriştina Doğal Sit Parkı düzenlemesi; 926 cephe ve sokak düzenlemesi; Kestelli Caddesi cephe ve sokak düzenlemesi; Reşat Nuri Güntekin Evi restorasyonu; 919, 920, 921, 923 cephe ve sokak düzenlemesi; 1294-1295 sokaklar zemin düzenlemesi; Atatürk Lisesi Lojman Projesi; İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı (İKSEV) binası (Alsancak İşkur Binası) restorasyonu; Abacıoğlu Hanı restorasyonu; Altınordu Spor Kulübü restorasyonu; Türkyılmaz Evi restorasyonu.

Ayrıca uygulamasına başlanmamış olup, çalışmaları biten projeler de; Cemaat Evi restorasyon projesi; Kavaflar Çarşısı restorasyon projesi; Hatuniye Meydanı ve Anafartalar Caddesi 2. etap cephe ve sokak düzenlemesi projesi; Büyük Demir Han restorasyonu projesi; Saadet Mirci Evi restorasyon projesi; Çakaloğlu Hanı restorasyon projesidir. Yapılan çalışmalarla birçoğu terkedilmiş, harap ve atıl durumda olan kültürel değerler korunmakta, yeniden işlevlendirilerek yaşatılmakta

Oteller Sokağı

"Basmane ile Tilkilik semtleri arasında yer alır. Eski adı Dibek Sokağı olan 1296 Sokak üzerinde yoğunlaşmış arter bugün Oteller Sokağı olarak tanınmaktadır. 19. yy.'a tarihlenen erken örnekler, 1922 yangınından sonra otele dönüştürülmüş konutlardır. Bu doku, tarihi kemeraltı çarşısında yer alan han tipolojisinden biçimlenen, Frenk mahallesinden gelişen otel kurumunun, Frenk mahallesinin yangınla yok oluşuyla, çarşı ile Basmane Garı arasında otel işlevini yerine getirebilecek konumu, mimari arayışı, etrafa yansıyan sosyal etkileşimi belgeleyen bir kesittir. 1936 İzmir Fuarı'nın bu konuma yakınlığı, Cumhuriyet döneminde de bu bölgenin oteller bölgesi olarak gelişimine destek olmuştur. 1950'lerden sonra yoğunlaşan göç olgusu, tarihi dokunun çöküntüye uğramasına neden olmuştur. Oteller Sokağı'nda bitişik nizamlı, iki veya tek katlı bodrumlu tarihi yapılarla çok katlı yeni yapıların bir arada yer alması bu çöküntünün nedenidir.

Cumba, dövme demir, plaster, kesmetaş gibi öğeler dışında yer yer farklı bezemeleri barındıran cepheleri, kentin geçmişteki kozmopolit yapısını, kültürlerarası etkileşimini yansıtmaktadır. Plan çözümleri genelde orta sofalı ve simetrik olup, yapıların özellikle iç mekanlarında geç dönem ekleri mevcuttur. Dönemlerine göre farklılaşan yükseklik ve cephe düzenlerine göre inşa edilmiş olan yeni yapılar ise, sokağın tarihsel karakterini zedelemektedir. Oteller Sokağı'nın girişindeki Sadık Bey Oteli (Yeni Sadık Bey) ile Anafartalar Caddesi üzerindeki Cihan Palas (Emniyet) Oteli ve Hatuniye Meydanı'ndaki Tevfik Paşa (Akseki) Oteli, konut otel dönüşünün 20. yy.'ın ilk çeğreğindeki başlangıç evresine ait olmaları nedeniyle önemlidir."

Kaynak: İzmir Mimarlık Rehberi 2005, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayını, Oteller Bölgesi / Oteller Sokağı, Emel Kayın, s.70

ve kentlilerin kullanımına sunulmaktadır. Böylece, kentin sosyo-kültürel altyapı gereksinimi de karşılanmakta, fiziksel ve ekonomik açıdan sağlıklaştırılarak yaşanabilir çevrelerin oluşumu sağlanmaktadır. Bu kapsamdaki projelendirme ve uygulama sürecimiz devam etmekle birlikte, 5366 sayılı yasa ile "yenileme alanı" ilan edilen Kemeraltı bölgesinin, ilgili yasanın yerel yönetimlere getirdiği olanaklarla birlikte, kültürel varlıklar ile çevrelerinin korunması ve sağlıklaştırılması yönündeki proje hazırlama ve uygulama sürecine hız verilecektir.

Özellikle Oteller Sokağı, Abacıoğlu Hanı projeleri, kentin gereksinimlerini karşılarken, aynı zamanda bölge esnafıyla, derneklerle işbirliğini gerektiren uygulama örnekleri. Konak Belediyesi'nin sözünü ettiğimiz uygulamalarda yaşadığı süreci, yaklaşımları bizimle paylaşır mısınız?

Belediyemizin korumaya yönelik uygulamalardaki ana ilkesi "katılım" olmuştur. Belediyemiz, kentlilerin katılımı olmaksızın yapılacak düzenlemelerin başarıya ulaşamayacağı, korumanın kentlinin bilinçlendirilmesi ve uygulama sürecine katılımıyla daha etkin bir şekilde gerçekleşeceği ve sürekliliğinin sağlanacağı bilinciyle hareket etmektedir. Öyle ki, halkın katılımı olmayan bir proje uygulansa da yaşayamayacaktır. Bu bilinçle hareket eden Belediyemiz, Oteller Sokağı ve Abacıoğlu Hanı'nda olduğu gibi, daha önce uygulamaları tamamlanan Alipaşa Meydanı ve 926 Sokak düzenlemelerinde de katılım ana ilkesiyle düzenlemeden etkilenen kullanıcılar (kiracı ve mülk sahipleri) ve derneklerle birlikte uygulama süreci yürütmüştür. Ali Paşa Meydanı düzenlemesi, 926 Sokak düzenlemesi, Oteller Sokağı düzenlemesi, Abacıoğlu Hanı restorasyonu, katılım ilkesi esasında gerçekleştirilen projelerimizden bazılarıdır.

Belirtilen alanlardaki proje uygulamalarında öncelikle uygulamanın başlangıcından bitimine kadar hizmet edecek şekilde proje alanı içerisinde yer alan bir çalışma ofisi oluşturulmuştur. Haftanın belirli gününde ofiste yapılan toplantılarla projeler kullanıcılara tanıtılmış, bölgede yapılmak istenenler anlatılmış, kullanıcıların istemleri değerlendirilmiş, sorunlarına çözümler üretilmiş, böylece kullanıcıların projeyi ve yeni oluşacak çevreyi sahiplenmeleri sağlanmıştır.

Tarihsel ve kültürel miras yatırımları, ciddi parasal desteği ve kaynağı gerektiriyor. 2005 yılında, Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Dair Yönetmelik ile İl Özel İdaresi'nde oluşturulan fon, bu yatırımlara yarar sağladı mı?

Koruma eylemleri, projelendirme aşamasından başlamak üzere ciddi finansal kaynağın varlığını gerektirmektedir. 2004 yılında yürürlüğe giren ve 2863 sayılı Koruma Kanunu'nu değiştiren 5226 sayılı yasa ve bu yasa doğrultusundaki bir dizi yönetmelik, kültürel varlıkların korunması yönünde finansal kaynakların oluşturulmasını da sağlamıştır. Bunlardan 2863 sayılı yasanın 12. maddesindeki değişiklikle mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin %10'u nispetinde *"Taşınmaz Kültür Varlıklarına Katkı Payı"* tahakkuk ettirilerek İl Özel İdaresi'nde toplanan fon, yerel yönetimlerin koruma alanında yapacağı uygulamalar açısından önemli bir finansal kaynak olmuştur. Bunun yanı sıra, 2005 yılında yürürlüğe giren Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik doğrultusunda da Kültür Bakanlığı'nca parselinde kültür varlığı bulunan taşınmaz sahiplerine kültür varlığına yönelik projelendirme ve uygulama aşamasında yapılan nakdi yardım da kültür varlıklarının korunması açısından diğer bir finansal kaynaktır. Belediyemiz kültürel varlıkların sahiplerince korunması konusunda da öncü olmuş, Kemeraltı bölgesinde kültür varlığı olan taşınmaz sahiplerine ayrı ayrı gönderdiği yazılarla söz konusu yönetmelik konusunda mülk sahiplerini bilgilendirmiştir.

İlçe sınırlarımız içerisindeki kültürel varlıkların korunması, sağlıklaştırılarak yaşatılması ve gelecek kuşaklara iletilmesini hedefleyen Belediyemiz, İl Özel İdaresi'nde toplanan söz konusu fondan yararlanarak; Atatürk Lisesi Lojmanları, Altınordu Spor Kulübü binası restorasyonu, İKSEV binası restorasyonu, Türkyılmaz Evi restorasyonunu tamamalanmıştır. Ayrıca, Kızılay binasının projelendirme aşamasında bu fondan yararlanılmış, yine aynı fondan yararlanılan Saadet Mirci Evi restorasyon uygulaması devam etmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı yerel Koruma Ödülleri ile ilgili düşüncelerinizi bizimle paylaşır mısınız son olarak?

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce ilki 2003 yılında verilen Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri, bir yandan kültürel değerlerin ve kent kültürünün kentliler tarafından tanınmasını ve tanıtılmasını sağlarken, bir yandan da kültürel varlıkların korunması, yaşatılması ve geleceğe taşınması açısından teşvik edici, özendirici ve motive edici bir unsur olmuştur.

MAHFEL RESTAURANT - CAFE

Filiz Sok. No: 6 Urla
Sahibi ve müellif: *Talat Kutlukaya*

Başvuru öyküsü:
Yapı İzmir ili, Urla İlçesi, 29 pafta, 137 ada, 1 parselde kayıtlıdır. 1230 m² arsa üzerine inşa edilmiş olan yapının 591 m² kullanılan alanı bulunmakta ve 1900 yıllarında konut olarak inşa edildiği tahmin edilmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında Urla Şehir Kulübü olarak kullanılan binada, 1927 yılında, Mustafa Kemal Atatürk'ün Urla ziyaretinde yemek düzenlenmiştir. 1940 yıllarında ihaleyle satışa çıkarılan yapıyı Urlalı belediye başkanı Hüseyin Zeren satın almış ve uzun yıllar konut olarak kullanmıştır. Zeren'in vefatından sonra bir süre daha kullanılan ve sonra terk edilen yapı, 2003 yılında harap ve bakımsız bir halde Talat Kutlukaya tarafından satın alınarak aslına uygun biçimde restore edilmiştir.

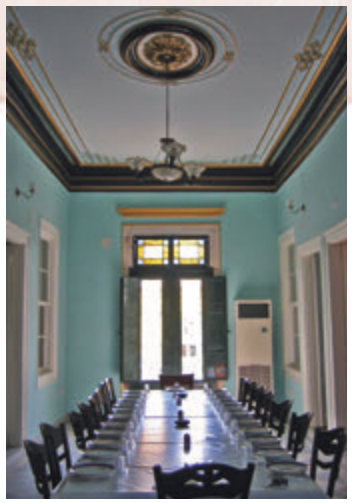

BASİT ONARIM 2005

GORDON RAY WALKER EVİ

Atatürk Mah. 121 Sok. No: 6 Eski Foça
Sahibi: *Gordon Roy Walker*
Müellif ve yapımcı: *Serhat Akbay*

Başvuru öyküsü:
Yapı; yaklaşık 100 yaşındadır. İzmir ili, Foça ilçesi, Atatürk mahallesi, Tophaneyolu üzeri, 10 pafta, 50 ada, 4 parselde yer almaktadır. Bahçeli, kagir ev niteliğindedir. Tipik bir Foça evidir ve parsel alanı 137 m^2'dir. Yapının bir cephesi yan parseldeki yapıya bitişik, diğer üç cephesi ise açıktır. Bu cephelerden öndeki Tophaneyolu'na bakmaktadır. Diğer yan cephe ise duvarları yükseltilerek yoldan soyutlanmış, yaklaşık 38 m^2'lik bir iç bahçedir. Arka cephe boş bir parsele bakmaktadır.

İki katlı olan yapının dış duvarları yığma taş, iç bölme duvarları ise ahşap karkas taşıyıcılı bağdadi olarak inşa edilmiştir. Günümüze kadar çok iyi korunmuş olan yapı, büyük tadilatlara ve restorasyona maruz kalmadan içinde yaşayanlara hizmet vermiş ve mimari konumunda bir değişiklik olmamıştır. Ancak son tadilatta değiştirilen ve yenilenen kısımlar ve seçilen malzeme yapı karakterine yabancı kalmıştır. Yeni ev sahipleri bu yapıyı yine konut olarak kullanacaklardır ve özellikle yapıya yabancı değişikliklerin kaldırılarak orijinal haline dönüştürülmesini istemişlerdir.

Bu amaçla şu işlemler gerçekleştirilmiştir: Taş duvarlarda bulunan derzler elle sökülmüş ve taş duvar dokusu eski haline getirilmiştir. Koridor ve merdiven boşluğuna mermer döşenmiştir. Rabıtalar ve tavan kaplaması aslına uygun olarak değiştirilmiştir. Marsilya kiremiti kullanılarak, çatı konstrüksiyonu sağlamlaştırılmış ve çatı aktarılmıştır. Dış cephede kullanılan taş sövelerin bazılarında oluşmuş hasarlar yine Foça taşı kullanılarak değiştirilmiştir. Her çeşit ahşap eleman üzerindeki kat kat yağlıboyalar sökülüp temizlenmiş ve sıvı emprenye ile korumaya alınmış, daha sonra ahşap boyası ile boyanmıştır. Elektirik ve ısıtma sistemi bütünüyle ele alınmıştır.

EROL SATIR EVİ

İsmetpaşa Mah. 173 Sok. No: 10 Foça
Müellif: *Tamer Pakben - Dilek Pakben*
Pakben Mimarlık Restorasyon Ltd. Şti.
Yapımcı: *Osmanoğlu İnşaat / Ümit Osmanoğlu*

Başvuru öyküsü:
İzmir ili, Foça ilçesi, İsmetpaşa Mahallesi, 22 pafta, 75 ada, 5 parselde kayıtlıdır. İzmir II. No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 26.8.2003 tarih ve 11921 sayılı kararı uyarınca, Foça Belediyesi Başkanlığı'ndan 13.10.2003 tarih ve 2003/07 sayı ile inşaat ruhsatı, 4.5.2004 gün ve 2004/34 sayı ile de iskan izni alınmıştır.

MANOLYA YAŞLILAR EVİ

[Düşkünler Evi İhtiyarlara Mahsus Cemiyeti Hayriye Derneği İzmir Şubesi (SHÇEK)]
Buca

Manolya Yaşlılar Evi

Buca, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde, çoğunluğunu Rumların, Hıristiyan yerli azınlıklarla Levanten diye anılan yabancı uyruklu zengin işadamı ve ailelerinin yaşadıkları bir yerleşim yeri olarak yapılanmıştır. Özellikle 1740'dan sonra Levanten işadamlarının gelişi, 1860'da Aydın Demiryolu'yla İzmir'e bağlanması ve demiryolunu işleten İngiliz şirketi çalışanlarının buraya yerleşmesinden sonra hızla gelişmiştir.

Ancak 1919 Yunan işgali, 1922 İzmir'in kurtuluşu ve ardından Türkiye Cumhuriyeti'nin kapitülasyonları kaldırması, buradaki Hıristiyan toplumunun dağılmasına neden olmuştur. Günümüzdeki hızlı kentleşme, kentlerin kimliklerini yitirmelerine neden olurken, Buca'da 19 yy.'da gelişmiş olan mimari eserler yaşamayı sürdürmüştür.

Buca mimarisi ve tipolojisi üzerine yayınları olan Feyyaz Erpi'den, Buca konutlarında büyük bölümünün yerleşmiş geleneklere, belli modellerin ana çizgileri esas alınarak tekrarlanmasıyla oluşan gruplar yoğun olmakla birlikte kendine has mimari özellikler içeren örneklerin de bulunduğunu öğrenmekteyiz. Tipolojik olarak hiçbir gruba girmeyen ve benzeri olmayan yapı tiplerinden biri de, 1838 yılında inşa edilmiş, eski işlevinin bir otel olduğu bilinen ve uzun yıllar metruk bir bina olarak kaldıktan sonra restore edilerek yeniden işlevlendirilen Manolya Yaşlılar Evi'dir.

Sınırlı bir arsa üzerinde konumlanmış yapı, enlemesine dikdörtgen bir ana binanın iç avlulu, avlu etrafında müştemilat yapılarının olduğu bir plana sahiptir. Yapı malzemesi, ahşap karkas arası kargir dolgudur. Dış cephelerde iki katı birbirinden ayıran dışa taşkın silme, dikdörtgen kasetli sade süslemelerle yapıya dolanmıştır. Çatıya geçişi sağlayan kirpi saçakla birlikte yapıyı konturlamaktadırlar. Girişin bulunduğu cephe, yapının düşey dış kenarları üzerinde dikdörtgen kasetli plasterlerle hareketlendirmiştir.

Yapıya, söve taşı, iki yanda sade başlıklı iki plasterin, kilit taşı üzerinde tek bir rölyef kenger yaprağının bulunduğu basık kemerli ve kemer üzerinde üstte saçaklı silmeli dikdörtgen alınlıklı demir bir kapı ile ana giriş sağlanır. Giriş kapısının silmesi üzerinde yer alan kitabesinden "1838 Hotel Manoli 1900" yazısını okumak mümkündür.

Ana giriş kapısının iki yanında düşey dikdörtgen taş söveli birer adet pencere yer alır. Aynı cephe üzerinde ana girişin solunda, ana giriş kapısından tek farkı kemersiz bir formda olan düşey dikdörtgen başka bir giriş daha bulunur. İkinci katta, giriş katındaki açıklıklarla aynı hizada düşey dikdörtgen sade sövelerle dört adet birbirinin aynı pencere açıklıklarına sahiptir. Ana mekanın yan cephesinde ise üstte iki pencere açıklığı ve direkt atriuma açılan farklı giriş daha sol yanda mevcuttur. Ana giriş kapısı at arabalarının iç avluya girişini sağlayan, dehliz biçiminde tasarlanmıştır. Diğer kapı ise ana mekanın içine giriş sağlamak amaçlıdır. Restorasyon sonrasında bu özellik yeni işlevine göre değiştirilmiştir.

Kaynaklar: Yapı incelemesi; Feyyaz Erpi, Buca'da Konut Mimarisi (1838-1934) Bir Yüzyıl Dönemini Kapsayan Mimari Oluşumun Sosyo-Kültürel Analizi ve Tipolojik Sentezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Basım İşliği, Ankara, 1987

CARPOUZA CAFE

Selçuk
Sahibi: *T.C. Devlet Demiryolları*
Kullanıcı: *Selçuk Belediyesi*

ESASLI ONARIM 2005

Carpouza Kır Kahvesi

Yusuf YAVAŞ
Arkeolog, Selçuk Belediyesi

İzmir ili, Selçuk ilçesi, İsabey mahallesi, tapunun 206 pafta, 3108 ada, 1 parselinde yer alan, İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 23.8.1988 gün ve 469 sayılı kararı ile 2. grup tescilli olan, T.C. Devlet Demiryolları'na ait bulunan bina, Selçuk Belediyesi tarafından kiralanmıştır. Yapı, yine belediyemiz tarafından restore edilerek yaşayan bir kültür varlığı olarak halkımızın kullanımına sunulmuştur.

Yapının 19.yy.'ın ikinci yarısında, İngilizlere verilen imtiyazla yapılan İzmir - Aydın demiryolu inşaatı sırasında çalışan personel için yapıldığı varsayılmaktadır. Ayasuluğ (Selçuk) Tren İstasyonu'nun 1867 yılında hizmete açıldığı düşünülürse, hemen arkasında yer alan binanın da bu tarihlerde inşa edildiği kabul edilebilir. Yapı o tarihlerde de şimdiki gibi geniş bir bahçe içerisinde yer almaktadır.

Eski yayınlardaki ve bugüne ulaşan bazı kartpostallardaki resimlerine göre yapının ilk hali iki katlıdır. Mesela 1873 tarihli bir kartpostalda, J. D. Karpouzas, otel işletmecisi olarak müşterileri ve personeli ile izlenebilmektedir. Restorasyon sonrasında binaya Carpouza adı verilmesi de, kendisinin Ayasuluk'ta bilinen ilk otel işletmecisi olmasından kaynaklanmaktadır.

Demiryolunun ulaşımda sağladığı kolaylık ile Efes Antik Kenti'ni ve Ayasuluk'taki diğer kalıntıları görmek isteyen turist sayısı artmış olmalıdır. Kaynaklara göre İzmir Kordon'da "Grand Hotel Huck" adlı bir otel işleten İngiliz asıllı bir ailenin Ayasuluk'ta da bir otel yaptırdığı bilinmektedir. Ancak bina ile sözü edilen Huck Ailesi'nin otel yapısı arasındaki ilişki bugüne kadar kanıtlanamamıştır. Varsayımlara göre geçirdiği bir deprem ve yangınla büyük hasar görmüş ve belirlenemeyen bir tarihte tek kata indirilmiştir. Bu değişiklik muhtemelen Cumhuriyet'in ilk yıllarında demiryollarının devletleştirilmesinden sonra yapılmıştır. Söz konusu dönemde yapı T.C. Devlet Demiryolları'na devredilmiş ve lojman olarak kullanıma açılmıştır. Ancak bu sırada yapılan müdahalelerde binaya ek bölme duvarları, kapı ve pencereler eklenmiş, bazıları da iptal edilmiştir. Bu eklemelerin plan ve cephelere olumsuz etkileri olmuştur.

Selçuk Belediyesi tarafından "Kır Kahvesi" yapılmak üzere kiralandıktan sonra 2002 yılında restorasyon izni alınarak yenilenmiştir. Bugün, bilinen ilk işletmecisinden yola çıkılarak verilen "Carpouza Cafe" adıyla işletilmektedir. Selçuk Belediyesi, söz konusu kültür varlığımıza yönelik restorasyon ve yeniden işlev kazandırma çalışmaları ile 2005 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri kapsamında, Esaslı Onarım Ödülü'ne layık görülmüştür.

İZMİR İZMİR
KENT KÜLTÜRÜ VE SANAT DERGİSİ

Yayıncı: *Tufan Atakişi*
Öneren: *Kent Gözlemcileri / Kemal Ustaoğlu - Orhan Beşikçi*

Başvuru öyküsü:
İzmir İzmir Dergisi, yaklaşık on yıl önce İzmir'de yayım hayatına başlamış ilk kent kültürü dergisidir. Dergide, kentsel ve tarihsel mirasın korunması doğrultusunda bilim ve kültür insanlarımızın fotoğraf, resim ve makaleleri yayımlanmış, ayrıca dergi etkinliği olarak "Çarşamba Toplantıları" adıyla panel ve söyleşiler düzenlenmiştir.

Seçkiler
- *İzmir Devlet Tiyatrosu, Kasım 1996, sayı 2*
- *Kentleşme'de Bir Boyut - Sanayileşme, Mayıs-Haziran 1997, sayı 8*
- *İzmir'in Deniz Hamamları, Selahattin Sert, Mayıs-Haziran 2001, sayı 29*
- *Carl Humann'ın İzmir Şiiri, Hüdai Ülker, Mayıs-Haziran 2002, sayı 35*
- *Tarihin ve Körfez'in Öte Yakasından Kordelya'ya Selam, Mayıs-Haziran 2002, sayı 35*
- *Bu Dünyadan Bir Ece Ayhan Geçti, Musa Seyirci, Temmuz-Ağustos 2002, sayı 36*
- *Bir Çocuk Nerede Balık Avlıyor, Hüdai Ülker, Eylül-Ekim 2002, sayı 37*
- *İzmir, Işığını Ekrem Akurgal'ı Yitirdi, Kasım-Aralık 2002, sayı 38*
- *İzmir Sporunda İz Bırakanlar, Mavisel Yener, Ocak-Şubat 2003, sayı 39*
- *Kentin Aynasında, Emel Kayın, Mayıs-Haziran 2003, sayı 41*
- *Pasaport İskelesi, Yaşar Ürük, Ocak-Şubat 2004, sayı 45*
- *İzmir Karataş Musevi Hastanesi, Hacer Özmakas, Mart-Nisan 2004, sayı 46*
- *Dana Bayramı, Orhan Beşikçi, Mart-Nisan 2004, sayı 46*

"1950 öncesi yıllarda önemli bir bölümü yangın yeri durumunda olan İzmir kentinde inşaat faaliyetleri, yangın artıklarının ıslah ve restore edilmesi, mevcutların da muhafazasına inhisar etmekteydi. Bu dönemde İzmir'de yapılmış birkaç Neo-Klasik Türk mimarisi tarzındaki binanın çoğunun mimarlarının Türk olmasına rağmen, yapıcılarının genellikle Alman, Macar veya mahalli Levanten teknik adamlar ve ustalar olduğu bilinmektedir. 1950 öncesine rastlayan dönemde İzmir'de kayda değer inşaat önemi olan, bir Şehir Gazinosu yerine yapılan Şehir Oteli (NATO binası) ile birkaç tütün işletmesi sayılabilir. Bunlar tam betonarme karkaslı binalar olmakla birlikte kalıplanma ve beton döküm teknolojileri emek yoğun konvansiyonel metodların kullanılması düzeyinde bulunmaktaydı. 1950'li yıllarda, demokratik açılım içinde, yatırım ve inşaat faaliyetlerinde de bir artış ve sıçrama kaydedilmiş ve İzmir kenti de bundan kendi çapında payını almıştır."

[İzmir'de İnşaatın Sanayileşmesi ve Beton Prefabrikasyon, Uğur Belger, İzmir İzmir Kent Kültürü Dergisi, Mayıs-Haziran 1996, sayı 8, s. 22]

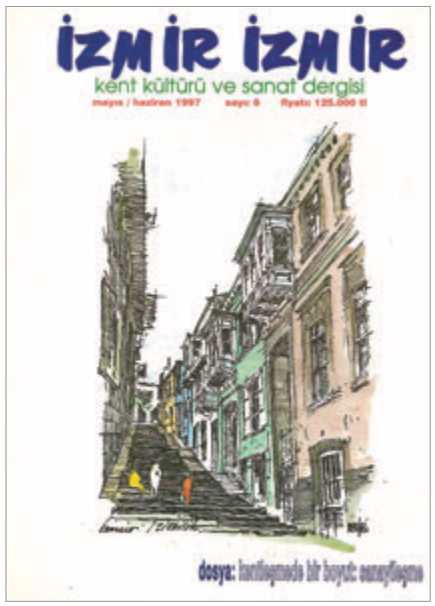

İZMİR LİFE DERGİSİ

Yayıncı: *İ. Hakkı Kesirli*

Başvuru öyküsü:
Sokak sokak yaşıyoruz İzmir'i… İzmir'in tüm renklerini bir araya getiren aylık kent dergisi İzmir Life, kent yaşamının ritmini ve insanını taşır sayfalarına. "Eskiden" bölümünde, İzmir'in bilinir bilinmez tarih sayfalarını açarken, "Değer" bölümünde kentin geçmişinden bugününe ulaşan tarihi yapılarına kulak verir. Her ay farklı bir dosya hazırlar, her sayıda tüm ayrıntılarıyla kentin bir semtini tanıtır.

Seçkiler
- *Aydınlanma Yuvası "Aydınların" Yardımını Bekliyor, Eylül 2004*
- *İzmir'e 100 Müze, Kasım 2004*
- *Geeel, İzmirlim gel de yaşat beni – Havra Sokağı, Kasım 2004*
- *Agora Zamane Faustinalarını Arıyor, Ocak 2005*
- *Atatürk'e Duyduğumuz Saygıdan İzmir'in Yıkılmasına Göz Yumduk, Ertuğrul Erol Ergir, Ocak 2005*
- *Kocaman Bir Aile – Yaylacık, Şubat 2005*
- *Kentsel Yenileme Projesi, Şubat 2005*

"İmparatoriçe Faustina'nın çabasıyla yeniden ayağa kaldırılan Agora, devlet agorası özelliğini taşımaktadır. Burada bulunan mahkeme salonları ile ticaretin düzenlendiği dükkanların yanı sıra en önemli yeri Bazilika'dır. Uzmanlar, İzmir Agora'sındaki Bazilika'nın dünyanın en büyük bazilikası olduğunu ifade ediyorlar. İS. 1. yy.'da, o dönem halkının günlük yaşamına ilişkin ilginç ve özgün graffitilerde aşk oyunlarından gladyatör mücadelelerine, cinsellikten yelkenli resimlerine, sevgili adlarından kuşlara, gemilere, bilmecelere değin yer alan görsel malzemeler, izleyenleri tarihin derinliklerine doğru heyecanlı olduğu kadar düşsel bir yolculuğa çıkartıyor."

[Agora Zamane Faustinalarını Arıyor, İzmir Life Dergisi, Ocak 2005, sayı 41, s. 35-36]

1893 KARŞIYAKA EVİ

1698 Sok. No: 4 Alaybey
İnşa Tarihi: *1893*
Sahibi: *Ertuğrul Erol Ergir*
Müellif ve yüklenici: *Ertuğrul Erol Ergir*
İşlevi: *Müze, Sergi Salonu, Kafeterya*

Başvuru öyküsü:
Aralık 2003'de, Karşıyaka 1698 Sokak, 4 numaralı evin önünden geçerken "satılık" yazısını gördüm. Evi izale-i şuu'dan bir müteahhit satın almıştı. İmar durumunu çıkartmıştı. Evin bulunduğu alana beş katlı bir apartman yapmak için proje hazırlığı içindeydi. Pazarlık sonucu evi satın aldım ve kimseden ne bilgi ne de yardım almadan üç ay içerisinde görünen şekle getirdim.

Koruma bilinci 1893...

31.12.2004, Cumhuriyet Ege Gazetesi.

KATKI ÖDÜLÜ 2005

"ALSANCAK KIBRIS ŞEHİTLERİ CADDESİ KENTSEL METNİ OKUMA" PROJESİ

Proje sahibi: *D.E.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Planlama Böl. Öğrencileri*
Proje sorumluları: *Yard. Doç. Dr. Hayat Zengin Ünverdi, Yard. Doç. Dr. Tuğrul Kırmızı, Yard. Doç. Dr. Ebru Çubukçu*

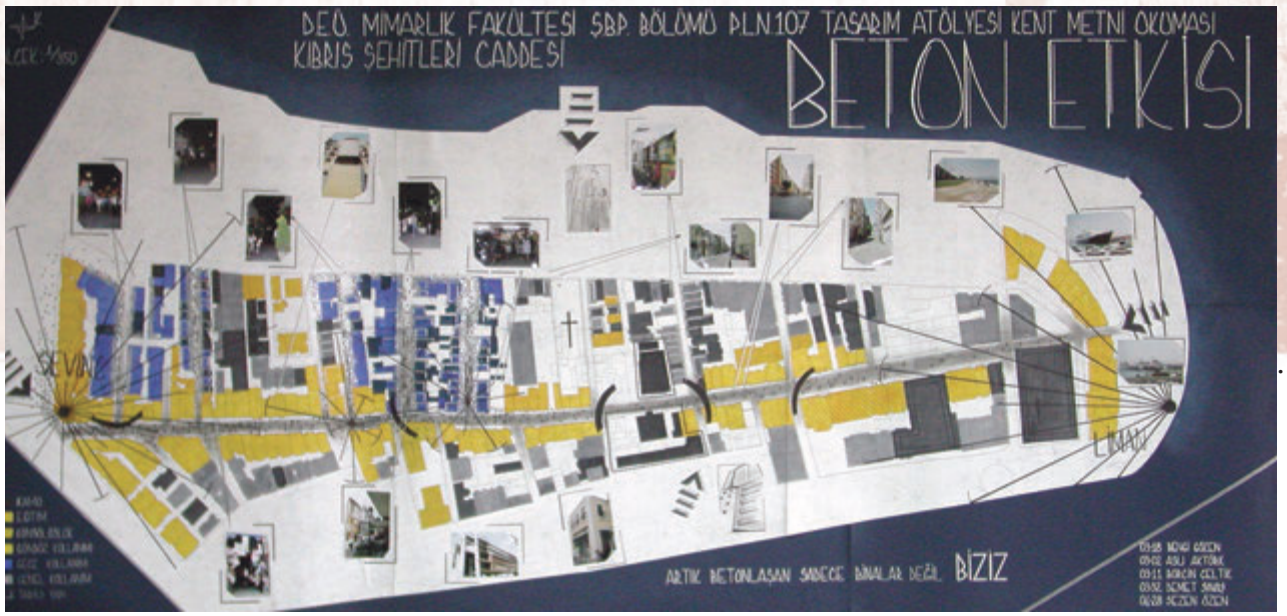

Başvuru öyküsü:

Çalışma; PLN107 Temel Tasarım Atölyesi öğrencilerinin "Final Projesi"dir. Kentsel mekanı onu var eden tüm unsurları ile birlikte okumaya çalışmak bu çalışmanın temel amacıdır. Söz konusu okuma belirli bir kent bölgesinin görsel, işitsel, dokunsal ve her türlü algıya açık unsurlarının ayıklanarak değerlendirilmesi esasına dayanır.

Proje temel tasarım eğitiminin ardından, final projesi olarak organize edilmiştir. Temel tasarım ilke ve elemanlarıyla ele alınmış, Kevin Lynch'in kentsel mekanı analiz etmede kullandığı (odak, sınır, kapı vb.) kavramlar, günümüzün değişen koşulları ve makana dair farklılaşan yaklaşımlarla kapsam genişlemiş, ek kavram ve tanımlamalarla desteklenmiştir. Ortaya çıkan sonuçlar fotoğraf ve kısa filmlerle tanıtılmıştır. Proje alanı Alsancak bölgesi içerisinden seçilmiştir. Çalışma alanı, kuzeyde Alsancak Limanı'nın bulunduğu bölgeden yani Punta'dan başlayarak, güneye doğru devam etmekte ve Kıbrıs Şehitleri Caddesi olarak adlandırılan yaya aksını Talatpaşa Bulvarı'na bağlayan nokta ile son bulur.

Beş kişiden oluşan çalışma grupları söz konusu bölgede etkileşim alanını da dikkate alarak, değişik gözlem ve incelemelerle çalışmalarına başlar. Gözlem ve incelemelerin bir "sentez" oluşturmak üzere baz paftalar üzerine aktarılması ikinci aşamayı oluşturur. Son aşamada, çalışma alanına ilişkin değerlendirmeler, görsel açıdan zengin, ifadeli gösterim teknikler ile hazırlanmış ve her türlü yaratıcı anlatım ve sunum biçimine açık ürünler haline dönüştürülür. Sonuç ürünler fotoğraf, kamera görüntüleri ve ses kaydı gibi teknik unsurlarla zenginleştirileceği gibi her mekansal çözümlemenin sunumu için bir müzik seçimi de istenmiştir.

Çalışmalar sonunda 8 ayrı kurgu ile oluşturulmuş filmler şunlardır;

Üzerimde 3000 Yaprak, 100000 İpekböceği; Beton Etkisi; Kaostan Düzene; Gelişmek, Yükselmek Değil Kimliğini Koruyabilmektir; Bizim Kıbrıs; Zaman Tüneli; Okutmak.

PİRİ REİS İLKÖĞRETİM OKULU
AGORA PROJESİ

Gaziosmanpaşa Bul. No: 85 Çankaya
Proje sahipleri: *Arkeoloji Kulübü öğrencileri*
Sorumlu Öğretmen: *Tino Reggio*
Proje Türü: *Agora ören yeri ile ilgili tarihi, mimari, arkeoloji ve kültür araştırmasını içeren öğrenci çalışmaları. Çalışma, Fransız Kültür Merkezi'nde de sergilenmiştir.*

Tino Reggio İle SÖYLEŞİ

Özel Karşıyaka Piri Reis İlköğretim Okulu Arkeoloji Kulübü Başkanı

Piri Reis İlköğretim Okulu uygulamalarını yürüten bir eğitimci olarak, "çocuk ve tarihsel duyarlılık" konusundaki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Atatürk'ün *"Ne mutlu Türk'üm diyene"* cümlesi ile ifade edebilirim. Zira bu cümle benim için şu anlamı ifade ediyor. Biz Türkler, yaşadığımız bu toprakların tüm tarihi geçmişine sahip çıkar, onu korur ve bizden sonraki nesillere bırakabilecek konuma ve çağdaşlığa ulaşabilirsek *"Ne mutlu Türk'üm diyene ve Türkiye Türklerindir"* diyebilme hakkını kazanabiliriz. Bu sonuca ulaşmak için de Asya'dan bu topraklara gelmeden önceki 5-6 bin senelik tarihi sahiplenmeliyiz. Ben öğrencilerimin bu yönde duyarlı olmaları için çaba gösteriyorum.

Bir ilköğretim okulunda arkeoloji bölümünün kurulması, tarihe ve değerlerine gösterilen duyarlılığın bir ifadesi olmalı. Okulunuzda, böyle bir bölüm oluşturmaktaki öncelikli amacınız neydi?

Tarihi doku olarak dünyanın en zengin mozaiğine sahip dünyada tek ülkeyiz. Arkeoloji Kulübü olarak öncelikli amaç, bu tarihi mozaiği, tarihi mirası, tarihi geçmişi keşfetmek, tanımak, sevmek ve yaşatmaktır.

Arkeoloji Bölümü'nün bugüne dek yaptığı ve bundan sonra yapacağı çalışma ve etkinliklere de biraz değinir misiniz?

Özel Karşıyaka Piri Reis İlköğretim Okulu Arkeoloji Kulübü bugüne dek kentimizin tarihi dokusunu oluşturan Tepekule, Agora, Kadifekale ile ilgili geziler, afiş, pano, resim, maket, sergi, kazılara katılma gibi çok güzel proje çalışmaları yapmıştır. Bu çalışmalar ile İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Katkı Dalı'nda üç sene arka arkaya ödül kazanmıştır. Bu sene Foça projemiz var. Hem afiş hem de maketler hazırlayarak Foça'yı tanımaya ve tanıtmaya çalıştık. Bu proje ile dördüncü ödülümüzü alabilmek için tekrar yarışmaya katılmayı planladık ve başvurumuzu yaptık. Kulüp olarak 2008 - 2009 eğitim ve öğretim yılında öğrencilerle Metropolis antik kentini programa aldık.

Projenizi okulunuzda sergiliyorsunuz. Peki başka yerlere taşınacak mı bu sergi?

Birkaç seneden beri Türkiye ile Fransa arasında özellikle eskiçağlarda Avupa'daki birçok kentin kurulmasının temeli, ilk adımları Anadolu'dan gittiği için, Foça - Marsilya arasında geçen sene bir yelken yarışı düzenlendi, Cap İstanbul adıyla. Bu sene Marsilya'dan Foça'ya doğru tertipleniyor. Tekneler, Sicilya'dan Girit Adası'na, Bozcaada'ya, Foça'ya, en son İstanbul'a uzanan bir rotayla yarışacaklar bu yıl. Biz de Foça çalışmamızla katılıyoruz, Cap İstanbul 2008 organizasyonuna. Maketlerimiz ve afişlerimiz önce İstanbul Dom de Sion'da, ardından Marsilya'da birkaç okulda ve Marsilya Müzesi'nde sergilenecek. Bu yüzden çalışmalarımızı Fransızca hazırladık.

Arkeoloji bölümü ve etkinlikleri başka okullarla iletişim kuruyor mu?

Geçtiğimiz dönem, farklı okullardan temsilci öğretmen arkadaşlar; okula gelip yaptığımız maket çalışmalarıyla, özellikle küp şekerlerin inşaat malzemesi olarak değerlendirilmesiyle marketlerin yaratılması konusunda bizden bilgiler aldılar. Bol bol resim çektiler. Tahmin ediyorum bu konuda öncü bir rol üstlenmiş oluyoruz. Bundan mutluluk duyuyorum.

2005 yılından bu yana öğrencilerinizle birlikte gerçekleştirdiğiniz çalışmalarla İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Katkı Dalı'nda ödüle değer görüldünüz. Bu katkının okulunuz ve öğrencileriniz üzerindeki etkisiyle ilgili gözlemlerinizi paylaşır mısınız bizimle?

Öğrencilerimiz ve okul idaresi için inanılmaz bir ilgi odağı, motivasyon ve gurur kaynağı olmuştur. Çalışmalarımızın resmi bir makam tarafından onare edilmiş olması tüm okul camiasını mutlu etmiştir. Öğrencilerin bu kulübe katılma istekleri artmıştır. Başka okulların da bizi örnek alıp tarihi mirasın korunması yönünde çalışmalar yapmalarını sağlamıştır. Yaptığımız çalışmaların gerekliliğine inanarak, başka organizasyonların sergilerine projelerimizle katılma fırsatını bulduk. Örneğin, Yaratıcı Çocuklar Derneği'nin İzmir Ticaret Odası'nda organize ettiği Antik Kentleri Seviyorum Sergisi'ne…

Tarihe ve geçmişimize ilişkin değerlerin yeni kuşaklara aktarılmasında emeği geçen bir eğitimci gözüyle, uygulamaya geçirmeyi düşündüğünüz farklı eğitim modellerinden de söz edebilir miyiz?

Geçmişe ait tarihi değerlerin yeni kuşaklara aktarılması için tarihi dokuyu sevmek ve sevdirmenin gerekliliğine inanıyorum. Bunun için de okullarda ciddi, sürekli ve programlı çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar sadece vakit öldürme olarak görülmemelidir. Ciddi bir amaç doğrultusunda yapılmalıdır. Her okul sene içinde, rehber eşliğinde, en az 4-5 ciddi anlamda gezi organize etmelidir.

Arkeoloji Kulübü öğrencilerine
"Neden Arkeoloji Kulübü'nü seçtiniz?"
diye sorduk.

Berk Kurtçen, 7A
"Ülkemizdeki tarihi eserlerin koruma altına alınıp, güzelce sergilenmesini istediğim için bu kulübe girdim. Geçen seneden beri bu kulüpte çalışmalar yapıyorum."

Nihatcan Coşkun, 6A
"Tarihi eserleri merak ettiğim için, meraklı olduğum için Arkeoloji Kulübü'ne girdim."

Yağmur İnanç, 4A
"Tarihi eserleri merak ettiğim için. Müzeleri çok seviyorum. Orada da tarihi eserler oluyor."

Nil Taşkıran, 4A
"Tarihi eserlere çok meraklıyım. Kubilay heykelini çok seviyorum. Heykelleri çok seviyorum. Her heykelin farklı bir duruşu var ya; ben onları bir şeylere benzetebiliyorum."

Ekin Türe, 6A
"Arkeolog olmak istiyorum; zaten oradan geliyor ilgim…"

Ata Kurtçan, 4A
"Daha çok Mısır'a meraklıyım. Koleksiyon yapıyorum. Mısır uygarlığı ile ilgili bilgiler topluyorum. Bu bölgeyle ilgili bir araştırma yapmayı düşünüyorum ileride…"

Erkin Şengün, 4B
"Tarihi eserleri sevmem bu kulübe girmeme neden oldu."

ÖZEL ÖDÜL

KLAZOMENAİ ZEYTİNYAĞI İŞLİĞİ

Urla

Günümüzden 2500 yıl öncesinde çalışmakta olan ve Anadolu'da açığa çıkarılmış bilinen en eski zeytinyağı işliği, İzmir'in Urla İlçesi'nde, İskele Mahallesi'nde, Hamdi Balaban Tarlası'nda, 1992-2004 yılları arasındaki kazı çalışmaları sonucunda, depoları ve yakınındaki iki kuyu ile birlikte açığa çıkarıldı; Temmuz 2004 - Eylül 2005 tarihleri arasında yapılan çalışmalarla ayağa kaldırıldı.

Klazomenai Zeytinyağı İşliği

Antik zeytinyağı işliği, Klazomenai kentinde yaşayan İonlar tarafından inşa edilmiş ve işletilmiştir.

Keşif...

"Çocuklar siz bir zeytinyağı işliği kazıyorsunuz." (Dalgıç lakaplı bir Urlalı)

Klazomenai zeytinyağı tesisinin işlik bölümü, anakaya yüzeyinin, yatay bir düzlem elde etmek amacıyla oyulması ile oluşturulmuştur. İçeriye, batı kenarından, kayaya oyulmuş bir basamaktan inilerek girilir. İşliğin tabanında, çeşitli derinlik ve şekillerde, farklı işlevlere sahip on altı çukur ortaya çıkarılmıştır. Bunların incelemesi ile de; bir değirmen, üç kuyulu bir yağ ayrıştırma düzeneği (polima), bir bocurgat ve iki ayrı baskı tablasının varlığı belirlenmiştir. Bir zeytinyağı işliğinde tek olması gereken baskı tablasından, Klazomenai örneğinde iki tane olması, iki ayrı sistemin var olduğu izlenimini uyandırır. Bu izlenimden yola çıkılarak, çukurların doldurulmasında kullanılan malzemenin niteliğiyle, içerdiği seramik gibi küçük buluntular incelenmiş ve çukurların tümünün aynı anda doldurulmadığı görülmüştür. Böylece burada, iki kullanım evresinin varlığı saptanmış ve işlikte, iki ayrı baskı tablasına ait alt yapının varlığının nedeni anlaşılmıştır.

İşliğin ilk kullanım evresi İÖ 580-550, ikinci kullanım evresi de İÖ 530-500 yılları arasına tarihlenmektedir. Verilere göre, birinci evre, Perslerin Lydia ile birlikte İon kentlerini ele geçirdikleri dönemde son bulur. İkinci evrede işlik, yeni düzenlemelerle yeniden kullanılmıştır. Bu evre, tüm yerleşmede de izlenebildiği gibi, İonia Ayaklanması sırasında sona ermiş ve işlik daha sonra kullanılmamıştır. İÖ 4. yüzyılda işliğin bulunduğu alan üzerine inşa edilen büyük bir yapı için gerekli düzeltme çalışmaları sırasında tesisin içi doldurulmuş, üzeri örtülmüş, kayaya oyulmuş alt yapısı bu şekilde günümüze kadar korunup gelmiştir.

Tesisin sınırlı üretim kapasitesine sahip birinci evresinde, üretim kentin ve yakın çevresinin gereksinimini karşılamaya yönelik iken, ikinci evrede denizaşırı ülkelere ihracat önem kazanmıştır. Birinci ve ikinci kullanım evresinde, olasılıkla aynı değirmen kullanılmıştır. İlk evrede; işliğin içinde, güneydeki dar kenara paralel olarak yerleştirilen bocurgatsız, sınırlı üretim kapasiteli, küçük bir baskı düzeneği varken; ikinci evrede, doğu kenara paralel yerleştirilen, ağır yapılı, geniş tablalı, uzun kollu yeni baskı düzeneği ilkinin yerini almıştır. Klazomenai ve diğer Ionia kolonilerinde yürütülen kazılarda açığa çıkarılan ve içleri şarap ya da zeytinyağı ile doldurulmuş Klazomenai amphoralarının bazılarının bu depodan yola çıkmış olma olasılığı yüksektir.

Bilimin Üretime Dönüşmesi

İkinci evrede görülen yenilikler, üretim kapasitesinin önemli ölçüde artırılmış olduğunu ve bunun 'bileşik kaplar ilkesine göre çalışan polima ile "süreklilik" kazandığını gösterir. Sürekli üretim ise işliğe "fabrika" niteliği kazandırmıştır. Yeryüzünde bugüne dek açığa çıkarılmış olan zeytinyağı tesisleri arasında, üç gözlü "kesintisiz yağ ayrıştırma" teknolojisini kullanan en eski fabrikadır. Uygulanan teknoloji, Ionia'da doğanın yoğun gözlemlenmesi sonucu elde edilen bilgi birikimini ve hidrolik biliminin ulaştığı düzeyi de yansıtmaktadır.

Zeytinden yağa...

Zeytinler önce değirmende ezilip hamur haline getirilmiş, sonra buradan alınıp keçi kılından örülmüş yuvarlak torbalara doldurulmuştur. Torbalar, üst üste konularak baskı tablasına yerleştirildikten sonra, ayar mekanizması ile bunların sayısına göre yükseltilen baskı kolu, bağlanan bir ağırlık ve bocurgat mekanizması yardımıyla aşağıya indirilmiştir. Torbaların içindeki zeytin hamurundan dışarı süzülen zeytinyağı ve karasu karışımından oluşan sıvı, baskı tablası çanağında toplanmış ve çoğaldıkça bir oluktan, bileşik kaplar esasına göre çalışan üç gözlü yağ ayrıştırma düzeneğine (polima) akarak, burada karasuyundan ayrılmış, dinlendirilmiş ve son olarak Klazomenai kentine özgü amphoralara doldurularak depolara taşınmıştır.

Maketten Gerçeğe...

İşlikle ilgili olarak elde edilen bu veriler, 1995-2004 yılları arasında, kazı ekibinin yaptığı araştırmalarla belirlenmiştir... Çukurların içine makinaların da yerleştirildiği 2500 yıllık tesisin bir restitüsyon çizimi yapılmıştır. Bu çizimin yapılması sırasında, yapıların ve makinaların ne tür malzemelerle oluşturulmuş olduğu da araştırılmıştır. Daha sonra bu çizimin üç boyutlu bir hale getirilmesine karar verilmiş ve işliğin batıdaki deposuyla birlikte, 1/20 ölçekli bir maketi, yalnızca doğadan toplanan malzemeler kullanılarak inşa edilmiştir. İşlik maketi, saz örtülü bir kırma çatı ile kapatılmıştır. Maketin, saz çatısının biçimi ve eğimleri için Klazomenai'de bulunmuş ev şekilli bir lahitin, saz çatıya öykünen kapağı model alınmıştır.

İşlik maketinin deposuyla birlikte yapımının ardından bu maketin yirmi kat büyüğünün orijinal yerinde inşa edilmesi düşünülmeye başlanmıştır. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi, kazı alanına gelen ziyaretçilerin tesisin mimarisini ve çalışma biçimini daha iyi izleyebilmelerini sağlamak; ikincisi, tasarlanan bu tesisin ve makinalarının bu şekilleri ile işleyip işleyemeyeceği, işlerse ne kadar işleyeceği, teorik olarak varsayılan sistemin uygulamada nasıl olacağı denenmek istenmiştir. Bu istekler, deneysel arkeoloji boyutlarına ulaşmış, buradan hareketle de, makinaların gerçek boyutlardaki durumları, en ince ayrıntılarını da gösterir biçimde ölçekli olarak tasarlanmaya başlanmıştır.

İşlik, Klazomenai Kazısı Başkanı Prof. Dr. Güven Bakır ve on senedir bu konu üzerinde birlikte çalıştığı, işliğin tüm çizimlerini, maketini ve tasarımlarını hazırlayan grafiker Ali Ertan İplikçi denetiminde ayağa kaldırılmaya başlanmıştır. İşlik, depo ve kuyular ile işlik içerisinde yer alan makinaların inşasında tamamen doğal, mümkün olduğunca da yöreye ait malzemeler kullanılmıştır. Ayağa kaldırma çalışmaları sırasında işlikte yapılan deneme sıkımları başarı ile sonuçlanmıştır. Tesisin ayağa kaldırma çalışması 2005 yılının Eylül ayında, Komili Zeytinyağları'nın görevlendirdiği KARSAN firması tarafından tamamlanmıştır. KARSAN Firması'nın Yönetim Kurulu Başkanı Ali Rıza Mete ve restoratör-mimar Tamer Pakben, Klazomenai İşliği'nin ayağa kaldırılmasında etkin rol oynamışladır.

Kaynak
Ali Ertan İplikçi – Ayla Savaş Bakır'ın İzmir İzmir Dergisi'nde S.? Yıl ? yer alan makalelerinden derlenmiştir. Klazomenai ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: www.klazomeniaka.com

Güven Bakır İle SÖYLEŞİ

Prof. Dr.
Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı, Emekli

"…Çünkü, sivrisineklerin, milyonlarca yıl önce çam reçinesi içine düşen ve onunla birlikte fosilleşerek kehribara dönüşen atalarıyla ilgilendiklerini hiç duymadım…"
(Güven Bakır, Bir Aryballos Masalı)

Arkeologlar geçmişi gün yüzüne çıkaran insanlar. Siz ve ekibiniz, günümüzden iki bin altı yüz yıl önce İonlar tarafından yapılan ve işletilen Klazomenai Zeytinyağı İşliği'ni ayağa kaldırdınız. İşliği canlandırırken döneminin pek çok özelliğini de sergilemiş oldunuz. Zaman makinasına binmiş gibi olduk. Yaşama geçirme öykünüzü anlatır mısınız? Nasıl doğdu bu proje?

Şimdi esasında ben burada bir zeytinyağı işliği olduğunu kazmadan önce bilseydim, kazmazdım. Çünkü yepyeni bir alan, teknolojik bir alan. Beni yepyeni bir alana götürecek; onun incelenmesi, irdelenmesi dünya kadar zamana neden olacak. Ama kazdık. Kazıp, nerdeyse kazıyı bitirdikten sonra zeytinyağı işliği olduğunu bize gösterdiler. Bir yandan dalgıç; bir yandan Ertan (İplikçi). Ertan'la da tam o sıralarda biz dost olduk. Kazmış bulununca, zeytinyağı işliği olarak adı da konduktan sonra, bu sefer nasıl çalışıyordu bu zeytinyağı, yani neredeydi, nasıldı? Onun peşinden koşmak gerekti. On yılımıza mal oldu o araştırmalar; bu sistemin neye benzediğini anlamak ve hangi deliğinde nasıl bir makinenin, aletin bulunduğunu anlamak, kavramak ve ondan çok emin olmak. Hem antik çağdaki İsrail'de, Girit'de, Kıbrıs'ta, Yunanistan'da ulaşabildiğimiz antik çağın zeytinyağı işlikleri üzerinde yaptığımız çalışmalar hem de antik çağ tarzında halen çalışmakta olan ya da 5-10 yıl öncesine kadar çalışmakta olan günümüz işliklerinde araştırmalar yaptık. Yani biraz etnoloji, biraz da arkeoloji yaptık. Arkeo-Etnoloji yaptık biz bu işin içerisinde. Böylece zeytinyağı işliği olduğunu, nasıl çalıştığını, kağıt üzerine de Ertan çeşitli varyasyonlarını da yaparak, hem makinelerini hem mimarisini bize çizerek gösterdi. Yani bizim için 2005 yılında her şey masa üzerinde bitmişti. Biz çok iyi biliyorduk masa üzerinde, bu işliğin neye benzediğini; nasıl çalıştığını; nasıl makinelerinin bulunduğunu; mimarisinin nasıl olduğunu biliyorduk. O dönemde 6. yy.'da, 7. yy.'da Urla'daki Klazomenai'deki insanların saz çatıyı tanıdıklarını biliyoruz. Belgelerimiz var elimizde. İki çeşit var; kiremit olmadığı için ya saz çatı meyilli ya da düz toprak çatı olması gerekiyor. Mimari böyle. Onun için bir tanesini saz çatı yaptık, bir tanesini düz toprak yaptık. İki binamız var çünkü. Şimdi bunu biz kağıt üzerinde canlandırdık. Hatta biraz daha ileri giderek bu işliğin 1/20 maketini de yaptık. O maket şimdi depoda durmaktadır.

Neden ayağa kaldırdık? Nasıl bir kaygı taşıyorduk? Şimdi, şöyle kaygı taşıdık. Biz bunu açıkta bıraktığımızda, çukurların çerçeveleri belli tabii, mekanlar belli. Üst yapı yok ama o kadar çok veri vardı ki elimizde, üst yapıyı kağıt üzerinde tamamlamıştık. Fakat gezdirdiğimiz ya da bunu incelemeye gelen insanlar bir türlü o arazideki verilerden yola çıkarak üçüncü boyutu canlandıramıyorlardı. Maketi yaptık ama maket pratik bir şey de olmadı. Acaba, dedik, bunu ayağa kaldırsak birebir, zaten nasıl olması gerektiğini bildiğimiz makineleri de kursak; ve onları çalışır duruma getirsek; fonksiyonel olsa. Burayı dolaşan insanlar bunların nasıl döndüğünü, nasıl zeytin tanelerini ezdiğini, ondan sonra onların nasıl preslendiğini ve zeytinyağının karasudan nasıl ayrıştırıldığını görebilseler, dokunabilseler. *"Dönüyor mu, dönmüyor mu?"* diye o değirmen taşına yüklenseler, pres kolunu aşağı yukarı kaldırsalar nasıl olur, dedik. Ertan'ın tüm mahareti çıktı ortaya. *"Yapar mıyız?"*, dedim. Ondan cesaret almak istedim. Çünkü o olmazsa ben onu yapamazdım. *"Yapalım."*, dedi. O zaman biz sponsor aradık. Unilever, Komili Zeytinyağları talip oldular işe. Unilever, Komili Zeytinyağları'nı da marka olarak satın almışlardı. Bunun üzerine Unilever'in Komili Zeytinyağları seksiyonu diyelim, bizi destekledi. Halen de destekliyor. Kazısını destekledi, restorasyon aşamasını destekledi ve on yıllığına da bakımını destekliyor. Bunun üzerine, insanların bu işliğin içerisine girdikleri zaman nasıl bir makineyle, bir sistemle karşılaştıklarını bizzat kendilerinin görüp tanımalarını sağlamak için ayağa kaldırdık işliği. Yani 21. yy.'dan yürüyerek gidiyorsunuz ve çok bilinçli olarak M.Ö. 6. yy. içerisine

giriyorsunuz. Orada kendiniz, o dönemin insanı oluyorsunuz. İnsanların içerisine girmesini istedik tabii. Çünkü biz arkeolojiye maddi şey olarak bakmıyoruz. Tabii o maddeden yola çıkıyoruz ama, o maddi kültür ürünlerinin arkasındaki insanın peşinden koşuyoruz. Onu yakalamak istiyoruz. Burada onu yapabildiğimizi sanıyorum. Değil mi Ertan?

Ertan İplikçi: Tabii insanlar özellikle izleyebilsinler, taşları çevirebilsinler; bocurgatta oynasınlar, taşları kaldırmaya çalışsınlar… Onları istiyoruz.

G.B.: O konularda bize sorular sorsunlar. Yani düşünmeye başlasınlar. *"Niye tamburun üzerine kuruyorsun?"* dediler işliği. Biz bunda hiçbir sakınca görmedik. Çünkü bizde de tereddüt vardı. Yani *"Acaba doğru mu yapıyoruz, üzerine kurduğumuz bu üst yapıları?"*. Ve o makineleri kurarken, onların mevcut olan kalıntılarına hiçbir zarar vermeyecek şekilde ayırarak yaptık; devamlı bir kil tabakasını ikisinin arasına koyduk. Yani derlerse ki, *"Biz bunu beğenmedik arkadaş, sök bunları, götür"*. Biz bunları söker atarız. Geriye nasıl bulduysak o kalır. Bu fonksiyonel, bu zeytinyağı sıkıyor. İki bin altı yüz yıl önceki yöntemle zeytinyağı üretiyor. Eğer yanılmıyorsak, bizim hesaplarımızla, elde ettiğimiz oran da aşağı yukarı bugünkü oranlara yaklaşıyor. Bugün belki dörtte bir zeytinyağı çıkartıyor. Bizim elde ettiğimiz yedide bir, yani yedi kilo zeytinden bir kilo zeytinyağı elde ettik biz burada.

Toplumumuz arkeolojiyi, kaçakçılık, turizm ve müzelerdeki değerli eserler olarak algılıyor. Oysa siz bu projeyle, geçmişin birikimlerini bugüne taşıyabilecek daha nice antik örneğin olabileceğini bizlere gösterdiniz. Bu bağlamda, mesleğinizi değerlendirmenizi istesek…

Ben arkeolojinin ne olduğunu, Aryballos masalında anlattım. Anlatmaya çalıştım ya da. Aryballos masalı arkeologlara yazılmış bir masaldır. Büyüklere yazılmış bir masaldır. Ama masaldır. Çünkü kendime deli dedirtmemek için masaldır. Masal yazdım hatta Cenap Türksavaş onu bastırttı. Ona atfettim. Orda bir kullanma kılavuzu var, onun başında; Rafsotlar gibi asayla. Tak ta tak tak… Yakıştırarak tabii. Çünkü o ekzametron veznini oraya bizim uygulamamız mümkün değil. Benim o kadar Yunanca bilgim yok ama bir *"tak ta tak tak tak"* yapabiliriz. Bir ritim yaratabiliriz. Onu çocukluğumda ben izlemiştim. Gezgin destancılar vardı. Basit insanlardı bunlar. Şair ruhlu insanlar. Saz çalıp, aşıklar gibi her olaya bir destan yazılırdı. Ben Manisa'da yetiştim. Tabii orası biraz daha küçük bir yerdi. 'Sevdalı' diye bir adam vardı. Yaşlı bir adam. Belediyenin dellalı idi o. O zamanlar hoparlör yok, o bir davulcunun refakatinde gelir, kentin göbeğine, çarşısına, çalar davulcu, *"dan dan dan"* falan; ondan sonra o 'sevdalı' açardı, belediyeden der ki, *"Ey ahali duyduk duymadık demeyin"* diye, belediye ne arzu ediyorsa onu okurdu. Herkes etrafına toplanırdı ve belediyenin ne istediğini biz 'sevdalı' dellalın ağzından dinlerdik. Bunun yanı sıra destan yazarları vardı. Ve bunlar destanları bir de okurlardı. Kendilerine göre bir edayla okurlardı. Destanların konuları Kulinin Savaşı, Kore Savaşı, Çanakkale Boğazı'nda batan Dumlupınar denizaltısı. Bunlar küçük destanlar. Hemen bir ağıt tarzında yazılır ve çeşitli mürekkeplerle, bir kasaba matbaasında basılmış metin de vardır; bir tanesi de elindedir. Şöyle burada da mendil gibi, peşkir gibi tutarak destanı okurdu bir edayla; ve destan bittikten sonra basılmış olan nüshayı dağıtırdı. İnsanlar ona bir miktar para verirdi. Bunlar rafsotlar. Gezgin destancılar. İşte onun gibi okuyayım diyordum ama bir türlü gerçekleştiremedim.

Benim için tabii madde, insan elinden çıkmış bir madde. O insan o maddeyi yaparken, şekillendirirken, kendi döneminin etkisinde kalıyor. Ama kendisinin de bir şeyini o eserin üstüne yansıtıyor. Bizim bütün derdimiz, orda o insanın, o toplumun yansıttıklarını çekip çıkartmak ve o eseri yaratan ya da o eserleri yaratanların ne menem insanlar olduğunu anlamaya çalışmaktır. Ben öyle bakıyorum. Sonunda da tabii, o insanı ele almak. O insanla haşır neşir olmak, o insanı anlamaya çalışmak; onunla konuşmak. Benim arkeolojiden anladığım bu.

Bu kaçakçılık, turizm, falan filan… Tabii insanlar bunu böyle algılıyorlar, eski eserleri. Eski eser budur işte. Kazarsanız, kaçak olarak bulursunuz. Paraya tahalül edersiniz ya da bulur buldurtursunuz. Dışarıdan gelen insanlara göstermek isterseniz onu, ya arazide ya da müzede. Ama siz ondan nasibinizi almazsınız. Tabii öyle olmaz o. Öyle olmamalı. Hele bu topraklarda oturan insanlar için.

Peki, uygarlıkların beşiği olarak bilinen Anadolu coğrafyasına yapılan yatırımları ve kazıları yeterli görüyor musunuz? Neler yapılabilir daha?

Organizasyonsuzluktan, programsızlıktan ve bilinçsizlikten yakınıyorum ben. Yani bu mesele para meselesi değil, yatırım meselesi de değil. Burada bu işin sahibi olan kurumların, sahibi oldukları nesneyi tanımamalarından kaynaklanan bir sıkıntı var. Yani onlar, kazdırmak, buldurmak, çaldırmamak gibi böyle bir şey içerisinde kaybolmuş gitmişler. Ama nedir bu, onu bilmiyorlar. Ne için? Kendi varlığını ya da kurumunun varlığının ne anlama geldiğini bilmiyorlar maalesef.

Goethe'nin doğu kültürlerini tarif edişi vardır, tam kelimesini bilemeyeceğim. Doğu Batı Divanı'nda, doğuyu şey yapar, ne başı bellidir ne de sonu bellidir. Başı aynı zamanda sonudur. Ortasında bilmem nedir falan… Muallakta uçuşan, hep aynı yerde dönüp duran bir sistem. Ama öbür tarafta, 13,5 milyar yılda ya da şu kadar yıl bunun başında var. Ne tarafa doğru nerden geçtiği de belli, ne tarafa gittiğin de belli, nedeni de belli. Bu da Batı'nın düşüncesi. O farkı idrak etmiş olması lazım.

En son bir konser düzenlendi Klozamenai'de. Hepsinin ortak paydası, günümüz insanının yaşamına bu toprakların geçmişini dahil etmek olmalı. Bu ve buna benzer buluşmalar, eserlerin var olması; süren yaşama neler kazandırır?

Şimdi burada buna benzeyen ikinci etkinlik bu. Bir etkinlik de Makine Mühendisleri Odası'nın; Kentin Oyuncuları. Onlar burada, bu zeytinyağı işliğinin önünde, sahnelerini açıkta kurdular ve Luigi Priendello'nun "Küp" diye bir hikayesinden esinlenerek yazılmış bir parçayı sahneye koydular. Taviani kardeşlerin de bir film vardı, o konuda. "Küp" kırılıp onarılan, fakat o onaran insanın içinde kaldığı, çıkamadığı şey; onu burada oynadılar. Gündüz vakti. O zaman çok fazla müşteri toplanmamıştı ama İzmir'den epey gelen olmuştu. O, bizim çok hoşumuza gitti. Dekorda da zaten bir zeytinyağı işliği var. Küp, zeytinyağı küpü. Çok hoş oldu. Konser, çok da soğuk bir güne denk geldi. Yine de 4 bin kişi kadar insan vardı ve sonuna kadar da böyle titreyerek, ben de dahil olmak üzere izledik.

Kültür ve sanat bir bütün. Yalnız insanın elinden çıkan maddi kültür ürünleri bir yana tabii. Bu da var, müzik de var. Müziğin coşkusu var, onun evrenselliği var. Her ikisini birleştirebilirsek böyle etkinliklerde, sanıyorum insan, bu çevrenin insanı hiç değilse, yavaş yavaş daha başka türlü bakmaya başlayacak.

Çocuk işliğiyle ilgili de bilgi verir misiniz kısaca?

E.İ.: Çocuk işliği… Güven hocamızla birlikte daha önceden zeytinyağı işliğinin çevresinde bir müze oluşturmak istiyorduk. Kendisi bir müze ama onların çevresinde eski işliklerin de varlıklarını göstermek istiyorduk. Şimdi burada, Güven hocamız da bahsetti zaten; Aryballos masalında, her şeyin insanlar için olduğu, insanların bu yaşam içerisinde nerede yer aldıkları belirtiliyor. Şimdi maddi kültürü ortaya çıkarırken, bu maddi kültüre etki eden insanların da bunu yönlendirdiğini göstermiş oluyor. Arkeolojinin esas amacı da budur zaten bence.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri ile ilgili düşüncelerinizle bitirelim söyleşimizi isterseniz…

Bu çok isabetli bir girişim, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin başlattığı. İnsanlarda yeni yeni heyecanlar yaratıyor. Özellikle korunması gerekli bir kültür varlığının içerisinde veya çevresinde oturan ya da onu korumaya yönelik olarak ele alan insanların açığa çıkarılması, o insanların tanıtılması ve eserlerinin tanıtılması, korumaya yönelik yapılan bu işlere karşı kendilerine saygı duyulmasını vurgulayan Büyükşehir Belediyesi'nin bu girişimi bence takdire değer bir girişimdir ve devam da edecektir; öyle anlıyorum.

Çok teşekkür ediyorum hocam…

ÖDÜLLER

2006

“21 Şubat 916
Bu gün, ruhumun ferištesi resmen hayatıma eş oldu. Dikenler, rüzgârlar, fırtınalar bitti. Gölgeler söndü. Karanlıklarda deste deste elvan parladı. Giryeler handeye döndü. Kalbimdeki neşeye, sürura, esrarlı darabana en geniş bir şiir ve hulya bestesi kâfi değil. Karşıyaka’nın bu kuytu ve metruk kulesi gözüme elmastan, zümrütten yapılmış muazzam bir saray görünüyor.
Karşıda Venedik kandillerini andıran İzmir’in küme küme ziyalarından bir nur seylâbesi akıyor. Ve gökten üstüme safalar yağıyor.

Şimdi menekşe kokulariyle muattar bir şebap nefhası, asabımı tatlı bir baygınlık içinde bırakan şuh ve muhteşem bir hüsün beni ebedî olarak kucaklıyor. Gölgeleri söndüren, karanlıkları eriten, dikenleri, rüzgârları, fırtınaları bitiren, giryeleri handeye döndüren ve benim hayatıma başka bir hayat veren bu manzum hüsne bütün mevcudiyetim feda olsun.”

Bezmi Nusret Kaygusuz
(1890-1961)

*[**Kurumuş Pınar**, Ihsan Gümüşayak Matbaası, İzmir, 1959]*

Hülya KOÇ
Prof. Dr.
Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

2006 Yılı Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri Jürisi'ni Anımsayış...

"ah, kimselerin vakti yok
durup ince şeyleri anlamaya"

Böyle diyordu Gülten Akın şiirinde. İnce şeyleri anlamak için günlük yaşamın baş döndüren temposunda bir soluk alacak kadar durup zaman ayırmak gerek. Ne güzel ki, çevremizde birileri de durup ince şeyleri anlama duyarlılığındalar. Yalnız anlamakla kalmayıp özenli bir emekle onu bugünlere ve yarınlara taşıma çabasındalar.

Kentleşmenin apartmanlaşmaya, eski yapı ve dokuların yok olmasına yol açtığı bir ortamda, bilinçli bir kültürel duyarlılıkla, rant kaygısına direnebilen, eski konutlarını yıkmayarak koruyup, yaşatma ve kullanma çabasında olan insanlar da yaşıyor aramızda. Bir yapının özgün mekân-cephe kurgusu, yapım tekniği, malzeme, süsleme elemanları ve detayları, parsel öğeleri ile korunarak onarılması veya bir kentsel dokunun korunması ve yaşatılması için çaba gösterenler de var. Bazıları ise, tarihi ve kültürel değerlerin belgelenmesi, geleceğe aktarılması yönünde ve yaşanılan kente ilişkin tarih bilincinin oluşturulmasına uğraşıyorlar.

Yaşadığı kentin geçmiş izlerini yaşatmaya özen gösteren veya kişisel mülklerini kentsel dokunun ve tarihin bir parçası olarak görebilen bu duyarlı insanlara kentin yerel yönetimi de duyarsız kalmadı. Onları ödüllendirmeye, yeni çabaları ise özendirmeye karar verdi. Böylece 2003 yılından bu zamana süreklilik kazanan "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri" oluştu. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Aziz Kocaoğlu, "Geçmişimizden kalan izlere sahip çıkmak, bu bilinci özendirmek ve geliştirmek adına, her yıl olduğu gibi bu yıl da düzenlediğimiz Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri 2006 Ödül Töreni'ne katılmanız bizleri onurlandıracaktır." diyordu yazısında. 2006 yılının Eylül başlarıydı, bu çağrıyı aldığımda. Verilecek ödülleri ise, 21-23 Ağustos günleri arasında, bir jüri değerlendirmesi yaparak seçmiştik.

Bizler, jüride yer alan üyeler açısından Ağustos ayının o haftası, çok "sıcak" geçmişti. Kentli İzmirli ödülü için 4 aday, Basit Onarım ödülleri için 4 aday, Esaslı Onarım ödülleri için 4 aday ve Katkı Ödülü için de 5 aday vardı. Böylece toplam aday sayısı 17'ydi. İzmir'den Aliağa'ya, oradan da Efes'e uzanan tetkiklerimizin sonunda aday yapıları tek tek yerinde izleme fırsatı bulduk. Binaların inşa edildiği zamandaki mekan duyarlılığına olan hayranlığımız ile bugünlere getirmek üzere özenle emek harcayanlara saygımız bütünleşti. Özellikle konut yapılarında iç ve dış mekan bütünleşmesindeki başarılı çözümler, bize, serin ve gölgeli avlularda dinlenme fırsatı sağladı. Aday yapılardaki başvuru sahipleri kapılarını bize hoşgörü ile açarken bir anlamda yüreklerini de açmış oldular, sevincimiz, heyecanımız yenilendi.

Sonrasında İzmir Büyükşehir Belediyesi'ndeki toplantılarda jüri üyelerinin görüş ve tartışmalarına sıra geldi. Korumaya ilişkin farklı konulardaki uzmanlardan oluşan jüri, koruma uygulamalarını ve aday projeleri titizlikle değerlendirerek binalarda özgün yapıya müdahaleleri ve yapının müdahale sonrası durumuna ilişkin görüşleri gündeme getirdi. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülleri için de farklı görüşler dile getiriliyordu. Sonunda kimi zaman oybirliği, kimi zaman da oy çokluğu ile ödül alacaklar belirlendi. Galiba epeyce de ince eleyip sık dokundu.

O günlerde bizi bir araya getirerek, yerel koruma örneklerini inceleme olanağını sunan, bu uygulamalardan ve birbirimizden yeniden öğrenmemizi sağlayan "İzmir Büyükşehir Belediyesi" ilgililerini, özellikle, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü çalışanlarını kutlarım. Bu ödüller kent dokusunu koruma bilinci oluşturmayı yerel örnekler üzerinden teşvik ediyor. Koruma çabalarını tanıtarak, ödüllendirerek yaygınlaştırmayı amaçlıyor. Bugüne dek verilen ödüllerin bu amacı büyük ölçüde gerçekleştirdiğini düşünüyorum. Bireysel veya toplu bir çabayla gerçekleşen ve ödüllendirilen bir uygulama, başka uygulamalar için özendirici etki yaratıyor. Kanımca önemli olan başka bir şeyi daha hatırlatıyor bize; bireysel olanın aynı zamanda toplumsal anlamdaki önemini. Örneğin bireysel mülkiyetteki bir konutta kullanıcının emeğini ve beğenisini katarak koruduğu bir mekan, bir dış cephe, aynı zamanda toplumsal yapının da yansımasını sağlıyor. Bir anlamda bireysel güzellikler toplumsal değerlerle birleşiyor. Her çattığımız çöp, her kattığımız emek bize artarak geri dönüyor, giderek hepimiz kazanıyoruz ödüllerden. Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nin bu bilinci oluşturmaya da katkı koyma anlamında değer taşıdığı kanısındayım.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne tarihi çevre bilinci ve duyarlılığı yaratmak, toplumsal öğrenme süreçlerini harekete geçirmek adına yaptıkları çalışmaları ve "geçmişten geleceğe köprü" kurmamızı sağlamak üzere tüm çabaları için teşekkür ediyor, gelecekte ödüllendireceğimiz uygulamaların binlerce sayıya erişmesini diliyorum.

Emel KAYIN

Yrd. Doç. Dr.
D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon A.B.D. Öğretim Üyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri: Temsil, Geçirgenlik, Katılım...

Uygarlığın kültürel serüvenini anlamanın, insanın zaman ve mekandaki konumunu kavrayabilmesinin temel araçlarından biri olduğu gerçeği giderek daha iyi anlaşılırken, geçmiş birikimleri koruma düşüncesi de yaygınlaşmaktadır. Ancak koruma fikrinin toplumda kabul görmesi kadar, doğru kanallarla gelişmesi ve eyleme dönüşmesi de önem taşımaktadır. Böyle bir çerçeve içindeki en önemli konulardan biri de, düşünce ve eylem alanında paylaşılması gereken sorumluluklar ile ilgili aktörlerin rol tariflerinin kapsayıcı bir yaklaşımla ortaya konmasıdır.

Koruma gibi çok boyutlu bir alanın sorumluluklarının farklı odaklar tarafından paylaşılmasının gereği, kuşkusuz çok önceden kabullenilmiştir. Ancak "ortak sorumluluğun ortak eyleme dönüşmesi" tavrı, üzerinde halen çalışılması gereken olgudur. 2003 yılından beri sürdürülen, "İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı/Yerel Koruma Ödülleri" de, özünde yerel yönetim ile toplum arasında "ortak eylemlilik" düşüncesinden hareketle kurgulanmıştır. Tüzüğü, yerel yönetim, üniversiteler ve sivil oluşumlar tarafından kurgulanan ödül kurumu, "uzmanlığa yönelik genel uygulama başarısı" ve "ustalık yetkinliğinin" yanısıra, "araştırma, sanat yapıtı vb. ürünler aracılığıyla somutlaşan bilgi-bilinç oluşturma çabası" ile "anıları-yaşanmışlığı koruma niyetini" de önemsemektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri'nin alanındaki katkısı, kuşkusuz ortadadır. Ancak ödülün koruma alanındaki geçmiş katkısını vurgulamak kadar, geleceğe yönelik gelişme çizgisini irdelemek de önemlidir. Bu bakış açısından ödülü "temsil", "geçirgenlik" "katılım", gibi çerçevelerde değerlendirmek mümkündür. Tüm ödüller gibi, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin tesis ettiği ödül kurumunda da, önemli olan ödülün kendisi değil, "temsil" ettiği unsurlardır. Ödül kurumu, hem topluma yerel yönetimlerin koruma alanındaki sorumluluklarını üstlendiklerini ifade etmekte hem de kentlileri bu alana dahil olmaya çağırmaktadır. Kurum bu yapısıyla, kentteki koruma gündemini ivmelendirmenin ötesinde, kategorileriyle, seçici kuruluyla, seçtiği yapıtlarla, koruma alanının genel yönelimlerini topluma hissettirme yönünde bir temsiliyet üstlenmektedir. Ödül aracılığıyla, yerel yönetim ile kentli, mevzuat ile gündelik yaşam, düşünce ile pratik arasında bir "geçirgenlik" durumunun gelişmesi sözkonusudur. Karşılıklı iletişim ve eylemlilik çoğaldıkça, koruma alanında yer alan aktörler, meselenin karşı tarafları değil, ortak tarafı olduklarını düşünmekte ve bu alana "katılım" oranı artmaktadır.

Tüm ödül kurumları gibi, İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri de, kendi kendisini yenileyebilen, eleştirebilen, dinamik bir mekanizma olarak gelişmek zorundadır. "Ödül verecek nitelikte yapıtlar bulabilme", "amaçların doğru ifade edilmesi-duyurulması" ve "olumlu-olumsuz eleştirilerin alınabileceği ortamların oluşturulabilmesi", sürekli ele alınması gereken konular arasındadır. Ödül, gelecek yönelimini, düşünce ve eylem alanındaki üretimleri yaygınlaştırmak kadar, önemle "nitelik kaygısı" üzerinden de kurgulamalıdır. Üretimlerin niteliğinin arttırılması gereğine toplumsal ölçekte vurgu yapmak, uzun vadede zor ama, önemli bir çıkış noktasını teşkil etmektedir. "Temsil" güvenilir bir kurguya karşılık geldiğinde, "geçirgenlik" erişimsizliği ortadan kaldırdığında, nitelik talebi "katılım" açısından bir sorun oluşturmayacaktır. Çünkü ödül, özünde, yerel yönetim ile toplum arasında "gelecek adına paylaşılmış bir söz"dür. Yetkin bir söz söylemeye çabalamak ise, her alanda derin paradoksların yaşandığı bir çağda, her zamankinden daha büyük önem taşımaktadır.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri töreni, 2006.

"Günbatımının hemen ardından Ege imbatı körfezden esen bukleler halinde Kordonboyu'na yayılıyordu. Yerel halkın 'eyyamı buhur' mevsimi dediği bu günlerde sıcaklık yılın en yüksek derecelerine ulaşırdı. Gün boyu çalışan insanlar, Tanrı'nın bir lütfu olarak kabul ettikleri bu meltem rüzgârının çıkacağı anları düşünerek işlerini sürdürürlerdi.

Gurup vaktine yakın saatlerde Kordonboyu'nun arnavutkaldırımı yolları yıkanır, hayvan tersleri ile yükleme boşaltma yapan gemilerin atıklarından arındırılırdı. Isli sıcağın yavaş yavaş yitmeye başladığı bu saatlerde yıkanan düzgün parke taşların üzerinden at ve deve terslerinin kokularıyla karışık bir buhar bulutu tüm sahile yayılırdı. İmbatın esmeye başlamasıyla birlikte bu nahoş kokular yerini Kordonboyu'nca sıralanmış zarif villaların, yabancı temsilciliklerin, otellerin bahçelerindeki yasemin, ful, manolya kokularına bırakırdı.

Tam bu sıralarda Sporting Club'ın bahçesine, Grand Hotel Huck, Kramer Oteli, Brasserie Alhambra, Café de Paris, Yunan ve Avrupa kulüplerinin önüne sakız gibi beyaz örtüleriyle masalar, sandalyeler dizilir, en son Avrupa modasını üzerlerindeki giysilerle sergileyen kadınlı erkekli Levantenler, diplomatlar, yabancı şirket yöneticileri, varsıl tüccarlar, casuslar ile her iş ve yüksek konumdan müşteriler yerlerini almaya başlardı."

Mehmet Coral

[İzmir 13 Eylül 1922, Doğan Kitap, İstanbul, Ağustos 2003]

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL – *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Fügen SELVİTOPU – *İ.B.B. İmar İşleri Daire Başkanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Emel GÖKSU – *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Eti AKYÜZ LEVİ - *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Ülker BAYKAN SEYMEN - *Doç. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Sarp TUNÇOKU – *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Emel KAYIN - *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Serpil YASA – *İzmir I No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Ömer PAKER – *İzmir II No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tolga ÇİLİNGİROĞLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

DANIŞMAN SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU – *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL - *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Fügen SELVİTOPU – *İ.B.B. İmar İşleri Daire Başkanı*
Önder BATKAN – *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ – *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tolga ÇİLİNGİROĞLU – *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Serpil YASA – *İzmir I No'lu Kültür ve Tabiat Var. Koruma Kur. Müdürü*
Ömer PAKER – *İzmir II No'lu Kül. ve Tabiat Var. Koruma Kur. Müdürü*

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Seçici Kurul Başkanı
Hülya KOÇ - *Prof. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehircilik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*

Üyeler
Gürcan POLAT - *Doç. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Arkeolog)*
Emre ERGÜL – *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Emel KAYIN – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Ertan DAŞ - *Yrd. Doç. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Bölümü, Türk İslam Sanatları Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Sanat Tarihçisi)*
Önder MARMASAN – *Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Mimari Restorasyon Bölümü Öğretim Üyesi, (Restorasyon Uzmanı)*
Dilek PAKBEN – *Yük. Mimar (Restorasyon Uzmanı)*

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Hümeyra BİROL AKKURT – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Mimar)*
E. İpek ÖZBEK SÖNMEZ – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehircilik Ana Bilim Dalı ÖğretimÜyesi, (Şehir Plancısı)*

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından bu yıl dördüncüsü düzenlenen "Tarihe Saygı/Yerel Koruma Ödülleri Yarışması"nın Seçici Kurulu 21-23 Ağustos 2006 tarihleri arasında toplandı. Aday yapılar bir gezi programı çerçevesinde incelendi. Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri Şartnamesi'ne göre Ödül Komitesi tarafından belirlenen adaylar Seçici Kurulumuz tarafından değerlendirildi ve Tarihe Saygı / Yerel Koruma Ödülleri bu yıl da sahiplerini buldu.
Şartnameye göre Tarihe Saygı / Yerel Koruma ödülleri için belirlenen ödül kategorileri şöyle:

A. Kentli İzmirli Ödülü
B. Tek Yapı ve Tarihi Doku Ölçeğinde Başarılı Koruma Ödülleri
B.1. Basit Onarım Ödülleri
B.2. Esaslı Onarım Ödülleri
B.3. Emek Ödülü
C. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü

Bu yıl bu kategorilerdeki aday sayıları şöyle: Kentli İzmirli Ödülü için 4 aday, Basit Onarım Ödülleri için 4 aday, Esaslı Onarım Ödülleri için 4 aday, Emek Ödülü için aday başvurusu olmadı ve Katkı Ödülü için de 5 aday oldu. Böylece toplam aday sayısı 17 oldu.

Seçici Kurul'un değerlendirme sonuçlarına göre ödül kazananlar şöyle belirlendi:

KENTLİ İZMİRLİ ÖDÜLÜ

Aygen Şenli Evleri: *Bulunduğu semtte diğer eski evlerin yıkılarak apartmana dönüştüğü bir kentsel çevre içinde bilinçli bir kültürel duyarlılık ile rant baskısına karşı koyarak eski evini yıkmayıp koruyup yaşatması, yapının özgünlüğüne oldukça az müdahale edilmiş olması, yapının içi ve dışı ile olduğu kadar bahçesiyle de bir bütün olarak korunması, yapı sakinlerinin evlerine sevgiyle bakması nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oybirliği ile ödüle değer bulunuştur.*

Mahmut Karnas Evi*: Yapı sahiplerinin evlerine sevgiyle bakıp bütünleşmiş olması, özenle kullanması, çevresel etkileri, kitle değeri ve dış özellikleri ile bulunduğu dokuya katkısı olan yapının içi ve dışı ile olduğu kadar bahçesiyle de bir bütün olarak korunması nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oyçokluğu ile ödüle değer bulunmuştur.*

Tek Yapı ve Tarihi Doku Ölçeğinde Başarılı Koruma Ödülleri
Özgün İşlevin Değiştirildiği ESASLI ONARIM ÖDÜLÜ

Silahtaroğlu Hanı*: Yapının özgün plan şemasının korunarak yeni ve uyumlu bir işlev kazandırılması ve kullanılması, yapının iç mekan bezemelerinin onarımı, mobilya ve eşyaları ile korunması, dershane işlevi ile kullanımının genç kuşaklara tarihsel çevre / yapı ve koruma bilincini aşılamada yardımcı olması, onarımda korumanın bilimsel normlarına uygun uygulaması nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oybirliği ile ödüle değer bulunmuştur. Seçici Kurulumuz bu yapıda zemin katta yer alan ticari kullanımın vitrin ve tabela düzenlemesinin de yapı bütünlüğünü koruyacak biçimde ıslah edilmesini önermektedir.*

EMEK ÖDÜLÜ

Silahtaroğlu Hanı içinde yer alan kalem işleri
M. Sağlam, R. Bayraktaroğlu, H. Gökova
Esaslı onarım dalında ödüle değer bulunan yapının, iç mekan bezemelerinin onarımında gösterilen duyarlılık ve özen, iç mekan bezemelerinde yapının özgün ve tamamlanan parçalarının onarım sonrasında da okunabilir olması nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oybirliği ile ödüle değer bulunmuştur.

Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında
KATKI ÖDÜLLERİ

Değişen Yüzüyle İzmir
Belgesel
Hazırlayanlar: Selnur Şarman, Leyla Parlak, Sevil Durmuş
İzmir'in tarihi ve kültürel değerlerini derlemesi, belgelemesi ve geleceğe aktarması, koruma bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunması nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oyçokluğu ile ödüle değer bulunmuştur.

Bir Şarkıdır Kemeraltı
Belgesel
Hazırlayan: Tanzer Güven
Yayın Kuruluşu: EGE TV
İzmir'in tarihi ve kültürel değerlerini derlemesi, belgelemesi ve geleceğe aktarması, koruma bilincinin geliştirilmesine katkıda bulunması nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oyçokluğu ile ödüle değer bulunmuştur.

Bayraklı Tepekule Çalışmaları
Öğrenci Çalışması
Hazırlayanlar: Özel Konak Piri Reis İlköğretim Okulu Öğrencileri
Yaşanılan kente ilişkin tarih bilincinin erken yaşlarda oluşturulmasına ilişkin olumlu bir örnek çalışma olması, panoların görsel anlatımındaki başarılı sunuşu nedeniyle ile Seçici Kurul tarafından oybirliği ile ödüle değer bulunmuştur.

Volker Dreike Evi*: Güzelbahçe'de yer alan tescilli olmayan kerpiç duvarlı harap durumdaki bir köy evinin mekan kurgusunu koruyarak yeniden yaşama kazandırma yönündeki çabası, yapı sahiplerinin geçmişi olan bir yapıdaki yaşama arzusu ile yeni bir konut yaptırmak yerine bu yapıyı yok olmaktan kurtararak konut kimliğinin sürekliliğini sağlaması ve bu bağlamda çevreye model olması nedenleriyle Seçici Kurul tarafından oyçokluğu ile Katkı Ödülü'ne değer bulunmuştur. (Esaslı onarım dalında aday olmasına karşın kütle ve cephe karakterine müdahaleler nedeniyle ödül kategorisi "katkı ödülü" olarak değerlendirilmiştir.)*

Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarına Koruma Dalında Katkı Ödülü
Kapsamında SEÇİCİ KURUL ÖZEL ÖDÜLÜ

Efes Yamaç Ev 2- Efes-Selçuk
Arkeolojik buluntuların korunması, teşhiri ve ziyaretçiye özgün yapı ve kullanımına ilişkin bilgi aktarmadaki başarısı ve mikro-klima oluşturmadaki başarısı nedenleri ile Seçici Kurul tarafından oybirliği ile özel ödüle değer bulunmuştur.
Efes Yamaçevlerde kazı alanının korunması amacıyla gerçekleştirilen örtü, ören yerlerinin koruma altına alınmasının önemini yansıtan bir örnek olarak kabul edilmiştir. Bu başarılı örnek üzerine Seçici Kurulumuz arkeolojik alanlardaki koruma çalışmaları ile ilgili yeni bir ödül kategorisi tanımlanmasının uygun olacağı yönünde görüş birliğine varmıştır.

Son olarak, İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TARİHE SAYGI / YEREL KORUMA ÖDÜLLERİ – 2006'nın ardından, bu ödülü uygulamaya koyan Eski Başkanımız sayın Ahmet Piriştina'yı sevgiyle, minnetle ve rahmetle anıyoruz. Bu ödüle süreklilik kazandıran, Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Aziz Kocaoğlu'na katkıları için teşekkürlerimizi ve şükranlarımızı sunuyoruz. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü ve Müdürlük çalışanlarına organizasyon konusundaki emek ve duyarlılıkları için teşekkürlerimizi ve tebriklerimizi sunuyoruz.

Tarihsel çevrenin koruma ve yaşatılmasına özen gösteren ve emek veren herkese teşekkürlerimizle sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyoruz.

AYGEN ŞENLİ EVLERİ

Zübeyde Hanım Cad. No: 75 ve 79 Karşıyaka
7190 pafta, 95 ada, 5-6 parsel.
Sahibi: *Aygen Şenli*

KENTLİ İZMİRLİ 2006

Aygen Şenli İle SÖYLEŞİ

Aygen Şenli evleri, Karşıyaka'da Zübeyde Hanım Caddesi üzerinde, yan yana üç ev. Aygen Şenli ve kardeşlerine ait. Yapıldığı günden bugüne özgünlüğünü koruyarak, eşyalarıyla birlikte günümüze ulaşmış bu evlerden No: 75'de Aygen hanım ve eşi Selahattin Şenli oturuyor. İki katlı evin üst katında dört oda, altta ise üç oda yer alıyor. Bitişiklerindeki ev Aygen hanımın dedesinden kalma. O evde Muhterem hanım yaşıyor. Aygen hanımların eviyle aynı planda. Diğer ev eşyaları ve özgün haliyle şu anda boş. Aygen hanımın oturduğu evin mutfağından büyük bir bahçeye çıkılıyor. Bahçede asırlık bir dut ağacı, hemen altında bir kuyu var. Ev sahiplerinin dediklerine göre, bu kuyunun beş metre çapı varmış içten. Eskiden hayvanların gücüyle su çıkarılan bu kuyu, Soğukkuyu semtinin adının geldiği kuyu imiş…

Bazılarımız geçmişimize ait eşyaları, "büyüklerimizden ya da sevdiklerimizden yadigar", deyip saklarız. Hepsinde onların, özellikle aramızda olmayanların anıları gezinir. Onlara saygı duyar, üzerine titreriz. Geçmişi biriktirmek, sahiplenmek konusunda neler söylersiniz?

Geçmişi çok seviyorum. Annemin babamın hatırası. Bu evde doğdum büyüdüm. En ufak şeye bir şey olsa üzülürüm. Hepsini saklıyorum. Gelinliğinden tutun, nişanlığına, babamın fesine kadar. Çok seviyorum onlarla uğraşmayı, temizlemeyi. Bakın yedi oda, hepsininin işini ben yapıyorum. Zevk alıyorum. O karyolaları düzenlemeyi… Sanki onlar seviniyor gibi geliyor bana. Çok kıymetliydi çünkü onların nazarında da. Bana da emanet ettiler. Çünkü üç kardeşiz; onlar pek eskiye meraklı değiller. Ben meraklıyım. Ne yapıp edip, bir şey yapıp bakıyorum hatıralarına; onları sanki sevindiriyorum gibi oluyor.

Siz üç evin eski halini, özgünlüğünü bugüne dek koruyarak, geçmişin bir parçasını kente armağan etmiş oldunuz. Evlerinizin öyküsünü anlatmanızı istesek…

Bu evi babam yapmış, bağ kulesiymiş burasını aldığında. Tamir etmiş babam burayı, tamir ettikten sonra böyle 'söve taşı' denir, pencerelerin yanında, onları tamir ederken, söve taşları, in aşağı!.. Bu sefer restore etmeye kalkmışlar tabii. Restore olmuş ama, dört sene ev kalmış, yapılamamış. Babam öğretmen, maaşı az, 25 lira mı 30 lira mı ne, 1928'de bilmiyorum kaç. Ondan sonra, kalmış ev. Babam bir piyango bileti almış. Piyango biletine de en büyük ikramiye, yarım ikramiye 2500 lira çıkmıyor mu babama, delirmiş artık babam. Demiş ki *"Bir daha ben hiç piyango bileti almıyorum, çıkmayana gelsin."*, bir daha hiç bilet almamış. Bu evi de o parayla bitirmiş. Bütün öğretmenler geçiyormuş önünden, Fevzi Paşa okulundan arkadaşları, *"İsmail Bey, bu evi çok büyük tuttu, nasıl bitirecek acaba?"* diyorlarmış.

Bu eşyalara paha biçemiyorlar, büfelere, koltuklara… O karyolayı, o abanoz ağacından dolabı gördünüz. Zaten normal evlere sığmaz; dörtbuçuk metre boyunda, el yapımı işlemeler var üstünde.

Tarihi evler aynı zamanda nasıl yaşandığını, gelenek ve görenekleri de yansıtırlar. Bazen evinizden ayrılıp çağdaş bir konuta konuk olduğunuzda neler hissediyorsunuz? Neleri değişmiş buluyorsunuz?

Valla hiç rahat edemiyorum apartman katlarında, hep burayı ararım, çok özlerim. Hatta 35 plakalı araba görsem *"İzmirli geçiyor."* diye heyecanlanırım. Gurbette gezdik amcanla, neticede geldik çok şükür, fakat doğduğum ev gibisi yok. Ben çok ilgilenirdim evle. Babam beni çok severdi, dinlerdi, ne istesem yapardı, bende onu çok dinlerdim. Gözleri, yirmi sene görmedi babamın. Karşıyaka Maarif Müdürü'ydü babam. Ona her gün gazete okurdum, bulmaca bile çözerdik babamla. Bir hanım talebesi geldi. Müjgan'dı adı, *"Müdür bey"* dedi *"ben Müjgan."* Babam da *"Küpelerin duruyor mu?"* dedi. O kadar benimsemiş, hiç unutmuyor. Onun notlarını bir görseniz; ne anılar, ne vesikalar var. Kaç tane diplomalar, beş defa askerlik yapmış, beşinde de komutanların ona yazdığı veda mektupları, hepsini saklıyorum. O zamanın anıları, bunlar 1926-28 (1. Dünya Harbi'nden sonra, 2. Dünya Harbi'nden önce). 2. Dünya Harbi'ne 5 defa gitmiş yedek subay olarak. Atatürk'le tanışmış, Atatürk buraya annesine geldiğinde. Babamlar doğma büyüme buralılar, Tilkilik'te oturuyorlarmış. Sonra akrabası dedemin, bu evi yapmışlar o zaman, orayı beğenmişler. Sonra burası da satılıyormuş, arsaymış burası, orayı almışlar, bu eve göre yapmışlar.

Aygen Şenli Evleri, 2006 yılında, İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nden Kentli İzmirli Ödülü'ne değer bulundu. Duygularınızı bizimle paylaşır mısınız?

Çok sevindim. Gazetede görünce o kadar sevindim ki, hala saklıyorum gazeteleri. Hemen Kıvılcım hanıma telefon açtım, *"Siz mi baş oldunuz da, beni seçtiler."* dedim. *"Hayır"*, dedi, *"herkes seçti, jürinin hepsi hiç tereddüt etmeden seçtiler."* dedi, çok mutlu oldum. Bu ikinci ödül de olunca çok sevindim.

Çok hassas bir kişiliğiniz var, öyle olmasa bu değerleri böyle korumak da pek mümkün olmazdı herhalde?

Çok duygusalım, iyi mi, iyi değil mi bilmiyorum artık. Annemin elbiselerini çıkarıyorum, babaannemin elbiseleri duruyor, hiç de atmamışlar, bir şey olmamış. Annemin gelinliği duruyor, çok nefis bir şey. Ben onlara çok bağlıyım, Allah muhafaza onları atmak ha! Kışın yukarda yatıyoruz, yazın arka odaya geçiyoruz. Geziyoruz odalarda (gülüyor). Eskiden de alışkın olduğum için bana hiç yabancı gelmiyor, bu evin işi de bana zor gelmiyor.

Kantarımıza kadar, havanımıza kadar eskiden babaannemden kalan ne varsa hepsi durur, hiçbir şey kırılmaz. *"Adet değildir"*, derdi, annem. *"Kırılmaz bizde."*, adet değil gerçekten. Bulunmayan şeyler bunlar, bir kere bulunmuş, bir daha nereden bulunacak. O yüzden korkarım ben, çok dikkat ederim. Hiç temizlikçi tutmuyorum o yüzden. Bir hafta alt katla uğraşırım, bir hafta üst katla uğraşırım, daha yeni indim aşağı. 30-40 sene evvel Atatürk'ün fincanına 1 milyon veriyormuş adamın biri, gazetede yazıyor. Ama satmam, durur orda. Cumhuriyet kurulduğu zaman sınırlı sayıda çıkmış, ondan sonra babam da başöğretmen ya!, babama da bir tane hediye etmişler. Babam takdirnameli, çok parlak bir başöğretmen. Bir misafir geldiği zaman, gözü görmediğinden sorardı *"Gördüler mi Atatürk fincanını?"* diye. Atatürk fincanı onun her şeyiydi. Kırılır diye aşağı bile indiremiyorum, en tepede duruyor.

Atatürk'ün masası nasıl geldi buraya?

Milli Emlak'tan babam satın almış. Bir doktor arkadaşı babama, *"İsmail bey çok üzülüyorum, bunu sen alsan."*, demiş, *"Atatürk'ü çok seviyorsun"*; bu sehpalar da onun.

Teşekkür ediyoruz. (Evi dolaşıp, eşyaların fotoğraflarını çekip ayrılıyoruz.)

MAHMUT KARNAS EVİ

Kurtuluş Cad. No: 1 Yeni Foça
17 G3d, 2113 parsel.
Sahibi: *Mahmut Karnas*

SİLAHTAROĞLU HANI

Gazi Bulvarı No: 50 Çankaya
Sahibi: *Levent Haldun Güven,*
Hüseyin Coşkun Güven,
Ali Ergun Güven
Müellif: *Erdal Kemahlıoğlu*
Yapımcı: *Aygıt İnşaat San. Tic. Ltd. Şti.*
Hasan Aygıt (Mimar)

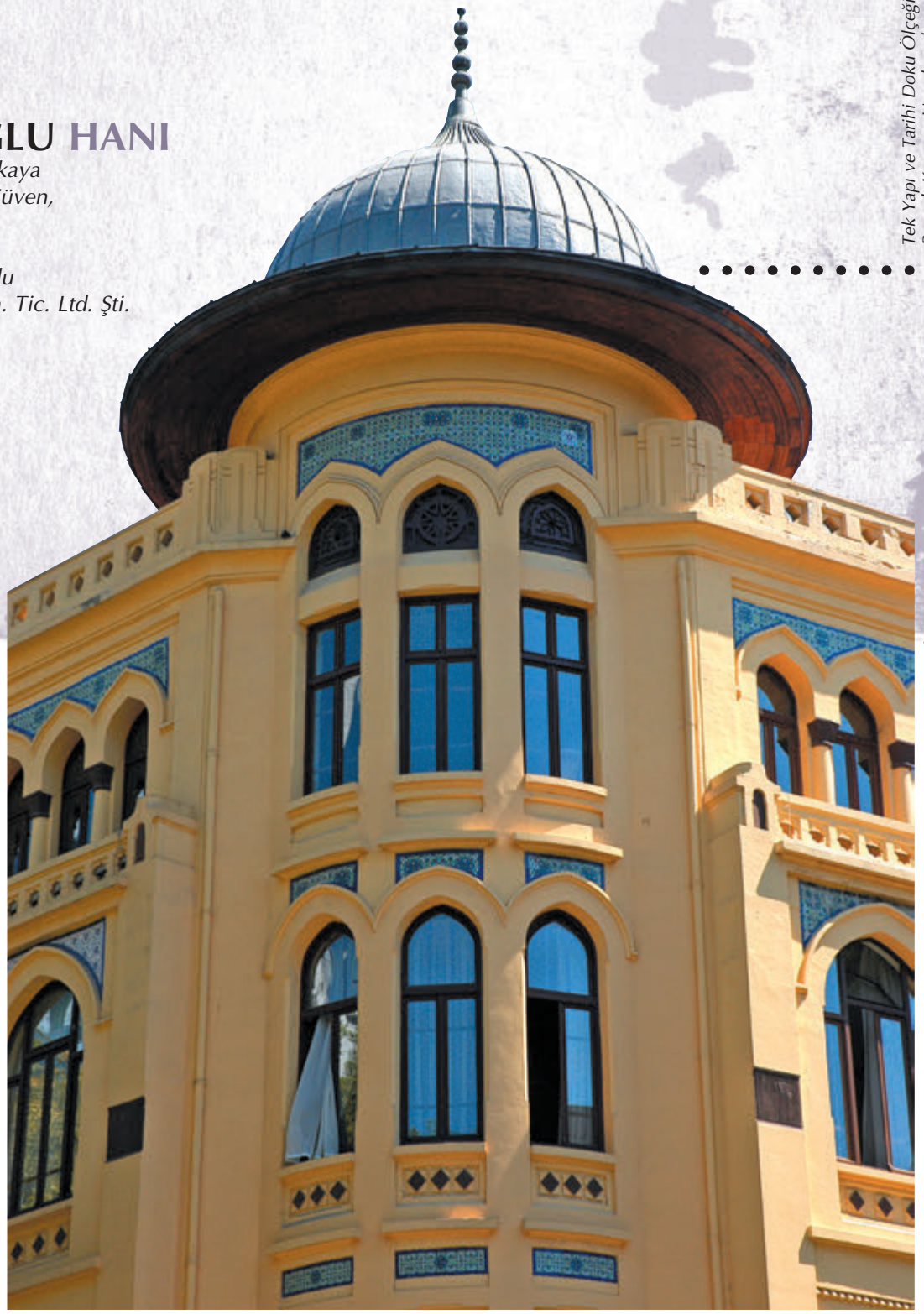

Başvuru öyküsü:
Yapı bir bodrum, 4 batarlı dükkanı olan zemin kat, 3 normal kat olmak üzere toplam beş kattan oluşmaktadır. Normal katlarda dokuzar ofis bulunmaktadır. Köşede üzeri kurşun kaplı kubbesi olan kulesi vardır.
Dış cephede: Tüm dış cepheler, özel dış cephe macunu çekilip sağlamlaştırılarak üzeri silikonlu dış cephe boyası ile boyanmıştır. Kurşun plakaları çalınmış kule kubbesi ahşapları yenilenmiş, üzeri aslına uygun olarak kurşun plakalar ile kaplanmış, çatı feneri çelik kontrüksiyon olarak yenilenerek renkli camlar ile kaplanmıştır. Teras çatı olan yerlere su izolasyonu yapılmış, cephelerde tüm ahşap doğramalar yenilenmiştir.
İç kısımlarda: Tüm iç duvarlar ve tavanlar özel malzeme ile sıvanarak üzerlerine saten alçı çekilmiş, üzeri pastel renklerde boyanmıştır. Tavanlarda yapılan sıva uygulama işlerinin devamında D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü eğitmenleri ve öğrencilerinin çalışmaları ve katkıları ile 1. katta bulunan el işleri kopyalanıp üst katlara taşınarak aslına uygun biçimde boyanmıştır. Kısmen iyi durumda olan kat koridorlarındaki tavan boyamaları ihya edilerek korunmuştur. Kartonpiyerler ve tavan göbekleri temizlenip eksikleri tamamlandıktan sonra altın varakla bezenmiştir. Merdivenler Marmara mermeri ile kaplanmıştır. İç kapılar aynen korunarak tamir edilmiş, orijinal yer kaplamaları silinip temizlenmiştir.

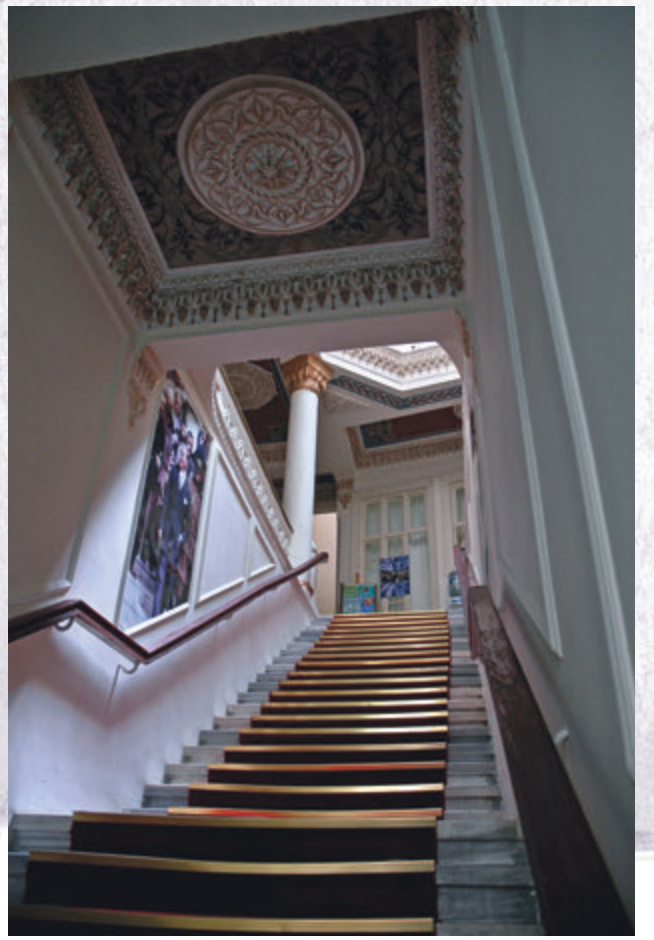

Silahtaroğlu Hanı

Mimar Kemalettin Caddesi ile Necatibey Caddesi'nin kesiştiği köşede yer alan Silahtaroğlu Hanı, 1927-28 yılla-rında, Cemal Şardağ ve Cemal Kalfa tarafından yapılmıştır. Silahtaroğlu'nun en önemli temsiliyeti, 1922 yangını sonrasında kentin yeniden yaratıldığı dönemin bir ürünü olmasıdır.

Birinci Ulusalcı Mimarlık Akımı olarak adlandırılan bu dönemdeki anlayış, "Bütün muassır milletlerle birlikte yürümekle beraber milli olmayan cereyanların memlekete girmesini ve yayılmasını istemez" biçiminde tanımlanmaktadır. Bu dönemde klasik Türk mimarlığı yapıtları diriltilerek ulusal bir Türk üslubu yaratılmaya çalışılmıştır. Bu süreç, ulus olma yolunda bilinçlenmenin bir sonucu olarak da nitelendirilebilir.

Birinci Ulusalcı Mimarlık yaklaşımı mimari bütünü oluşturmada biçime ilişkin belirli bir senteze sahiptir. Cepheler, en önemli öncelikli tasarım alanlarıdır. Girişler, taç kapı niteliğiyle tasarlanır. Pencere açıklıkları Osmanlı ve Selçuklu kemerlerinden esinlenerek yapılır. Köşeler, kubbelerle vurgulu hale gelir. Bu akım, baklavalı mukarnaslı başlıklar, mermer sütunlar, çini panolar, madeni süslemeler gibi öğeleri ön plana taşır. Bu mimari akımın etkisiyle üretilen Silahtaroğlu Hanı'nın temsil ettiği bir diğer özelliği ise yeni düzenin gereğine yanıt veren, 19.yy.'ın konaklama amaçlı hanlarından farklı bir işlevi belgelemesidir. Artık işyeri niteliğine bürünmüş yapıtlar üretilmeye başlanmıştır.

Han binası, bir dönem Akşam Kız Sanat Okulu olarak hizmet vermesinin yanı sıra, ofis ve yatakhane binası olarak da kullanılmıştır. Yapı zeminle birlikte dört katlıdır. Ana giriş kapısı, yuvarlatılmış köşede mukarnas başlıklı iki mermer sütun ve üç sivri kemer ile taşınan bir portal görünümündedir. Yuvarlatılmış köşenin üzeri köşe kubbesi ile sonlanır. Köşede konumlanmış yapının yola paralel kanatlarında da birer giriş bulunmaktadır.

Dış cephede, her katta farklı pencere düzeni uygulanmıştır. Yapının üst katta sütuncelerle ayrılan sivri kemerli dörtlü pencere uygulaması, ikinci katta daha geniş sivri kemerli pencereler, birinci katta ise dikdörtgen pencere düzeni gözlenmektedir. Yuvarlatılmış köşe cephesinde her katta üçer pencere açıklığı üst kat hariç daha dar formda, kendi katında yer alan pencere formlarıyla uyumludur. Cepheler, mukarnaslı konsollarla, balkonlarla ve pencere açıklıklarının üstlerinde yer alan turkuaz renkli çinilerle, alt bölümlerinde ise geometrik desenli rölyeflerle hareketlendirilmiştir.

İç mekan planı, yapının ortasında, etrafı altın varaklı mukarnas başlıklı sütunlar ve mukarnaslı kornişler üzerinde geometrik desenlerle bezeli korkuluklarla çevrilmiş galerili bir düzenlemeye sahiptir. Orta mekanın üzeri dörtgen kasetler içine alınmış, etrafı vitraylı, ortası camlı bir örtüyle kaplanmıştır. Bu sistemle sağlanan aydınlanma ve diğer süslemelerle birlikte yarattığı atmosfer yapının en ilgi çekici unsurudur. Galeri katlarının tavanları yine mukarnaslı dikdörtgen kasetler içinde, ortasında malakari gülbezeklerin etrafında hatayi ve rumi desenlerini anımsatan kalem işleriyle süslüdür. Bazı bölümlerde daha sade kalem işleri gözlenmektedir. Kalem işleri tavan kirişleri üzerinde de yer alır. Korkuluklar üzerinde yer alan kare geçme desenleri arasında yıldız bezemeli desenler, zemin döşemesinde yar alan karo taşlar üzerine uygulanan desenle aynıdır. Giriş kapıları üzerinde yer alan dövme demir patinelerinin deseni de yine Osmanlı'da sevilen desenleri anımsatır.

Silahtaroğlu Hanı, 2006 yılında Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü'ne, kalem işlerinin restorasyonu ile de aynı yıl Emek Ödülü'ne değer görülmüştür.

Kaynaklar: Yapı incelemesi; İzmir Mimarlık Rehberi 2005, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Yayını, Özen Eyüce, s. 118; Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, Cumhuriyet Döneminde Türk Mimarlığı, İletişim Yayınları, İstanbul, 1995, Afife Batur, s. 1383-97

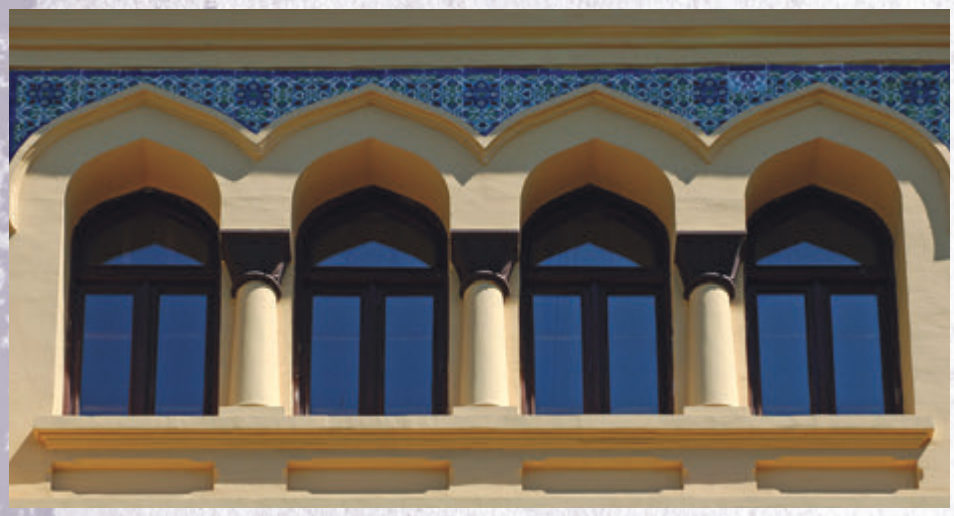

Hasan Aygıt İle SÖYLEŞİ

Mimar, Aygıt İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1922 yangınından hemen sonra inşa edilmiş; Cumhuriyetimizin erken mimarlık eserlerinden biri Silahtaroğlu Hanı. Dönemi temsil eden mimari anlayışı, kentin kimliğini yansıtan özellikleri nelerdir hanın?

Mimar Kemallettin Bey döneminin simge yapılarından biridir. O dönemlerde İzmir'in ihracattaki ve ticaretteki ağırlığının bir gereği olarak Liman çevresinde oluşmuş ticaret merkezinin içerisinde çokça inşa edilmiş hanlardandır. Selçuklu-Osmanlı mimarisinin zengin iç avlulu han örneğinden esinlenen değerli bir örnektir.

İzmir'de, günümüze ulaşan tarihsel ve kültürel eserlerin az sayıda olması; restorasyon uygulamaları ve koruma yöntemlerinin önemini artırıyor. Kentimizdeki tarihsel kültürel miras yatırımlarını yeterli buluyor musunuz? Var olanları korumak için daha neler yapılmalı sizce?

Öncelikle korunması gerekli tarihsel ve kültürel eserlerin reel olarak tespitinin yapılması gerektiğine inanıyorum. Hangilerinin bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği konusunda iyi bir ayrım yapılması gerekli. Bu yatırımlar ciddi boyutta maddi kaynak gerektirmektedir. Dolayısı ile bina sahiplerinin ekonomik güçlerindeki değişimlerden veya karlılığından dolayı tabii ki yeterli yatırımlar yapılamamaktadır. Bundan dolayı; 5226 sayılı Kanun ile yürürlüğe giren Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik'in ilgili maddeleri gereği; taşınmaz kültür varlıklarının korunması amacıyla emlak vergilerinden tahakkuk ettirilen paylardan oluşan fonun işlerlik kazanması ve kullanımının sağlanması konusunda belediyemize de görev düşmektedir.

Restorasyona başlamadan önce yapının strüktürel, yaşamsal müdahale gerektiren sorunları var mıydı? Bunlara nasıl çözümler üretildi?

Strüktürel olarak bina müdahale gerektiren bir durumda değildi. Ancak yaşamsal olarak ısıtma, sıhhi tesisat, elektrik, yangın ve cephelere müdahale edilmemesi açısından soğutma altyapısı, tavan ve duvarlarda kalem işlerinin sıva ve altyapısının sağlamlaştırılması gibi sorunları çözüldü. Çözümler olarak ise; aslına uygun imal edilen ahşap doğramaların ısıcamlı yapılması, ışıklık içerisine yangın merdiveni ve ana merdiven kovasında yangın tesisatı imali, çatıdaki teras kısmında klima dış üniteleri için yer ayrılması, VRV sistem için altyapı hazırlanması, Terraco marka özel sıva macunu ve astar uygulaması, yenilenmiş WC bölümleri üzerine gizli olarak yerleştirilen su deposu, bodrumda hidrofor; çağdaş gereksinimler de ilave edildi.

Yapının restorasyon gerektiren bölümlerinde kullanılan malzeme seçilirken, özgün malzemeyle örtüşen mi yoksa ayırt edilebilen mi tercih edildi?

Özellikle dikkat ettiğimiz bir konudur. Kullanılan malzemelerde binanın orijinal malzemeleri ile örtüşen renkli cam vitraylar, varaklar, boyalar ve çatı kubbesinde kurşun kaplama kullanılmıştır. Ancak eksik kısımların tamamlandığı bazı kalem işlerinde özgün malzeme ile renk ve desen olarak ayırt edilen bir çalışma yapıldı. Son iki katta tavanlarda tamamen yok edilmiş kalem işleri ise alt katlardan alınmış örneklere göre tamamen yeniden imal edildi. Yine eksik veya tahrip edilmiş yer karoları ve süpürgelikler yerindeki örneklere göre özel kalıp yaptırılarak, Urla'da konvansiyonel yöntemle imalat yapan bir atölyede imal edilerek yerine döşendi.

Yapı, han olarak inşa edilmiş; ancak şu anda eğitim hizmeti veriliyor. Tarihsel doku farklı bir işlevle yeniden yaşam bulurken, özgün işlevi temsil eden özelliklerinin de belge olarak yaşaması için neler gözetilmeli sizce?

Tabii ki dershane gibi yoğun ve genç insan trafiği yerine, şirket merkezi, genel müdürlük veya turizm gibi binanın daha özenli kullanımını sağlayan, iyi korunan ve daha az yıpratıcı bir fonksiyon verilmesini arzu ederdik. Ancak maalesef İzmir'in ekonomik ve ticari yapısı buna imkan vermedi. Bu bağlamda binada zaten korunmuş olan özgün işlevi temsil eden özelliklerinin, yenilenmiş işlerin ve cephesinin gereksinimlere göre tahrip edilmeden kullanılması gözetilmedir.

Aydınlatma çözümleri ve yapıya ayrı bir atmosfer kazandıran vitray uygulamaları, tavan süslemelerini ve plastik elemanları iyi sergileyen bir düzenlemeye sahip. Sade bir etki yaratıyor. Yapının tavan ve kemerlerde yer alan kalem işleri de Emek Ödülü'ne değer bulundu. Bu çalışmalarla ilgili bilgilendirir misiniz bizi?

9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nün değerli hocaları başkanlığında, eğitimine devam eden, mezun ve stajiyer öğrenciler tarafından binada var olan kalem işleri tavanlardan kopyalanmış ve son derece özverili bir çalışma ile tamamen aslına uygun olarak tavanlara işlenmiştir. Hasar görmüş olanlar ise yenilenmiştir. Bu vesile ile öğrenciler de sınıflarda teorik olarak okudukları işleri pratikte uygulama olanağı bulmuş oldular. Tüm kalem işlerinde İtalyan Oixox firmasının kalem işleri için özel ürettiği solmaz pigmentli, su bazlı boyalar kullanılmıştır. Ayrıca cam vitraylar İstanbul'dan renk örneklerine ve ebatlarına göre temin edildi.

Son olarak, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nin size ve kente katkılarıyla ilgili düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

İzmir'de tarihi binaların korunması ve günümüz teknolojisine göre yenilenmesi, çağdaş fonksiyonlar kazandırılması konusunda önemli katkısı olduğu kanaatindeyim.

SİLAHTAROĞLU HANI
KALEM İŞLERİ

Kalem işi ustaları: *Mümtaz Sağlam, R. Bayraktaroğlu, H. Gökova*

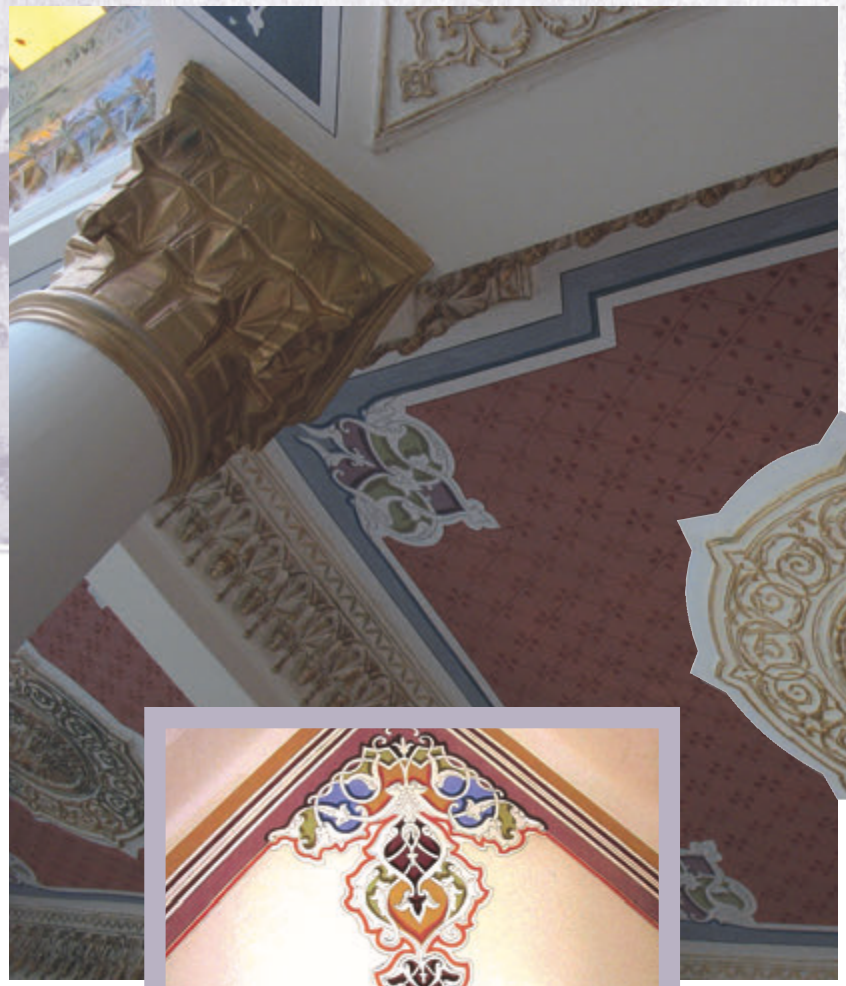

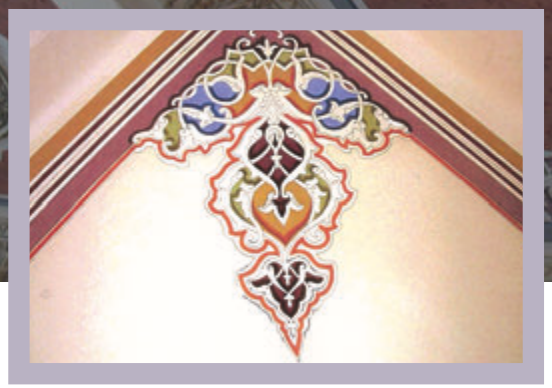

Tavanlarda yapılan sıva uygulama işlerinin devamında D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü eğitmenleri ve öğrencilerinin çalışmaları ve katkıları ile 1. katta bulunan el işleri kopyalanıp üst katlara taşınarak aslına uygun biçimde boyanmıştır.

KATKI ÖDÜLÜ 2006

BİR ŞARKIDIR KEMERALTI

Türü: *Belgesel – Derleme*
Müellif: *Tanzer Güven*
Görüntü: *Emin Aydoğan*
Yapımcı: *Ege Televizyonu*

Başvuru öyküsü:
"Bir Şarkıdır Kemeraltı" adlı belgesel çalışma, binlerce yıllık bir tarihe sahip olan şehrimizin en önemli merkezlerinin belki de başlıcası olan Kemeraltı'nı; tarihi, dokusu, yapısı, renkleri, öyküleri, ve efsaneleri ile anlatarak yeniden canlandırmak, çocukluğumuzun özlenen Kemeraltı'sının elimizden geldiğince eski fotoğrafını, eski ve güzel fotoğrafını çekebilmeyi amaçlamaktadır.

Kemeraltı girişi, 1950'ler.

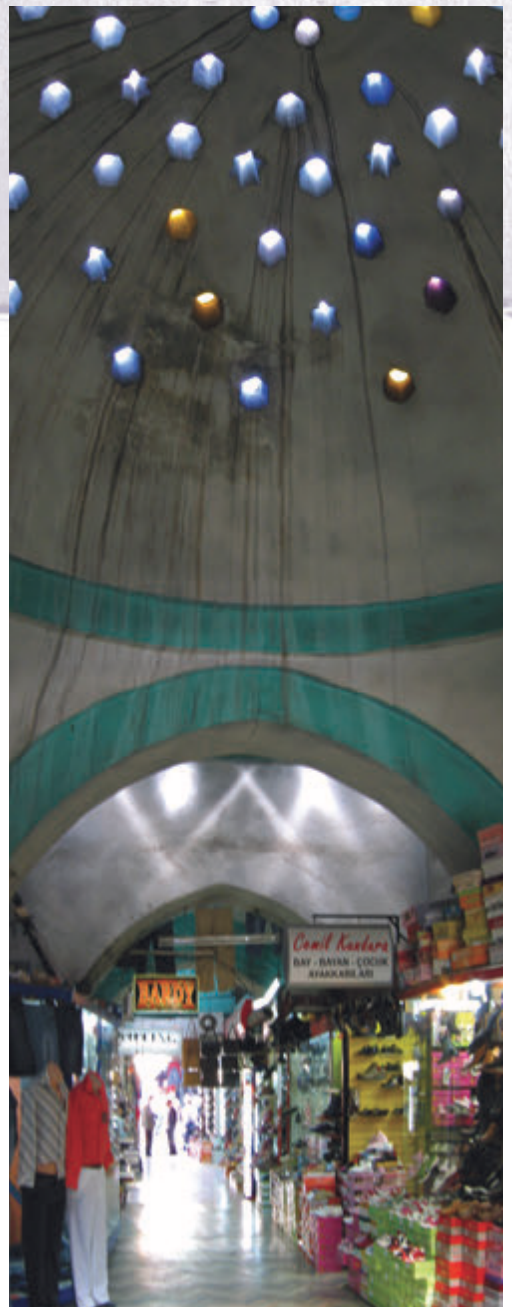

Fotoğraf: Mehmet Yasa

"Kemeraltı'nda bir sokağa girdim
geçen gün
sandım ki geçmişteyim
ve ben, ben değilim
öyle bir durmuşum ki
insanlar bana çarptı
cumbalı evler, camlarında menekşeler
rengarenk
başkasında dantelli perdeler
eski bir dar sokak içinde kayboldum,
yürüdüm, ama hiç gözümü ayırmadım
bir daha döndüm baktım
ordalar
acaba hayal miydi diye
Kızlarağası Hanı'nda
dibek kahvesi içerken
hala aklım ordaydı
sanki bir sevda masalı gibi
geldi ve geçti…"

DEĞİŞEN YÜZÜYLE İZMİR

Hazırlayanlar: *Selnur Şarman, Leyla Parlak, Sevil Durmuş*
Türü: *İzmir'in eski fotoğraflarının, aynı noktalardan çekilmiş güncel fotoğraflarıyla karşılaştırarak, değişimin sergilendiği slayt gösterisi çalışması…*

"Bir kenti sevmek için onu yaşamak,
Bir kenti anlamak için onu tanımak gerekir…"

ÖZEL KONAK PİRİ REİS İLKÖĞRETİM OKULU
BAYRAKLI TEPEKULE ÖREN YERİ PROJESİ ÇALIŞMASI

Gaziosmanpaşa Bul.
No: 85 Çankaya
Proje türü: *Bayraklı Tepekule Smyrna ören yeri ile ilgili tarihi, mimari, arkeoloji ve kültür araştırmasını içeren öğrenci araştırma çalışmaları ve afişler.*
Proje sahibi: *Arkeoloji Kulübü öğrencileri*
Sorumlu öğretmen: *Tino Reggio*

KATKI ÖDÜLÜ 2006

VOLKER DREIKE EVİ
Sahibi: *Volker Dreike*
Tasarımcı: *Şenol Kaytan*

İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Aziz Kocaoğlu, Volker Dreike evine ödül plaketini çakıyor...

ÖZEL ÖDÜL .....

EFES
YAMAÇ EVLER

Selçuk, Efes ören yeri, Yamaç Ev 2
Müellif: *Avusturya Arkeoloji Enstitüsü Efes Kazıları Başkanlığı*
Yapımcı: *Ord. Prof. Dr. Fritz Krinzinger (Kazı Başkanı), Dr. Şule Pfeiffer Taş (Başkan Yrd.)*

Başvuru öyküsü:
Efes ören yeri Yamaç Ev 2'deki 7 oturma birimi 4.000 m^2'lik bir alanı kaplamaktadır. Bu evlerde yaklaşık 3.800 m^2 fresk, 1.800 m^2 mozaik, 1.600 m^2 mermer kaplama bulunmaktadır. Roma dönemi zenginlerinin günlük yaşantısını en iyi şekilde belgeleyen bu yapıların üzeri koruma çatısı ile kaplanmış olup restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. 21 Haziran 2006 tarihinde ziyarete açılmıştır.

Seçici Kurul, Efes Yamaç Evleri'ni gezerken.

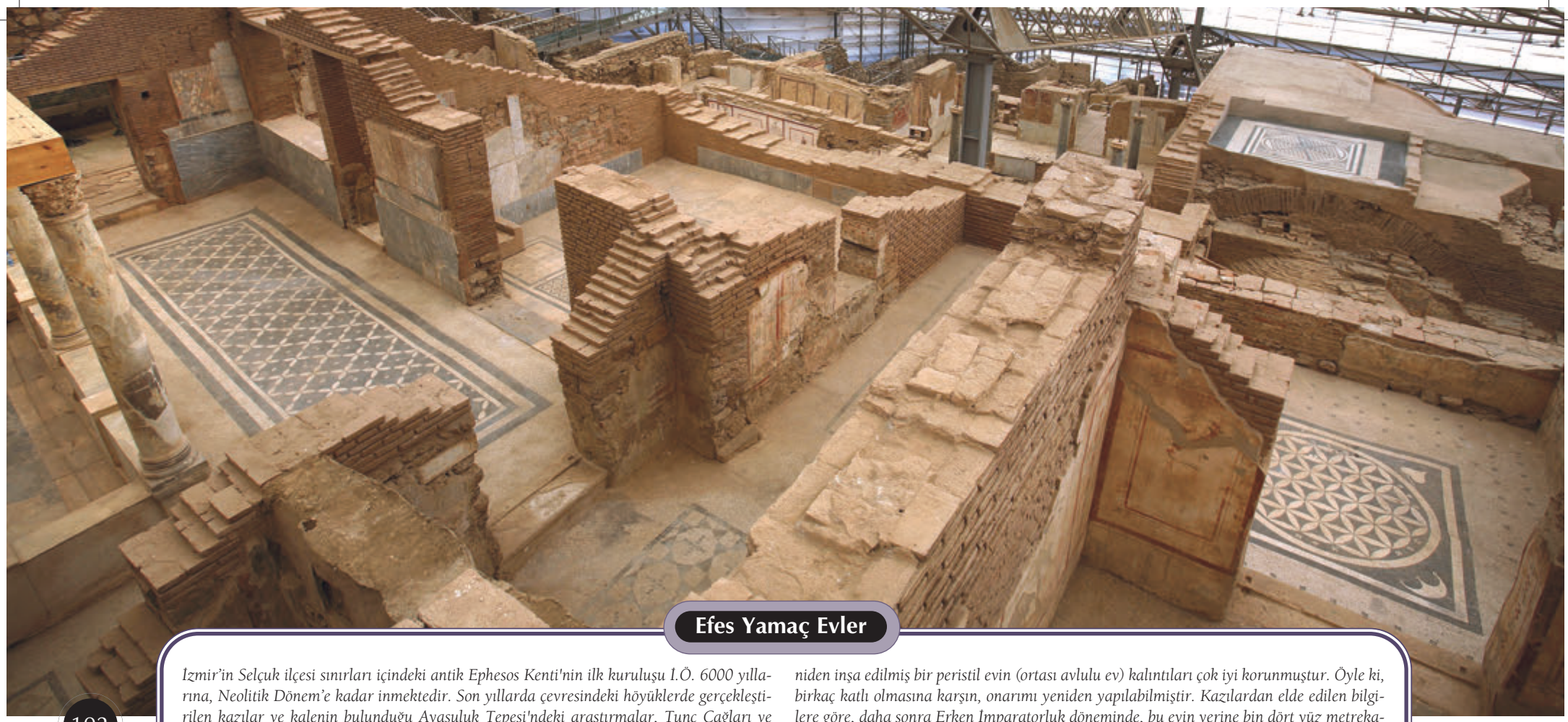

Efes Yamaç Evler

İzmir'in Selçuk ilçesi sınırları içindeki antik Ephesos Kenti'nin ilk kuruluşu İ.Ö. 6000 yıllarına, Neolitik Dönem'e kadar inmektedir. Son yıllarda çevresindeki höyüklerde gerçekleştirilen kazılar ve kalenin bulunduğu Ayasuluk Tepesi'ndeki araştırmalar, Tunç Çağları ve Hittitler'e ait yerleşimleri kanıtlar niteliktedir. Hitit belgelerinde adı Apasas olarak geçen kent, İ.Ö. 1050 yıllarında Yunanistan'dan gelen göçmenlerin yaşamaya başladığı bir liman kenti kimliğiyle, antik dünyanın en önemli merkezlerinden biri haline gelmiş, tarihi boyunca uygarlık, bilim, kültür ve sanat alanlarında her zaman öncü rol oynamıştır.

Anadolu'nun eski anatanrıça (Kybele) geleneğinin devamı olan Artemis kültünün en büyük tapınağı da Ephesos'da yer alır. Bu tapınak dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilir. Bugün gezilen ören yeri ise, Büyük İskender'in generallerinden Lysimakhos tarafından İ.Ö. 300 yıllarında kurulmuştur. Helenistik dönemde politika ve ticaret merkezi olarak gelişimi, Roma döneminde Asia eyaletinin başkenti olmasını sağlamıştır.

"Bütün insanlar, Herkül Sütunları (Cebelitarık Boğazı) ile Fasis Irmağı (Karadeniz'in doğusunda) arasında oturanların tümü, gidiş geliş araçlarının uluslararası karakteri ve konaklama olanaklarının eksiksiz oluşu dolayısıyla Efes'i tanırlar. Herkes oraya kendi vatanıymış gibi gider. Orası, Asya'nın genel bankası ve krediye muhtaç olanların sığınacak yeridir." [Aristedies]

Ephesos, tarihi boyunca birçok kez yer değiştirdiğinden mimari kalıntıları geniş bir alana yayılır. Ziyarete açık kalıntılar, içinde kazı-restorasyon ve düzenleme çalışmaları yapılmış yaklaşık sekiz kilometrelik bir alanı kapsar. Bülbül Dağı'nın yamaçlarında, Ephesoslu zenginlerin yaşadıkları evler, kentin yönetiminde önemli rol oynayan ve her yıl değişen altı üyeye sahip Kuretler (dini liderler) birliğinin geçtiği, bu yüzden günümüzde Kuretler Caddesi olarak adlandırılan cadde üzerinde yer alır. Kendi çağında adının Embolos olduğu bilinen; kuzeyde, Panayır ile güneydoğuda Bülbül dağları arasında, Devlet Agorası'ndan Celsus Kütüphanesi'ne uzanan cadde, iki tarafına yerleştirilmiş sütunları, gerisindeki dükkanları ve önünde Efes'in ünlü kişilerine ait heykelleri, üzeri mermer kaplı, kentin en büyük kanalizasyon sistemiyle ve yamaç evleriyle Roma döneminin varlıklı üst sınıf yaşantısını günümüze taşıyan tarihi bir doku ve benzeri olmayan eserler olarak kabul edilmektedir.

Yamaçevler, Helenistik dönem mimarisinde yaygın kullanım alanı bulmuş, teraslar üzerine inşa edilmiştir. Yakın zamanda restore edilerek orijinal durumlarına biraz daha yaklaşan bu evler, 1960'lı yıllardan başlayarak ortaya çıkartılmaya başlanmış ve ilk kez, Yamaç Ev I adı verilen, İ.Ö. 1. yy.'a tarihlenen, yaklaşık üç bin metrekareye yayılan çok parçalı bütün kazılmış, ortaya altı tane tek katlı ev, arazinin yükseltisine uygun biçimdeki dört terasa yayılmış halde ortaya çıkarılmıştır. Bu, en eski dönem evlerin üstünde daha sonraları yeniden inşa edilmiş bir peristil evin (ortası avlulu ev) kalıntıları çok iyi korunmuştur. Öyle ki, birkaç katlı olmasına karşın, onarımı yeniden yapılabilmiştir. Kazılardan elde edilen bilgilere göre, daha sonra Erken Imparatorluk döneminde, bu evin yerine bin dört yüz metrekarelik bir alanı kaplayabilen gösterişli bir yapı inşa edilmiştir. Yamaç Ev II olarak adlandırılan bu yapı, bir malikane niteliğindedir. Yüksekliği 26 metreyi bulur. Eğimli arazi üzerine üç aşamalı teras uygulamasıyla yerleştirilmiştir. Yapının içinde yedi daire tasarlanmıştır.

Plan, Yunan mimarisinin peristil ev geleneğini sürdürmüştür. Avlunun ortasında yağmur sularını topladığı için yağmurluk anlamına gelen "impluvium" denen havuzu vardır. Hem temiz hem de atık su için iki ayrı şebeke ile döşenmiş altyapı düzeni evlerin, hamamların, tuvaletlerin su gereksinimlerini herhangi bir sorun olduğunda güvence altına alan sarnıç ve kuyularla da desteklenmiştir. Yamacın üstünden akıtılan sular, alt kattaki işliklerde değirmenleri döndürmüş, özel ve genel hamamlarda kullanılan sıcak su, yapının tüm alanlarını dolaşarak günümüzden tanıdığımız merkezi ısıtma sistemi işlevini yerine getirmiştir. Alt katlar, yaşam alanları, üst katlar ise yatak odaları olarak kullanılmıştır.

Çağın her türlü konforunu yansıtan evlerin dış duvarları oldukça sade iken, iç duvarlarındaki eşsiz freskoları ve yer mozaikleriyle dünya literatüründe yerini almıştır. Bugün Selçuk Müzesi'nde sergilenen, Roma resim sanatının eşsiz duvar resmi, Filozof Sokrates'in tasviri dördüncü evde, Roma İmparatoru Augustus'un eşi Lavia ve oğullarının, İmparator Tiberius'un mermer büstleri, bronz yılan heykeli, Zeus kartalı yedinci evde bulunmuştur. Altıncı Ev, Yamaç Ev II'nin kim tarafından yaptırıldığı sorusunu yanıtlamıştır. Ev sahibinin adı olan "C. Flavius Furius" imzalı yazıt bu dairede bulunmuştur.

Ephesos'da binlerce yıl sonra ortaya çıkartılan "Yamaç Ev II", doğanın yok edici etkisine karşı korunması için Avusturya Arkeoloji Enstitüsü öncülüğünde, Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü'nün işbirliğinde, yeni bir teknolojik uygulamayla dünya mirasına kazandırılmıştır. Paslanmaz çeliğin taşıdığı, kırılmaz camdan yürüyüş yolu, binlerce turistin vereceği zararı önlemek için geliştirilmiş dünya ölçeğinde bir koruma örneğidir. Bu yolla içinde yedi evin bulunduğu malikanenin atmosferinde gezinilebilmektedir.

Bu kalıcı koruma düzeni, 2006 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nden Seçici Kurul Özel Ödülü'ne değer görülmüştür.

Kaynak
Sabahattin Türkoğlu, Efes'in Öyküsü, Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
www.oeai.at

ÖDÜLLER

2007

“Izmir’e ilk kez olarak 1910 yılının Eylül ayında girdim. Koca kentin ortasında, kendimi tek başıma bulduğum vakit nasıl korktuğumu dün gibi hatırlıyorum. Ne merhaba diyebileceğim bir kimse vardı, ne de bana hoş geldin diyebilecek birisi... Kökünden kopmuş bir ağaç gibi duyuyordum kendimi.

...Rıhtıma gelince, her şeyi unuttum. Yepyeni ve dayanılmaz bir tatlılık kapladı içimi. Nereye bakacağımı, ilkin hangi hazzı duyacağımı şaşırmış gitmiştim... Denize mi? Hiç batmadan suyu yarıp giden ufacık Hamidiye vapurlarına mı? Kafesli balkonları esrar dolu kocaman mermer binalara mı? Kaldırım döşeli caddede, ahenkli bir gürültüyle uzaklaşan arabalara mı?Atlı tramvaylara mı yoksa? Yoksa hiç çalışmıyormuşçasına bir bayram havası içinde kulüplere ve kahvelere girip çıkan şu neşeli, gürültücü, kaygısız insanlara mı?

Mendireğin üzerinde durmuşum, sokmuşum ellerimi cebime, büyülenmiş gibi kalakalmışım bir an... Dalgalar kalkıp iniyor, kocaman kaldırım taşlarını yıkıyorlar. Bu ne hoş koku böyle! İskeleleri tutan demir kirişlerin üzerine milyonlarca istiridye yapışmış salkımlar halinde. İngiliz İskelesi, Yeni İskele, Uzun İskele... Kocaman limanın işleyen elleri bunlar.”

Dido Sotiriyu
(1909 Aydın-2004)

*[**Benden Selâm Söyle Anadolu’ya**, Türkçesi: Atillâ Tokatlı, Can Yayınları, İstanbul, 2002]*

Orcan GÜNDÜZ
Prof. Dr.
Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi

"Koruma" ya da "Korumama" Üzerine...

"Koruma" ve "Korumama" kavramları, mimari kültür varlıkları bağlamında, toplumların kültürel birikimleri adına değer taşıyan, önemsenen, doğrudan ya da dolaylı olarak yarar umulan yapılara ilişkin kısa ve uzun vadeli davranış normlarını içerir. Korunmak istenen mimari varlıkların saptanması, korunma gerekçeleri ve yöntemleri, bilinçli yaklaşımları gerektirir ve kesinlikle bir uzmanlık alanıdır. Aksi halde, iyi niyetli bile olsa, bilinçsiz yaklaşım ve uygulamaların korunmak istenen yapıtlara büyük zararlar verdiği ortadadır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nce Türkiye'de bir ilk olarak başlatılan ve 2003 yılından beri kesintisiz olarak sürdürülen "Tarihe Saygı Ödülleri"nin beşincisi Eylül 2007 tarihinde gerçekleştirildi. Özetle, "koruma bilincinin yayınlaştırılması ve olumlu örneklerin çoğaltılması" amacıyla farklı kategorilerde verilmekte olan ödüllere yapılan başvuru sayısı geçmiş dönemlere kıyasla daha fazlaydı ve sonuçlar olumluydu. Ancak, başvuru sayısının İzmir ölçeğindeki bir kent için, imar başvuruları ve gerçekleştirilen uygulamalar ile kıyaslandığında, çok düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bunun nedenlerinin ayrıca incelenmesinde yarar vardır.

Bu yazı kapsamında, 20. yy.'da, özellikle 20. yy.'ın ikinci yarısından sonraki dönemlerdeki İzmir'in mimari dokusunun "korunması" ya da "korunmaması"nın serüveni, bu süreci doğrudan yaşamış olan, kentin yerlisi bir öğretim üyesi mimarın gözlemleri olarak aktarılmaktadır.

20. yüzyıl başında, Cumhuriyet öncesinde, kentin varlıklı Avrupa kökenli tüccar aileleri (Levantenler), Rumlar ve Ermeniler kentin en prestijli bölgelerinde konumlanmışlardı ve konutlarının tasarımları, yapım ve malzemeleri, iç mekanlarının bezemeleri gayet özenli idi. Bu kesimlerin yapıları, özellikle yabancı bir ortamda yaşamanın kaygısıyla dışa kapalı, güvenlik ve yangın önlemi nedeniyle taş kaplama olarak yapılmışlardı. Binaların dış cephelerine ve iç mekan süslemelerine verilen öneme karşın binaların beden duvarlarına ve ana strüktürüne aynı düzeyde özenilmediği görülmekte, adeta bu yapılarda çok uzun süreli kalma gibi bir kaygı taşınmadığı anlaşılmaktaydı. Kentin daha iç kesimlerinde, Kadifekale'nin hafif eğimli yamaçlarında konumlanmış, bahçe içerisindeki evlerde yaşayan Türk aileler ise, işlevsel mimari plan şemalarına karşın mevcut basit malzemelerin kullanımını ve yalın detay çözümleri ile yokluklar, kısıtlılıklar içerisinde var edilmiş yaratıcı örnekleri oluşturmaktaydılar.

İzmir'in kurtuluşun ardından çıkan yangın kentin en gelişmiş ve prestijli bölgelerindeki konut stokunu büyük ölçüde yok ederken, Levanten aileler, Rum ve Ermeni nüfus kenti terk etmişlerdi. Kentin vitrinindeki sosyal ve ekonomik canlılığı ayakta tutan bu kesimlerin yokluğuyla kentin nüfusu yarıya inmiş, kentin renkli yaşamı kaybolmuş, maddi kaynak, gerekli teknik donatı ve de teknik eleman yoklukları nedeniyle kentin imarı yıllarca aksamıştır.

1950'li yıllara kadar, Türk nüfusu kentin yanmış ve de boşalmış olan körfeze yakın bölgelerine doğru yer değiştirerek, Levanten ve Rumlardan kalma evlerde yaşamlarını sürdürmeye devam etmişlerdir. Aynı dönemlerde, göçlerle gelen nüfusun taleplerini karşılamak üzere, boş parsellerde bahçeli evler ve de genelde üç katlı olmak üzere aile apartmanları yapılmıştır. Türk ailelerin yeni yaşam mekanları olan Levantenlerden ve Rumlardan kalan evler ile yeni aile apartmanları gerçekte Türklerin geçmişteki geleneksel konutları değillerdi. Devralınan eski evler, gerekli tadilatlarla ailelerin yaşam ve gereksinimlerine uyumlandırılmış, içerilerinde yaşanılarak, yani sahiplenilerek "korunmuş"lardır. Kentteki az sayıdaki genç mimar tarafından Cumhuriyet'in ana hedefleri doğrultusunda ve döneminin çağdaş çizgileri ile oluşturulan yeni betonarme binalar, kent halkının yeni yaşam mekanları olarak ön plana çıkmaya başlamışlardır. Bahçeler içerisinde konumlanmış olan bu konutların ve aile apartmanlarının tümü, bahçelerin yeşili içerisindeki ölçülü kütleleriyle, kent dokusu içerisinde herhangi bir olumsuzluk yaratmadan 1960'lı yılların ortalarına kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir. Körfez ve de serinletici imbat esintisi, sıcak yaz dönemlerinde kent halkının yaşantısına renk ve soluk katmaya devam etmiştir. Bu dönem içerisinde, kent parsellerinin henüz "rant" konusu olmadığı süreçte, mimari örneklerin ve de doğal çevrenin "korunması" özel bir çaba olarak değil yaşamın doğal gereği olarak algılanmış, "korumama" için de herhangi bir geçerli neden ya da girişim söz konusu olmamıştır.

Ülkede izlenen yeni politik uygulamalar doğrultusunda, İzmir'in hızlı büyümeye ve kabuk değiştirmeye başladığı 1950'li yılların başında, kentin sağlıklı biçimde gelişimini yönlendirmek amacıyla, 1 Mayıs 1951 tarihinde, İzmir için yeni bir İmar Planı hazırlanması amacıyla uluslararası bir yarışma açılmıştır. Açılan yarışmanın jürisinde dönemin tanınmış, ünlü yabancı mimar-plancılarının yanı sıra yerli uzmanlar yer almışlardır. Hazırlanmış olan yarışma şartnamesinde; "İzmir'in mevcut (1950 yılı) nüfusunun 230,000 olduğu ve hazırlanacak olan yeni planda kent nüfusunun 2000 yılında 400,000'e çıkacağı" hususunun dikka-

te alınması gerektiği, "koruma" sözcüğü geçmeden, kentteki tarihi eserler olarak Antik Döneme ait yapıtlar ve arkeolojik kalıntılar ile az sayıda olmak üzere cami, çeşme, han, hamam ve kilisenin adı belirtilmektedir. Sivil mimari örneklerin korunması bir yana, özellikle "eğimli alanlarda mevcut olan ve plan uygulaması yapılmamış bölgelerdeki ahşap yapıların kent planlaması açısından bir değer taşımadıkları, teknik ve hijyenik açıdan uygun olmadıkları…..", nedenleriyle "yeni planın bu çöküntü alanlarına hızla yeni düzenleme önerileri getirmesi" istenmektedir.

Prof. Dr. Kemal Ahmet Aru ve ekibi tarafından kazanılan yarışma sonucunda, aynı ekip tarafından hazırlanan imar planı, plandaki sokak genişliklerine göre kentin 2-3-4-5-6-7 katlara varan gabarilerde yapılaşmasının yolunu açmıştır. İzleyen yıllarda, 1965 yılında çıkan Kat Mülkiyeti Yasası ve kentin nüfusunun beklenenin ve planlananın çok ötesinde hızlı artış göstermesine paralel olarak kentte apartmanların inşaatlarında patlama yaşanmış, kültürel değere sahip mevcut yapı stokunun, yeni imar planı ile oluşan yüksek rant sonucunda, yasal yoldan yitirilmesinin yolu açılmıştır. Bu sürecin devamında yitirilenler, sadece tarihi nitelik taşıyan yapılar değil, Cumhuriyet'ten sonra yapılmış olan yapılar ile doğal dokunun büyük bölümü olmuştur. Kentte böylece başlayan betonlaşma, günümüze dek artarak sürmüş, yüksek rant yapı gabarilerinde sürekli artışı, kaçak olarak alansal büyümeleri, eklentileri getirmiştir. Yetersiz altyapının bu yoğunluğu taşıyamaması sonucunda körfez açık lağıma dönüşerek yaşamını yitirmiş, yeşil ve açık alanlar tüketilmiş, imbatın etkisi yok edilmiş, özendirilen özel araç kullanımı ile ulaşım ve otopark büyük bir soruna dönüşmüş, aşırı yağışlarda kentin alçak bölgelerini su basmaya başlamış, yükselen apartman bloklarında oturmalar ve yan yatmalar artmıştır.

İzmir kentinde (genelde tüm kentlerimizde) bu dönemde izlenen genel imar politikası, yazımız bağlamında tam bir "korumama" ya da "yok etme" süreci olarak adlandırılabilinir. İzmir, nüfusundaki olağanüstü büyüme sonucunda, toprak rantına bağlı olarak nemalanma ve de zenginleşmenin en yoğun yaşanmış olduğu kentlerimiz arasındadır. Diğer yandan, kentte yaşayan her kesimin (mülk sahibi olan yerli halk, konut arayışındaki yeni kentliler, mimarlar-mühendisler, müteahhitler, yerel yöneticiler, politikacılar, vd.) mevcut gelişmelerden bir şekilde yararlandığını ve nemalandığını, dolayısıyla da bu süreci doğrudan ya da dolaylı olarak onaylamış olduğunu söyleyebiliriz. Mimari kültür varlıklarının bu süreç sonucunda yitirilmesi (korunmaması), yasal süreçler sonucu olduğu kadar kentlinin de doğrudan katılımı ile gerçekleşmiş olduğu ortadadır.

Aynı dönemlerde İzmir'deki "korumaya / korumamaya" örnek olabilecek çeşitli girişim ve uygulamaları önemli özel ve kamu yatırımları ölçeğinde de sergilemek mümkündür. Konak Meydanı'nda Galleria alışveriş merkezi, Kordon yolu ve viyadükler, Basmane İş Merkezi, Karşıyaka 6 şeritli sahil yolu, İnciraltı Özdilek, Ege Palas Oteli, İnciraltı'nın imarı, Karşıyaka Otoparkı, Fuar Yeraltı Otoparkı, denizin sürekli doldurularak arazi kazanılması vb. projeler / uygulamalar, özel ve kamu alanlarından daha fazla rant elde etmeye yönelik olarak uygulanmış, dava konusu olarak iptal edilmiş, yarım kalmış ya da tamamlandıktan sonra yıkılmış olan örneklerden bazılarıdır. Resmi kuruluşların (eğitim, güvenlik, askeri, vd. devlet kurumları) uygulamalarındaki "koruma" konusundaki tutumları da, bireysel başvurularla kıyaslandığında, kamu yararı adına (!) çok daha toleranslı biçimde sonuçlandırıldığı da bilinen yaygın örneklerdendir.

İzmir Körfezi'nin kirlenmesi, kent yakın çevresindeki sahil kasabalarında yazlık ev ve sitelerin yapımını tetiklemiş, bu merkezlerde yaratılan yeni "rant" olanakları ile kentte yaşanan olumsuzlukların bu mekanlara taşınmasına neden olmuştur. Aynı şekilde, kent mekanında yeni yatırım alanlarının kısıtlanması, kent çevresindeki doğal alanlarda, mevzi plan aracılığı ile düşük yoğunlukta yeni sitelerin gelişmesinin yolunu açmıştır. Son dönemlerde ise, kent merkezinde (Bostanlı, Karşıyaka'da), eski Gediz deltasının zemin açısından sorunlu alanlarında yoğun ve çok yüksek bloklar devlet aracılığı (TOKİ) ile imara açılmıştır.

Yukarıda açıklananlar ve örneklenenler ışığında, "rant"a konu olmadığı dönemlerde (1960'ların ortalarına kadar) İzmir'de, mimari kültür varlıklarını "koruma" ya da "korumama" gibi bir sorunun söz konusu olmadığı görülmektedir. Kent arsalarının "rant"a dönüşmeye devam ettiği izleyen dönemlerde ise, "rant"tan pay alma kaygısı gündelik yaşamın önceliğini oluşturmuş, her türlü kültürel değerin "korunması" ise geri plana itilmiştir. "Kültürel değerlerimizin korunması"nın önemi günümüzde her kesimce kabul edilerek, koruma bilincinin gelişmeye başlamasıyla beraber, "rant"a konu olduğu sürece bu yapıtların gerçek anlamda korunmalarının zorluğu ortadadır. Böyle bir ortamda, "koruma"nın gerçekleşmesi, salt yasal dayatmalarla değil, devletin desteği ile ve toplum, mal sahibi, kullanıcı adına doğrudan katkılar sağlanarak, "koruma"nın cazip hale getirilmesi ile mümkün olacaktır.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri töreni, 2007.

Binnur GÜRLER

Prof. Dr.
Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Küllerinden Doğmak...

"Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri" Türkiye'de ilk defa İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından verilmekte ve beş yıldır hâlâ tek olma özeliğini korumaktadır. Amacı kentteki kültürel-mekânsal mirasa hak ettiği saygının gösterilmesi ve tarihi yapıların korunmasını teşvik etmektir. Her yıl katılımcı sayısının artıyor olması farkındalığın da bu yolla artırıldığını gösterir. Kentli İzmirli, Basit Onarım, Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım, Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım, Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülleri, Emek Ödülü ve Seçici Kurul Özel Ödülü, kentlilerin tarihi soluyarak yaşamak istediklerini, bilincin artırılarak aktarıldığını, belediyelerin bu konuda donanımlı ve kararlı olduğunu gösterir. Çalışmalar tarihi değerleri modern yaşama dâhil eden önemli çabalardır, emek verenleri yüceltip kentin hafızasına kazır. Çalışmaların, belleklerde yaşaması ve yaygınlaşması adına bir yayın haline getirilmesi de övülmeye değer bir girişimdir.

Kent yaşamında ve paylaşımında büyük bir değişimin gerçekleşmesine yönelik projeler ortaya çıkmıştır. Sadece tarihi doku değil altyapı ve fiziki çalışmalar da yapılmaktadır. Kent rehabilite olurken yeni bir çehre kazanmaktadır. Kent değerlenmekte, hak ettiği görüntüye kavuşmakta ve bu görüntü içinde bilgi ve tavır da barındırmaktadır. Yapılar ve içerdikleri ustalıkların bilgilerinin yitip gitmesi engellenmektedir. Tüm bunlar kentin çözümü gecikmiş sorunlarındandır. Uzun soluklu ve sonuç odaklı bu çalışma, aynı zamanda ülkemizin en kalabalık kentlerinden biri için hayati bir çalışmadır. Geçmişimiz, geleceğimize ışık tutan bir kaynak olarak ancak bu biçimde değerlenebilir. Bu çalışma, içerisinde sosyal sorumluluk projelerini de barındırmaktadır ve zengin içeriğiyle kentte yaşayanların huzurlu, ziyaretçilerin ise sorunsuz gezmelerini sağlayacak önerilere açıktır. Katılımcılar, uygulamalardaki yöntem konusunda da titizlikle değerlendirilmektedir. Sadece yapılar miras kalmıyor, döneminin toplumsal yapısı, zevkleri, ilişkileri, örgütlenme biçimi de bu yapılara sinmiş olarak miras kalıyor. Ve tüm bunlar bir toplumun ortak geçmişi, hafızası ve aklını oluşturuyor. Her biri bir milli servet olan eserler kaderleri değiştirilerek yeniden hayat buluyor, yaşatılıyor. Kentin 5000 yıllık tarihine tanıklık eden tarihi yerleşimleri, şehir içinde sayıları artık iyice azalmış olan sebil, çeşme, şadırvan gibi su yapılarının, kilise, havra, türbe gibi dini yapıların bakım ve onarımında, restorasyonunda İzmir Büyükşehir Belediyesi etkin işlev üstlenmektedir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, kentin geleceği ile ilgili olduğu kadar geçmişiyle de ilgili övgüye değer kalıcı çalışmalar yapmaktadır. 2007 yılında "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri" saptanırken, jüri üyeliği görevim sırasında, bu büyük organizasyona, titiz çalışmaya, profesyonelliğe, çalışanlarının kent ve insan sevgisine, saygısına, sorumluluk duygusuna hayranlıkla şahit oldum. Ve bu çalışmanın içinde yer aldığım için onur duydum.

"Bir çocuk için bundan daha renkli bir yaşam olamazdı. Düşünün bir kere, cumbanın önünde açılan mavi deniz, körfezi çevreleyen ve akşamları gökkuşağının olanca rengine bürünen kat kat dağlar, tepeler; önümüzde durmadan balyalar, çuvallar yüklenen vapurlar, mavnalar, kayıklar ve en hoşu, rıhtım boyunca uzanan ak mermer şeridin biraz berisinde atlı tramvaylar, renk renk arabalar, kırmızı, mavi, yeşil, açık ya da perdeli ve içinde bebek gibi oturan insanlar, bir iki basamakla inenler binenler.

.....Akşam üstleri, İzmir'in o yakıcı güneşi battıktan epey sonra, serinlik basınca herkes evinin önüne çıkardı, iskemleler dizilir, soğuk limonatalar içilirdi, bardacık incirleri, parmak üzümleri yenirdi.

.....Kış gelmişti, deniz rıhtımdan yukarı tramvay hattına kadar çıkıyor, zehir gibi poyrazlar esiyordu. Tramvayların muşamba perdeleri sımsıkı kapanmıştı. Sırtlarına inen dağ gibi dalgaların altında atlar sendeliyor, kimi zaman kayıp düşüyorlardı.
O zaman yüreğim parçalanıyor, burnum pencereye dayalı ağlıyordum uzun uzun. O korkunç havalarda motorlar, mavnalar rıhtıma çarpıyor, Karşıyaka vapuru ceviz kabuğu gibi sallanıyordu koyda gidip gelirken."

Azra Erhat *(1915-1982)*

[En Hakiki Mürşit, Cem Yayınevi, İstanbul, Mayıs 1996]

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU - *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL - *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Fügen SELVİTOPU - *İ.B.B. İmar İşleri Daire Başkanı*
Kıvılcım KESKİNER - *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Başak İPEKOĞLU - *Prof. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Emel GÖKSU – *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Eti AKYÜZ LEVİ - *Prof. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Ülker BAYKAN SEYMEN – *Doç. Dr., İ.Y.T.E. Öğretim Üyesi*
Emel KAYIN – *Yrd. Doç. Dr., D.E.Ü. Öğretim Üyesi*
Serpil YASA - *İzmir I No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Ali Zafer ÇAKMAKÇI - *İzmir II No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ - *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tolga ÇİLİNGİR - *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

DANIŞMAN SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Aziz KOCAOĞLU - *İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı*
Hasan TOPAL - *İ.B.B. Genel Sekreter Yardımcısı*
Fügen SELVİTOPU - *İ.B.B. İmar İşleri Daire Başkanı*
Kıvılcım KESKİNER - *İ.B.B. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürü*
Serpil YASA - *İzm. I No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Ali Zafer ÇAKMAKÇI - *İzm. II No'lu Kül. ve Tab. Var. Kor. Kur. Müdürü*
Tamer BAŞBUĞ - *Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı*
Tolga ÇİLİNGİR - *Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı*

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Seçici Kurul Başkanı
Orcan GÜNDÜZ – *Prof Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Mimar)*

Üyeler
Sezai GÖKSU – *Prof. Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Şehircilik Ana Bilim Dalı Başkanı, Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*
Zeynep MERCANGÖZ – *Prof. Dr., E.Ü. Edebiyat Fakültesi, Bizans Sanatları Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, (Sanat Tarihçisi)*
Semahat ÖZDEMİR – *Doç. Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı, (Şehir Plancısı)*
Deniz ÖZKUT – *Yrd. Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi, (Mimar)*
Serhat AKBAY – *(Y. Mimar)*

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Nursen KAYA - *Yrd. Doç. Dr., İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi, (Şehir Plancısı)*
Mine TANAÇ KİRAY - *Dr., D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Ana Bilim Dalı, (Mimar)*

Orcan Gündüz **açıklıyor...**

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından bu yıl beşincisi düzenlenen "Tarihe Saygı-Yerel Koruma Ödülleri Yarışması" için, Ödül Komitesi tarafından 5 kategoride belirlenmiş olan toplam 32 aday için, geçtiğimiz yılda bu sayı 17 idi, 3-6 Eylül 2007 tarihleri arasında, Seçici Kurul tarafından yerinde yapılan gözlemler ve değerlendirmeler sonucunda ödüle layık görülen kurumlar ve şahıslar saptanmıştır.

2007 Yılı için belirlenen "Tarihe Saygı - Yerel Koruma Ödülleri" adaylarının 5 kategorideki dağılımları şöyledir;

Kentli İzmirli Ödülü (3)
Kentteki apartmanlaşma süreci içerisinde, eski evini yıkmayarak koruyup, yaşatan ve kullanmayı sürdüren aileler arasında evini olabildiğince özgün şekliyle korumayı başarmış olan ailelere verilen ödül.

B. Tek Yapı ve Tarihi Doku Ölçeğinde Başarılı Koruma Ödülleri:
Özgün mimari değerlerine uyumlu olarak başarılı biçimde gerçekleştirilmiş bir mimari uygulama nedeniyle mimarına, tarihi kent dokusunu başarılı biçimde düzenleyen kent plancılarına, aynı kapsamda mal sahiplerine ve de uygulayıcılara üç ayrı başlık altında verilen ödüllerdir.

B.1. Basit Onarım Ödülleri (1)
B.2. Esaslı Onarım Ödülleri
B.2.1. Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım (3)
B.2.2. Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım (10)
B.3. Emek Ödülü (1)

C. Arkeolojik Sit Alanlarındaki Ören Yerlerinde Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Sergilenmesine Yönelik Başarılı Mekanların Oluşturulması Ödülü (1):
Arkeolojik Sit Alanlarındaki özverili çalışmaları nedeniyle kazı ekibine, uygulamaların proje müellifine ve sponsoruna verilir.

D. Kentsel Sit Alanlarında Yeralan Yeni Yapılar İçin Başarılı Uygulama Ödülü (2):
Kentsel Sit Alanının dokusuna saygılı mimari yapıtlar için mimarlara, aynı şekilde tarihi dokudaki başarılı düzenlemeler için kent plancısına, mal sahibi ve de uygulayıcılara verilen ödüllerdir.

E. Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü (11):
Farklı ortamlardaki çalışmaları nedeniyle (yazı, makale, kitap, film, vd.) tarihi ve kültürel değerlerin korunmasına, tanıtılmasına sevdirilmesine katkıda bulunan kişileri, kuruluşları teşvik için verilen "duyarlılık" ödülüdür.

Seçici Kurul'un çok yönlü değerlendirmeleri sonucunda ödüle hak kazananlar şöyle belirlenmiştir;

KENTLİ İZMİRLİ ÖDÜLÜ: Nurten SUNER (Oy çokluğu), Münip DİNÇ Evi (Oybirliği), Gülsen ERTÜRK Evi (Oybirliği)

TEK YAPI ve TARİHİ DOKU ÖLÇEĞİNDE BAŞARILI KORUMA ÖDÜLLERİ:
B.1. BASİT ONARIM ÖDÜLLERİ: ABACIOĞLU Hanı (Oybirliği)

B.2. ESASLI ONARIM ÖDÜLLERİ:
B.2.1. Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım: Hasan GÜLER Evi (Oybirliği), FOÇA SİMİT SARAYI, (Oybirliği), Dr.Tülin-Malik DÜLGEROĞLU (Oybirliği)
B.2.2. Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım: BASMANE SEMT MERKEZİ (Oybirliği), İZMİR KÜLTÜR SANAT EĞİTİM VAKFI (Oybirliği), BEYAZ KAFE (Oybirliği)
B.3. EMEK ÖDÜLÜ: Sezai GÜRLER (Oybirliği)

C. ARKEOLOJİK SİT ALANLARINDAKİ ÖREN YERLERİNDE KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARININ KORUNMASI VE SERGİLENMESİNE YÖNELİK BAŞARILI MEKANLARIN OLUŞTURULMASI ÖDÜLÜ:

Seçici Kurul Özel Ödülü: Prof. Dr. Recep MERİÇ (Oybirliği)

KENTSEL SİT ALANLARINDA YER ALAN YENİ YAPILAR İÇİN BAŞARILI UYGULAMA ÖDÜLÜ:
Seçici Kurulun önerilen aday uygulamaları, kentsel sit alanı dokusu bağlamındaki yorumları açısından, oybirliği ile ödüle uygun görmemesi nedeniyle bu kategoride ödül verilmemiştir.

E. TARİHSEL ÇEVRE VE KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA DALINDA KATKI ÖDÜLÜ:
Bu kategorideki ödüllerin tümü seçici kurul üyelerince "oybirliği" ile verilmiştir.
Prof. Dr. Zeki ARIKAN, İzmir tarihi üzerine araştırmalar ve yayınlar.
Özel Konak Piri Reis İlköğretim Okulu, Öğrencilerin İzmir'in tarihi / kültürel değerleri üzerine maket, fotoğraf ve afiş çalışmaları.
Şehit Fethi Bey İlköğretim Okulu, "Basmane'den Tarihe Tutulan Işık" başlıklı araştırma, fotoğraflar.
Dalya HAZAR, Nur Sinem PARTİGÖÇ, Adil TOKAY, "Tarihi Yıldız Mahallesi ve Aliağa Camii" konulu araştırma.
Emre ÖZÇOBAN, "Geçmişten Geleceğe İzmir" adlı araştırma.
Necat ÇETİN, Ülfet Onart Lisesi, Bayındır, "Eski Fırınlı Köyü Hacı İbrahim Camii ve Köy Mimarisi" konulu belgesel.
Bayındır Ülfet Onart Lisesi, "Eski Fırınlı Köyü Hacı İbrahim Camii ve Köy Mimarisi" üzerine araştırma.
Şafak Şakir TÜRKER, Eğridere Örenler İlköğretim Okulu, Beydağ, "Bayındır'ın Görünmeyen Yüzü" konulu fotoğraf sergisi.
Garanti Bankası Kemeraltı Şubesi.
Yeni Foça Belediyesi Hizmet Binası.

Konuşmamı tamamlarken, "Tarihe Saygı ve Yerel Koruma" yarışması geleneğini 2003 yılında ülkemizde bir ilk olarak başlatan, rahmetli başkanımız sayın Ahmet Piriştina'yı, Seçici Kurul üyeleri adına, sevgiyle ve minnetle anmak isterim.

Ardından, bu ödüle süreklilik kazandıran, ülkemizde halen tek örnek olarak sürmesine destek veren, Büyükşehir Belediye Başkanımız sayın Aziz Kocaoğlu'na sürekli ve içten katkıları için teşekkürlerimizi ve şükranlarımızı sunuyoruz.

Koruma eyleminin olumlu sonuçlanabilmesi için her çabanın temelinde, özünde duyarlılık ve sevgi olması kaçınılmazdır. Bu duyarlılığı ve sevgiyi yüreklerinde gerçekten taşıyan, Büyükşehir Belediyemiz Fen İşleri Müdürü sayın Fügen Selvitopu ve Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Birimi Müdürü değerli meslektaşımız ve dostumuz sayın Kıvılcım Keskiner başta olmak üzere, birimin tüm çalışanlarına, yarışmanın her aşamasındaki olağanüstü performansları nedeniyle teşekkürlerimizi ve tebriklerimizi sunuyoruz.

Aynı şekilde, bu yarışma kapsamında, Ödül Komitesi'nde ve de Seçici Kurul'da emekleriyle katkıda bulunan üyeleri, yapıtları ve çalışmalarıyla ödülü hak eden tüm yarışmacıları, sonuçta kentimizdeki kültürel değerlerin korunması yolunda çaba harcayan herkesi tekrar kutluyor, benzer olumlu çalışmaların ve katkıların bundan sonra daha da artarak sürmesini diliyorum.

Seçici Kurul üyesi arkadaşlarım adına sevgi ve saygılarımı sunarım.

NURTEN SUNER EVİ

111 Sok. No: 20 Buca

Başvuru öyküsü:
19. yy. sonlarında inşa edilmiş olup pencereler dışında her eleman özgündür. 1953 yılından bu yana Nurten Suner, konut olarak kullanmaktadır.

GÜLSEN ERTÜRK EVİ

Atatürk Mah. İzmir Cad. No: 30 Yenifoça

Başvuru öyküsü:
Kayınvalidemin annesi almış evi. Ben o eve gelin gittim. Kırk yıldır burada yaşıyorum. Yedi odalı, bahçeli bir evdir. Eskiden ocaklıymış, şömine gibi. Onunla ısınırmış. Banyoları kurnalıymış. Yüz yıllık bir Rum evi olduğu söylenir.

MÜNİP DİNÇ EVİ

İsmetpaşa Mah. Küçükdeniz, Reha Midilli Cad.
No: 116 Foça
İnşa Tarihi: *1856*

Başvuru öyküsü:
Bir rum evi. Şimdiki sahibi 1924 yılından sonra yerleşmiş. 2. derece tescilli bir yapı. Hiç restorasyon görmemiş.

BASMANE SEMT MERKEZİ

Fettah Mah. 1299 Sok. No: 7 Basmane
Sahibi: *Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu*
Müellif: *İYTE Mimari Restorasyon Bölümü*
Yapımcı: *Ermiş İnşaat San. Tic. Ltd. Şti.*
Konak Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü

Başvuru öyküsü:
İzmir, Basmane semti, Fettah Mahallesi, 1299 Sokak No:7'de ve tapunun 58 pafta, 374 ada, 33 parselinde kayıtlı olan tarihi konut yapısı; Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 9.6.1979 gün ve A-1729 sayılı kararıyla tescil edilmiştir. 19. yy. Rum konut mimarisi özelliklerini taşır. Oteller Sokağı'na açılan 1299 Sokak üzerinde yer alır. Sokağın her iki yanında bitişik nizamda inşa edilmiş yapılar yer alır. 1973 yılından beri kullanılmayan yapı bakımsızlık nedeniyle tahrip olmuş iken, Konak Belediyesi'nce bir işlev verilerek kullanılması planlanmış ve bu doğrultuda, esaslı onarımının yapılması amacıyla İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimari Restorasyon Bölümü tarafından yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Projeler, İzmir I No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.5.2005 tarih ve 510 sayılı kararıyla onaylanmış; restorasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Basmane Semt Merkezi olarak hizmet vermektedir.

İZMİR KÜLTÜR SANAT EĞİTİM VAKFI (İKSEV) BİNASI

Atatürk Cad. No: 458 Alsancak
Sahibi: *Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş ve İşçi Bulma Kurumu*
Müellif: *Salih Seymen*
Yapımcı: *Ermiş İnşaat*

Başvuru öyküsü:
İzmir ili, Konak ilçesi, 204 pafta, 1281 ada, 3 parselde yer almaktadır. Tapu kayıtlarına göre 1265 m²'dir. 1897 yılından itibaren önceleri konut yapısı, ardından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü İzmir kurum binası olarak, daha sonra bir dönem özürlüler için kullanılmıştır. On yıla yakın bir süre kullanım dışı bırakılmıştır. Atatürk Caddesi'ne cepheli olan yapının, zemin kat giriş holü ön ve arka odaların tavanlarında özgün tavan süslemeleri olup, bu süslemeler yer yer duvarlara da aksettirilmiştir. Ayrıca yapıda kullanılan tüm kapı, boyut detay ve işçiliklerde genelde özgünlük söz konusudur. Zemin katta, giriş holünde siyah-beyaz mermer plakalar, iç duvarlardaki plasterler ve odalardaki şömineler özgünlüğünü korumaktadır. Restorasyon projelerinin yapı sahiplerince 2003 yılında hazırladığı ve İzmir I. No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından onaylandığı tespit edilmiştir. Ancak, restorasyon uygulaması için 4734 sayılı kanuna göre istenen tüm projeler olmadığından, Konak Belediyesi'nce Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik kapsamında, eksik olan uygulama projeleri ve uygulama işlemi için valilikten sağlanan ödenek ve belediye bütçesinden katkı alınarak öncelikle projeler elde edilmiş, ardından ihale yolu ile restorasyon uygulaması yapılmıştır. Bina, İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı tarafından kullanılmaktadır.
Konak Belediyesi'ne 2006 yılı sonu yapılan esaslı onarım başvurusu işleme alınmış ve gerekli çalışmalar yapılmıştır.

ESASLI ONARIM 2007

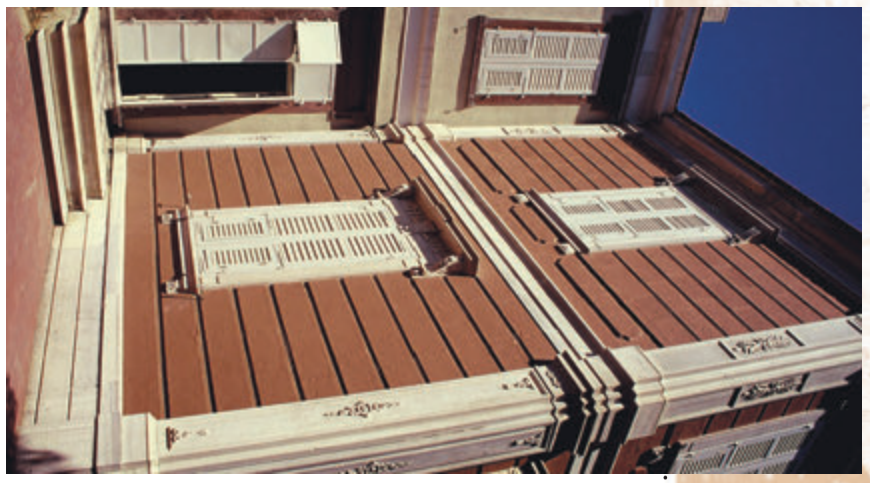

BEYAZ CAFE

Atatürk Mah. Reha Midilli Cad. No: 23/A Foça
Sahibi: *Abbas Adanır*
Kullanıcılar: *Mualla Yıldız, Mukadder Yıldız, Münevver Metin*
Müellif ve yapımcı: *Nurcan Dağlı (Mimar)*

Başvuru öyküsü:
Eski Foça'nın merkezinde, tapunun 7 ada, 11 pafta, 42 parselinde kayıtlı, yüz yıllık bir yapı. Yedi yıllığına kiralanan yapı, İzmir II No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 2.5.2007 tarih ve 2955 sayılı kararı ile kiracıları tarafından restore edilmiştir. Şu anda kafeterya olarak hizmet veriyor.

TÜLİN DÜLGEROĞLU MALİK DÜLGEROĞLU EVİ

Küçükdeniz Sahil Cad. No: 132 Foça
Sahibi: *Tülin Dülgeroğlu - Malik Dülgeroğlu*
Müellif: *Eser Cihan (Y. Mimar)*
Yapımcı: *Ahmet Şimşek (Mimar), Sabir Kocamaz (İnşaat Müh.)*
İnşa tarihi: *1882*

Başvuru öyküsü:
Çok sayıda üç boyutlu alçı kemer çalışmalarını, yerinde kesme geniş kartonpiyerleri, özgün ahşap tavan ve tavanda göbek süslemelerini, özgün pencere ve kapıları, dönemin karakteristiğini yansıtan demir kapı çalışmalarını barındıran taş yapı.

İzmir ili, Foça ilçesi, İstempaşa Mahallesi, Sahil Caddesi'nde, tapunun 23 pafta, 136 ada, 5 parselinde yer alan yapı, İzmir II No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 30.1.2002 gün ve 10394 sayılı kararı ile restore edilmiştir.

HASAN GÜLLER EVİ

Sahibi: *Hasan Güller*
Müellif ve yapımcı: *Nurcan Dağlı (Mimar), İsmet Yürükoğlu (Mimar)*

Başvuru öyküsü:
İzmir ili, Foça ilçesi, Atatürk Mahallesi, Akkaya Mevkkii'nde; tapunun 12 pafta, 16 ada, 26 parselde bulunan yapı, İzmir II No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 4.2.2005 gün ve 410 sayılı kararı ile restore edilmiştir.

FOÇA SİMİT SARAYI

Foça

Sahibi: *Ömer Harmankaya*
Müellif ve yapımcı: *Nurcan Dağlı (Mimar), İsmet Yürükoğlu (Mimar)*

ABACIOĞLU HANI

Anafartalar Cad. Kemeraltı

Müellif ve yapımcı: *Konak Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü*

Başvuru öyküsü:

Hanın korunarak yaşatılması amacıyla basit onarıma yönelik projeler hazırlanmış ve Koruma Kurulu onayları alınmıştır. Proje kapsamında, hanın avluya bakan cepheleri ile 920 Sokak cephesindeki eklentilerin kaldırılması, tamiratının yapılması, boyanması ve özgün karakterine kavuşturulmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Projede belirtilen hususlar han esnafına anlatılmış, esnafla belediye başkanımız ve ilgili birimlerin yetkilileri ile düzenli toplantılar yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda tüm cephe düzenleme ve cephedeki basit onarım giderleri han esnafınca karşılanmıştır. Belediyemizce avlu içi zemin kaplama ve altyapı çalışmaları yapılmış ve teknik bilgi, danışmanlık desteği verilmiştir.

Hanın avlusunda ise; yer döşemesinin yenilenmesi, yeni aydınlatma elemanlarının konulması ve peyzaj düzenlemeleri yapılarak, tarihi Abacıoğlu Hanı'nın, Kemeraltı Çarşısı'nın turistik değere sahip önemli bir noktası olması sağlanmıştır.

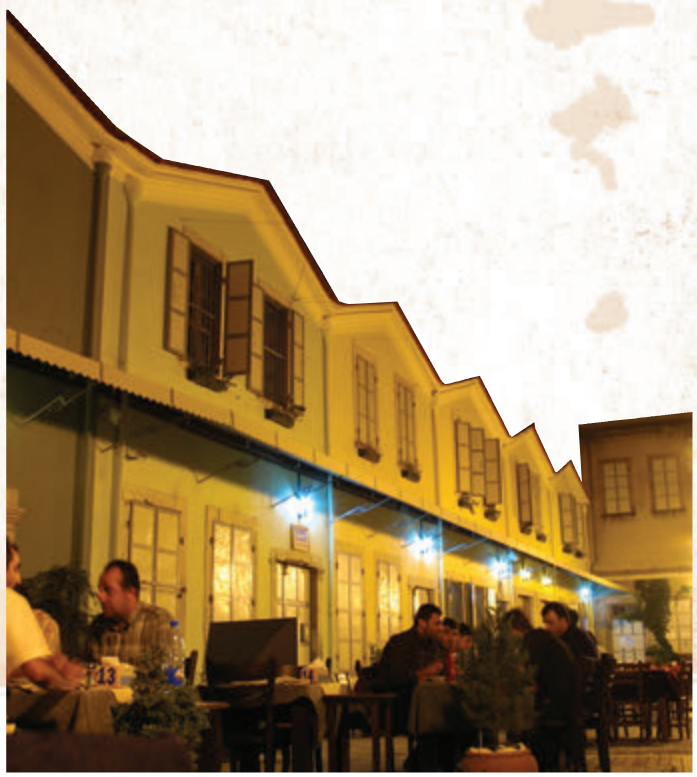

Abacıoğlu Hanı

Kemeraltı'nda, Başdurak Camisi'nden Arasta'ya giden Anafartalar Caddesi'nin sağ tarafında, 919 ve 920 sokaklar arasındaki ada üzerinde yer alır.

Ortada bir avlu ile bu avlunun çevresinde iki katlı dükkanların yer aldığı asimetrik düzenlenmiş bir planı vardır. Hana, kuzeybatı cephesinde yer alan bir kapı ile girilmektedir. Yapı, düzgün kesmetaş, moloz taş ve tuğla malzemeleri ile örülmüş duvarlara sahiptir. Örtü sistemi, içte beşik tonoz, üstte çift pahlı çatıdan oluşur. Avlunun kuzeydoğu ve güneybatı kanatları özgün olup, diğer bölümleri onarım ve yeni yapı ekleriyle özgünlüğünü yitirmiştir.

Avluya girerken sağ tarafta, güneybatı kanadında yer alan yedi adet dükkan, kendi içinde birbirine simetrik bir düzene sahiptir. Hepsinin avluya bakan cephedeki açıklıkları, üstte üçer pencere altta ise ikişer pencere ve birer kapıdan oluşmaktadır. Hepsi bir örnek kapı ve pencereler düz atkılı, taş söveli düşey dikdörtgen açıklıklar biçimindedir. Her birinde içten avluya dik uzanan beşik tonozların üstten çift pahlı çatıyla örtülü olması nedeniyle dükkanların ön cephelerinde üçgen alınlıklar meydana gelmiştir. Bu alınlıklar çatı hizasında düz saçakla sonlanır. Dükkanlar, iç düzende ahşap malzemeyle iki katlı hale getirilmiştir.

Avlu girişinin sol tarafında yer alan kuzeybatı kanadında ise sekiz adet dükkan yer almaktadır. Buradaki üst örtü sistemi diğer kanatta bulunandan farklı olarak, avluya paralel çift pahlı tek çatıdan oluşur. Cephenin üst katında her dükkana iki adeti ait olan, on altı pencere bulunmaktadır. Pencereler yine düz atkılı, taş söveli ve düşey dikdörtgen açıklıklar biçimindedir. Bu pencerelerden güneydoğu uçtaki, sonradan bir merdivenle ulaşım sağlanan kapı haline getirilmiştir. Alt kat açıklıkları, diğer kanatta olduğu gibi bazılarında iki pencere bir kapı düzeninde, bazılarında ise bu düzenin sonradan değiştirildiğini belli eden; bir pencere, bir kapı açıklıkları uygulamaları göze çarpmaktadır. Açıklıklar aynı nitelikte ve dükkan içleri yine ahşap malzemeyle iki kat haline getirilmiştir.

Abacıoğlu Hanı'nın yapım tarihi bilinmemektedir. Vakıf kayıtlarına göre 18. yy. başlarında Abacızade Hacı Ahmet Efendi'nin oğlu, Hacı Mustafa Ağa'nın Güzel Hisar'da yaptırmış olduğu camii, şadırvan, muallimhane ve bir dershane ile otuz adet hücreleri için İzmir'de bulunan mallarını 24 Şubat 1718 tarihinde vakfetmiş olduğu bilgisi ve bu vakfiyede belirtilenler yanında, İzmir'de Kasab Hızır Mahallesi'nde bir taraftan Merhum Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Hanı ve bir taraftan Rum kilisesi mahzeni ve avlusu bulunan dokuz bab büyutı ve yedi bab tahtani mahzenleri olarak tarif edilen yapının Abacıoğlu Hanı olması olasıdır. Bu bilgiler doğrultusunda yapının 18. yy.'ın başlarında var olduğu söylenebilmektedir.

Konak Belediyesi tarafından hanın avluya bakan cephelerindeki ve 920 sokağa bakan cephesindeki eklentiler kaldırılmış, avlunun yer döşemesi yenilenmiş, aydınlatma elemanları eklenmiş ve peyzaj düzenlemesi yapılmıştır.

Kaynaklar: Bozkurt Ersoy, İzmir Hanları, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara, 1991, s. 22-24
Vakıf bilgileri için bkz. İzmir Vakıflar Müdürlüğü, II. Vakfiye Defteri s. 258

SEZAİ GÜRLER

Taş işleme ustası

Tülin Dülgeroğlu - Malik Dülgeroğlu Evi'nin üç boyutlu alçı çiçek süslemeleri, tavan ve kemer yapımı, patinesi, yerinde silme kartonpiyer uygulamaları; 'Papazın Evi' olarak bilinen taş evin iç dış niş yapımı-onarımı, patinesi, demir kapı eskitmesi;
Meltem- Michael Defne Evi'nin alçı - kartonpiyer ve pencere kenarı çalışmaları; Turgut Tokuç Evi'nin alçı - kartonpiyer ve pencere pervazları yapım onarımı ve patineleri ile...

EMEK ÖDÜLÜ 2007

Sezai Gürler İle SÖYLEŞİ

Anadolu mimarisinde; antik dönem uygarlıklarından başlayarak, Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemi ile Osmanlılardan günümüze kalan yapılarda güçlü plastik etkisi olan bezemeler, taş ustalarının emeği ile mimariye anlam kazandırmıştır. Fabrikasyon üretimlerle pek çok el sanatı işçiliği gibi taş işçiliği de yok olmaya başladı ülkemizde. Siz bu mesleğe nasıl başladınız; ve ustalarınız kimlerdi?

Meslek lisesini bitirdim. Demir ve ağaca yön verebiliyorsak, alçıya daha kolay yön veririz, dedik ve mesleğe başlamış olduk. İlk ustam Andrea; ama biz ondan daha iyisini yapabiliriz, dedik; ve bu tekniği daha da geliştirdik.

Biliyoruz ki, kullandığınız pek çok teknik var. Üç boyutlu alçı süslemeler, ferforje patinesi gibi… Bu uygulama teknikleriyle ilgili bilgi verir misiniz kısaca?

Tamamen el işçiliği. Göbeklerin kenarları Helen tarzı. Elde yapılmış çiçekler ve silikon katkılı malzeme kullanılıyor ve gerisi oyularak şekil veriliyor. Renklendirilmesi insanın o günkü ruhsal durumuna göre değişiyor. Daha güzel olması için işe başlamadan önce bir duble rakı içip başlıyoruz. *(gülüşmeler)* Bu da bizim işimizin cilvesi. Plastik kalıplar kullanılıyor.

Bir taş ustası birbirinden farklı teknikleri bilmeli mi? Mesleğinizi uygularken eski örnekleri araştırıyor musunuz?

Muhakkak bilmesi gerekiyor. Oymayı herkes yapabilir, ilkokul mezunu bir adam da yapabilir.

Ne tür yerlerden iş alıyorsunuz daha çok?

Çok fazla dışarı açılan bir insan değilim. Daha önce Denizli'deydik ve Foça'ya oradan geldik. Aslında buraya rakı içmeye gelmiştim. On yedi yıldır buradayım ve Foça dışına çıkmaya niyetim yok. Gerçekten bize ihtiyaç duyulan yerlere gidiyoruz.

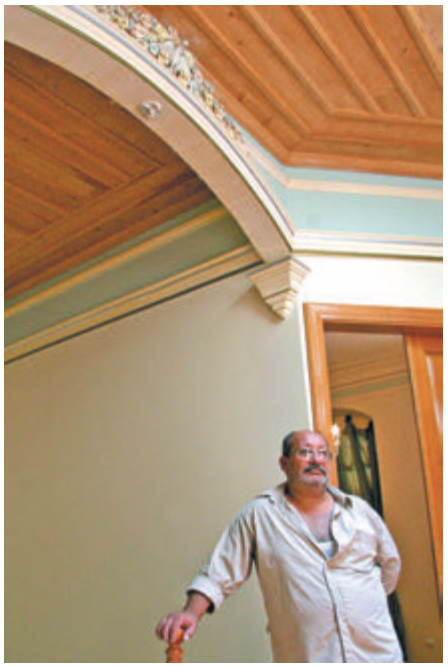

Taş işçiliği mesleğinin yaşatılması ve yaygınlaşması için neler yapılmalı sizce?

Amele gibi sadece para kazanmak için değil, o işten zevk almayı öğretmeli. Usta çırak ilişkisi çok önemli, köşe taşları çok önemli, usta çırağına sürekli uygulamalı örnek yaptırmalı, görerek öğretilmeli. Özel sektörün, üniversitelerin böyle ustalara birazcık önem vermesi gerekiyor, ustalar yetiştirilmeli. 80 katlı gökdelenler yerine insanlar artık 5 yıldızlı otel fiyatı verip restorasyonu yapılmış eski evlere gelmektedirler.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'nde Emek Ödülü'ne değer görüldünüz. Bu ödülün size katkılarından bahsedelim mi biraz da?

Ödül almışsın, deyip, bana iş de vermiyorlar. *(gülüşmeler)* şaka bir yana, manevi olarak önce insanın kendi kendine tatmini… Yaptığın işin anlaşılması ve ortaya çıkması insana heves veriyor. Daha güzel şeyler yapmak istiyor. Camilerde ve büyük yapılardaki süslemeleri kurtarabilirsek… Finali bu tip yapılarda yapmak düşündüğümüz şey.

ZEKİ ARIKAN

Prof. Dr.
Ege Ünüversitesi Edebiyat Fak. Tarih Böl. Öğretim Üyesi
Ödüle öneren: *Oktay Gökdemir (Yrd. Doç. Dr.)*

İzmir tarihi üzerine araştırmaları ve yayınları ile...

Başvuru öyküsü:
Prof. Dr. Zeki Arıkan, 1979 yılından bu yana Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde verdiği İzmir yerel tarihine ilişkin derslerle; yerel tarihin önemini ve toplumsal belleğin oluşumundaki yadsınamaz katkısını ortaya koymaya çalışmıştır. Yurtiçi ve yurtdışında katıldığı yüzlerce konferans, sempozyum ve panellerde, İzmir yerel tarihinin önemini vurgulamaya çalışmış, özellikle 19. yüzyıldan itibaren çok zengin örneklerini görmeye başladığımız İzmir Yerel Basını üzerine yapmış olduğu çalışmalarla bu alandaki eksikliği gidermeye çalışmıştır. Arıkan, Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e İzmir'in fikir ve düşünce dünyasına yön veren İzmirli aydınların, yazarların, düşün adamlarının özyaşam öykülerini bir karınca titizliğiyle inceleyerek, unutulmaya yüz tutmuş bu insanları İzmir kenti ve Türkiye ile buluşturmuştur. Bunlar arasında; Ziya Somar, Muhittin Birgen, Vasıf Çınar, Mustafa Necati, Orhan Burian sayılabilir.

Yapıtlarından:
- *XV-XVI. Yüzyıllarda Hamit Sancağı, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İzmir, 1988*
- *Mütareke ve İşgal Dönemi İzmir Basını (30 Ekim 1918 – 8 Eylül 1922), Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1989*
- *Mütareke ve İşgal Anıları - Haydar Rüştü Öktem, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 1991*
- *Tarihimiz ve Cumhuriyet (Muhittin Birgen 1885-1951), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1997*
- *İzmir Basınından Seçmeler (1872 - 1922) I. Cilt, İ.B.B. Kent Kitaplığı, İzmir, Haziran 2001*
- *İzmir Basınından Seçmeler (1923 – 1938) II. Cilt – I. Kitap, İ.B.B. Kent Kitaplığı, İzmir, Ocak 2003*

Makalelerinden:
- *XIV-XVI. Yüzyıllarda Ayasuluğ, Belleten, 209, 1990, s. 121-177*
- *İncir Nakliyatı ve Aydın Şimendifer Kumpanyası, Tariş'in Sesi, 80. Yıl Özel Sayısı, Kasım 1993*
- *İzmir ve Kemeraltı, İzmir Dergisi, 7-8, 1993, s. 16-18*
- *Milli Mücadelenin Bir Öncüsü: Mustafa Necati, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi 1-2 1992, s. 51-86*
- *Hasan Âli Yücel İzmir'de, Tarih ve Toplum, sayı 84, 1990, s. 16-21*
- *1922 İzmir Yangını ile İlgili Bir Rapor, Türk Kültürü, sayı 316, 1989, s. 458-465*
- *Atatürkle İlgili Eski Bir Belge, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, sayı 15, 1989, s. 607-612*
- *İşgal Sırasında İzmir'de Kurulan Bir Dernek, Atatürk Yolu, sayı 3, 1989, s. 355-371*
- *İzmir'de İlk Kooperatifleşme Çabaları, Tarih İncelemeleri Dergisi, IV, 1989, s. 31-42*

Bildirilerinden:
- *Kurtuluştan Sonra İzmir'de Çıkan İlk Gazete: Türk Sesi, Uluslararası II. Atatürk Sempozyumu, Ankara, 9-11 Eylül 1991*
- *Lozan Barış Konferansı ve İzmir Kamuoyu, Lozan Konferansı'nın 70. Yılı, 25-26 Ekim 1993, İstanbul*
- *Bir İzmir Tarihçisi: Ziya Somar, Kurtuluşunun 70. Yılında İzmir Sempozyumu, 9-10 Eylül 1992, İzmir*
- *Osmanlı Tarihçiliğinin Gelişimi, Tarih ve Sosyoloji Semineri, 29-30 Mayıs 1990, İstanbul*
- *Tanzimat ve Kamuoyu, E.Ü. Edebiyat Fakültesi – Tanzimat'ın 150. Yılı Sempozyumu, 6-7 Kasım 1989, İzmir*

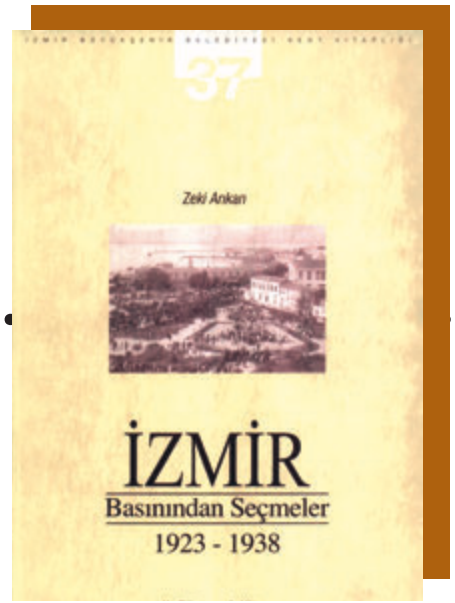

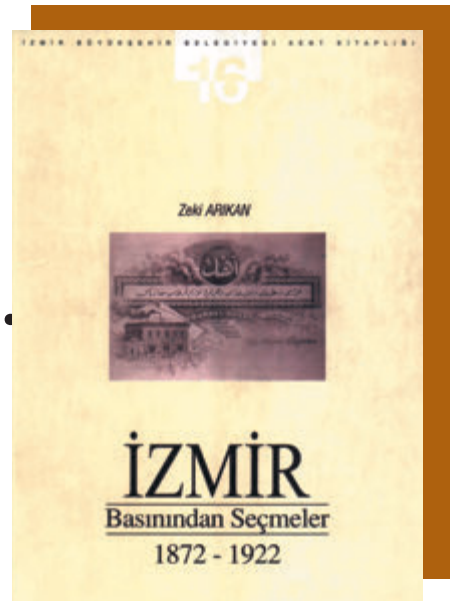

Zeki Arıkan İle SÖYLEŞİ

Söyleşimize katılarak yayınımıza destek olmanızdan mutluluk duyduk.

Öncelikle teşekkür ederim.

Özellikle Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti tarihi üzerine, İzmir tarihi üzerine çalışıyorsunuz. Araştırmalarınızda, İzmir'in Cumhuriyet tarihindeki yeri nasıl şekilleniyor?

İzmir bilindiği gibi Doğu Akdeniz'in en önemli liman kentlerinden biriydi. Uluslararası bir niteliği vardı. Nüfus, Türk ve Müslümanlar dışında Levantenler ve gayrimüslimleri de kapsıyordu. Bilindiği gibi İzmir 13 Eylül 1922'de kasten yakıldı. Geriye sadece külleri kaldı. İşte İzmir bu küllerden doğdu, yeniden yapıldı. Pek çok emek ve para sarfıyla… Kurtuluştan sonra, İzmir'in nüfus yapısı büyük ölçüde değişti. Pek çok yabancı kuruluş millileştirildi. Milli Mücadele'nin ana amacı da İzmir'in ve Batı Anadolu'nun kurtarılmasıydı. Bu amaç sağlandı. Ekonomik yönden, kentsel yönden vb. her yönden İzmir yeniden inşa edildi. Yarım yüzyıl önce İzmir'in bir üniversiteye kavuşması, bu kente yepyeni ufuklar açtı. Bugün İzmir dört beş üniversiteyi sinesinde barındıracak bir kültürel düzeye ulaşmıştır. Liman yine canlılığını korumaktadır. Tariş gibi kuruluşlar bölgenin ekonomik nabzını elinde tutmaktadır.

İzmir'in yazılı tarihi, "büyük yangın"la birlikte önemli ölçüde tahrip oldu ve günümüze sayılı sayıda belge ve basılı eser ulaşabildi. Birçoğu da başka ülkelerin arşivleri ile Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde kaldı yalnızca. İzmir üzerine çalışırken, 1922 öncesine ilişkin ne gibi zorluklar yaşıyorsunuz?

Evet, İzmir yangını bu güzelim kenti bir kül yığını haline getirmekle kalmadı, onun kültürel varlığına da büyük zarar verdi. Kent tarihi için bugün vazgeçilmez kaynaklardan olan Şeri'iyye Sicilleri, birkaç defter dışında yok olmuştur. Ancak İzmir'le ilgili arşivlerimizde zengin malzeme var. Prof. Beyru'nun çalışmalarının ortaya koyduğu gibi yabancı arşivler de çok zengin. Sonra İzmir Vilayeti yangınında yani XX. yüzyılın ortalarında pek çok belge de yanıp kül olmuştur. Yine İzmir tarihine ışık tutacak yerli pek çok malzeme dağınık biçimde, şurada burada unutulmuş durumdadır. Mübadele sırasında Yunanlılar buradan gidenlerin ayrıntılı defterlerini tuttular ve arşivlediler. Peki, oradan buraya gelenlerin defterleri nerededir? İzmir üzerine bir araştırma yapan Tülay Alim Baran, bu defterlerden bazılarına hiç akla gelmeyen yerlerde ulaşabildi. Bana öyle geliyor ki sorun, malzemeden çok, malzemenin sistemli olması ve ona kolayca erişilebilmesidir.

Paul Fesch, "Abdülhamid'in Son Günlerinde İstanbul" başlıklı yapıtında İzmir'i "Türk basınının beşiği" olarak tanımlar. Sizin de İzmir basını üzerine kapsamlı araştırma ve yayınlarınız var. Mütareke ve İşgal Dönemi İzmir Basını (30 Ekim 1918 – 8 Eylül 1922) ve İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı içerisinde yayımlanan ve üç cilde ulaşmış olan İzmir Basınından Seçmeler… Öneminden ve evrelerinden söz edebilir misiniz İzmir basınının?

Paul Fesch, İzmir'i Türk basınının beşiği olarak kabul eder. Bu doğrudur. Çünkü 1820'li yıllarda İzmir'de Fransızca basın büyük bir gelişme gösterdi. Bunu gayrimüslim basın izledi. Türkçe basın geç ortaya çıkar. 1868 Vilayet Matbaası'nın kurulması, İzmir basın tarihinde bir dönüm noktasıdır. Resmi olmakla birlikte İzmir, bir gazeteye, Aydın gazetesine kavuşmuştur. Daha önce basılan birkaç Türkçe kitap gayrimüslim matbaalarında basıldı. İzmir'de kitapçılık üzerine bir tez yapan Dr. Erkan Serçe'nin çalışması çok ilgi çekici sonuçlar ortaya koydu.

İşgal günlerindeki İzmir basından da örnekler vermenizi istesek? O günlerde Mustafa Kemal ve Ulusal Mücadele, İzmir basınında nasıl yer alıyordu?

Mehmet Salim'in Devir ve İntibah gazeteleri İzmir'in ilk özel Türk gazeteleri olması açısından önemlidir. Fakat sonu gelmemiştir. Asıl önemli gelişme Nevruz Dergisi'nden sonra (1884), Halit Ziya ve Tevfik Nevzat'ın yayına soktukları Hizmet gazetesiyle başlar (1886). Hizmet'in çıkışını Halil Rıfat Paşa çok geniş ölçüde desteklemiştir. Bu gazete İstanbul sansüründen biraz uzaktı. Orada yazılamayacak yazıları burada gören İstanbul gençliği, Hizmet'e büyük önem veriyordu. Halit Ziya sonra İstanbul'a gitti. Maî ve Siyah'ı orada yazdı. Aşk-ı Memnu'yu yine orada kaleme aldı. Acaba Halit Ziya İstanbul'a gitmeseydi, bu romanları İzmir'de yazabilir miydi? Bu sorunun yanıtı, acaba Tevfik Fikret İzmir'de yaşasaydı "Sis"i yazabilir miydi?, demekle eş anlamlıdır. 1895'te Tevfik Nevzat Ahenk'i çıkarır. Bıçakçızade'nin İzmir'i de aynı yıllarda yayına girer. İzmir basınında asıl büyük gelişme II. Meşrutiyet'le başlar. Bugün ancak adını bildiğimiz, kendileri ortada görünmeyen pek çok gazete çıktığı anlaşılıyor. Çoğu kısa ömürlü olmuştur. Anadolu (önce İttihat), Köylü gazeteleri uzun ömürlüdür. Köylü, Ege'nin, köylünün, işçinin nabzını tutan bir gazete idi. Kullandığı dil, inanılmayacak kadar yalındı. Gazete halk deyimlerini kullanıyor, unutulmuş sözcükleri güncelleştiriyor, dahası sözcük uyduruyordu. Ama bu gazetenin Mütarekede Yunanlılar tarafından satın alınması ve işgali desteklemesi, kültürel anlamdaki rolünü ikinci plana atmış ve unutturmuştur...

İşgal, çok canlı olan İzmir basınına ağır bir darbe vurdu. Ancak kurtuluştan sonra basın yeniden canlandı ve bu canlılık uzun süre devam etti. İzmir'de aynı anda dört beş gazetenin çıkması bu canlılığın göstergesidir. Son yıllarda basın yayındaki büyük gelişmeler, birçok ulusal gazetenin Ege eki vermesi yepyeni bir gelişmedir. Yerel gazete olarak Türkiye'nin Osmanlıdan devraldığı en eski gazetesi olma onurunu taşıyan Yeni Asır varlığını sürdürüyor. İşgal günlerinde basın çok sıkı kayıtlar altındaydı. İşgal kuvvetleriyle ilgili bütün duyuruları yayınlamak zorundaydı. Türk ordusunun başarıları ise gizleniyordu. Atatürk 1919 seçimlerine İzmir'in katılmasına büyük önem veriyordu. Ancak buraya gönderdiği telgraflar kabul edilmedi. Kaldı ki, işgal kuvvetleri İzmir ve çevresinde seçimlerin yapılmasını engellediler. Kimi Türkçe gazeteler, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıktığına, Erzurum'da bir Kongre topladığına ilişkin haberler veriyorlardı. Uzun bir demeci de Ahenk'te yayımlandı. Köylü gazetesi, Ali Kemal'in diliyle Mustafa Kemal Paşa'ya saldırmaktadır. Ankara'da açılan TBMM hükümetinden Ankara Sovyet Hükümeti olarak söz edilmektedir. Mustafa Kemal'in İzmir gazetelerine başarıları yansıyordu. Ama durum az çok anlaşılmıştı. Kimi Türkçe gazetelerin onu öven bir dil kullanmaları, İzmir Rum basınını küplere bindiriyordu.

Siz aynı zamanda Ege Üniversitesi İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü'nü üstlendiniz. Merkezin çalışmaları konusunda bilgi verirmisiniz biraz?

İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü'nü bir dönem yürüttüm (2004-2007). Şimdi çok değerli bir arkadaşım, Yrd. Doç. Dr. Eren Akçiçek yürütüyor. Merkezin olanakları kısıtlıdır. Kadrosu bir sekreterle sınırlıdır. Ama yine de bir şeyler yapılmıştır ve yapılmaktadır. Benim dönemimde İzmir'e yönelik epeyce konferans, panel ve kongre düzenlendi. Seferihisar ve Kula'da yerel tarihe yönelik sempozyumlar yapıldı. Bunlar yerel yönetimlerin desteğiyle basıldı. Ege bölgesinin sağlık tarihiyle ilgili geniş kapsamlı bir sempozyum da düzenlendi. Fakat ne yazık ki buraya sunulan bildiriler hala basılmadı. Arşiv belgelerinden, Cunda adasında bulunan anıtsal binanın tarihiyle ilgili ilginç bilgilere ulaştım. Binayı gidip yerinde gördüm. Şimdi boş ve harap bir haldedir. Burasını vaktiyle bir papaz 5000 altına yaptırmış. Sonra, kaymakamlık binası olarak kullanılması için çok az bir fiyatla Osmanlı yönetimine devredilmiş. İlgililere durumu yazdım. Kültür Bakanlığı harekete geçti. Sayın Ayvalık kaymakamı gelişmelerin iyi yolda olduğunu söyledi. Şimdiki durumu bilmiyorum.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin, rahmetli Ahmet Piriştina döneminde hayata geçirdiği ve "Kentin Belleğine Yolculuk" başlığıyla kentliye sunduğu "Kent Kitaplığı" sizce amacına ulaştı mı; ve daha neler yapılmalı bu bağlamda?

Bunun önemini bir anımla dile getirmek istiyorum. Priştina rahmetli olduğu zaman, ben Polonya'da idim. Bir kongre vardı. Pek çok Türk ve yabancı bilim adamı da katılmıştı. Elçiliğimiz bir kabul resmi veriyordu. Acı haberi orada aldık. İnanamadık. Ne yazık ki haber doğrulandı. Kongreye katılan yabancı bilim adamlarının da bizim kadar üzüldüğüne tanık oldum. Neydi herkesi bu kadar üzen? Bu yalnızca genç bir insanın ve mükemmel bir yöneticinin kaybının bıraktığı acı değildi. Onun kültürel alandaki çalışmalarının her yerde bıraktığı derin izlerden kaynaklanıyordu. Nitekim yabancılar, onun başlattığı "Kent Kitaplığı"nı ve yine onun çabalarıyla çıkan Kent Kültürü Dergisi'ni biliyorlardı. Sanırım Kent Kitaplığı'nın önemi, evrensel boyutlara ulaşmasında yatmaktadır.

KADİFEKALE

Türü: *Maket, afiş, karakalem çizimlerle hazırlanmış araştırma.*
Hazırlayan: *Özel Konak Piri Reis İlköğretim Okulu Arkeoloji Kulübü Öğrencileri*
Danışman: *Tino Reggio (Arkeoloji Kulübü Başkanı)*

Başvuru öyküsü:
Arkeoloji Kulübü öğrencileri, Kadefikale'yi araştırıp kesmeşekerlerden kalenin maketlerini yaptılar; ayrıca çektikleri fotoğraflardan ve karakalem çalışmalardan afişler ürettiler.

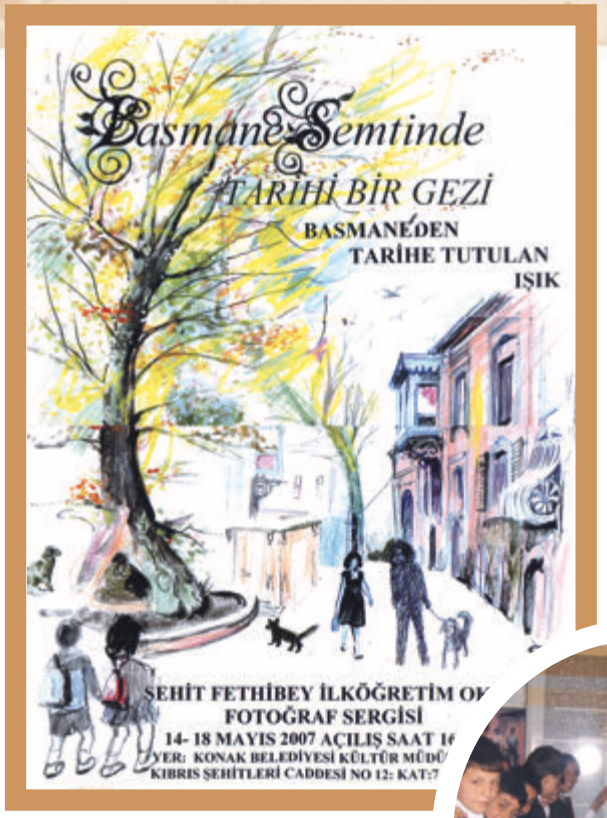

BASMANE'DEN TARİHE TUTULAN IŞIK

Türü: *Fotoğraf Sergisi*
Hazırlayanlar: *Şehit Fethibey İlköğretim Okulu Öğrencileri*
Danışman: *Nedim Köksal (Okul Müdürü) - Zeynep Birlik (Türkçe Öğretmeni)*

Başvuru öyküsü:
Şehit Fethibey İlköğretim Okulu'nun bulunduğu Basmane semtinin, öğrencilerle birlikte gerçekleştirilen semt gezisi aracılığıyla elde edilen görsel dökümanlar, yine öğrenciler tarafından yapılan araştırmalar ile desteklendi ve bir duvar gazetesi oluşturuldu. Öğrenci Fotoğraf Kulübü tarafından seçilen 43 fotoğraf, 'Basmane'den Tarihe Tutulan Işık' adıyla iki ayrı merkezde sergilendi. Bu çalışmalar sonucunda öğrenciler tarihin önemini, tarihe olan sevgilerini, oturdukları semtin tarihsel değerini şiirle, kompozisyonla veya resimle ifade etmeye çalıştı.

Bir Mektup

Basmane'den tarihe tutulan ışık

Şehit Fethibey'den yola çıktık. Gittiğimiz yol tarih, tarihin sararmış solmuş, yok olmaya yüz tutmuş, koca şehrin göbeğine saklanmış kalmış, sönmek üzere olan bir yoldu. Her caddesinde ya üzülerek ya sevinerek; ama hep şaşkın ve meraklı yüzlerle yürüdük. Bilmediğimiz o kadar çok şey, görmediğimiz öyle yerler varmış ki… Niçin gezmedik bu sokakları, niçin korumadık ve sermaye etmedik geleceğimize? Gezerken şunu sorduk belki de kendi kendimize; tarih mi tekerrür ediyordu, yoksa hatalar mı?

Bu sergi gezdiklerimizden, gördüklerimizden bir izdir, bir ışıktır. Amacımız sadece geleceğe bir anı bırakmak değil. Amacımız gözümüzü daha iyi açarak İzmir'in tarihine, tarihi değerlerine bakmak. Ama sadece bakmak da değil, bu tarihe sahip çıkmak; İzmir'i, İzmirliyi tarihiyle buluşturmak, yüzleştirmek…

Belki de sesimiz bir çığlık olur sesinize karışırsa. İzmir tarihini tanır, tarihini korur, onarır ve tanıtır. Belki de değişir tarih ve bundan sonra kendi tarihimizle, tarihi eserlerimizle sevinir ve övünürüz.

Zeynep Birlik; Şehit Fethibey İlköğretim Okulu Türkçe Öğretmeni

TARİHİ YILDIZ MAHALLESİ ve ALİAĞA CAMİİ

Türü: *Araştırma*
Hazırlayanlar: *Adil Tokay - İ.Y.T.E. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü mezunu,*
Dalya Hazar - İ.Y.T.E. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğrencisi,
Nur Sinem Partigöç - İ.Y.T.E. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencisi

Başvuru öyküsü:
İzmir kentinin merkezinde yer alan ve İzmir'in en eski yerleşim yerlerinden birisi olan Yıldız Mahallesi ve üç yüz elli yıllık Aliağa Camisi hakkında yapılan tüm gözlem ve araştırmalar ışığında iyileştirme ve geliştirme önerisi.
Projenin ana konusu, Aliağa Camisi, çevresi ve karşılaştığı problemleri incelemek ile gerekli ve kabul edilebilir çözüm önerilerini geliştirmektir. Gedizli Ali Ağa tarafından 1673 yılında inşa edilen cami, Konak'ta SİT alanı içinde bulunmaktadır. Bölgenin ve caminin tarihsel önemi sebebiyle, bahsi geçen problemler en kısa sürede çözümlenmeli ve cami restore edilmelidir. Konak'tan bölgeye gelen ana yol düzenlenmelidir. Alanın kirliliği, aydınlatma problemi, kısaca bölgenin yerleşim ve yaşam kalitesi yeniden göz önünde bulundurulmalıdır.
Uygulama kararları ve muhtemel maliyetleri, bu tarz bir projenin esas konularıdır. Vakıflar Birliği, 1 m^2 için 1.600 YTL. Fiyat biçmiştir. Caminin kendisi yaklaşık 200 m^2'dir ve restorasyonun toplam maliyeti 324.800 YTL. civarındadır. Sadece caminin restore edilmesi, alanın geliştirilmesi için yeterli değildir. Diğer maliyetlerin karşılanması için sponsorlar bulunmalı ve yenilenmenin hız kazanması ve belediyenin dikkatini bölgeye çekmek için yollar bulunmalıdır. Vakıflar Birliği caninin restore edilmesini kabul etmiş, ancak yetersiz finansal kaynak sebebiyle restorasyon çalışması ileri bir tarihe ertelenmiştir.
Bölge sakinleri, bölgenin geliştirilmesini ve caminin 'uyandırılmasını' istemektedirler. Ayrıca, bölgenin yenilenmesi için mevcut SİT alanının iptal edilmesini talep etmektedirler.

KATKI ÖDÜLÜ 2007

GEÇMİŞTEN GELECEĞE İZMİR

Türü: *Araştırma - Sıdıka Akdemir Bilim ve Sanat Merkezi Sosyal Bilimler Proje Çalışması*
Hazırlayan: *Emre Özçoban*
Danışman: *Aykut Uzun*

KATKI ÖDÜLÜ 2007

Başvuru öyküsü:
Araştırma ile İzmir'in zaman içinde geçirdiği değişimin yazılı ve görsel belgelere (harita, gravür, fotoğraf vb.) dayanarak karşılaştırmalı biçimde gösterilmesi amaçlanıyor. Bu bağlamda, kent merkezinde yer alan Göztepe, Karataş, Konak, Alsancak, Karşıyaka gibi kıyıdaki yerleşim birimlerinin ve Kadifekale'nin artan nüfusla birlikte nasıl bir değişim gösterdiğini ve göstereceğini görsel malzemelerle kavramaya dönük bir araştırma. Araştırma için saha çalışması yapılmış ve geçmişte çekilmiş 32 fotoğrafın aynı açıları tespit edilerek yeni durumları resme-dilmiş ve değişim yorumlanmıştır.

Araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulguları değerlendirdiğimizde şunlar görülür:
1. *Yapılaşma ve kentleşme açısından İzmir'de büyük bir değişim olduğu söylenebilir. Dikey yönlü yapılaşmada ciddi bir artış olmuş ve kent dağ yamaçlarına doğru genişlemiştir. Çok katlı yapıların özellikle sahil kesiminde yoğunlaşması deprem açısından bir tehlike meydana getirmektedir.*
2. *Ulaşım araçlarının çeşidinde değişiklik olduğu ve araç sayısının arttığı gözlenmiştir.*
3. *Ticari faaliyetlerle ilgili büyük bir değişim gözlenmemiştir. Ancak eskiden Konak ve Gümrük (Pasaport) arasında yer alan İzmir Limanı yeni fotoğraflarda görülmemektedir. Bu bölgenin günümüzde küçük tekneler ile yolcu vapurlarının bağlandığı bir rıhtıma dönüştüğü söylenebilir.*
4. *Yerleşimin dağ yamaçlarına doğru düzensiz bir biçimde yayılması, özellikle doğal bitki örtüsü üzerinde bir baskı oluşturmuştur. Ancak son yıllarda dağ yamaçlarında ağaçlandırma çalışmalarına hız verilmiştir. Kentte artan bina ve karayolu ihtiyacı nedeniyle denizden alan kazanılması çalışmaları hızlanmış, dolgu alanlarında özellikle Konak - Üçkuyular arasında kıyının şeklinin büyük ölçüde değiştiği görülmektedir.*
Bu çalışmanın tamamlanması için yaklaşık iki yüz elli adet fotoğraf çekilmiş ve değerlendirilmiştir. Bu sırada karşılaşılan genel görünümü şöyle özetleyebiliriz; çalışma alanını oluşturan Konak, Karataş, Göztepe, Kadifekale, Alsancak ve Karşıyaka çevresinde, kıyı kuşağındaki eski yapıların neredeyse tamamının ortadan kalktığı ve yerini çok katlı ve bitişik düzendeki yapılara bıraktığı görülmüştür. Bu durum kentin estetik yapısına önemli ölçüde zarar vermiştir.

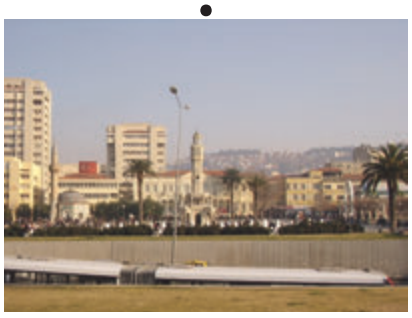
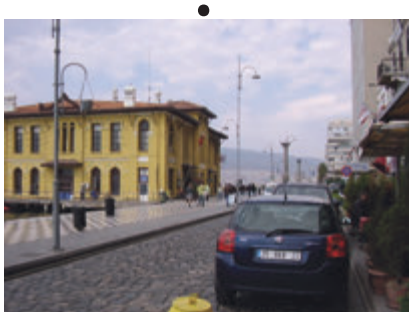

BAYINDIR'IN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ

Türü: *Fotoğraf Sergisi*
Fotoğraf ve sergi: *Şafak Şakir Süter (Eğridere Örenler İlköğretim Okulu)*
Yapımcı: *Necat Çetin (Ülfet Onart Lisesi Müdürü)*

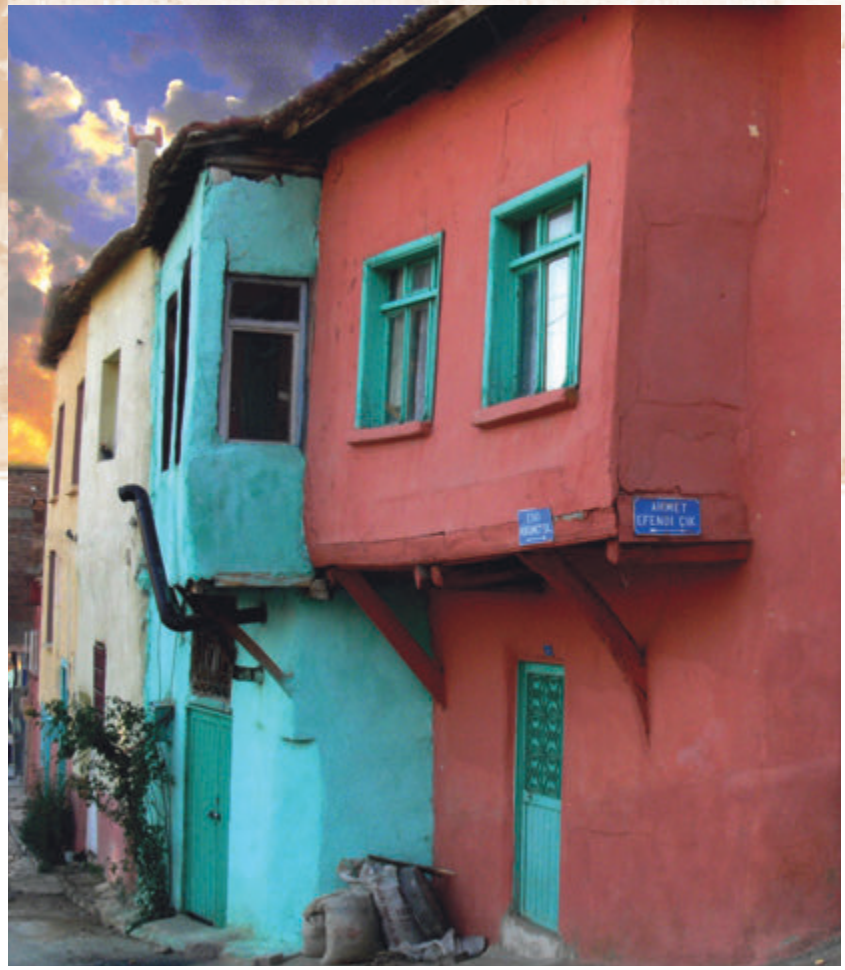

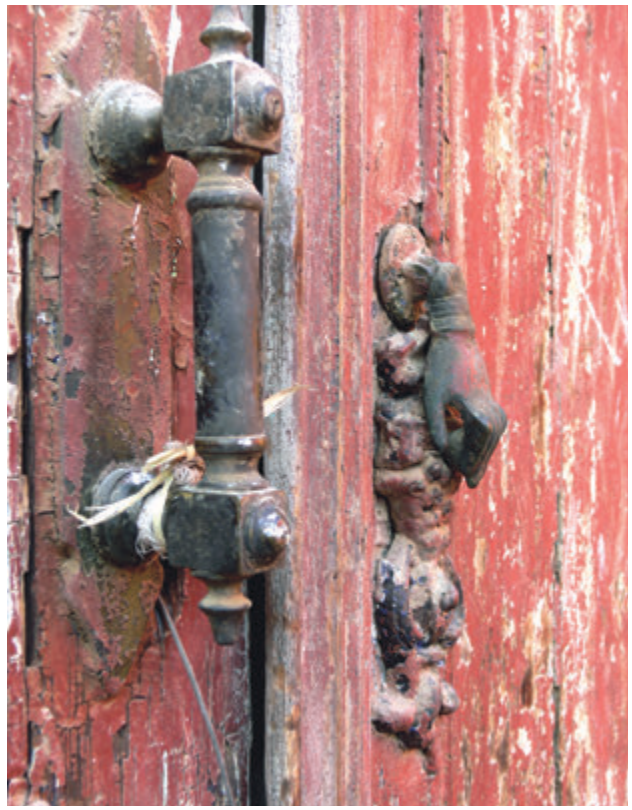

Başvuru öyküsü: *Fotoğraflar, Bayındır 10. Çiçek Festivali'nde sergilenmiştir. Amaç Bayındır'ın bilinmeyen tarihi dokularını tanıtmak ve dikkat çekmektir.*

ESKİ FIRINLI KÖYÜ HACI İBRAHİM CAMİİ VE KÖY EV MİMARİSİ

Türü: *Belgesel*
Hazırlayan: *Bayındır Ülfet Onart Lisesi öğrencileri*
Danışman: *Necat Çetin (Bayındır Ülfet Onart Lisesi Müdürü / Uzman Tarihçi)*

Başvuru öyküsü:
Bayındır ilçesi Eski Fırınlı Köyü'nde yer alan tarihi Hacı İbrahim Camisi ve konut mimarisinin geçirdiği dönemi özellikleriyle inceleyen araştırma.
Eski Fırınlı Köyü doğal şartlar, yol güzargahı değişiklikleriyle pek çok kez yer değiştirmiştir. Günümüzde çok az sayıda insanın yaşadığı köy, antik dönemlerden Osmanlı'ya ve Cumhuriyet'e dek uzanan tarihinde, köy tipolojisi ve konut mimarisiyle ilgili ayrıntılı bilgiler sunması dışında, yaşayan insanlarının verdiği bilgilerin de derlemesini içerir.

ESKİ FIRINLI KÖYÜ BELGESELİ

Türü: *Belgesel Film*
Hazırlayan: *Necat Çetin (Bayındır Ülfet Onart Lisesi Müdürü / Uzman Tarihçi)*
Yapımcı: *Gürkan Adam*

Belgeselde, 2007 yılı İzmir ili liselerarası 'Tarih Araştırma Projesi' dalında il birinciliği almış olan Bayındır Ülfet Onart Lisesi'nin araştırma notlarından yararlanılmıştır.

KATKI ÖDÜLÜ 2007

YENİ FOÇA BELEDİYESİ
HİZMET BİNASI

Fevzi Çakmak Mah. Kurtuluş Cad. No: 62 Yeni Foça

1897 yılında Rumlar tarafından yapılmış olan bina, Yenifoça'nın ilk okuludur. Konyalı Abdülkadir Efendi tarafından açıldığı söylenmektedir. Cumhuriyet döneminde Özel İdare'nin tasarrufu altına alınan bina bugün Uzay Modül Uzay Konstrüksiyon Sistemleri İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. tarafından restore edilerek belediye binası haline getirilmiştir.

Osman Yurtseven İle SÖYLEŞİ

Yenifoça Belediye Başkanı

"...Kim olduğunuza bakmadan, sabah keyfinizi kalplerindeki samimiyetle, gözlerinin içindeki sımsıcak sevgiyle ve sohbetiyle renklendiren güzel insanları tanımaya; asırlardır poyrazı karşısına alıp taştan ekmek çıkaran değirmenlerdeki tarihi solumaya; attığınız her yeni adımda, eskiye ait yaşamların inanılmaz izleriyle karşılaşmaya; modern zamanların ve teknolojinin tüm olumsuzluklarına küçük bir cennetin nasıl direnebildiğine tanıklık etmeye; .....davetlisiniz"

Osman Yurtseven
Yenifoça Belediye Başkanı

Tarihi dokunun en iyi korunduğu ve değerlendiği yerleşimlerden biri Yeni Foça. Kotarılmış bir bölge gibi. Özellikle turizm odaklı yerleşimlerin yanlış yapılanmalarından farklı bir gelişim gösteren bir belde. Bunu neye borçlu sizce?

Ben birçok tatil yerini gezdiğimde, Yeni Foça'nın ayrıcalığını şöyle algılıyorum: Bir kere apartman tarzı çok katlı yapılaşma yok. Burada, standart yapılaşmamız iki kat. Çok nadir, çukur bölgelerde üç kat verilmiş geçmişten. O yüzden de bu iki katlı yapılanma genel olarak baktığımızda Yeni Foça'ya, o klasik bildiğimiz birçok tatil beldesinden farklı bir hava katıyor. Bu, geçmişte yapılan imar planlarından, belediye başkanlarımızın bu konuda gösterdiği hassasiyetten kaynaklanıyor. Tabii, bir de Yeni Foça'nın adının üzerindeki "yeni" kelimesinin, aslında Yeni Foça'nın tarihi bir yer olduğu özelliğini kaldırmaması gerekir. Yani buna aldanmamamız gerekiyor. Yeni Foça'yı, 2006 yılında Tarihi Kentler Birliği'ne üye yaptığımızda, Tarihi Kentler Birliği Meclisi'nde bu konu espri konusu oldu. Bir yer nasıl oluyor da hem adında "yeni" var hem de tarihi bir kent olduğunu iddia ediyor diye. Tabii ki çok eski tarihe sahip. Yeni Foça'nın ilk kuruluşu 1200'lü yıllara dayandığından dolayı kendi kalesi olan, Piri Reis'in haritasında yer almış ve çok eski haritalarda dahi Eski Foça ile Yeni Foça olarak iki ayrı yerleşim yerinin görüldüğü bir yerleşim. Sokaklarımızda gezdiğimiz zaman da bunu gözlemleyebiliyoruz.

Bu gurur tablosunda belediyenizin yönetim anlayışının ve korumaya verdiğiniz önemin katkısı büyük olsa gerek. Belediyenizin tarihsel ve kültürel miras adına gerçekleştirmiş olduğu bu başarıların altında nasıl bir yönetim anlayışı var?

Ben özellikle Yeni Foça'nın tarihi kimliğinin öne çıkarılması konusunda çok hassasiyet gösteriyorum. Tarihi kimliğinin ön plana çıkarılması gerektiğine inanıyorum. Bu konuda da son derece hassas davranmaya çalışıyorum. Çünkü, Eski Foça ile Yeni Foça, ta Osmanlı Dönemi'nde "Foçatein..." olarak anılırdı, yani "iki" Foça olarak anıldığı dönemden beri var olan bir yer. Fakat, Eski Foça bu konuda tarihi kimliğini ön plana çıkarmayı daha iyi becermişken; Yeni Foça, sanki daha çok sitelerin bulunduğu yeni bir yerleşim yeri gibi algılandı. Aslında öyle değil. O yüzden, Yeni Foça'daki tarihi yapıların restorasyonuna önem vermek, tarihini su yüzüne çıkarmamız gerekiyor. Geçmişte bu konuda yeterince hassasiyet gösterilmediğine inanıyorum. Daha fazla hassasiyet gösterilmesi gerekiyordu. Bu konuda, kurulların da üze-rine büyük vazife düşüyor. Onların da vatan-

daşın evlerini, işyerlerini restore etmek istediklerini, projeyle geldiklerini, hızlandırıcı, önünü açıcı ve fonksiyonel kullanımlar getirmeleri gerekiyor. Binanın özünü korumak kaydıyla yaşanabilir, bakılabilir bir bina haline gelmesi lazım. Ben tarihi binaların sadece ve sadece restore edilip, böyle bir süs gibi, bir anıt gibi korunmasından yana değilim. Onların kullanılan, yaşayan binalar olması gerektiğine inanıyorum ve fonksiyon vermekten de korkmamamız lazım. Fonksiyonun gerektirdiği bazı değişikliklere de açık olmamız gerekiyor. Bütün dünyada bunu görüyoruz. Tarihi binalarda oluşan yaşam, hele hele daha sosyal anlamda oluşmuş yaşam, yani sadece bir kişinin, bir ailenin kullanımında değil de, o bina, restoran olarak, kafeterya olarak, diğer başka amaçlarla, toplumun daha geniş kesiminin görebildiği, içine girebildiği, o havayı soluyabildiği... Yani bir kafeteryada oturduğunuzda düşünsenize, tarihi bir binada oturmanın verdiği ayrı bir zevk vardır ki mesela Karşıyaka Belediyesi bu konuda güzel bir adım attı. Latife Hanım Köşkü'nü çok güzel bir yer haline getirdi. Şimdi, biz oraya gidip hepimiz vatandaşlar olarak o binayı, o binanın tarihi hikayesini orda soluyarak, yaşayarak keyifli zamanlar geçirebiliriz. Ben Yenifoça'da da bu tür binaların sayısının artmasından yanayım.

Tabii ki bu tür restorasyonlarda kaynak çok önemli. Bu kaynakların oluşturulması son yasayla birlikte bir açılım getirdi. Emlak vergilerinden alınan %10 payla Özel İdare'de oluşan fon rahatlık sağladı. Bizim bu binayı restore edişimizde de o fonun payı oldu. Bu bakımdan, daha da önemli projeler yapmak gerekiyor. Yani sokak düzenlemeleri, dış cephe düzenlemeleri gibi, vatandaşın kendi imkanlarıyla altından kalkamayacağı projelere yerel yönetimlerin el atması ve bu konuda hatta kurullar bünyesinde mi olur, Kültür Bakanlığı bünyesinde mi olur ekipler oluşturulması; nasıl İller Bankası belediyelere proje bazında destek sağlıyor ise, yine aynı şekilde bir profesyonel ekibi bünyesinde barındıran bir kurum oluşturulmalı. Yerel yönetimler, yani küçük belediyeler bunu beceremezler ama, büyük belediyeler bir birim oluştururlar. Sadece proje dalında dahi olsa bir destek sağlanırsa... Çünkü önce projeniz olması gerekiyor elinizde. O olmadan hiçbir şey olmuyor. İzinleriniz olması gerekiyor. Finansmanı bulduğunuz gün harekete geçebiliyorsunuz ki, biz tarihi Rum Okulu'nun restorasyonuna göreve geldiğimiz günlerde hemen başladık. Kaynağı bulduğumuzda, üzerinden üç sene geçmişti. Ortada hiçbir kaynak yoktu. Yapabileceğimizi de bilmiyorduk. Ama her şeyimiz hazırdı. İzinlerimiz, projelerimiz hazırdı. Ve kaynağı bulduğumuz gün de işe girişebildik. Çünkü kaynağın ne zaman ortaya çıkabileceği belli olmuyor. Bir fırsat yaratılabilir. Ama proje beklemek, izinleri beklemek, bazen o kaynağın da kaçmasına sebep olabiliyor. Vatandaşın, işyerini, evini restore ettirebilmesi için projesi kenarda hazır olmalı. İzinleri hazır olmalı. İmkanı doğduğunda da işe girişebilmeli.

Peki sizin yönetim anlayışınıza değinsek…

Bir kere bu göreve talip olurken standart belediyeciliğin dışında bir hedefim, kendime göre koyduğum bir misyonum vardı. Bu da Yeni Foça'nın hak ettiği tanıtımı sağlaması. Yeni Foça çok tanınan bir yer değildi. Tanındığı yerlerde de çok olumlu tanınan bir yer değildi. Tabii ki hem doğal güzellikleri hem tarihi dokusu hem çevre faktörleriyle hakkettiği şekilde tanıtabilmek için yapılması gereken ne varsa, kaynaklarımız ve zamanımız ölçüsünde girişimlerde bulundum.

Neler yaptık diye sorarsanız? Bir kere Yeni Foça'nın tarihi kimliğini ön plana çıkardık. Yeni Foça'yı Tarihi Kentler Birliği'ne üye yaptık. Yeni Foça'yı tanıtan, tarihi kimliğini öne çıkaran kitaplar, broşürler hazırladık. Yeni Foça'nın yurtdışında tanıtılması için uluslararası festivaller, organizasyonlar düzenledik. Kardeş şehir uygulamaları yapıldı. Bana göre en önemli şey de; bu binayı restore ederek vatandaşa örnek olduk. Dedik ki; "Bakın tüm yasal yollardan giderek, bilimsel çalışmalarla yıllardır yapılamayan, restore edilemeyen bu binayı restore ettik. Sizler de evlerinizi, işyerlerinizi, konutlarınızı bizim gittiğimiz yoldan giderek restore edebilirsiniz. Yeni Foça'nın güzelliklerini, bu güzel binalarını yeniden hayata geçirebiliriz. O zaman Yenifoça sadece güneş ve denizden oluşan klasik tatil hüvviyetinden çıkıp, tarihi kimliğiyle de ön plana çıkacak." Çünkü Yeni Foça'da iki, üç tane kilise kalıntısı var, Yeni Foça'nın ambleminde de gördüğünüz yel değirmenleri var. Daha restore edeceğimiz pek çok şey var. Güzel dar sokakları, taş binaları var. Yeni Foça dediğimiz zaman hedefim şu: Bu ülkenin hatta dünyanın herhangi bir yerinde Yeni Foça diye bahsedildiğinde, insanlar görmemiş dahi olsa adını duymuş olmaları.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'yle ilgili düşünceleriniz?

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'ni koyması, çok önemli bir şey. Bu tür çalışmaları yapan kişi ve kurumların özendirilmesi anlamında ve çalışmaların değerlendirilmesi anlamında bu çok güzel bir çalışma. Heveslendiriyor insanları. Binalarına bir plaket çakılması, bir ödül alması, yaptıkları emeğin takdir edilmesi, yapmayandan ayrılması anlamına geliyor. Binasını onun gibi korumayan, onun gibi bakmayan, onun gibi restore etmeyen kişilerden ayrıldığını, değerinin fark edildiğini hissetmesi önemli. O yüzden biz de katkı dalında aldığımız ödülle gururlanıyoruz. Mutlu oluyoruz.

Peki, tarihsel ve kültürel miras adına yapılan yatırımlarda karşılaşılan sorunlar neler?

Bir kere en önemli şey, benim vatandaşlarda, halkta gördüğüm; koruma kurullarından bir kaçış ve korku var. Bu ne yönde? Kurula başvurduğunuzda, sanki orası bir bataklık da, girerseniz çıkamayacakmışsınız. Yıllarca projelerinin onaylanmayacağı hissi var insanlarda. Bir kere koruma kurullarından bu kaçışı önlememiz lazım. Koruma kurullarının korkulması gerekmeyen, son derece işlerinin çabuk halledildiği, projelerinin profesyonel bir ekip tarafından gözden geçirilip hızlı bir şekilde onaylandığı bir noktaya getirmemiz lazım. Koruma kurullarının bu konuda hassasiyet göstermesi gerekiyor. Yapılanmasını buna göre yeniden gözden geçirmesi gerekiyor. Vatandaş binasına bir fonksiyon getirmek istediğinde, yani bir evi bir otele, bir pansiyona, bir kafeteryaya ya da başka bir işletmeye döndürmek istediğinde, "Hayır olmaz. Bu böyle bir binadır." deyip bunda ısrar etmememiz, binaları yaşayan binalar haline getirmemiz önemli. Vatandaşa kolaylık sağlamamız lazım bir, ikincisi de, proje konusunda projelendirme konusunda bir destek ekip olması, üç, finansman konusunda da yardımcı olunması, bu konuda da kredi çalışmaları olabilir. Hibe bir fon var. Fakat bu hibe fon ne kadar ihtiyaca cevap veriyor, bunu bilemiyoruz. Çünkü, tarihin üzerinde yaşayan bir milletiz. Her yerden tarih fışkıran bir ülkedeyiz. Böyle bir yerde bu fon yeterli olur mu? Bunu bilemiyorum. Herkese sıra gelir mi?

Çok teşekkür ediyoruz başkanım.

Ben teşekkür ediyorum.

GARANTİ BANKASI KEMERALTI ŞUBESİ

Ahmet Ağa Mah. 863 Sok. No: 69 Kemeraltı

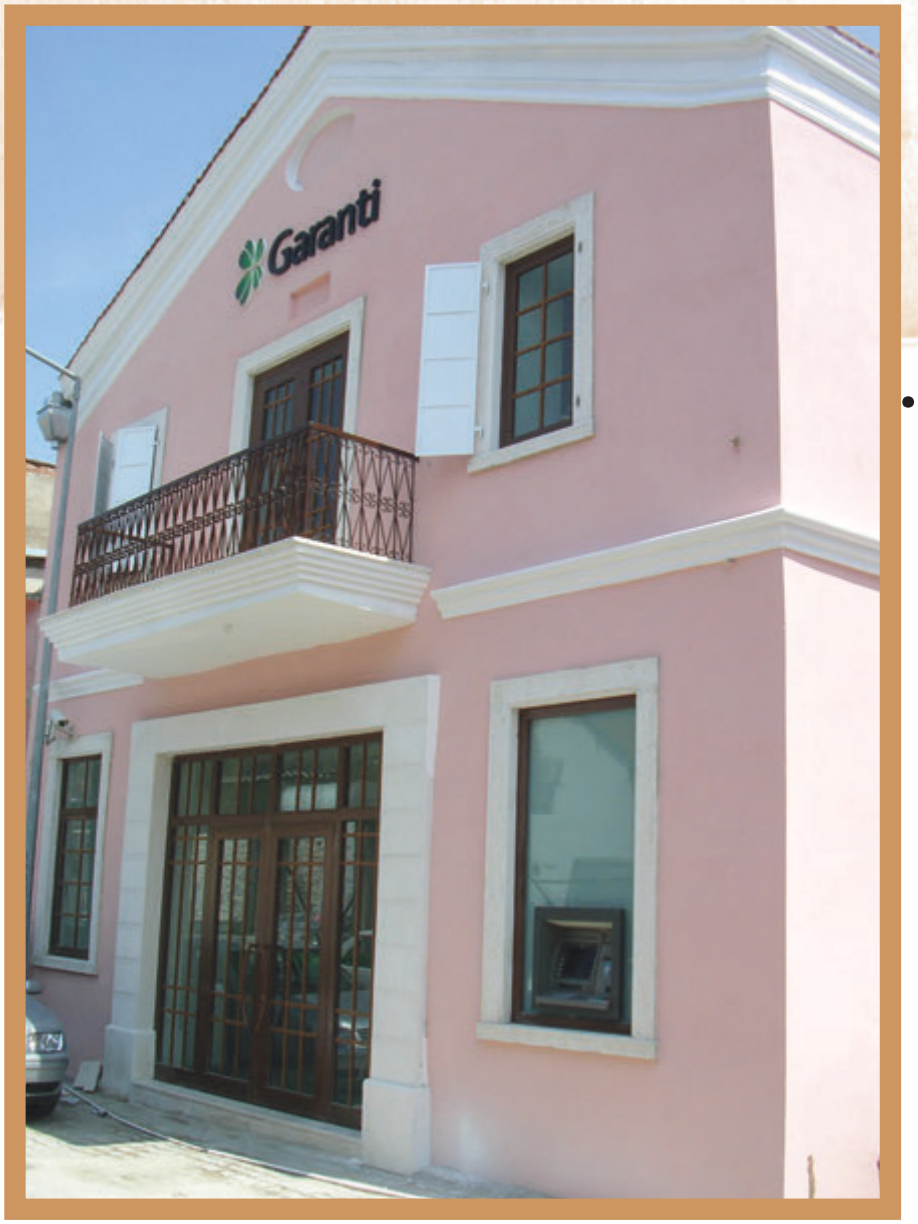

Başvuru öyküsü:
Yapı, İzmir ili, Konak ilçesi, Ahmetağa Mahallesi, 42 pafta, 234 ada, 8 parselde kayıtlıdır. Tescilli yapı iki katlı olup, güneybatı cephesindeki 863 Sokak'ta bulunan kapıyla dışarıya açılmaktadır.
Kim tatafından yaptırıldığına dair herhangi bir kayda ulaşılamamışsa da, 1905 yılı sigorta planlarına göre, Büyük Hastane Hanı'nın bir parçası olduğu bilinmektedir.

ÖZEL ÖDÜL .....

RECEP MERİÇ

Prof. Dr., Metropolis Kazı Başkanı
(1992 – 2006 yılları arası)

Ödüle Öneren: *Ödül Komitesi*
Antik Metropolis kentindeki uzun süreli ve özverili çalışmalar, Metropolis kentine yönelik nitelikli yayınlar ile...

İzmir ili, Torbalı ilçesi yakınındaki bir tepede kurulu olan Ana Tanrıça Kenti Metropolis, 1980'li yılların sonlarında yazılı kayıtlardan bilinen ve seyyahların notlarında birkaç satırla değindikleri bir yerdi. 1989 yılında başlayan arkeolojik kazılarla önce kentin stoası ve tiyatrosu bulundu. Resmi kurum ve sivil kuruluşların destekleriyle hız kazanan çalışmalarda nouletarion (meclis binası), hamam, latrina yapıları ve diğer özel konutlar gün ışığına çıkarıldı. Restorasyonu tamamlanan tiyatro dışında diğer kalıntılar koruma altına alınarak kamu hizmetine sunuldu. Metropolis'deki bu çalışmaların dışında kentin yakınında bulunan ve Bademgediği Tepesi olarak adlandırılan yerde de arkeolojik araştırmalar yapıldı. Ele geçen buluntular, Metropolis'in Klasik Çağlar öncesini aydınlatarak, bölgede Hititler'e uzanan yerleşim izlerinin varlığını gösterdi.

ÖZEL ÖDÜL 2007

Prof. Dr.,
Yaşar Üniversitesi, Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi

Ellerimizi kullanmaya başladığımız günden beri ürettiklerimiz arkeoloji biliminin çalışma alanına giriyor. Bu bilim uygarlıkların geride bıraktığı izleri sürerek tarihe ışık tutuyor. Yaklaşık beş yüz yıldır, bir bilim olarak karşımıza çıkan arkeolojinin, ülkemizde geldiği noktayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yüzyılı aşkın süredir kazı çalışmaları yapılıyor Anadolu'da. 1860'dan sonra ilk on yıllık dilimde sayıları birkaç tane; Efes, Milet, Bergama var. Bir de daha önce başlayan Schilleman'ın Troya'daki kazısı var. Şimdi yüzyılı aşkın bir süre geçti aradan; ve kazıların sayısını yüzlerle ölçemiyoruz. İki yüzü aşkın yerli yabancı kazı var.

Bu arada çok önemli keşifler yapıldı. Eskiden mesela Homeros'un kitaplarına konu ettiği Troya'nın hayal mi yoksa gerçek mi olduğu bilinmezdi. Sonradan yapılan kazılarla arkeoloji bunun gerçekte var olduğunu ispatladı. Bu önemli bir sonuç. Efsaneden gerçeğe... Daha bunun gibi pek çok ilginç keşifler var. Hitit uygarlığı bilinmiyordu, keşfedildi. Hitit devleti keşfedildi. Hititlerin başkenti Hattuşa keşfedildi. Kazıldı. Bunların dili çözüldü. Yalnız uygarlık kalıntıları bulmakla yetinilmedi. Uzmanlar, dilinin ne anlama geldiğini, çivi yazısı tabletleri ve hiyoroglifleri okuyarak çıkardılar. Bu arada yine efsanelere konu olmuş birçok uygarlık; İyonya, Likya, Lidya, Karya; diğer deyimle eski Anadolu uygarlıkları ve onların dilleri de zaman içinde yavaş yavaş anlaşıldı; çözüldü. Bu son uygarlıkların hepsinin tam anlamıyla çözüldüğünü, ortaya çıktığını, iyice araştırıldığını söyleyemeyiz. Ama bu uygarlıkların varlığı, başkentleri hakkında ön çalışmalar yapıldı; onlarla ilgili bir fikrimiz olması sağlandı, diyebiliriz. Dolayısıyla Anadolu uygarlıkları açısından arkeolojinin gelmiş olduğu noktanın çok önemli bir getirisi oldu. Bu da altını çizebileceğimiz başka bir nokta.

Diğer önemli bir nokta ise; antik kentler olarak tanımladığımız Helenistik Roma kentleri Efes, Bergama gibi düzinelerle sayılabilen antik kentler yavaş yavaş ortaya çıkarıldı. Eskiden Efes'in tek caddesi, biraz tiyatrosu vardı. Şimdi artık birçok yerde, benim de çalıştığım Metropolis'te, en son Laodikia'da, Nysia'da antik kentler birer birer ortaya çıkarılmaya başladı. Bu kentlerin, sütunlu caddeleri, mozaikli freskli evleri, mermer tapınakları, agoraları, tiyatroları, zengin, fakir, genç, yaşlı; toplumun her kesiminin ilgisini, merakını çekmeye başladı. Geldiğimiz noktalardan birisi de bu olsa gerek.

Osman Hamdi Bey'le başlayan, Schilemann'la başlayan, Miletlerin, Efes'teki Bendorf'un, Wood'un ya da Bergama'daki Alman kazıcıların... Şevket Aziz, Kansu Koşay, Ekrem Akurgal, Arif Müfit Mansel ile başlayan bu ilk kazılar, 1980 sonrası büyük bir aşama gösterdi. Anadolu'daki uygarlık tarihine genel olarak baktığımızda, yapılan her yeni araştırmayla Anadolu Kronolojisi biraz daha eskiye gidiyor. Böyle de bir anlamı var bizim bu araştırmaların. Eskiden İzmir'in tarihi beş bin yaşında diyorduk. Benim Küçük Yamanlar'da bulduğum bazı neolitik buluntular, Zafer Derin'in Yeşilova Höyüğü'nde yaptığı çalışmalar, biraz yakınımızdaki Ulucak'taki çalışmalar ve bizim Metropolis Dedecik'de yaptığımız araştırmalarla bu süreç sekiz binlere taşındı. Arkeolojinin geldiği noktalardan biri de sürekli olarak uygarlık tarihinin daha eskiye gidiyor olması.

Bu arada arkeoloji kitapları inanılmaz satıyor. Geldiğimiz noktalardan biri de bu, göreceli olarak. Yani eskiye göre. Popüler arkeoloji dergisi var. Bu da yeni. Kültür gezileri başladı artık. İnsanlar özel olarak kültür gezileri yapan turları tercih ediyorlar. Böyle bir noktaya da geldik. Bu arada gençlerin arkeolojiye tutkularının, meraklarının çoğaldığını düşünüyorum.

Meslek yaşamınızın otuz yılını, Metropolis "Anatanrıça" kentine adadınız. Anadolu'ya has Ana Tanrıça kültünün bir İyon kentine nasıl taşındığını, özellikle Helenistik Dönem kent kurgusunu aydınlatan çok sayıda ticari, sosyal, dini yapının gelişimini sizin çalışmalarınızla öğrendik. Metropolis'in, Ephesos'la Smyrna arasında, bu iki metropol kentin yol aksında kurulması akla şu soruyu getiriyor. Metropolis'in keşfi, Ege tarihinde Smyrna'nın yerine ışık tutabilecek bilgiler taşıyor mu? Smyrna kentinin Ege uygarlıkları tarihinde üstlenmiş olabileceği rollerle ilgili öngörüleriniz var mı?

Ana tanrıça kültü, Orta Anadolu'ya has bir kült. Ama burada, herhalde Aygün Ekin Meriç'in bana verdiği bilgiye de dayanarak ticaret önemli bir etken olabilir. Gezici rahiplerle ve sosyal ilişkilerle de buraya taşınmış olabilir. Ama en önemli etken ticaret. Bugün Smyrna, Bayraklı dışında, Agora dışında, diğer bazı sondajlar dışında; Pagos Smyrna'sı ya da Helenistik Roma Smyrnası büyük çapta, modern İzmir yerleşiminin altında. Agora'da sürdürülen kazılarla, büyük bir alan açılıp temizlenecek, oradan büyük bilgiler elde edeceğimiz kesin. Benim Metropolis'ten, kısmen Efes'ten elde ettiğim bilgiler doğrultusunda şunu söyleyebilirim. Bü-tün antik Smyrna kenti; Kadifekale, bugünkü Varyant, Halil Rıfatpaşa etekleri aşağı yukarı bugünkü gibi ama daha değişik bir mimaride, teraslar şeklinde bir yamaç kenti halindeydi ve bu yamaç kentinin kurgusunu öğrenmek istiyorsak, hakikaten bu konuda bize Efes'teki zengin evleri, Metropolis çok yardımcı olur. Biz Metropolis'te yaptığımız ve "ortakent" diye bahsettiğimiz kazı çalışmalarında gerçekten bu teras sistemini çok güzel gözlemledik. Aynı zamanda bu teras sistemi, Bergama'da da var. Orada da çok etkin kullanılmış. İzmir yer yer Bergama kadar dik ama yer yer de değil; dolayısıyla Bergama'da ve Metropolis'te olduğu gibi bu teraslarda önemli kamu binaları da yapmışlar. Meclis binası, Stoa ya da hamam; yalnız evler yapmamışlar. Efes'teki bildik eserler yalnız evler, ama Bergama'da olsun, Metropolis'te olsun kamu yapıları da teraslara yapılabiliyor. Dolayısıyla bu yamaç mimarisini biraz Efes'ten biraz Metropolis'ten, biraz Bergama'dan bakarak Smyrna'da da böyle olmuş olabileceğini öngörebiliriz. Biraz hayal gücümüzü güçlendirebiliriz. Evlerimiz ya da kamu yapılarımız, aynı oralardaki gibi teraslar halinde. Teras sisteminin ayrı bir mimari düzeni var. Ona göre kurmak lazım, binaları yapmak lazım, her terasta yaptıkları evde, yamaçta bile kuyu ile su çıkarıyorlar. Yani her evin kuyusu var. Bu pratikliği ve adamların zekasını gösteriyor. Teras yaparak alanları genişletme imkanları da oluyor. Biraz daha düzgün teraslar yaparak, önlerine duvarları yükselterek bayağı düz alanda yerleşir gibi oraları çok etkin bir biçimde, çok işlevsel kullanabiliyorlar. Metropolis'teki yamaç eteğindeki tiyatroyu görünce, kısmen Efes'tekine yakın; Bergama'daki daha dik, Metropolis'teki buna yaklaşıyor. Efes'teki çok büyük, Metropolis'deki ise küçük. Bu örneklerin arasında bir tiyatro İzmir'deki. Smyrna'daki tiyatronun güzelliğini, o tiyatrolara bakarak hayal edebiliriz. Yeni kazı yapılması planlanıyor orada. Kamulaştırma çalışmaları yürüyor. O bilgileri aldım, çok mutlu oldum. Hem Aziz bey (Kocaoğlu) hem de Muzaffer bey (Tunçağ) bana bilgi verdiler. Çok gayretliler, çok istekliler. Bir açık oturumda dile getirdim. Bunları anlatırken heyecan duyuyorlar. Bu önemli. En az bir okul yapar gibi ya da su projesi kadar heyecan duyuyorlar. Belki arkeolojinin geldiği noktalardan birisi de yöneticilerin bu konuya isteyerek ve severek el atmış olmaları. İzmir Homeros Vadisi keza buna örnek.

Günümüzde, kentlerin uluslarası platformda varlık gösterebilmeleri, kalkınmalarına önemli destek sağlıyor. Yakın tarihinde, ilk İktisat Kongresi'ni, Akdeniz Olimpiyatları'nı, hatta Universiade 2005 İzmir organizasyonlarını gerçekleştirmiş bir kentin, binlerce yıllık birikimi bu başarıların temel nedenlerinden biri olmalı. İzmir'in yeni organizasyonları düzenleyebilmesi ve başarı sağlayabilmesi için tarih-

sel değerleri adına neler yapması gerekir? Bu işin bilimiyle uğraşan, bu konuda çok daha zengin bilgiye sahip arkeologlar bu konuda ne düşünür öğrenebilir miyiz?

Binlerce yıllık birikim süs diye yaşanmadı. Bir faydası var. İzmirlinin genlerinde olması lazım. Bunların ortaya çıkarılması lazım. Belli başlı başlıklar altında ele alacak olursak; bunlardan en önemlisi Homeros vurgusu, neyle bütünleşiyor? Bir İyonya felsefesi var. Tabii Milet'e kadar ineceğiz yani. Smyrna'nın yetiştiği alan, bilgi olarak beslendiği alan. Doğunun biriktirmiş olduğu, Akurgal'ın da dediği gibi bunu ilk defa doğudan alınagelen eski geleneksel bilgiler, eski Helen düşüncesinin rasyonel kalıbından, süzgecinden geçerek, bu güzel bilgilere ulaşılıyor. Orada da muhakeme yoluyla, akıl yoluyla bunlar bir düzene oturtuluyor. Dünyanın kuruluş nedeni, coğrafi doğal olaylar, deprem, ay tutulması; bunlar, hurafe yerine akılcı yöntemlerle çözülmeye ve açıklanmaya başlıyor. Akıl ve bilim başlıyor. Eğer Celcus Kütüphanesi'ne giderseniz Efes'te, çok güzel bir binadır. Kütüphaneye ne kadar önem verdiklerini; en göbekte yer almasından, bazı tapınaklardan büyük olmasından anlaşılır. Kütüphanenin girişinde 4 tane kadın heykeli vardır. Hepsi birer güzel sembol anlam taşırlar. Güzel bir şeyi temsil ederler. Bu anlamlar şöyle: Akıl, bilim, erdem ve bilgelik. Kütüphane girişine bunları dikmişler; bizim bugün okullarda öğrettiklerimizi 2500 yıl önce görmüşler. Buradan bakmak lazım. İzmirli Homeros bir vadiye isim olarak veriliyor.

Ticaret önemli bir konu İzmir için, ama liman kenti vurgusuyla. Liman kenti İzmir. Çünkü tüm Ege'nin ürünlerinin pazarlandığı yer olarak burası görülüyor bugün. Eskiden burası bire ikiye bölünüyordu. Biraz Milet, biraz Efes. Ama çoğunlukla yine Smyrna'ydı. Bugünlerde, liman kenti karakteri dolayısıyla, ticaret merkezi olma karakteri bütün Ege'nin ticaret merkezi İzmir'dir. Onu vurgulamak gerek. İşte bu nedenle Smyrna'nın müthiş bir ticari agorası olması lazım. Yeni kazılan Agora daha çok bir devlet agorası ama onu kuzey bazalikası, Akın Ersoy'un kazdığı ticari agora, inanılmaz bir iş merkezi olmalı. İzmir'in agorasını bir iş merkezi olarak görebiliriz. Tekstil de çok önemli bir şey. Tekstil, antik dönemden beri ileri gelen bir ürün. Tekstil, halıcılık, eski gelenekler, eski zanaatlar… Bugün de tekstil merkezi değil İzmir. Ama pazarlandığı bir yer. Bugün tekstil merkezi olarak Aydın'ı, Denizli'yi görüyoruz, Akhisar'ı, Kula'yı görüyoruz, İzmir'i görmüyoruz. Antik dönemin tekstil merkezleri ürünlerini bir şekilde İzmir üzerinden pazarlamış. Ya da gelen mallar, İzmir üzerinden Ege'ye dağılmış. Dolayısıyla İzmir'in rolünü bunlardan kolaylıkla çıkarabiliriz.

Bir bilim kenti, bir sanat kenti, felsefe kenti, mimari kenti, ticaret kenti olarak değerlendirmek kesinlikle mümkün ve bu yönlerine ağırlık verebiliriz. Tabii zirai ürünler. Hala bütün Ege'nin zirai ürünleri buraya akıyor. Liman yetmiyor. Antik dönemin doğal kaynaklarından söz ediyorum burada. Mermer, altın azaldı ama altın da var, buna benzer bir sürü doğal kaynaklar var. Doğal taşlar… Ziraat ürünleri; üzüm, incir, zeytin, sebze, meyve… Bunlar, pamuk dışında, eskiden de çok yaygın olan şeyler. İşte böyle bir karakteri var bizim Smyrna'nın. Çok yönlü ama birinci özelliği Ege'nin kalbinin attığı bir liman kenti olması. Şimdi bu yukarda saydığım konulara, tarihçi, ekonomist, sosyolog gibi bilim adamlarının katılımıyla profesyonel işadamları, yöneticiler, reklamcılar işbirliği yaparak İzmir için çok güzel çözüm yolları üretilebilir. İzmir'in binlerce yıllık birikimini yeni organizasyonların ışığında geleceğe güvenli bir biçimde biz aktarmış olabiliriz.

Kentleşme, aşılması gereken bir dizi yaşamsal sorunu da beraberinde getiriyor. Tarihi mirasımız, altyapı gereksinimini karşılayan yol, baraj, metro çalışmalarıyla çoğu kez karşı karşıya geliyor ülkemizde. Bu sorunların aşılmasında nasıl bir Arkeoloji politikası izlenmeli sizce?

Hemen şunu ortaya koyalım. Hem yola hem suya hem kanalizasyona ihtiyaç var. Bunları yok sayarsak yanlış düşünürüz. Ama tarihe de saygı gerekiyor. Tarihi de ezmeden, yok etmeden çözümler üretmeye mecburuz. O işin temeli. Tarihi bir bürokratik engel gibi görmemek lazım. Birçok insan bunu yapıyor. "Ya sorun çıkardılar. bak şimdi sit'miş. Bir iş yapıcaz karşımıza sit çıktı, şu bakanlık çıktı." Tarihi bir bürokratik engel gibi görmemek lazım ama şimdi hem onu böyle görmemek lazım hem de bir engelmiş gibi algılamamak lazım. Bir anlayış, bir ideailzmle bu işler çözülebilir. Dediğim gibi işbirliği halinde. Anlayış ve idealizmle her sorun aşılır. İdealizmle ben İzmir'i kalkındırmak istiyorum. Ben idealizmin düşüncesindeysem, anlayış kalıversin diyorsun. Kafa çalışmıyor alternatif çözümde. Yani iki taraf için de idealizm gerekiyor. Bunları bir araya getir, bir odaya koy, onlar anlaşırlar. İki taraf da şahin olursa, birbirlerini yok etmeye çalışır. Yaralı maralı. ordan çıkarlar. Benim düşüncem bu, otuz senenin sonunda. Öncelikler, her zaman değişebilir. Bir antik kente "aman dokunmayın" diyebiliriz. Ya da çok gerekli bu fabrika diyebiliriz. Ama diyoruz ki, öncelikler değişir ama tarih hep kalır. Tarih hep kalacak. Yani onu öncelik olarak ele alıp, "Boşver antik Smyrna'yı, şimdilik öncelik EXPO (Yalnızca bir örnek), yapalım geçelim." derseniz olmaz. Çünkü tarih değişmiyor kalıyor ve yargılıyor. Bir kere tarihi yok ettiniz mi onu tekrar yerine getiremiyorsunuz. Şunu da söylüyorum. Hem nalına hem mıhına. Sit kararlarını da tabu gibi görmemek lazım. Göstermemek lazım. Zamanla onlar da değişebilir. Bu anlayış ve idealizm geliştikçe sit kararlarının da değişebileceğini düşünüyorum. Bunun için de benim referansım gayet basit; insanlar, en önemli koruyucu unsur. İnsanların sevmesi gerekiyor bir yeri, korumaları için. Saygı göstermeleri gerekiyor. Onlar sevmiyorlarsa, saygı göstermiyorlarsa, ne yaparsak yapalım orayı biz koruyamayız. Bu başarılınca arkasının geleceğine inanıyorum. Çünkü bir başka referansımız; Avrupa'da tarihsel miras niye bu kadar iyi korunmuş, onların kanunları bu kadar sert mi? Onların yönetmelikleri çok mu sıkı? Ben öyle olduğuna inanmıyorum. Orada da kaldım bir on yıl kadar. Ana neden, insanlar anlayışlı ve tarihi seviyorlar, ona idealist bir biçimde yaklaşıyorlar. Bu doğal bir şey onlar için. Tarihe saygı, doğal çevreye saygı çok doğal bir yaşam biçimi. Kurala gerek yok. İşte bu iki referansım var benim.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri ile ilgili düşüncelerinizi öğrenelim son olarak…

Şimdi çok güzel bir şey başladı, yanılmıyorsam altıncısı oluyor. Çok yararlı olduğunu düşünüyorum. İleride daha çok insanın dikkatini çekeceğine inanıyorum. Bazen eski evleri olanlar ya da tarihi çevrede oturanlar ya da doğal çevrede iş yapanlar, herhangi bir şekilde tarihle iç içe olanlar, zamanla bu ödül için yarışacaklar. Bu çok önemli bir şey. Konuyla ilgilenen herkes zamanla "Acaba İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ödülünü kazanır mıyım?" diye akıllarından geçirecektir. Bu da çok güzel bir teşvik. Aynı zamanda bu o işleri yapanlar için değil; bunları seyredip, bunları bizzat gören insanlar için de iyi bir tescil markası olarak işlev görecek.

Tarihe saygı budur

Kentin dününü bugüne taşıyan ewleri yıktırmayıp onarımdan geçirenlere, kültürel mirasa sahip çıkanlara ödül verilecek

Halk özendirilecek **Koruyan kazanacak** **11 Ağustos son**

1.7.2003, Milliyet Ege Gazetesi.

UYGARLIKLARIN İZİNDE... OKTAY EKİNCİ

Cumhurbaşkanı Sezer'in de katıldığı Tarihi Kentler Buluşması'nda korumaya 'ant' içildi

İzmir'de 1922'yi yaşadılar

Ulusal kurtuluşumuz için Edirne'den Kars'a kadar **"bağımsızlık seferberliğine katılan"** kahramanlarımız, 9 Eylül 1922'de **İzmir**'imizi de kurtardıktan sonra büyük zaferi **Kordon-boyu**'nda buluşarak kutlamışlardı...

Tarihi Kentler Birliği'nin TKB) 3 yıl önce başlattığı **"kültür seferberliğine katılan"** üyeleri ve dostları da **"dedelerimizin"** anılarını yaşarcasına **"kimlikli bir vatan için"** yine İzmir'de buluştular...

Ev sahibi ve Büyükşehir Belediye Başkanı **Ahmet Piriştina** aynı özlemi şöyle özetledi: **"Bu buluşmamız, İzmirimizi binlerce yıllık derinliğiyle yaşatmayı amaçlayan çalışmalarımızdaki ulusal coşkumuzu daha da yükseltiyor..."**

TKB Başkanı ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı **Erdoğan Bilenser** de 2000 yılındaki kuruluştan bu yana süreklı artan bu ortak coşkunun, İzmir'de daha ileri bir **"sorumluluk sözleşmesine"** kavuşması gerektiğini belirterek şu önerisi dile getirdi; **"Nasıl ki tıpta doktorlar için Hipokrat yemini varsa, TKB üyesi olan belediyelerin yöneticileri olarak da kentlerimizdeki kültür ve çevre mirasının korunmasından ödün vermeyeceğimize da-**

'İZMİRLİ' KALARAK ÖDÜL ALDILAR - İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin başlattığı "Tarihe Saygı" ödüllerinin ilkleri TKB Buluşması'nda törenle verildi... Güzide Bakek, evini apartmanlara teslim etmeyenler arasında "Kentli İzmirli" ödülünü alanlardandı (üstte solda). Basit onarımla yaşatılan Hamit Adıbelli evi (altta) ile özgün restorasyon örneği H. A. Kabadayı evi de (üstte sağda) "başarılı koruma" ödüllerini kazandılar...

İlk 'Anadolu andı' Vali'den...

Kastamonu Valisi iken TKB'nin kuruluşunda etkin yer alan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı **Enis Yeter**, böylesine **"kararlı"** bir korumacılık anlayışına armağan olarak İstanbul'daki tarihi bir bakanlık köşkünün birliğe tahsis edileceğini belirtirken **"devletin görevini yapanlara destek de devletin görevidir..."** diyordu...

İzmir Valisi **Yusuf Ziya Göksu** da konuşmanın sonundaki şu sözleriyle Erdoğan Bilenser'in önerdiği **"Anadolu yemini"**ni Cumhurbaşkanı'nın da huzurunda ilk yerine getiren yerel kamu yöneticisi oluyordu: **"Burada ant içiyorum ki, tarihsel mimarlık mirasımıza yıllardır arsa gözüyle bakan anlayış, artık İzmir ilinde geçerli olmayacaktır..."**

Kültürpark alanındaki **İsmet İnönü Kültür Merkezi**'nde, **İzmir Çocuk Korosu**'nun önce İstiklal Marşımızı ve ardından birbirinden güzel İzmir şarkılarını seslendirerek herkesi duygulandırdıkları konseriyle başlayan buluşmanın sevgi odağı Cumhurbaşkanımız **Ahmet Necdet Sezer**'di...

Çağdaşlığın ölçütü

Toplantıların sunuşlarını yapan TRT ustalarından **Rahmi Aygün**'ün adını anmasıyla birlikte salondaki herkesin ayağa kalkarak ve uzun alkışlarla yarattıkları güven ve bağlılık gösterisi **"yaşanmaya"** değerdi...

Nitekim Sezer, bu büyük güvenin temel nedenini oluşturan yurt ve ulus değerlerine bağlı düşünceleriyle birlikte TKB'nin hedeflerine yönelik olarak da özetle şunları vurguluyordu: **"Çağdaş uygarlığın temel ölçütlerinden biri, ulusların kültürel değerlerine sahip çıkması ve evrensel değerlerle buluşturabilmesidir. (...) Kendi kültürünü koruyamayan ve yaşatamayan toplumlar, çağın gerisinde kalırlar ve geleceğe güvenle bakamazlar..."**

TKB İzmir Buluşması, tüm yörelerden belediye başkanları, yerel yönetim kadroları, çok sayıda vali, kaymakam, uzmanlar, meslek odaları ve sivil toplum temsilcileriyle birlikte yaklaşık 450 kişilik bir katılımla gerçekleşirken, 25 kadar belediye de kendi kentlerindeki tarihsel çevre koruma projelerini ve uygulamalarını tanıttıkları sergilerle yer aldılar.

Buluşmadaki; **"planlamada tarihsel ve doğal karakterin temel alınması"** konusunun ardelendiği bölümün Prof. Dr. **Metin Sözen** başkanlığındaki ilk oturumunda, TKB üyeleri olan **Bursa, Antalya, Eskişehir, Diyarbakır** ve **İzmir**'deki büyükşehir belediyelerince sürdürülen planlama çalışmaları anlatıldı... Prof. Dr. **Zekai Görgülü** başkanlığındaki oturumda Prof. Dr. **Yüksel Dinçer**, Prof. Dr. **Sezai Göksu**, Şeh. Pl. Od. adına **Tuncay Karaçorlu** ve Mim. Od. adına Dr. **Emel Kayın** bu örnekleri irdeleyerek genel değerlendirmeler yaptılar...

Arkeolojiyle yaşamak

Antakya Belediye Başkanı **İris Ş. Şentürk**'ün yönettiği **"kent içindeki arkeolojik alanlar"** konusunu irdeleyen bölümde ise **Bergama, Tarsus, Altınoluk** (Antandros) ve **İzmir**'deki (Agora ve Tepekule) örnekler yine belediye başkanları ve uzmanlarca anlatıldıktan sonra, Prof. Dr. **Haluk Abbasoğlu**'nun başkanlığını yaptığı oturumda da Prof. Dr. **Fahri Işık**, Prof. Dr. **Emel Göksu**, Doç. Dr. **Gül Asatekin** ve Yard. Doç. Dr. **Akın Ersoy** bu alanların **"kentsel yaşamla buluşmaları"** üzerinde görüşlerini belirttiler.

Son gün (27.09.2003) düzenlenen **"İzmir Forumu"** ile tüm bu tartışmalardan çıkan sonuçlar üzerinde duruldu ve **"TKB İzmir Buluşması Bildirgesi"**nde yer alacak sonuçlar belirlendi...

Mardin'e destek

Bildirgede; **"her ölçekteki planlamada kent tarihinin gözetilmesi ve tarihi kent merkezlerindeki arkeolojik dokuların da gün ışığına çıkarılması"** ilkelerine yer verilmesi benimsenirken buluşmaya 5 gün boyunca katılan Vali **Temel Koçaklar**'ın önerisiyle **Mardin**'in UNESCO dünya mirası listesinde yer alması girişiminin de **"daha etkin kampanyalarla"** desteklenmesine karar verildi.

Forumun ardından tüm katılımcılara açık olarak yapılan **"TKB 2003-güz dönemi Meclis Toplantısı"**nda ise adaylıkları encümence de olumlu bulunan **Kemerhisar** (Niğde-Bor) ve **Konak** (İzmir) belediye başkanları, kentlerinin tarihini ve çalışmalarını tanıtan sunuşlar yaptılar. Aynı meclis oturumundaki kararla da **Bitlis, Giresun, Silifke** (Mersin), **Şişli** (İstanbul), **Urla** (İzmir) ve **Turhal** (Tokat) belediyeleriyle birlikte bu coşkulu birlikteliğin yeni üyeleri oldular...

Kula, Bozdağ-Gölcük, Birgi, Ödemiş, Tire ziyaretleri ve toplantılarının yanı sıra son gün **Kuşadası**'nda da etkinliklerle sonlanan İzmir buluşmasının ardından artık 123 üyeyle geleceğe yürüyen TKB, şimdi de 23-26 Ekim 2003 günlerindeki **"Yalvaç (Isparta) Göller Bölgesi"** buluşmasına hazırlanıyor...

2.10.2003, Cumhuriyet Gazetesi.

Tarihe saygı ödüllendirildi

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu)- İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından bu yıl dördüncüsü düzenlenen **"Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri"**, Kültürpark İzmir Sanat'ta düzenlenen törenle sahiplerine verildi. İzmir Büyükşehir Belediye Başkan Vekili **Yusuf Ali Karaman,** geçmişe ait birikimin geleceğe kaynak olduğunu belirterek, **"Kişilikli toplum yaratmak ve geliştirmek için tarihle geleceği birleştirmeliyiz. Kentimizin son bulgularla 8 bin 500 yıllık tarihi olduğunu öğrendik. Tarihsel mirasımıza sahip çıkmak bizim evrensel sorumluluğumuz. Ahmet Piriştina döneminde başlatılan bu yarışmayı 3 yıldır aynı sorumluluk bilinciyle ileri götürmeyi kendimize görev edindik"** dedi. Yarışmada, **"Kentli İzmirli"** dalında Karşıyaka'dan Aygen Şenli Evleri ve Yeni Foça'dan Mahmut Karnas Evi, **"Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Bakım Onarım"** dalında Silahtaroğlu Hanı, **"Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı"** dalında, **"Değişen Yüzüyle İzmir"** belgeseliyle **Selnur Şarman, Leyla Parlak, Sevil Durmuş, "Bir Şarkıdır Kemeraltı"** belgeseliyle **Tanzer Güven, "Bayraklı Tepekulu"** belgeseliyle Özel Konak Piri Reis İlköğretim Okulu öğrencileri ve Güzelbahçe'deki Volker Dreike Evi aldı. **"Katkı Dalında Juri Özel Ödülü"**nü ise Selçuk-Efes'te bulunan Yamaç Evler'e verildi.

24.9.2006, Cumhuriyet Gazetesi.

TARİHE SAYGI YEREL KORUMA ÖDÜLLERİ, TÖRENLE SAHİPLERİNİ BULDU

Eski yapıları korumalıyız

Büyükşehir Belediye Başkanı Vekili Karaman, tarihi binaları korumak için üzerlerine düşen tüm görevi yerine getirdiklerini söyledi

● SARP ÖZER (HABER MERKEZİ)

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından bu yıl dördüncüsü düzenlenen, "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri", dün Kültürpark İzmir Sanat'ta yapılan törenle sahiplerini buldu.

Kültürpark İzmir Sanat'ta dün gerçekleştirilen törende bir araya gelen yarışmacılar ödüllerini aldılar. Tarihi binalara sahip çıkılması gerektiğini söyleyen yarışmacılar, "Bu durumu görev kabul etmeliyiz" dediler.

Yenileme projesi

Tarihi yapılar arasında yapılan yarışmada "Kentli İzmirli" dalında Aygen Şenli'nin Karşıyaka'daki evi ile Mahmut Karnas'ın Yeni Foça'daki evi ödül kazandı. "Esaslı Bakım Onarım Ödülü"nü Silahtaroğlu Hanı'nda yapılan yenileme projesi kazanırken, Efes'teki Yamaç Evleri ise "Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Seçici Kurul Özel Ödülü"nü aldı.

Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödüllerini ise, "Değişen Yüzü ile İzmir", "Bir Şarkadır Kemeraltı", "Bayraklı Tepekule" belgeselleri ile "Volker Dreike"nin evi kazandı.

İzmir Sanat'ta yapılan ödül törenine İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Vekili Yusuf Ali Karaman, Büyükşehir Belediyesi Planlamadan ve İmardan Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Hasan Topal ve çok sayıda davetli katıldı.

Mirasımız

Törende konuşan Büyükşehir Belediyesi Başkan Vekili Yusuf Ali Karaman, kent kültürünün gelişmesi için tarihsel miraslara özen gösterilmesi gerektiğini söyledi. Eski yapıların korunmasında Büyükşehir Belediyesi'nin üzerine düşen görevi yerine getirdiğini dile getiren Karaman, şunları söyledi:

"Tarihsel eserlerin korunması sadece merkezi yönetimlerin değil, aynı zamanda yerel yönetimlerin de en önemli görevleri arasındadır. Büyükşehir Belediyesi'nin en önemli projeleri arasında Agora kazılarının tamamlanması, Agora ile Kadifekale arasındaki tiyatronun ortaya çıkarılması, Havagazı Fabrikası'nın yeniden yapılması ve Kemeraltı'ndaki sualtı kaynaklarının ortaya çıkarılması yer alıyor."

24.9.2006, Yeni Asır Gazetesi.

Tarihe saygı ödüllendirildi

İZMİR (Cumhuriyet Ege Bürosu)- İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri" sahiplerini buldu. Bu yıl 5'incisi düzenlenen yarışmanın ödül töreni, dün İzmir Sanat'ta yapıldı. Törende konuşan Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, kentte tarihe saygı bilincini öne çıkarmak için yapılan çalışmaların, amacına ulaşmaya başladığını belirtti. Yarışmada Tarihi Kemeraltı Çarşısı'ndaki Abacıoğlu Hanı'nın restorasyonu nedeniyle Konak Belediye Başkanı Muzaffer Tunçağ ve proje sahibi Edip Şen ödüle değer görüldü. Ödüllü Kocaoğlu'dan alan Tunçağ, Abacıoğlu Hanın, Kemeraltı'nda Kızlarağası Hanı'ndan sonra en tanınmış mekanlar arasına girme yarışını yakaladığını söyledi. Yarışmada, apartmanlaşma sürecinde eski evini yıkmayarak, özgün şekliyle koruyup yaşatan ve kullanmaya sürdüren Nurten Suner, Gülsen Ertürk ve Münip Dinç'e "Kentli İzmirli" ödülü verildi. Törende Basmane Semt Merkezi, İzmir Kültür Sanat Eğitim Vakfı binası, Foça'daki Beyaz Kafe, Simit Sarayı, Hasan Güller Evi, Tülin-Malik Dülgeroğlu Evi ve Sezai Gürler Evi ile eğitim projelerinden dolayı Özel Piri Reis İlköğretim Okulu, Şehit Fethi Bey İlköğretim Okulu öğrencileri ve Bayındır Ülfet Onart Lisesi Müdürü Necati Çetin'e özel ödül verildi.

28.10.2007, Cumhuriyet Ege Gazetesi.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'NİN YARIŞMASINDA MEKAN SAYISI İKİYE KATLANDI

Tarihi korumaya rekor başvuru

Kente özgü yapıların yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılmasını teşvik etmek amacı ile bu yıl 5'incisi düzenlenen etkinlikte, seçici kurul 32 projeyi inceleyip kararını 17 Eylül'de açıklayacak

● HABER MERKEZİ

Binlerce yıllık kültür geleneğinin biriktiği bir coğrafya üzerinde kurulan İzmir'de, bu uygarlıklara ait kültürel-mekansal mirasa hak ettiği saygının gösterilmesi amacıyla Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan "Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri" 5. yılına girdi. Tarihi yapıların korunmasını teşvik amacıyla düzenlenen yarışma, giderek artan bir ilgi görüyor. Bu yılki katılımcı sayısı, geçen yılki rakamı ikiye katladı.

Mirasa sahip çıkılıyor

Tarihi mirasa sahip çıkılması konusunda yerel yönetimlerin üstlendiği sorumluluğu ortaya koyması, yerel yönetimlere öncülük edilmesinin hedeflendiği yarışmada bu yıl 32 katılımcı yarışacak. Yarışmaya geçen yıl 17 katılım olmuştu. Seçici Kurul, adayları değerlendirmek üzere 3-7 Eylül tarihleri arasında toplanacak ve sonuçlar, 17 Eylül'de açıklanacak.

İzmir ve ilçelerindeki tarihi yapılar seçici kurul tarafından bu yıl da titizlikle incelenecek ve değerlendirme sonunda birinciler açıklanacak.

KATILANLAR VE ÇALIŞMALARI

Aday listesinde şu katılımcılar yer alıyor:

✔ **Basit Onarım Ödülü Adayları:** Abacıoğlu Hanı, Konak

✔ **SİT Alanlarındaki Yeni Yapılar İçin Başarılı Uygulama Ödülü Adayları:** Ömer Torun Evi, Foça - Ahmet Koca Evi, Foça

✔ **Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü Adayları:** Garanti Bankası Kemeraltı Şubesi - Katipzade Konağı, Konak - Basmane Semt Merkezi - İzmir Kültür Sanat Eğitim Vakfı Binası, Konak - Urla Belediye Hizmet Binası - Tuna Çanakçılı Evi, Foça - Simit Sarayı, Foça - Hasan Güller Evi, Foça - Beyaz Cafe, Foça - Yeni Foça Belediye Hizmet Binası

✔ **Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım Ödülü Adayları:** Basmane Garı - Dr. Tülin - Malik Dülgeroğlu Evi, Foça - Nural - Fadlı Kıran Evi, Yenifoça

✔ **Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü Adayları:** Prof. Dr. Zeki Arıkan - Tarih araştırmaları, Özel Konak Piri Reis İlköğretim Okulu - Kadifekale- Maket-Fotoğraf-Afiş, Şehit Fethi Bey İlköğretim Okulu - Basmane'den Tarihe Tutulan Işık - Araştırma / Fotoğraf, Nur Sinem Partigöç, Adil Tokay - Tarihi Yıldız Mahallesi ve Aliağa Camii- Araştırma, Emre Özçoban - Geçmişten Geleceğe İzmir - Araştırma, Necat Çetin - Eski Fırınlı Köyü Hacı İbrahim Camii ve Köy Ev Mimarisi - Belgesel, Bayındır Ülfet Onart Lisesi - Eski Fırınlı Köyü Hacı İbrahim Camii ve Köy Ev Mimarisi- Araştırma, Şafak Şakir Türker - Bayındır'ın görünmeyen yüzü - Fotoğraf, Raziye Oban - Cultural Heritage of Asia Minor (İzmir) - Yayınlanmış Bildiri, Poster, Orhan Beşikçi - Köşe Yazıları, Urla Belediyesi - Urla Belediyesi Kültür ve Sanat Evi (Eski Gazhane)

✔ **Kentli İzmirli Ödülü Adayları:** Nurten Suner Evi ve Münip Dinç Evi, Foça - Gülsen Ertürk Evi, Yenifoça

✔ **Emek Ödülü Adayları:** Sezai Gürler.

✔ **SİT Alanlarında Başarılı Mekanların Oluşturulması Ödülü Adayları:** Metropolis ve Bademgediği Tepesi Kazıları - Prof. Dr. Recep Meriç.

2.9.2007, Yeni Asır Gazetesi.

Tarih bilinci artıyor

Yapılan çalışmaların amacına ulaşmaya başladığını anlatan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı, Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri'ni sahiplerine dağıttı

İZMİR Büyükşehir Belediyesi tarafından verilen Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri sahiplerini buldu. Bu yıl 5.'si düzenlenen programın ödül töreni İzmir Sanat'ta yapıldı. Törende konuşan Başkan Aziz Kocaoğlu, kentte tarihe saygı bilincini öne çıkarmak amacıyla yapılan çalışmaların amacına ulaşmaya başladığını belirtti. İzmir'de bazı bölgelerde bu bilincin yerleştiğini, bazı bölgelerde de hızlı gelişim katedildiğini dile getiren Kocaoğlu, "Kentimizde tarihi soluyarak yaşama bilinci giderek artıyor" diye konuştu.

FONDAN DESTEK

İzmir Valiliği bünyesinde oluşturulan fondan restorasyon projelerinin hayata geçirilmesi konusunda belediyelerin destek alabildiğine işaret eden Başkan Kocaoğlu, "Fondan yararlanarak kendi ilçelerindeki tarihi dokuyu ayağa kaldırmak isteyen bazı belediyeler yönetmeliği uygulamada zaman zaman sıkıntı yaşasalarda organize olmuş belediyeler bu konuda fondan mükemmel destek alıyorlar. Belediye başkanlarımızı bu konunun üzerine eğilmeye davet ediyorum" dedi. Ödül Komitesi Başkanı Prof. Dr. Orcan Gündüz ise, 2003 yılında dönemin Belediye Başkanı Ahmet Piriştina tarafından, Türkiye'de ilk kez düzenlenen yarışmanın halen alanında tek olduğuna dikkat çekti.

Ödülü Başkan Kocaoğlu'dan alan Tunçağ, Abacıoğlu Han'ın Kemeraltı'nda Kızlarağası'ndan sonra en tanınmış mekanlar arasına girme şansını yakaladığını söyledi. Tunçağ; Konak Belediyesi olarak şimdi de Kavaflar Çarşısı üzerinde çalışma yaptıklarını sözlerine ekledi. Yarışmada apartmanlaşma süreci içinde, eski evini yıkmayarak özgün şekliyle koruyup yaşatan ve kullanmayı sürdüren, Nurten Suner, Gülsen Ertürk ve Münip Dinç'e 'Kentli İzmirli' ödülü verildi.

ÖDÜL ALAN KURUMLAR VE İSİMLER İSE ŞÖYLE SIRALANDI:

Özgün işlevin değiştirildiği esaslı onarım ödülü
- Basmane Semt Merkezi: İYTE Mimarlık Fakültesi Restorasyon Bölümü ve Konak Belediyesi.
- İzmir Kültür Sanat Eğitim Vakfı Binası: Yüksek Mimar Salih Seymen ve Konak Belediyesi.
- Foça Beyaz Kafe: Mualla Yıldız, Mukadder Yıldız, Münevver Metin, Mimar Nurcan Dağlı.

Özgün işlevin korunduğu esaslı onarım
- Foça Hasan Güller Evi: Mimar Nurcan Dağlı, Mimar İsmet Yürükoğlu
- Foça Simit Sarayı: Mimar Nurcan Dağlı.
- Dr. Tülin-Malik Dülgeroğlu Evi: Yüksek Mimar Eser Cihan, Mimar Ahmet Şimşek, İnşaat Mühendisi Sabri Kocamaz

Emek ödülü:
- Foça Sezai Gürler

Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı ödülü:
- Prof Dr. Zeki Arıkan, Özel Piri Reis İlköğretim Okul yönetimi ve öğrencileri, Şehit Fethi Bey İlköğretim Okulu, Dalya Hazar, Nur Sinem Partigöç, Adil Tokay, Emre Özçoban, Bayındır Ülkef Onart Lisesi adına okul müdürü Necati Çetin, Şafak Şakir Türker, Garanti Bankası Kemeraltı Şubesi ve Yeni Foça Belediyesi.

28.10.2007, Yeni Asır Gazetesi.

“Kentsel mimari, çağlar boyu önemli ve değerli olagelmiş tarihi yapı mirası olup, kentin kimliğini ve anılarını saklamak için korunurlar. Bu miras, insan becerisinin ürünü, sanatsal ve kültürel değer taşıyan, taşınmaz varlıklar olabildikleri gibi; konum, topografya ve iklim koşullarıyla oluşan doğal varlıklar da olabilirler.

Bu kentsel miras, kent ve kentlinin kimliği açısından kritik önem taşıyan, kentsel yapının ayrılmaz ve yeri doldurulmaz bir parçası olup; Avrupa’nın ortak geçmiş ve gelecek bilincini ve içeriğini oluşturan kültürel referansla, gelecek kuşaklara aktarılır.”

[Avrupa Kentsel Şartı’ndan]

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
TARİHE SAYGI YEREL KORUMA ÖDÜLLERİ 2007
Başvurular için;
İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Müdürlüğü
www.izmir.bel.tr
Tel: 0 232 293 16 13 • Faks: 0 232 293 13 17
Son Başvuru Tarihi: 10.08.2007
Sonuçların Açıklanması: 17.09.2007